J III 25

S. Marco
di Firenze

Julianus d'arena

Mcccc L iiij . Primo kldes decembris .

·89· De 12° banco ex parte occidentis

Iste liber est conventus Sancti Marci de Florentia ordinis predicatorum que habuit a cosma domedicis ·

ponatur in bancho 12° occidentis

Incipit scriptum super librum ethicorum editum a fratre Geraldi odonis de ordine minorum magistri in theologia.

Quid est virtus secundum
quod boni efficientia aut ar[istoteles]
2° ethicorum. Omnis namque virtus
habentem bonitatem facit bonum.
cognita vero licet non habitum
cognoscentem ordinat ad
bonum. Virtus quippe hi
tur consistit huius intencionem et totius electionis et
considerationis. Dubia consistit. difficilia facialitat.
conformis est ut conformis recti ratione. Parat bonum. con
servat ea. honorem vite premiis excedit. humorem
fortunae prosperitatis compescat. Est dispositio media secundum
rationem in libram. Est suprema secundum bonitatem
et excellentiam. Est bonum honestum. laudabile
bonum per se ipsum appetibile bonum. secundum naturam delectabile.
habentem suam perfectione satiat. sua dignitate dis
tat et finaliter sua felicitate beatificat. Virtus
quidem huius consistit huius intencionem virtus. non
intentionem facit rectam. prudentia vero que ad hoc aut
phisicus. vi. ethicorum. Bonum et consistit quod nullum origit esse
prudentie sine virtute ut huiusdem dicit ibidem. pru
dentia vero que est ratio recta agibilium. Consistit sub electione
electionem. Non enim erit electio recta sine prudentia neque sine
virtute ut dicit huiusdem in fine eiusdem vi. Consi
derationem quoque consistit dicitur aristoteles quod virtus est quo
recte vivitur et qua nullus male utitur secundum rethoricam.
Virtus est dubia consistit cum virtus etiam sit
omni arte et omni scientia ut habetur 2° ethicorum. Virtus quoque
difficilia facilitat quia circa difficilia semper ars fit et
virtus ut dicitur ibidem. circa quod virtus facit firme
et immobiliter hominem operari ut ibidem habetur. Virtus
perfecta conformis est ut conformis recti ratione dicitur cap
ito in rethorica secunda. quod virtus est habitus animi modo nature
rationi consentaneus. Parat bonum et conservat ea. ut
neque est potentia bonorum acquisitiva et conservativa.
ut ait aristoteles primo rethorice. Virtus est omnium honorem
vite premiis excedit virtuti enim perfecte non fiet digni
honor. 4° ethicorum capitulo de magnanimitate. Tumorem
quoque cuiuscumque fortune prosperitatis compescit et sine
ipsa non fieret immo sine virtute non est facile ferre
bonas fortunas ut habetur ibidem. Est in super
dispositio media secundum rationem et libram. Suprema tamen secundum
bonitatem et excellentiam dicitur philosophus 2° ethicorum quod virtus
est medium inveniens et eligens inter duas malicias
ab ipso quod secundum libram et rationem medietas est virtus
secundum optimum esse et bene existentis. Est quoque virtus
bonum honestum laudabile. dicitur enim primo rethorice quod
necesse est virtutem esse bonum honestum eius laudabile.
Est et bonum per se ipsum appetibile. quam omnem v
irtutem eligimus propter ipsam. eligimus et felicitatis
gratia. primo ethicorum. Est quoque virtus bonum secundum naturam
delectabile. viii. i. eorum dicitur. amantibus bonis sunt delectabilia

que secundum naturam delectabilia. tales autem sunt secundum virtutem opera
tiones. viii. paulo post additur quod operationes secundum virtutem sunt
secundum se ipsas delectabiles. Virtus perfecta habentem
sua perfectione satiat. quia virtus habentem perficit et opus
eius bonum reddit. 2° ethicorum. Ipsum est sua dignitate
distat. viii. vii. ethicorum scribitur quod coronibus sunt dig
niores virtutis excellentia. In x. autem dicitur quod talis vita
secundum virtutem activa erit utique melior quam secundum hominem.
et paulo post quod erit vita divina quod exponit j. idem vero dicitur
quod divus quidem est omnis vita beata. hominibus autem in quantum
similitudo quedam talis operationis existit. Virtus quoque
finaliter habentem sua felicitate beatificat. definitur
enim primo x° ethicorum quod felicitas est operatio secundum virtutem. vii.
quoque politicorum. Hinc omnibus testimonium dicitur quod unum
cuique felicitatis tantum adiacet quantum virtutis et pru
dentie et eius quod est agere secundum has consilium sic nobis
teste deo. Ex his quod sunt apparet quod virtus habentem bonum
rem facit bonum ut cum aristoteles 2° ethicorum possimus vi
dere quod hominis virtus erit habitus ex quo bonus
homo fit et a quo bonum opus suum reddit. Virtus
autem cognita licet non habitum cognoscentem ordinat
ad bonum virtutem nam cognita cognoscat inter
omnia desiderabilia desiderantissime. Inter omnia dulcia
dulcissimum. inter omnia commoda salubrissimum. Cog
nitione quippe virtutis cognoscitur felicitas seu bi
tudo que inter omnia desiderabilia est bonum propter quod homines
desiderantissimum licet non propter omnis ut cognitum. vii.
Augustinus xiii. de trinitate. admirandum autem. Mirum est autem
cum capessende atque retinende beatitudinis una sit
voluntas omnium. unde tamen rursus existat varie
tas et diversitas voluntatum non quod eam omnes no
lint sed quod non omnes eam noverint. Dicitur secundum
eodem Augustino. post dicitur. quod hic felicitas vel eo quod putatur fe
licitatis nichil incertius et laboriosius. quod. vel perdere
ignorare. nichil fructuosius invenitur. Virtute est
cognita cognoscitur inter omnia diligibilia dilec
tissimum cognitione quippe virtutis unusquisque cog
noscit se ipsum quod super omnia certum diligit id est. n.
per eam virtutes agnoscit etiam et ipse animus cum suis vi
ribus agnoscit. Quantum vero sit obprobriosum animo
ignorare se ipsum. et quam gloriosum agnoscere dicit augustinus.
liber de spiritu et anima. dicens quod dedecus est animum ut vitae ipsum
cognoscat sustinere non possimus ut me hec tam cog
nitum. magnum namque in gloria est uterque quod vitae sit
quo celestia cum perinde cogitamus. quod vitae
tamen similia indigne investigamus. quo de
ipso liberatore meo tam similia scire desideramus.
non enim ergo propositum non longe querenda animus quam ipsum
propinquius sibi nobis adest. tractat loco ubi est
et nescit. ecce obprobrium ignorantie. Sed autem pau
lo post de gloria cognitionis et sic dicens. Ideo redde
me nunc immo dilectio cum materie me debeo et nudebo
quid est animus et si per illam vel primum eius. et sequitur
quod animus veniens ad sui notitiam a strepitu sibi[lia]

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE MSS

abstrahit se et trahit se ad se ut noscat se apud se, et cum ulterius deum agnoscit elevat se super se mentis acie. ¶ Dicimus ergo quod nobilis hic liber primus dicitur ethicorum, quia ab hoc opere ad huius gloriam respicimus per doctrinam virtutum agnoscentes; ipsa enim virtus est divinorum in quo quaerere quae nobis possumus invenire. Summum igitur in vita solamen est studium sapientiae, quam qui invenerit felix est et qui possidet eam beatus. ¶ Virtute ergo cognita cognoscuntur universa commoda saluberrima. Sapientia vero qua iam omnia esse saluberrima decantatur notitia sub pennis eius divinum intuemur per verba rationis ipsius doctrinae. Qualiter quo studio quanto desiderio illi debemus inhiare, ne ergo illi insistere spiritualiter vir virtutis apud bonum sedere summe virtutis optatum bravium. ¶ Est autem negotium quo manifestatur res desiderata et felicitas, res dulcissima super hoc, res saluberrima. Istius est moralis scientia cuius finis primus est virtutes conferre ac conformare se huius appetitui recto. Cuius expositioni sive declarationi dicta praemittere generaliter intendimus quaerentes in primis circa primum duo de materia et subiecto, et duo de forma et unum de fine, ut sanctius et declaratius dicetur in titulo libri hethicorum. ¶ Quaeritur ergo primo utrum bonum humanum sive opus humanum sit subiectum primum in ista scientia. Secundo utrum homo ut liber. ¶ Tertio utrum haec scientia sola sit practica. ¶ Quarto utrum sufficienter dividatur in ethicam, yconomicam et politicam.

[D]e primo videtur quod sic. ¶ Primo per eustratium dicentem quod subiectum hethice est melioratio finis virtutis hominis; haec autem melioratio est bonum humanum. ¶ Secundo per philosophum dicentem in prohemio hethicorum quod haec scientia de bonis et iustis intendit; haec autem continentur sub bono humano. ¶ Tertio quia id est subiectum de quo et ex quo fiunt rationes, quia rationes probant de illo de quo fiunt proprietates eius, et ex illo ex quo fiunt accipiunt media; haec autem ad solum subiectum pertinere videntur. Sed rationes huius scientiae fiunt de humanis actibus et ex humanis, ut dicitur in eodem prohemio, quare actus humanus in omni est hic subiectum. ¶ Quarto quia distinguens hanc scientiam ab aliis est hic subiectum, quia secundum philosophum primo de anima scientiae sequuntur et dividuntur quemadmodum et res de quibus sunt. Sed opus humanum distinguit hanc scientiam ab aliis; ergo est subiectum in hac scientia. Assumptum patet quia speculativae non sunt de operibus nostris, mechanicae vero sunt de transmutationibus operibus nostris in quibus non consistit bonum humanum sicut in illis de quibus haec scientia agit. ¶ Quinto quia philosophus eodem prohemio dicit quod hic methodus optimum intendit bonum quod ex eius appetit, quod ideo videtur esse subiectum. ¶ Sed oppositum videtur quia naturale opus non est subiectum in scientia naturali; ergo nec morale erit subiectum in morali. ¶ Respondeo primo quod bonum humanum et humanum opus sunt materia huius scientiae. Secundo dico quod non sunt subiectum eius. ¶ Primum patet quia omnia quae cadunt sub consideratione scientiae sunt eius materia, quia vel per modum subiecti vel passionum eius vel principiorum eius vel effectuum eius vel similium

attributionem ad ipsum; haec autem omnia sunt scientificae considerationis, ut patet. Sed operationes huiusmodi cadunt sub huius scientiae consideratione, non solum ipsae immo ipse homo et homines et universae actiones et passiones, operationes, habitus et dispositiones, perfectiones et imperfectiones, status et dignitates, conditiones et modi laudis et vituperii, beati et miseri, debitum et indebitum, et cetera quae concurrunt circa circumstantias huius vitae. ¶ Secundum probatur quia nulla scientia probat suum subiectum de alio, [illegible] considerat subiectum ut prius quod est motens ex eo patet. Sed haec scientia probat secundum hethicorum operationem humanam de homine ut de subiecto eius, ut ipse probat; ergo ipsa operatio non est subiectum huius scientiae. ¶ Assumptum patet per demonstrationem philosophi quae sic fieri potest. Omne totum per se unum cuius singulae partes habent operationes secundum proprias habet et operationem aliquam secundum propriam distinctam ab operationibus partium. Sed partes singulae hominis habent operationes secundum proprias, ut inducit philosophus de oculo, manu et pede; ergo et ipse homo habebit operationem secundum propriam. Post hoc probatur ibidem quod est superioris et nobilioris partis hominis, quare patet per [illegible] quod homo non est subiectum huius scientiae quorum modo ipsa sumatur. ¶ Ad primum in oppositum dicendum quod eustratius sumpsit subiectum ut large nimis pro materia et secundum materiam; ille enim [illegible] potuit attribuere illi meliorationi hominis quae est esse subiectum. Sed potius homini addit multas proprietates consideratas in hac scientia quas attribuit homini non illi meliorationi; dicit quippe enim ut bonus et optimus fiat prudenter vivens et propriam rationem habens ut et contrarie diversis et [illegible] moribus eorum operationes. Vel potest dici ergo dicere simpliciter sunt subiectum quod subiectum huius scientiae est per unum hominem melioratio, et ipse homo est huius melioratio eius exposita attribuitur, et si aliter fieret irrationabiliter fieret quia non [illegible]. ¶ Ad secundum dicendum quod bona et iusta de quibus scientia ista intendit sunt in hac scientia non subiectum principaliter sed prius passiones vel effectus. ¶ Ad tertium dicendum quod de actibus humanis fiunt rationes sicut de proprietatibus et ex eis sicut ex effectibus, sed non sicut de subiecto vel ex subiecto, quia de ipsis et ex ipsis fiunt rationes maxime de illis et ex illis quae magis nobis nota sunt per experientiam, ut dicitur in illa parte quae allegatur, quod iuvenis inexpertus non est auditor idoneus huius scientiae. ¶ Ad quartum dicendum quod opus humanum vel bonum humanum distinguit hanc scientiam ab aliis non per modum subiecti sed per modum passionum, sicut operationes naturales distinguunt naturalem scientiam ab aliis non tamen ut eius subiectum sed ut effectus vel passiones subiecti, sicut et est de operationibus moralibus respectu moralis scientiae. ¶ Ad quintum dicendum quod bonum humanum quod est finis omnium operum humanorum est finis in hac scientia consideratus et intentus, et hic est intentio philosophi ut videbitur infra.

[D]e secundo videtur quod homo non sit subiectum hethice, quia hic est vel ratione corporis vel ratione animae ut separatur vel ratione coniuncti ut anima informat corpus. Non ratione corporis quia homo est subiectum in medicina; non ratione animae

ut separabilis quia sic pertinet ad metaphysicam ut dicit philosophus; nec ratione coniuncti ut anima informat corpus quia pertinet ad naturalem ut patet secundo de anima; ergo nulla ratione homo est subiectum hethice. ¶ Secundo oppositum videtur dicere eustratius attribuens homini rationem animae et ratione corporis medicinam, cum homo sit communis ad utrumque, erit ut dicit methodus esse ad ambos. ¶ Respondeo quod homo ut liber est subiectum primum huius scientiae, quod declaro. Primo quia sicut se habet scientia naturalis ad principium naturale et subiectum naturalium, sic moralis ad principium et subiectum rerum et operationum moralium; haec patet per se. Sed naturalis scientia habet pro suo primo principio naturam et operationum naturalium vel erit subiectum principium quidem secundum operationes, dicitur quia non est subiectum primum naturalis, sed subiectum secundum principium, quia eius motus vel corpus mobile sit subiectum eius. Ergo in morali scientia subiectum erit vel principium vel subiectum rerum et operationum moralium; homo autem ut liber est et principium et subiectum primum operationum moralium. ¶ Ad quod intelligendum debemus advertere quod sicut considerata in naturali scientia habent principium naturale in seipsis non in nobis, moralia vero de quibus est moralis habent principium liberum scilicet intellectum cum appetitu electivo ut dicitur vi. methaphysicae. ¶ Secundo quia in quacumque scientia id erit subiectum primum de quo probantur passiones per se in illa consideratae, patet ex primo posteriorum. Sed in morali scientia probantur de homine ut libero passiones per se in ea consideratae; ergo est subiectum in ea. Assumptum patet accipiendo passiones hic consideratas ut ibi summatur iste: habere propriam operationem actione et posse fieri felicem in propria operatione hic probantur de homine primo hethicorum; item fieri virtuosum vel vitiosum, virtuosum vel studiosum passive secundum virtutem esse ad virtutes secundo hethicorum. ¶ Item agere voluntarie sive violentia et ignorantia et habere in potestate sua fieri bonum vel malum, pravum vel studiosum tertio hethicorum. ¶ Item esse animal coniugale in yconomica. ¶ Item esse animal civile in politica, et sic de aliis, quia totum morale negotium resolvitur ad hominem tamquam ad subiectum primum. ¶ Ad primum quod obicitur dicendum quod homo est hic subiectum ratione animae non ut separabilis est nec ut coniuncta, sed ut libera in quantum scilicet homo per eam dominatur actibus suis et habet eos in sua libera potestate. ¶ Sed tunc obicitur quod hic liber communis est nobis et angelis, quia per omnes illa scientia non solum esset de homine nec libero sed et de angelo. ¶ Respondeo quod si angeli essent maiores sicut nos habentes usum liberi arbitrii indubitanter sicut nos, nos non habemus quod scientia quaedam ad aliquam partem sui tangeret eos sicut nos, puta tractatus de virtute, de iustitia, de scientia, de felicitate et similibus. Sed quia non sunt maiores nec habent usum libertatis habitus, et quia eorum conversatio ignota est hominibus, ideo homines scientiam hanc non extendunt nisi ad homines, quamvis libertas non repugnaret si essent aliae creaturae nobis in libertate similes.

[D]e tertio videtur quod non sola moralis scientia sit practica. ¶ Primo quia logica non est moralis et tamen est practica ut videtur, cum dicatur in docente et utente. ¶ Secundo quia rethorica non est moralis et tamen est practica cum

agit de moribus hominum et passionibus et negotiis. ¶ Tertio quia grammatica non est moralis et tamen est practica, cum dicatur in [illegible] exponitur illa nomina grammaticae quod dicitur ad virtutes vel practica. ¶ Quarto quia nec scientia iuris est moralis, non dicitur cum moralis per aliquem philosophum, et tamen est practica cum sit de humanis actibus et negotiis. ¶ Quinto quia medicina non est moralis et tamen ab omnibus vel per omnes vocatur practica. ¶ Sexto quia artes mechanicae non sunt morales et tamen sunt practicae; unde philosophus prohemio methaphysicae dicit manuum artifices practicos esse, et per hoc nequaquam sapientiores esse. Sed propter hoc videtur quod non sola moralis scientia videtur practica esse. ¶ Sed in oppositum est per eustratium, per algazelem et avicennam in methaphysica sua, et per hugonem de sancto victore in didascalicon, practica est divisa solum in hethicam, yconomicam et politicam; hae autem omnes sunt morales; quare omnis practica erit moralis et econverso. ¶ De ista quaestione dixerunt antiqui omnes a tempore platonis et aristotelis usque adhuc, ut dicit sanctus [illegible], quod scientia moralis et scientia practica sunt eadem scientia convertibiliter et adaequate, nec in hoc dubitasse leguntur. Moderni vero credentes omnem scientiam esse speculativam vel practicam, invenientes aliquas quas non poterant dicere speculativas, dixerunt eas practicas, et per consequens aliquas non morales dixerunt esse practicas sicut medicinam et similes. ¶ Dicendum ergo cum antiquis quod sola moralis est practica, quod declaro. ¶ Primo quia omnis scientia practica est perfectio mentis perficiens et conformans se huius appetitui recto ex vi hethicorum. Sed sola moralis intellectus est perfectio intellectus practici et sola conformat se huius appetitui recto; nulla enim alia inter omnia facit de recto appetitu; ergo sola est practica. ¶ Secundo quia omnis practica est de agibilibus quorum principium est prohairesis vi methaphysicae. Sed sola moralis est de talibus; nulla quidem alia supponit esse prohairesim principium, determinandi sunt ab ea, quare et cetera. ¶ Tertio quia ergo dicitur, dicit augustinus quod plato totam philosophiam divisit in tres partes, scilicet in contemplativam quae [illegible] nominavit, in activam quae ad mores instruendos pertinet, in rationalem quae verum a falso distinguit. Ecce quod augustinus secundum platonem dicit totam philosophiam activam vel practicam ad mores instruendos pertinere. ¶ Ad evidentiam non praedictorum sciendum quod omnis scientia est vel perfectio intellectus speculativi praecise agens de speculabilibus praecise quae non sunt in potestate nostra sive operatione et bonitatis [illegible] absolute sumptam, et sic est scientia theorica seu speculativa quod idem est; vel est perfectio intellectus practici seu activi praecise agens de agibilibus praecise quae subsunt nostrae potestati sive operatione et bonitate conformando se huius appetitui recto, et sic est practica seu activa; vel est perfectio intellectus factivi seu principiativa activa ut vi. hethicorum, dicit agens de factibilibus

practice que consistit in intellectu et in (?) motive nunc ... ex oppositione et bonum veritate consistere se habentem necessitati sustentacionis hominis ad quam totaliter ordinatur. Et sic est mechanica seu factiva, vel est practico intellectus ut intellectus est non ut speculativus neque ut practicus neque ut factivus agens de intelligibilibus in omni non practice de speculabilibus neque practice de agibilibus neque practice de factibilibus huius sine oppositione et bonum veritate consistere scientiam ad veritatem appetitum recto conformis et ad non conformis. Et sic est logica. Hec omnia sumuntur de dictis philosophorum et scitis et plenius exponuntur in vi ethicorum. Ad primum ergo dicendum quod logica non est practica neque speculativa ut probatum est de divisione eius vel aliis non ... usus facit scientiam practicam sed ille qui tamen est bonus vel malus in ordine ad rectitudinem appetitus. Ad secundum dicendum quod rethorica non est practica neque specialis non propter hoc quod aliquando dicit de moribus et passionibus hominum est dicenda practica illa. Non que dicit ... omnis practica ... ratio est quia ipsa solum intendit persuadere et dare evidentiam probabilem parti sue et quod hominibus aliter et aliter persuadit prout aliter et aliter dispositum aliter et aliter iudicant. Hinc est quod ex occasione ista rethores aliqui dicunt de moribus et passionibus hominum ut faciant iudices suos et auditores adulatorie condere et adversarium mitigare et iustificare causam suam et excusare se ipsos. Hec autem scientia non est ex hoc practica quia sic deviaret preter omnis recto practica rectum conformis est appetitum recto ut habetur vi ethicorum. Sed recto rethorica recta secundum rethoricam potest esse difformis appetitui recto. Iste quidem rethor potest non iusta convincit coram iudice utendo regulis et preceptis artis sue in nullo declinando ab eis ita quod erit eius recto consilia secundum rethoricam erit tamen difformis appetitui recto et iniusto quod illa recto numquam fuit practica. Ad tertium dicendum quod nulla pars sumitur prout dividitur in practicam. Ad quartum dicendum quod scientia iuris est moralis non tamen continetur in libris moralibus philosophorum ... ad eius practicam ratio est quod non potest tradi per modum scientie quia secundum veritatem quod continetur in lege pro parte est(?) ... non est scientia, sed ... scientia probat quod secundum virtutes et non secundum vitia est vivendum. Lex autem secundum omnem virtutem vivere precipit et sic omne vitium prohibet ut habetur v ethicorum. Unde leges magis pertinent ad prudentiam quam ad scientiam. Prudentia namque preceptiva est sicut lex, scientia vero non. Ad nonum dicendum quod medicina que vocatur practica est mechanica continetur inter mechanicas ut refert hugo de sancto victore in didascalicon dicit ... autem quod fuisse vii genera mechanicarum artium scilicet lanificium, armaturam, navigationem, agriculturam, venationem, medicinam et theatricam que fuit ars de ludis et nomine ludendi quod prius fiebat in theatris. Vocatur ergo medicina practica mechanica sive ... vocatur mechanica prudentiis phisice mechanice dicuntur

quod in vectis omnibus inclusis hec prudentiam mechanicam reputant de mechanicis. Ad sextum dicendum quod artes omnis manuales sunt mechanice et non potest aliquis vocari artifices mechanice dicuntur practica sicut et aliqui dicuntur sapientes ... quod eorum ars sit sapientia. Sed quod minore habet similitudine sapientie quod si tamen ars est practica.

De quarto ad sextum est aliquis quod moralis scientia sufficienter sit divisa in ethicam, yconomicam et politicam. Quod quidem auctoritatibus antiquorum probatur(?) eustratius, algazel, hugo de sancto victore qui sic eam distinguunt. Primo quia tot sunt partes huius scientie quot sunt modi vivendi hominis cum ipsa sit de homine vel de operibus eius operatione. Sed tres tamen sunt modi vivendi hominis in generali. Unus solitarius de quo est ethica, alter domesticus de quo est yconomica et tertius civilis de quo est politica. Ergo non sunt plures partes moralis scientie. Sed in oppositum est quod ethica in libro ethicorum tradita est de moribus hominis absolute ad omnes modos vivendi predictos sed plus agit de solitario quam de aliis immo minus quam de illo non potest esse pars specialis huius scientie sicut de duobus reliquis quod dicitur monastica. Et sic ethica et monastica non coincidunt.

Ad cuius evidentiam dicendum quod illius philosophie prout dividitur in quantum philosophia aut agit de illa que est principium motus vel agit de illa ut est principium motus et in generali non descendendo ad specialia et sic una pars eius continetur in libro physicorum, vel agit de illa ut est principium motus quo partes mundi ordinantur in mundo qui motus est circularis unum est in medio, alter ad medium et a centro est medium et sic alia pars eius traditur in libro de celo et mundo, et in libris consequentibus eius. Vel agit de illa ut est principium motus quo aliquae partes mundi invicem transmutantur sicut elementa et elementata et sic alia pars eius continetur in libro de generatione et corruptione et in libris consequentibus eius. Vel agit de illa ut est principium motus quo perficiuntur aliqui nobiliores partes mundi scilicet alia qui motus est ... vitalis, puta intelligere, sentire et appetere, qui magis est alius ... et perfectio quam mutatio. Et sic alia pars eius continetur in libro de anima et in libris consequentibus eius.

Similiter dico in proposito, quod moralis scientia agit de homine ut libero et ut libere vivente vel agit de homine ut libere vivente non determinando consideracionem ad aliquem modum vivendi specialem et sic prima pars eius continetur in ethicis, in quibus agitur de moribus hominis in generali vel agit de modo vivendi civili et sic alia pars eius continetur in politicis vel agit de modo vivendi domestico et sic alia pars eius continetur in yconomica vel agit de modo vivendi solitario et sic alia pars eius traditur in monostica. Hec autem monostica non reperitur fuisse tradita per philosophos, cuius ratio dicitur esse una quod visum est eis quod documenta in ethicis generaliter tradita sufficiant pro regimine vite solitarie, non tamen sic generaliter sumpta non sufficerent pro regimine vite domestice vel civilis.

Alia ratio quod talis modus vite putabatur magis divinus quam humanus unde eustratius ait. Si in moribus consuetis

et solitudine vivitur eligat aliquis vitam eligens divinorem ... ut mechanice arte ministrare indigebit. Huius ergo cum illis ad quorum dicta sunt rationes. Ad primum quod moralis potest tradi non est sufficienter divisa in illas tres partes ut iam visum est. Ad secundum quod moralis per philosophos tradita est sufficienter divisa in illas tres partes ut etiam visum est. Ad tertium quod ethica in libro ethicorum tradita non est dicenda monostica ac si ageret de moribus solum unius hominis quia ... non sit ulla doctrina agens practice de vita et moribus unius hominis que agit de virtutibus magis necessariis homini ut civiliter viventi quam alteri vivendi. Sed doctrina libri ethicorum agit de multis virtutibus magis necessariis homini ut civiliter viventi quam solitarie vivendi. Item ... quam agit de prudentia, de iustitia, de fortitudine, de magnificentia, de liberalitate, de amicitia, de veritate et eutrapelia. Item de felicitate politica et contemplativa quam non agit practice de moribus et vita unius hominis. Secundo quia nulla doctrina agens de generatione et augmento, salute et opposita(?) ... et modo causandi virtutis agit practice de moribus unius hominis. Aliqua enim virtutes requiruntur pro omnibus et pluribus simul de quibus civilis doctrina ageret. Sed doctrina libri ethicorum agit de hiis omnibus in secundo ethicorum et in iiii de voluntario, consilio, electione et intentione que sunt omnia virtutum causa quod scilicet ut prius. Ad oppositum dicendum quod illi dividunt moralem per philosophos traditam non istam que potest tradi quam magis inveniunt ... primum quam in libris philosophorum. Licet aristoteles x ethicorum videatur finaliter ponere felicitatem perfectissimam haberi in illo modo vivendi qui pertinet ad monosticam. Ad secundum iam dictum est quod ethica non est de modo vivendi solitario licet ratio ... supponebat.

[H]is ergo generalibus expositis cum dei omnipotentis auxilio ad exponendum ethicam in libro tradita accedimus cuius titulus talis est. Incipit ethica nichomachia stragelita aristotelis. Dicitur autem ethica moralis scientia ab ethos grece quod est mos latine et ycos quod est scientia. Dicitur autem nichomachia quod ad nichomachum aristoteles patrem secundum aliquos vel secundum alios filium per modum epistole missa. Dicitur stragelita ab illa civitate stragelia vel ... ortus est ... philippus rex macedonie ... quamquam filius eius alexander magnus ob aristotelis reverentiam dicitur reparasse. Dicitur aristoteles ab aris quod est virtus et tolon quod est totum quasi totus virtuosus ... dicit eustratius quod aristoteles utrasque partes philosophie studuit et negotia de ambabus exposuit ... ingeniis artibus et doctrinis.

[O]mnis ars et omnis doctrina. Hunc librum premittit prohemium et ibi incipit tractatum ibi Quoniam autem multe. Ita in prohemio reddit auditorem primo benivolum proponens ei suum finem et fructum. Secundo docilem proponens ei procedendi modum ibi Dicetur autem utique sufficienter.

Circa primum ostendit ei auditorem debere esse idoneum non inexpertum neque passionibus deditum ibi Unumquisque autem bene iudicat. Quod quidem facit sex conclusionibus quarum prima est quod omnis ars et omnis doctrina appetit aliquod bonum finale. Secunda quod plurium doctrinarum et artium sunt plura bona finalia cum differentia quam ponit ibi Differentia vero quedam videtur esse finium. Tertia quod illa sunt in sua divisa ibi Multis autem. Quarta quod illa sunt cum ordine in esse ibi Quecumque autem sunt talium. Quinta quod inter hec omnia bona finalia est aliquod optimum intentum et consideratum ab aliqua doctrina ibi Si utique est aliquis. Sexta quod illud optimum consideratum est et intentum in presenti doctrina ibi Si autem sit temptandum est. Pro eiusdem conclusionis probatione sciendum quod primo bonum non sumitur hic pro bono morali practice neque pro illo practice, sed communiter. Sic autem sumptum bonum est esse ... vel acquirere ... rei in perfectione ... vel ut in sua perfectione salvetur. Omnis quippe res vel est imperfecta vel perfecta. Imperfecta quidem in complementum appetit salutem in esse et bonum licet imperfecta quodammodo hic et appetit complementum quod nondum habet. Perfecta vero res appetit salutem sui boni sui esse quod habet. Item autem bonum in quod res appetitu tendit duplex est. Unum intrinsecum quod habitum rem formaliter perficit. Aliud est extrinsecum a quo bonum intrinsecum provenit. Secundo notandum quod appetitus in hac parte sumendus est communiter pro quadam tendentia rei in terminum suum. Hec autem tendentia est duplex. Una que sequitur naturam et sic appetitus ut finis. Alia formam ... seu apprehensam et hec est appetitus animalis ut ... rei visu delectabilis. Alia sequitur formam intellectam et est appetitus intellectivus ut desiderium virtutis habende. Tertio sciendum habitum acquisitum quo habitur intellectus ad operari secundum habitum suum ut scientes ad considerandum liberalis ad dandum. Alia sequitur habitum infusum seu etiam supernaturale donum quo dotatus quis dicit cupio dissolvi et esse cum christo. Quarto notandum quod omnium que in nobis insunt aliqua sunt a doctrina quedam a consuetudine ut spiritus dicit super illud ... et explicatur in x de hiis ... que nobis insunt ex divina inclinatione nec loquitur philosophus. Hic autem virtus intellectualis vel moralis inest nobis a natura ut dicitur in secundo ... Virtus intellectualis inest nobis a doctrina large sumendo doctrinam pro eruditione et inventione ut membrum. Alia vero non possunt nobis inesse a sola doctrina absque assuefactione prima ut dicitur in secundo, de quibusdam actibus. Tunc ergo habemus quod intellectualium virtutum aliqua sunt eruditione, alia assuefactione generabiles, unde prius in hac parte sunt artes pro quorum habitu assuefactione generabili et doctrina pro quorum habitu per eruditionem acquisibili. Quinto notandum quod volumus id est appetitus rationalis et ubi ... opposito et modo opposito quod est inclinatum ad illa et prius ... declinari ad alterum et hoc duplex. Uno modo per actus ... ut sit vel sedere vel ire que sunt opposita et inclinatum sedere tunc sedere est pars ad quam volumus prius inde terminata declinatur velle autem est eius declinatio. Alio modo per ... actus eliciti volitionis cum potest diligere vel odire unum hominem quam ... oppositum

ut idem q si diligat tunc ipsum diligere est per se ad quem
volitas dectatur et primum dectacio. Alio modo
vero circa actus elicitos quos voluntas precipit hunc hominem
diligere vel odire et precipit utrumque omittere et utrumque
actum a se suspendere et tunc si exerceat aliquem istorum ac
tuum primum extrinsecum est per se ad quem fit dectacio et primum
dectacio. Et similiter modo de suspensione. Nam illa suspensio
fiat per aliquem actum positivum et tunc dectacio esset res posi
tiva et eadem volicio per se non ad quem fieret dectacio
esset sola privacio. Philosophus ergo in hac parte non accipit ele
cionem sicut in III diceris quod est voluntarium preconsili
atum ex hiis que sunt ad finem. Sed sumit eam communiter
et finis et hiis que sunt ad finem unde III in primo
dicit felicitatem per se eligibilem quod non sumo vero ea
de electione primo modo supra in suo. In ergo electo
generalissime pro qualibet dectacione voluntatis per se dectacione.
Actus autem non sumitur hic ut dicit prius sed ut est res pro
ut extrinseca ad quem vel ad quem fit dicta dectacio.
Unde aliter talis actus est divisus ab illa dectacione
ut visum est de actu operato aliud vero aliter ut visum
est de actu elicito. Quod autem sic debeat sumi actus
patet quia in greco in textu eudelectum quod dicit actum dissimi
gratie scilicet primum. Sed textus philosophus quod sermo est extrinsecum id est
quod opus vel electionem supple super generaliter per dectacionem
voluntatis et tunc patet quod hic actus vel prius non est non
actus humanus. Huius ultimis videtur est primo
de hiis amplius in VI. Post cum ad hunc invenire quod sic
omnia appetit finale bonum quod patet quia consequenter antiqui omnia
enunciantes descripserunt bonum dicentes bonum est
id quod omnia appetit. Ergo omnis ars et omnis doctrina id est omnis
intellectualis habitus adhesione vel erudicione acquisi
tus appetit aliquod finale bonum. Et additur ad
hanc consequentiam quod sic bonum appetit omnis electio id est omnis
humane voluntatis dectacio et omnis actus humanus
ad quem tamquam ad alterum in dectacionis preter sit illa
dectacio quia prima est eadem est in ea. Et sic de aliis omnibus.

Dubitaret autem aliquis quare philosophus in hac parte omnes
habitus intellectuales compreheudit sub duobus ge
neracionis eorum prius quam sub aliis. Et quare addit actum
et electionem cum non faciant ad propositum. Ad primum dico quod
philosophus comparat hic habitus intellectuales ad finem quem inten
derunt in generacione rei autem finis movent generantem
ad generandum. Hanc est quod sub hiis duobus tunc hic omnes
istos habitus comprehendere debuit potius quam sub aliis.
Ad secundum dicendum quod actus et electio hic adducuntur quia ap
petentes vel acquirentes istos intellectuales habitus per electionem
voluntatis se determinat et ad actum appetendi
et acquirendi determinatur. Habitibus vero iam acquisitis per
electionem se determinat ad actum operis eorum qui est
finis eorum determinatus et ideo consequenter in hiis exposi
sunt modus hic appetendi quo doctrinaliter bonum appetunt adde
de electione et actum. Quia vero in quadam est finium.
Ostenso quod omnium doctrinarum et artium sunt aliqui boni fines
quos sunt quia scilicet quoniam hic declarat alterum quod illi fines sunt

in multis dissimiles et differentes dicens quod finium predictorum est
quedam differentia et dissimilitudo quia patet ostendens duos modos
finium quia quidam fines aliquarum artium et doctrinarum
sunt solum operaciones prout musice cantare vel citharizare
pro quod nullum sensibile opus operatum. Quidam vero fines sunt
quedam opera remanencia post operacionem et per se ut edifi
care post et per se edificacionem remanet domus edi
ficata. Quorum autem sunt aliqui fines operatum sunt
operacionem. Dicit quod quorum negociorum vel quarum artium sunt
fines opera ultra operaciones in hiis artibus et negociis
meliora et appetibiliora sunt opera quam operaciones. Circa
predicta notandum duo notabilia scilicet circa differenciam finium et circa preemi
nenciam rei operate ad operacionem que est circa primum est quod sunt
artes aliquae requirentes in operibus suis solum
materiam operantis et organum quo operatur. Aliquae vero non solum
sed organum. Aliquae vero nec solum nec organum. Ars autem
requirentes solum in quo operatur inducit mediante or
gano formam aliquam remanentem in illo post operacionem ut
dictum est de domificativa et illa forma est finis ulterior
post operacionem. Ars vero requirens non solum in quo sed
organum quo operatur est duplex quia vel utitur et operatur organo
non vel separato sicut cithara vel unito sicut musica
instrumentalis vel coniuncto sicut ore et gutture ut musica
vocalis et in hiis organis nichil inducit nisi motus
qui cessat cessante actione primum movente id est
artificis. Ars vero que non organum nec solum requirit
habet operacionem suam primo agenti ipsi scilicet artifici cuius
opus est intellectuale quia sibi ipsi prestet euphoniam ut dicitur in V et VII
ob hanc ergo tamen ars requirens solum habet prout operacionem
aliquod opus ut finem suum certe solum artes quae non habent
nec solum non habent talem finem operatum. Circa vero secundum
est quod res operata seu forma in solo inducta est finis operacio
nis sicut forma que est finis generacionis que inducit
in solum illa id est opus est generacio seu inductio illius forme
quia forma illa est melior et appetibilior illa operacione. Consequen
ter cum ostenso quod artium fines sunt in multis dissi
miles hic ostendit consequenter quod sunt in solum divisi dicit quod mul
tis existentibus operacionibus artibus et doctrinis multi sunt fines
earum sicut et ipse artes et doctrine sunt divise et earum
operaciones divise quia sunt fines earum et sic per consequens et fines
sunt divisi. Hoc autem patet in exemplis consequentibus et dicens
ad medicinalis enim finis est sanitas et navifactive fi
nis est navigacio et militaris finis est victoria et yco
nomice vero finis est divicie et sic de singulis artibus
et doctrinis. Hii ergo fines sunt divisi per speciem. Ergo
plurium doctrinarum et artium fines sunt divisi per speciem.
Ubi advertendum quod dicunt divicias esse finem yconomice in
primo politice contra hoc opinioni omnino quod dicit tamen intra ea.
Respondetur ad hoc per aliquos quod hic loquitur secundum vulgarem opinionem
non secundum veritatem prout in primo dicitur quod yconomice est doctrina
de modo vivendi convenienter secundum veritatem et de hoc loquitur
philosophus politicorum. Alia de sola administracione rerum temporalium quae
res pertinent non per se de gubernacione et hoc modo sumitur
yconomus in VI dictum est Ethicorum libro. Unde multa vero dece

secundo de celo quia in quibusdam et 16 capitulo quia autem quia in
quibusdam et de providencia vero loquitur philosophus et hic finis
est secundum veritatem divine bonitatis per se tunc providencia ad solas
res creatas sit restricta. Quamvis autem sunt diversa
ostenso quod plurium doctrinarum et artium sunt fines dissi
miles et divisi hic quarto ostendit quod sunt per racionem
necessariam et divisi procedit autem sic primo ostendit quandam
ordinem doctrinarum et artium secundum ordinem quo est inter
artem architectonicam id est principalem et subalternam scilicet
famulantem dicit ergo quod quedam sunt artes de numero
unius seu talis sed quamvis quedam virtute famula
ri alii puta arti vel doctrine que est illi architectonica quia ad mo
dum artis frenefactiva est famulans subiecte ad militarem
sub sua architectonica vel principali et quasi ad quamlibet artes
fiunt talia equestrium sub hoc equis per frenis sellas
et huiusmodi et quasi ad hanc equestris et omnis operatio bellicorum
actionum sub militari sicut sub hac architectonica ad mi
litarem id est artem ut illa sub hac pertinet omnis impugnacio
vel defensio bellicosa et secundum eundem modum alie artes
famulantes sunt sub aliis architectonicis seu principalibus.
Hoc ergo ordine per supposito sic proponit suam conclusionem dicens
quod in illis omnibus que sunt de numero talium ordinatarum
fines architectonicarum sunt meliores et ordinabiliores quam
fines subarchitectonicarum. Et hanc conclusionem probat arguendo
ens ita habet illa sunt desiderabiliora et meliora quorum
gratia reliqua desiderantur et perficiuntur hoc non sic se habent ut
fines illa vero sicut ea que sunt ad finem. Sed gratia finium
architectonicarum fines aliarum desiderantur et perficiuntur ergo ista
sunt desiderabiliora illis. Hec racio sola nititur in litera.
Et sic removet dubium quod posset occurrere variam
dictam finium supra allegata ponere exceptionem in hac
regula ibi primo. Dicit ergo quod nichil differt operaciones
esse fines actuum aut opera quedam praeter operaciones
quam in aliis et in illis hoc invenitur sicut in doctrinis
in quibus non consistit in quod sunt ad invicem ordinate et
fines architectonice meliores sunt finibus aliarum. Et hic
attendenda sunt duo. Primum in quibus consistit per se ordo artium
artium et aliarum. Secundum an logica sit sub architectonica et ceteris
ad eas ordinata. Ad primum quod ordo iste proprie
superius consistit in certis habitudinibus artium inter se.
Prima est habitudo famulantis et dirigentis ad invicem sicut fa
ciens navem est sub architectonica et famulans ut illa que
facit navium et est architectonica et principalis. Secunda habi
tudo est quod est ad finem ad ipsum finem quia provenit ex ha
bitudine prima usus id est cuius instrumenti est eius finis.
Tertia est habitudo precipientis ad obedientem et ergo architectonica vero
precipit et alia obedit. Hec autem habitudo provenit ex pri
mis duabus ex quo namque architectonica precognoscit usum
et finem instrumenti ex hoc precipit instrumentum fieri de materia et
in illa forma que convenit usibus instrumenti ut nauta precipit
navem fieri de ligno ut natet super aquam de fu
mo ut cito fugiat per aquam et navim ut velociter
sulcet aquam. In aliquibus vero ars sub architectonica non facit
ad instrumentum prout dictum quod utitur architectonica ex fine aliquo.

dispositionem qua utitur principalis sicut equestris non facit
instrumentum pro militari. Sed bene facit aliquam dispositionem et
apparatum et consilium quo utitur ars militaris
impugnando vel defendendo. Ad secundum dicendum quod logica non
facit instrumentum puta quo utitur certe scientie sed docet eas
facere quibus id est sciencia facit processus sillogisticos et faciendo uti
tur. Et tenendo facit uti id est sillogismo et facere sillogismum idem
est in sciencia. Item nulla sciencia precipit ei qualiter vel ex quibus
debeat facere sillogismum et ideo non est dicta sub architectonica vel
famulans sed aliarum hic in uno consequenter architectonicas quod ordi
natur ad aliarum utilitatem tamen quam ad finem non tamen ad
aliquam earum determinate. Si autem utique est aliquis finis. Ostenso
quod plurium doctrinarum et artium fines prout sunt dissimiles
divisi et inequales hic ostendit communiter quod inter istos fines
est aliquis bonus et optimus et intendit sic arguere.
In quibuslibet ordine finis ille quem volumus propter ipsum et alia
propter ipsum et ipsum non propter aliud est finis bonus et op
timus. Sed omnium operabilium humanorum est aliquis finis quem vo
lumus propter ipsum et alios propter ipsum et ipsum non propter aliud.
Ergo in ordine operabilium humanorum est aliquis finis bonus
et optimus. Ista racione sic procedit quod ponit primo mino
rem et probat eam in philosophia in primo quia. Secundo patet illam mino
rem ex qua illam maiorem ponendo quod sit status in cau
sis finalibus ideo patet in eius statuum esse ubi dicit precedit
et cetera. Arguit ergo dicens in operabilibus nostris si non esset
status sed desideramus unum propter aliud et aliud propter aliud
sic procedimus in infinitum et sic sequitur quod esset frustra
desiderium nostrum et erit frustra inane et vanum et inane quod est
idem. Et non ponit conclusionem ex evidencia dicens quod manifestum
est quod hic finis est bonus et optimum. Et igitur et ad vi
tam. Ponit unum corrolarium dicens quod cum finis consequentis ex pl
enitudine bonitatis sue duo bona facit hominibus cognos
centi unum quod allicit appetitum ut ex eius deside
rio magis ac magis convertitur ad sentiendum bonum
optimum et meliorationis hanc intencionem tamen intendit
cum dicit quod ad vitam magnum habet incrementum aliud
bonum facit quod dirigit intellectum ut ex eius appre
hensione sciat operaciones humanas regulare et pro
ducere usque ad ipsum finem intentum et hoc intendit
in exemplo sagittatoris qui ex apprehensione signi scit
recte sagittas mittere usque ad signum quod non facit
nisi previdisset. Hic sunt notanda duo. Unum
per evidenciam maioris quam in propositione non bene ut finem proposita.
Ad quod ergo quod tamen sunt appetitus grana ut hic ut in primo
est id est aliquid appetitur propter aliud et non propter se et tale
habet racionem utilis ut divicia propter aliquid est appetibile propter se
et non propter aliud et tale habet racionem boni delectabilis ut quod
habitudo. Et est aliquid appetibile propter se et propter aliud et
habet racionem boni et utilis sicut actus. Non ergo cum dice
batur in illa maiori quod in quolibet ordine est quod
est appetibile propter se et alia propter ipsum et ipsum non propter aliud
est finis bonus et optimus hoc est eundem ex hoc id est
quod est appetibile propter se hoc racionem boni ex hoc autem quod alia propter
ipsum hoc racionem finis et ex hoc quod ipsum non propter aliud hoc racionem

ultimum et optimum. ¶ Et non est propositum minoris dicit rationis quia philosophus secundo medicine inducit ad hoc quod media ad probandum statum in finibus simpliciter quia finis habet rationem et ultimi rei et finis simpliciter rei simpliciter quia ablata ultima rei tollendo statum per omnes ablatum erit in finis. ¶ Item tollit rationem boni quae dicit rationem perfectionis et complementi ablato enim statu non perficeret nec compleret. ¶ Item tollit conatum ad appetitum qui conatur ad opus vel ex studio suo quia procederet in infinitum sic statum non procederet nec per omnes conatus quod fieret non veniret ad finem. ¶ Item tollit consilium ab intellectu qui non consiliatur de supponendo aliquem finem quem sic ipsi per consilium et ultimum cuius totius negotii. Hoc autem ablatum erit ablato statu a finibus. ¶ Sed sic respondendum omnino quod inter fines doctrinarum et artium est aliquis finis optimus qui est bonum humanum. Hoc ostenso dicit quod iste finis est consilium et intentus in hac scientia. Et hoc premittit unum parabolum de dicendis dicit quod sicut est quod sic iste finis vel quod hic est duo sunt respicienda unum accipere et cognoscere figuraliter et grosso modo de illo fine quod est. Aliud scire cuius doctrine vel discipline est cognoscere illum finem. Primum istorum respondebit in primo libri secundo huius tractatus. Et videbitur autem. Probat enim quod huius scientie est considerare istum finem cognoscere. Et philosophus dicit videmus autem. Et videtur autem huic. Et cetera. Sed non videtur. ¶ Quia vero illius est scire principalissime et maxime architectonice est cognoscere et intendere finem optimum et humanum bonum. Sed ista sunt supra dicta. Sed civilis scientia est huiusmodi. Igitur ipsius intendere. ¶ Continet. Et quasi non esse patet minorem assumptam. Ipsa enim doctrina praecognoscens et praeordinans omnes alias quantum ad earum commoda quantum ad hoc quantum ad praesidentes in eis et quantum ad tempus est supra omnes principalissima et maxime architectonica. Hoc est per se non ut patet minorem. Sed probatur ut videtur. Sed ista doctrina praecognoscit et praeordinat omnes alias quantum ad earum commoda. Dicit quas disciplinas debitum est esse in civitatibus commodo. ¶ Item quantum ad locum quod ibi dicitur. ¶ Item quantum ad praesidentes studentes principes quales disciplinas unusquisque addiscere. ¶ Item quantum ad tempus quod dicit usque vel quanto tempore quilibet debeat vacare isti vel illi studio. Hoc autem omnia faciat ut huiusmodi studia in nullo sint dissona. Sed in omnibus consona in nullo praestent impedimentum. Sed in omnibus auxilium ad optinendum bonum et finem humanum quia ipsa est principalissima et maxime architectonica. ¶ Videmus. Secunda ratio talis est illius doctrine intendere humanum bonum sub qua continentur honorabilissime virtutes factivales scilicet ars militaris yconomica et rethorica. Sed sub civili continentur quaelibet alie doctrine intendit humanum bonum. Hec ratio minor ponitur in littera et est ad istum intellectum ut ordinatis cognita maior non probatur. Patet hoc modo doctrina quae per artes sibi subiectas procurat hominibus pacem et securitatem de hostibus pacem in domibus singulis familiarum et tranquillitatem principum et cetera principis dominum adolescentibus et iuvenibus et maioribus omnibus pacem autem et amorem et concordiam communis ipsius intendit humanum bonum quia hoc bonum intendit. Patet sequitur bonum humanum quod ipsa per se ipsam intendit. Sed doctrina sub qua continentur predicte tres virtutes facit homines per militarem

unitatem non dat pacem et securitatem ab hostibus et per yconomicam pacem in familiis et congregationibus domesticis et omnia ad domum pertinentia per rethoricam vero pacem et amorem concordiam et tranquillitatem inter cives. Sed non rectores civitatis habeant bonos rectores et illis bonum utile magnum faciet civitati fructum. Sed cum eos abuti sua arte permittat proferunt civitati magnum incommodum unde Tullius de eloquentia sine sapientia et cum sapientia dicit in principio rethorice. Si quis omissis rectissimis atque honestissimis studiis rationis et officii consumit omnem operam in exercitatione dicendi huiusmodi inutilis sibi et perniciosus patriae civis alitur qui vero ita sese armat eloquentia ut non oppugnare commoda patriae. Sed pro his propugnare possit iis mihi vir et suis et publicis rebus utilissimus et amicissimus civis fore videtur quia ista doctrina sub se habet artes intendit humanum bonum. ¶ Utentes autem hac. Tertia ratio talis est illius doctrine est intendere humanum bonum cuius finis complectitur fines omnium aliarum. Hoc supponitur ex littera tantum quia per se non quod solum bonum humanum complectitur fines omnium doctrinarum et ideo ille finis qui complectitur eos est id ipsum quod bonum humanum. Quia ista scientia intendit bonum humanum sicut proprius finis eius. Sed finis civilis doctrine est huiusmodi. Ergo ipse est bonum humanum. ¶ Minorem huius probat primo minor cum sua probatione quia ista est finis sive utentes omnibus practicis et praecipientibus omnibus quid oportet facere et a quibus abstinere complectitur fines omnium aliarum. Ipsa enim consulit esse bonum earum facere faciendis et non facere faciendis. Sed hec civilis scientia omnibus practicis utitur determinando occupationes civium et omnibus praecipit legem ponens eis quid oportet facere et a quibus abstinere quia finis eius complectitur fines omnium aliarum. ¶ Et enim si idem quidem. Hoc supplet finis huius scientie est humanum bonum primus ad huius scientie tamquam eius finis proprius et specialis et aliarum omnium generalis. ¶ Sed non videtur. Hic ponit ex dictis responsionem cuius per se comparando boni communis et boni unius persone. Et hoc est methodus quidem. Tangit enim in comparatione ista supponit primo praesuppositas quod bonum unius civis est bonum civitatis et bonum civitatis est bonum unius civis. Continet aliquid est melius ¶ Et quod hoc esse est maius extensive bonum unius persone est perfectius intensive. ¶ Et quod susceptivum ad procurandum et salvare procurativum et susceptivum bonum unius solius persone est bonum et amabile sicut bonum commune. Sed salvare et procurare bonum gentis toti et civitatibus hoc est melius in se et divinius in affectione quia amor et affectus quo aliquis virtuosus sic diligit bonum commune quod pro salute ipsius audet se ipsum morti exponere magis videtur divinus quam humanus ut non bene [illegible] hominibus unde talis amor in se aliquo non sic ex dono divino infusus. ¶ Tamen secundo quod commune bonum est extensive maius intensive non perfectissimum quia in bonis quae non sunt mole magna hoc est esse maius quod est esse melius dicit Augustinus sexto de trinitate capitulo octavo non salvandus est amabilissimum et divinissimum. ¶ Hec comparatio principalis intendit secundum argumentum methodus idest bonum intendens intendit humanum

humanum bonum. Sed methodus civilis bonum intendit ut apparet. Ergo et bonum humanum intendit per omnes eius intentione bonum humanum. Hoc rationis sola minor ponitur in littera. Maior autem apparet ex dictis in comparatione facta. ¶ Circa praedicta sunt quaedam inquirenda. Primo utrum omnia appetant bonum tamquam finem. ¶ Secundo utrum homo habeat esse et vivere propter finem. ¶ Tertio utrum omnes operationes huius habeant unum finem. ¶ Quarto utrum civilis scientia et tota humana vita habeant eundem finem.

De primo arguitur quod non omnia appetant bonum. ¶ Primo quia contrarium non appetit suum contrarium. Sed malum contrariatur bono. Ergo malum non appetit bonum nec per consequens omnia cum malum sit de numero omnium. ¶ Secundo quia appetitus contrarii tendit in contraria illa. Ergo contraria vel ambo sunt mala vel ambo sunt bona vel alterum bonum et alterum malum. Sed non possunt esse ambo bona quia bonum non contrariatur bono ut patet decimo metaphysicae. Ergo aliquod vel aliorum duorum dato sequitur quod aliquis appetitus tendit in malum. ¶ Tertio quia nulla res se ipsam appetit. Ergo bonum non appetit se ipsum bonum cum tamen sit de numero omnium. ¶ Quarto quia peccatum est tantum ex ignorantia ex infirmitate et ex industria. Sed appetitus peccati ex industria non potest esse alicuius boni quia talis appetitus non tendit in bonum. ¶ Quinto quia aliquando eligere praeferunt se omni bono putata illi qui desperantes se ipsos interimunt. Tales autem non videntur appetere bonum. ¶ Sexto quia omne appetens vel cognoscens quantum est appetitum est cognitum. Sed multa sunt quae non cognoscunt bonum quia nec appetunt. ¶ In oppositum est quod bonum est perfectivum et bonum est in sua perfectione salvativum. Sed omne quod est vel appetit perfici sibi ipsi bonum est vel in sua perfectione salvari ut perfectum est. Quia omne quod est bonum appetit. ¶ Huic dicendum sunt quattuor. Primo quod omnis naturalis appetitus tendit in bonum. Cuius ratio est quia omnia entia naturalia appetitum in suum finem tendunt propter quem facta sunt. Sed omnia entia propter bonum finem principaliter facta sunt. Ergo omnium naturalium appetitus in bonum tendunt. ¶ Secundo quod omnis sensualis et animalis appetitus tendit in bonum. Cuius ratio est quia duo sunt motus eius circa obiectum unus dicitur fuga et est respectu mali. Alter concupiscentia vel desiderium et est respectu boni quod sua concupiscentia et desiderio tendit in bonum. ¶ Tertio quod omnis intellectivus vel rationalis appetitus tendit in bonum. Cuius ratio est quia semper tendit in quod amabile. Sed omne bonum amabile est vel bonum honestum vel bonum delectabile vel bonum utile ut supra dictum in secundo et in octavo. ¶ Quarto quod omnis habitualis appetitus tendit in bonum. Cuius ratio est quia omnis habitus inclinat habituatum ad opera similia illis ex quibus generatus est. Sed omnis habitus generatus est ex operibus dirigentibus ad bonum delectabile honestum vel utile. Ergo et ipse habitus ad similia bona inclinat. ¶ Quinto quod omnis appetitus supernaturalis tendit in bonum. Cuius ratio est quia dona ista sunt in bono hominis quia ad ipsum tendunt. ¶ Hec dicta de appetitu habentur secundo metaphysicae nobilis super positionem primam. ¶ Et per hoc ad argumenta in oppositum dicendum ad primum quod in nullo considerandum sit. Sed in ista [illegible] malignitas [illegible] bono non tamen bono secundum se ideo malum non

appetit bonum sibi contrarium. Sed bonum quod est eius subiectum. ¶ Ad secundum dicendum quod duo appetitus contrarii tendunt in duo contraria quae ambo sunt bona ut appetitus sitiendi et esuriendi et appetitus calidi et frigidi. Ista enim contraria non sunt contraria in ratione boni vel mali immo sunt in hoc similia. Non enim hoc est esse calidum ut dicitur esse bonum sed utraque autem horum contrariorum est eius sui appetitus quia et ambo sunt bona et ideo sunt similia. ¶ Ad tertium dicendum quod appetitus non sunt hic proprie pro desiderio rei non habite sed etiam pro quiete et amore rei habite et tunc dico quod bonum appetit bonum appetendo salutem suam et quietando se in se. ¶ Ad quartum dicendum quod peccans ex industria dicitur eligere et delectatione committere opus malum quod praescit esse malum. Sed appetitus non tendit sub ratione mali. Sed licet sciens fundamentum a quo tamen non declinat hoc prudenter esse malum quod ergo et tamen praesentem appetibilem vel existimat quod delectabile vel temporaliter utile et ideo adhuc stat quod appetitus talis tendat in bonum. ¶ Ad quintum dicendum quod homo male imaginatione subvertitur et laniatur magis potius imaginarie iudicat et existimat quod finem bonum sit fugere infamiam et esse plus considerans ut deliberans secundum istam imaginationem se ipsum interimens. Quare talis reputat privans se omni bono. Ducitur a fantasia hominis. ¶ Ad sextum dicendum quod omne appetens appetit cognitum vel a se vel a causa superiori. Unde in animata appetunt cognitum non a se. Sed a causa superiori illa quae scientiam vel intellectum habent appetunt bonum a se vere vel false cognitum.

De secundo arguitur quod homo non habeat esse propter finem quia ille finis esset vel aliquod intrinsecum inhaerens homini vel aliquod extrinsecum assistens homini. Non potest dari primum quia esset aliqua dispositio actualis homini quae non est finis formalis. Sed potius est causa formalis forma est finis omnium dispositionum quae sunt in illa ut habetur patet ex septimo physicorum. Nec potest dari secundum quia oportet esse deus ut respondetur. Tunc quaero utrum homo sit propter deum ut propter finem. Tunc quod non quia hoc esset ut quod hoc esset bonum dei vel quod bonum hominis. Non quia bonum dei quod simpliciter non potest advenire. Neque quod bonum hominis quia hoc reducuntur ad bonum inhaerens homini de quo probatum est quod non est finis hominis. ¶ In oppositum arguitur quod omne quod est a causa per se agente est propter finem ut patet ex secundo physicorum ubi dicitur quod omne per se agens agit propter finem. Sed homo est a causa per se agente cum sit factus non a casu quia est propter finem. ¶ Ad hoc dicendum sunt quinque. Primo quod ultimum bonum inhaerens homini est finis hominis. ¶ Secundo quod homo est finis omnis boni inhaerentis ei. ¶ Tertio quod optimus homo est finis hominis. ¶ Quarto quod deus est finis extrinsecus optimum hominis. ¶ Primum patet quia ultimum intrinsecum bonum est finis minoris boni. Sed maius bonum inhaerens homini est maius bonum quam hoc hominis quae inter res creatas tenet summum gradum bonitatis et nobilitatis quia immediate post naturam angelicam. Ergo ultimum bonum inhaerens homini est finis hominis. ¶ Secundum patet quia finis activi amabilis solo amore concupiscentiae est id amatum amore amicitiae cui id concupiscitur hoc patet quia omne concupitum concupiscitur illi cui concupiscitur quia id sicut per amatum et sic est id cui concupiscitur est finis boni concupiti. Sed omne bonum inhaerens homini est amabile solo amore concupiscentiae ut patet ex septimo ethicorum. Ergo

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

illi . s. que certis omnibus principatur sicut generalis finis
aliarum supponentium est specialis illi scientie que ipse erat esse
architectonica ut visum est in littera. Ad secundum dicendum quod operatio
hic sumitur dupliciter. Una secundum eam, et dicitur prius cognitio
actualis. Alia dicitur prius operatio virtutis moralis. In secundo modo
quia alia est operatio hominis ut homo est et alia operatio eius inquantum homo
politicus ut politicus est et hec pertinet ad .s. Sed eadem est operatio dicta
secundum politicam ut politica est et operatio hominis ut homo est quia secundum
philosophum .i. metaphysice eadem est operatio hominis ut homo est et studiosi
hominis hoc est virtuosi operatio et virtuosi hominis est operatio dicta
secundum politicam et hoc est specialis finis eius scientie moralis et hoc est
bonum humanum ut inclusum in eo. Ad tertium dicendum quod
accipitur scientia nobilissima sicut accipit philosophus .i.
metaphysice pro illa que habet nobilissimum obiectum. Ipsa non intendit
bonum humanum ut est bonum humanum. Sed eius operatio est
verum per se bonum humanum ut .i. libro .6. in fine illa enim scientia
illo modo nobilissima non intendit operationem suam ut pertinet
bonum humanum. Sed ut imitatur illa tamen politica intendit
dicit opinionem suam. Sed alterius sit pretium vel bonum humanum
et ideo de ea pro ordinatum est quantum ad locum prius et tempore.
Ad quartum dicendum quod bonum humanum specialiter modo intenditur
ab ista habitus .s. hetica, monostica, yconomica, politica
prudentia. Sed differenter quia hetica intendit ipsum pro sola
directione virtutum ut est bonum humanum vel unius persone vel
societatis domestice vel civitatis civilis. Monostica
ut est bonum unius persone. Yconomica vero ut est bonum societatis domestice.
Methetice politica vero ut est ministrum et divisivum vel tantum
totius .s. gentis vel civitatis prudentia tamen non
solum ad ostensionem sed pro preceptum pro iudicationem et operationem
intendit istud bonum generaliter predictorum modorum. Unde igno-
rantes minus loquuntur quam aliqui expositores quando
philosophum voluisse distinguere inter heticam et politicam di-
stinguendo de bono unius et de bono civitatis vel gentis to-
tius cum hetica tractet apropo de passionibus et cognitionibus
de mediis et circumstantiis et de virtutibus requisitis
homini civiliter vivendi et de felicitate et sunt de omnibus
generalibus pertinentibus ad que modus predicti.

Dicetur autem sufficienter. Postquam ostensum
est quis sit finis et tractatus. Hic ostendit
dicitur predicti modus quia dicit esse figuralis et grossus
quia ostendit cum duabus rationibus. Primo quia iste scientie doctori suf-
ficiat figuraliter et grosse veritatem ostendere. In secundo ibi
eodem modo utique et distinguit contingit veritatem sic dicta
recipere. Primum ibi ponit philosophus. In quibus sciendum sufficit
ut veritatem ostendere hoc modo dicente modo. Sed modo dicit
sicut omnis modus tradendi figuraliter et grossius secundum doc-
toribus scientie sufficiat figuraliter et grosse veritatem
ostendere. Hec ratio maior cum sua probatione ponitur ibi.
Minor cum sua declaratione ponitur ibi. Bona autem et iusta.
Conclusio cum eius expositione ibi. Amabile igitur de talibus. Dicit
ergo primo quod in hoc et in omni scientia dicitur dignus sufficien-
tia secundum modum competentem scientie manifestetur. Eo quod
nemo debet iniungi ad impossibile. Sed nulli sufficit quod etiam
possibile. Sed virtus omni certitudine non est similiter querenda in omnibus

similiter et maior nam quod declarat etiam quantum ad hoc in diversis
manualibus fabricantibus possit inveniri equalis vel similis
certitudo. Statuus enim et eius opus potest fieri de ferro
vel ere quam de ligno vel lapide. Quia autem sufficit
certitudinem quantum secundum possibilitatem sive materiam. Deinde
minorem ostendens dicit quod bona et iusta de quibus est quam
de his intendit et tractat civilis scientia tantam habent differen-
tiam in sua que videtur sufficiunt duo olo scientia et errorem habere
tantum magnum errorem sufficit notitia quod apparet de mul-
tis quod videtur lege sola esse iusta ut ista non. Sed neu-
tra et indifferentia sicut multis apparet de fornicatione
et avaricia. Unde sciendum quod quedam sunt iniusta quod pro-
hibita et quedam iusta quod precepta quedam vero sunt
iniusta quia mala ex natura sua. Et quedam iusta ex natura
sua. Unde dicit philosophus quod plurima pro ut non iusta videntur
esse iusta quia sola lege precepta iniusta et est s. de
iustis. Deinde ponit quod bona similem inveniunt errorem
quia communis estimatio est quod bona sunt in bonis habitibus et ea-
rum tamen estimatio in multis est falsa. Unde propter bona sustine-
ant multa detrimenta. Aliqui enim iam perierunt
propter bona temporalia propter divitias. Aliqui propter bona corporis
propter fortitudinem. Unde notandum quod invenimus de perus-
se propter bona autem cum illa sunt in salute omnium habitum. Tertio
inferens conclusionem dicit quod amabile est de talibus
tantum de conclusionibus et omnium ratio et ex talibus tamquam
ex mediis dicentes et declarantes grosse et figu-
raliter veritatem ostendere et bonis et iustis que contin-
gunt ut frequentius et ex talibus ut frequenter contin-
gentibus tamquam ex mediis talia vero ut frequenter
contingentium concludere. Ubi sciendum quod est sic generaliter
ut hic secundo physicorum quedam sunt semper quedam ut frequenter
quedam quedam raro quedam indifferenter. De ul-
timis duobus non potest esse scientia. De rebus autem primi
generis potest esse certissima scientia. De rebus vero secundi generis
potest esse scientia non tamen certissima. Sed ut in pluribus ut sicut
est ista scientia que moralia non contingunt uniformiter
semper. Sed ut frequenter. Eodem utique modo. Ponitur secundum
quod primo sic ponitur quod debitum est discipulum recipere
unumquodque dictorum per magistrum modo eodem modo scilicet figu-
raliter et grosse quod patet ibi. Disciplinati enim. Quia enim discipulus
disciplinatus habitus verum formam discipuli est apprehendere cum
certitudine a magistro inquantum iuvatur generaliter iste
non ut grossus recipit et permittit. Sed ut visum est invenis
non recipit hoc modo scilicet figuraliter et grossius
ergo moralis discipulus veritatem hoc modo traditam debet
recipere. Hec ratio minor est superius declarata
et maior est hoc posita quod ostenditur et quia proprium pertin-
et si discipulis mathematicam magistrum persuadentem ac-
ceptet persuasione contentus et si discipulis rhetorice
a magistro demonstrationes expectat neque persuasione contentus.

Unusquisque autem. Postquam ostensum est hoc sciendum
et predicti modus. Hic contra ostendit quis est
istius scientie auditor ydoneus et quod philosophus tractat
ibi primitur proemium secundo ethicorum manifestat. Primo

quomodo distinguit prohemium epilogum. Secundo ibi. Propterea politice
et quid de auditore. Dicit ergo primo pro proemio quod
unusquisque bene iudicat que cognoscit et horum est bonus
iudex. Unde scientie scientiam recipiat. Ad cuius
autem huius sententie intellectum duo primo quod istam scientiam recipiat.
Secundo quod vero iudicatio sit huius de rebus. Ille enim qui
bene iudicat bene iudicando cognoscat et qui bene
cognoscit cognoscendo iudicat. Id est nam ut cognoscere
et iudicare secundum quod est dictum. Ad primum dicendum quod obiectum notitie
de quo et de qua fertur hec sententia similiter sint. Secundo per
indefinite quod sunt propria particula dicendo quod eaque
bene cognoscit bene iudicant. Secundo sunt confuse et dis-
tribute et singulariter dicendo quod in unoquoque genere
bene iudicat. Unde in unoquoque genere eruditus id est singuli
eruditi bene iudicant in singulis generibus in quibus sunt
eruditi singula singulis assignando. Tertio sunt in
isse distribute et quod dictum quod unus in omnibus eruditus
iudicat omnia. Due vero sumuntur ultime sequuntur ad prima
sed contrarium quod ad bonum iudicium est bona cognitio
quod ipsa posita et unum genus vel etiam plura vel etiam omnia sec-
undum genus bonum iudicium. Ad secundum dicendum quod cognitio
de qua loquitur hic philosophus est secundum cuiusque quedam cognitio
nec cognitionem vero ut sexto .i. libro .6. est quedam experimen-
talis notitia non per mentem scripturam vel doctrinam.
Sed pro parte experientia acquisita que nullo tamen cum
fundamentum potest in alto sicut qui habet notitiam de aliqua re-
gione pro parte experientia nullo modo potest sibi notitiam no-
tiam ad generare in alto. Hec autem cognitio vero
sive est sententia de iusto epiekes quod est iustum
directum iusti legalis. Unde sicut se habet iustum
epieikes ad iustum legale. Et ista notitia cognitione
se habet ad prudentiam indicativam et legis positivam
in hoc autem passu sumitur cognitio generaliter pro notitia
experimentali virtutum et cuius scientia de quacumque co-
gnitione et posita ad eius invenire permittere hanc
notitiam non est iudicium sed philosophus iudicium et non ista
imaginatio inter enim non extractus tamen notitiam non potest
iudicari de veritate vel falsitate sed posita secundum
tamen inquantum in optime iudicabit et in. Deinde ex
Propterea politice. Ex isto proemio manifestat propo-
situm conclusionem quod iuvenis sit inutilis
auditor. Secundo ibi. Amplius autem quod secutor passionum sit
auditor. Tertio ibi. Secundum rationem quod secundum rationem utili-
facit istam scientiam. Primo sit primo iuvenis inutilis
audiet sine experimentali notitia inutilis ad intelligendum
auditum. Hoc patet ex proemio. Sed iuvenis non habet ex-
perimentalem notitiam actuum humanorum quia tamen est
necessaria ad intelligendum audienda rationes huius scientie que
de his tamquam de communi tractatu et ex hiis tamquam ex me-
diis sunt. Ista minor ponitur in littera sine probatione.
Amplius autem. Pro secundo hec est quam philosophus etiam primo ponit
potest. Secundo ex quacumque conclusione declarat ibi. Differt autem.
Dicit quod passionum secutor etiam vanum audiet et
inutiliter huius scientie dicto est quod addiscat medium

autem ad finem pervenit quod finis huius scientie non est sola
cognitio sed actus et operatio. Unde hic formatur ratio unus
unusquisque inutiliter audit et addiscit scientiam cuius fi-
nem non consequitur. Sed passionum secutor huius scientie
finem non consequitur quia est bona operatio quia tamen secutor
passionum non assequitur qui est bona operatio quia tamen
secutor passionum non assequitur bonam operationem. Deinde
inde cum dicit. Differt autem. Hic talis conclusionem declarat di-
cens quod nichil differt quantum ad audire inutiliter iuvenis secundum
etatem qui habet defectum experientie et iuvenis secundum mo-
rem iuvenilem qui habet defectum bone vite quia in
talibus non est defectus a tempore. Sed ex vivere secundum passiones
et sequi singula delectabilia talibus enim delectativa
sequentibus sit inutilis cognitio quemadmodum iuvenis in-
continentibus qui rationem habentes tamen dictam passiones
ex eo ducuntur ab ea et propterea in dictam fit eis inutilis
quod ab eis inquantum est defectum. Deinde. Secundum rationem
ponitur tertia conclusio dicens quod hominibus secundum rationem iuvenibus
et secundum eam operantibus multum erit utile de
moribus scire. Iam enim non potest hic quod potest habere ex precedentibus
quod cessantibus causis inutilitatis cessat et in-
utilitas et ponitur utilitas. Sed in talibus cessant cause
inutilitatis ut sequi que est iuventus et mala
consuetudo introducit que est in particulari sectando
quia ista secundum rationem iuvenes multa fiet utilitas
ex auditu huius scientie. Deinde. Et quid de auditore.
Epilogat dicta in prohemio ordine retrogrado. Dicit
quod de auditore quod debeat esse ydoneus et qualiter
determinatum. Secundo quis est predicti modus et quod vel ipse finis
intendimus et ipse finis quis proemium prohemia et dicta sic ista.

Dependenter predictorum querenda sunt duo. Primo
utrum moralis scientia sit in primo gradu certitu-
dinis. Secundo utrum sit ad audiendum utilis.

De primo arguitur quod sit in primo gradu certitudinis. Primo
quia scientia de re certissima est certissima. Sed hec est de re
certissima quia de virtute ut .i. libro .2. dicit philosophus quod est certior
omni arte et omnis scientia ergo ipsa est certissima. Secundo quia
illa scientia est certissima que nobis notior non vel certius
quantum ad principia. Sed omnis hec scientia que est operativa et opera
vero est nobis notior non ergo ipsa est certissima. In oppositum
dicit enim philosophus in hac parte quod de iustis et bonis in-
tendit hec scientia philosophus non quod sunt philosophi omnium iustorum sed
nobis notior non. Dicendum enim in principio dicendorum quod in se scien-
tiarum ille est quod non omnia alia docet quia ille in-
nim est nobis notior cognitum. De bonis vero
primo quia omnia notior bonum appetunt unusquisque quod
appetitus tendit in bonum secundum proportionem appetitus
cognitivi. Sed appetitus intellectivus non tendit in bonum
nisi per intellectum cognitum. Si ergo appetitus tendit
notior intellectus precognoscit notior. In oppositum est philosophi.
Ad questionem ergo dicendum quod hec scientia est in ultimo gradu cer-
titudinis quod declaratur duobus. Primo quia sunt certa genera
rerum contentum penes suam perfectionem. Sunt enim res que
perfecte per se sunt determinata et tamen modo perpetua sicut

sunt res mathematice que non habent principium in motu. Sed
non propter hoc solum, scientia de huiusmodi rebus est in primo gradu cer-
titudinis. Sunt enim res quarum principia sunt per se deter-
minata, sed per accidens incredibilia, cuiusmodi sunt stelle; li-
cet una constellatio per se sit ad unum certum deter-
minata, potest tamen per aliquas alias impediri, et scientia de talibus est
in secundo gradu certitudinis. Tertio sunt res quarum principia non
per se indeterminata, et per se et per accidens incredibilia, cuiusmodi
sunt actus humani, quorum appetitus electivus est per se in-
determinatus, ipsa indeterminatione ut visum est. Et
scientia de huius est in tertio gradu certitudinis; etiam est scientia [illegible]
quanto sciencia tanto magis est certior, quanto eius principia sunt
magis determinata et minus incredibilia, et quia est eorum con-
trarium est certa. Sed principia istarum sunt magis indetermina-
ta et magis incredibilia; ergo ista minus scientia est cer-
ta. Secundo quia circa sunt genera rerum differentium
penes modos essendi. Sunt enim res que nec ratione suscipiunt
magis et minus nec in se nec in suis proprietatibus,
cuiusmodi sunt res mathematice. Secundo sunt res que ut
tunc modo suscipiunt magis et minus, ut secundum inten-
sionem et remissionem, actus cuiusmodi sunt res
naturales. Tertio sunt res que multipliciter modo suscipiunt
magis et minus, cuiusmodi sunt res morales, ut virtus. Nam vir-
tus dicitur magis vel minus bona quia magis vel minus in-
tensius, et non solum sic modo, sed quia est electa vel electa
modo certius, vel quia talis vel talis intentio exhibita,
vel quia initium suum secundum alios modos similibus, in
nullis actus idem potest suscipere magis et minus. Et
arguo sic: scientia de rebus quarum est maxime consistere
indivisibili est in primo gradu certitudinis, et hec est mathematica.
De rebus autem quarum esse minus consistit in indivisibili, cuius-
modi sunt res naturales, est scientia in secundo gradu certitudinis.
De rebus autem quarum esse minime consistit in indivisibili
est scientia in tertio gradu certitudinis. Sed talis est moralis scientia,
ergo ipsa non est in primo sed in tertio gradu certitudinis. Per hoc
ad primum in oppositum dicendum quod scientia de re certissima cer-
titudine pervenit ad obiectum suum, que vero obiecti cer-
titudo consistit in duobus, vel in suorum principiorum determinatione
non simpliciter, et in suo esse indivisibili. Scientia ergo de re sic cer-
tissima certissima est, que est certissima. Non vero dicit quod virtus est
certissima; dico quod non est multum gradus certitudinis,
sed verum est certissima certitudine inclinationis ad bonum
oppositum. Certitudine autem certitudinis nulla notitia cuiusque
certitudinis in prudentia; huiusmodi autem scientia non est propter eum.
Ad secundum dicendum quod in libro sexto non est nobis utilis, non
eo modo quo consideratur in hac scientia. Exemplum
de iure vel de iusto; sunt quod in nostro iure est dictum: unum
sequens nihil aliis. Non sequens nisi hominis iustum
sequens nihil aliis non pertinet ad istam scientiam
non pro quanto iniusto se induit, sed secundum nostrum hominis.
Iustum autem sequens nostrum hominis nihil est dupliciter: unum
est quod simpliciter est sic iustum quod eius oppositum simpliciter est
iniustum; aliud est sic iustum quod est melius quam eius
oppositum. Et his duobus modis sumendo iustum, non est non

nisi cognitum, iustum autem per unum est aliquo [illegible]
non per scientiam sed per gradum constitutum, nec gradum alia
dicunt scire esse iustum sicut matris, et scire volunt
communiter. Ad tertium dicendum de bonis dico quod bonum istius [illegible]
non requirit per cognitionem communem, illius bonum in se et
cum tamen communis et ubi contingit error credendo
esse bonum quod non est bonum.

Deinde cum dicit: utrum hoc sit omni homini utile quam
sit utilis iuveni per inexperientiam vite
ut dicit in certa nostra interpretatione, ipse malicie con-
suetudinis introducit. Et ipsum sequitur, et utilius iu-
venem quam habet sapientem constitutum istic, vel bonum
oppositum. In oppositum videtur quod sic utilis iuveni per hoc
quod dicit primo libro secundo capitulo quod non primum dicit sic vel sic, non bonum
vel malle ex iuvene considerationem auditionem; auditio [illegible]
enim etiam iuvenum pervenit esse cognitum ad bene
faciendi modum cum cognoscat per hanc scientiam. Quod
autem sit utilis plures sequitur, quia per primo quod libro primo libro tertio videtur
dicit quod leges bonum opiniones ornando provocant ad meli-
mores et puniendo prohibent ab eo quod est deterius; sed
quantum gravius puniendis est omnino malo turpitudini
vite sue quod sic per hanc scientiam. Quod autem sic utilis
bono iam per scientiam, per quod per eandem virtus generatur et sal-
vatur, ut secundo libro secundo; ergo ista scientia proficiet ei salutem
ad salutem boni iam habiti. Ad quartum quod ista scientia
omni homini audienti per se est utilis et per accidens possit esse
non utilis vel contrarie inutilis quod declaratur in omnibus auditionibus
conferens cognitionem vel bone opinionem audientis est
utilis ei. Sed auditio huius scientie potest cognitionem vel bone
opinionem omnis hominis audientis, ergo est utilis omni homini
audienti. Assumptum patet, quia audiens vel percipit
vel nescit. Si percipit hoc dicit quod percipit per scien-
tiam vel per expertum aliquod bonum. Si primum au-
ditio potest ei ad salutem scientiam quam percipit,
ad generationem quidem non faciendi bonum cum pre-
quod faciendum. Si percipit per expertum potest ei
ad cetera meliora et certius cognoscenda valere
etiam et in omni bonum faciendum. Si vero non percipit,
hoc dicit quod non per audientes vel intelligit et audiat vel non.
Si sic potest ei ad cognitionem. Si non, hoc dicit quod hoc per
in expertum vel malicia. Si inexpertum absque malicia
potest ei ad bonum opinionem quod ut dicit primo libro primo: qui per se
faciendo intelligit et per alia hoc est optimus; ut qui autem
non per se intelligit sed intelligit obaudiens, hic rursus bo-
nus et in hoc gradu bonitatis invenies consistens
inexpertus. Si vero hoc per malicia tandem cognosceret
quod vita sua per alios et per magnos viros repu-
tatur turpis et fedi vituperabilis et reprobata, hic ut
cognoscens de ista inmensum gaudebit in ea et per quod
minus afficiet ad eam quanto plus elongabit
a turpitudine vite sue. Si ergo aliquam sit inutilis
hoc erit per accidens prius quod maior erit culpa sua. Sed
inutilitate cognitum non emendet eius vitam. Ad primum
in oppositum per solo propter iam dictum quod ista dicit inutilis quia

peruenit ultimo fine et sic est inutilis pluries sequi-
tur quod perveniat ad hunc et sic est inutilis multis intelligenti.
Non credenti nisi testis est aliquis qui possit dici au-
dire quod ille qui non bene iudicat confert malis.
Ille testis bene iudicat quid sentit doctor sed
male iudicat quid faciendum est per disciplinam.

Dicamus autem resumentes. Philosophus in hoc ter-
tio tractatum qui dicitur in decimo libro, quod ut dictum
est in hoc libro agitur de homine ut libro in decem tra-
ctatum ad eum modum in se dividitur. Agit ergo de homine in
ut nostro decimo libro considerando eius optimam dispositionem et optimam
operationem. Optima hominis dispositio est virtus, optima vero operatio
virtutis que est finis virtutis hic est gratia. In hoc
decimo libro philosophus sic procedit: agit namque in primis de fine virtutis.
In tertio de genere et modo virtutis et libro [illegible] virtutis.
In quarto de annexis speciebus virtutis. In quinto de genere
et de annexis virtutum pluries moralium et maxime principaliter
ut istarum; hoc non fuit ut ignota opinio. Et quid sic
ut istarum est timores. In quarto de genere virtutis
virtutum opiniones moralium. In sexto de virtutibus in-
tellectualibus. In septimo de virtutum gradibus. In octavo de
quodam effectu virtutis nobilissimo, scilicet de amicitia quantum
ad eius species. In nono de illo eodem quantum ad eius proprietates.
In decimo complet tractatum de fine virtutis inchoatum
in primo. Circa primum philosophus premittit intentum. Et exequitur
ibi: Nomine quidem etc. Respondit unum ex ipsis et quarto ca-
pite et duo querit expresse. Respondet ergo expresse quod omnis
cognitio et electio bonum aliquid desiderat, pro quo non resum
exprimitur a philosopho. Hic ergo respondit querit quid est illud
bonum quod ciuilis cognitio desiderat. Hic ad questionem respondit
tacite tale verum, quod postea dicit quod iam omnibus est
supra quod aliis scientia desiderat et intendit bonum humanum
quod est finis omnium operatorum ab homine. Hic ergo tacite responde-
tur quaerit quod est bonum humanum quod dicit summum omnium ope-
rorum. Hic notandum sunt duo. Primum quod sub genere nomine ergo
omnis philosophus comprehendit doctrinam et artem quas acquirit
in principio et quod sub nomine electionis comprehendit actum
suum preterea. Cum philosophus sit vel electio vel operatio per
electionem. Secundo notandum quod philosophus hic et libro primo capitulo tertio
vel capitulo quarto vocat hoc bonum sive moralis scientiam
homonimum ... a nomine per synodochem denominando totum
a parte civilis, nam scientia philosophus quedam est moralis scientia. Nomine
quidem etc. Hic philosophus exequitur intentum; primo inquirit de fe-
licitate disputative. Et definitive ibi: Rursus autem
redeamus ad quesitum bonum disputando, ut pater in ce-
tibus et pamblias; et capitulo principali intentas pater. Intendit
pamblias est quod omnis vel plurimi loquentes de bono
humano concordant in nomine. Et ibi: Bene vivere autem etc. quod
concordant in nominis ratione. Et ibi: De felicitate autem
quod concordat intentio est quod non omnis opiniones sunt dis-
cutiende. Et ibi: Omnis quidem etc. quod probabiliores sunt
discutiende. Et ibi: Sufficientes autem etc. Sed quod procedit
a notioribus. Et ibi: Non lateat autem etc. quod auditorem
oportet allicere in huiusmodi. Et ibi: Propter quod oportet consuetudine

moribus. Sed quod probabile est felicitatem existere in bonis
vite. Et ibi: Nos autem dicimus. Sed quod tres sunt excel-
lentes vite. Et ibi: Tres enim sunt. Prima autem pri-
ma intentas est quod felicitas non consistit in vita vo-
luptuose. Et ibi: Multi quidem etc. Et quod non in honore ibi:
Alii autem excellentes. Et quod nec in divitiis. Et ibi: Pec-
uniosa autem. Et quod non in habitu indifferenter dicitur. Et ibi: Pec-
uniosus. Et quod non in multiplicibus bonis. Et ibi: Quod autem
vale. In primis duobus quibus respondit aliis
intentas. In tertio ostendit difficultas. In sequentibus
tractat modus procedendi. In duobus quia sequuntur
modos opinionum. In quarto residuus est defectus et
erroris. Dicit ergo circa primum quod bonum humanum
excellentius est a pluribus in nomine nominatur, scilicet felicitas
per multos et excellentes. Unde unde quod felicitas dicitur
a felicitate quia felix dicitur quasi finale letus et felicitas
quasi felicitas ad gaudia et ad desideria cuncta com-
plenda; et hoc est aliquid quod summum bonum hominis nominatur
felicitas. Deinde cum dicit: Bene vivere autem, ponit eandem
rationem nominis. Deinde dicit quod bene vivere et bene operari idem
existimant omnis cum felicitate et cum hoc quod est esse fe-
licem, unde felicitas dicitur bona vita. Hic notandum quod
hoc quod dicit quod nominis vel rei quod apparet quod ista
non significet quod veni esset per se non de re quod est non est
simul propter dividis attribuit rebus genus quod quid
dicit voluptuosa vite. Quod autem temperate vivere
est bene vivere. Deinde cum dicit: De felicitate autem ...
tertio ostendit quod plurimum discordant in ratione et est
discordia. Prima est inter populares et sapientes. Po-
pulares namque felicitatem putant consistere in rebus sensi-
bilibus manifestis; sapientes vero in bonis solo intellectu cognitis.
Secunda discordia est inter populares adinvicem: quia
quidam ex eis felicitatem putant esse voluptatem, alii
autem divitias, quidam vero honorem, et alii in aliud. Sim-
ilis differentia autem eis. Tertia discordia est inter nominem vero
non et se ipsum in diversis statibus positum; egrotans
enim felicitatem putat esse sanitatem, quod non putabat
sanus existens. Mendicans autem divitias, quod non putabat
dives existens. Idiota vero considerans propter ignorantiam
felicitatem putant scientiam, quod non prius ei per ea
fuisset. Quarta discordia est inter sapientes huius et
sapientes dicta. Sapientes namque huius felicitatem
existimant in bonis humanis sicut illi qui in decem sunt.
Sapientes autem divina felicitatem putant esse in bonis
divinis. Sicut quidam Platonici existimaverunt per
hoc multa bona huius esse bonum divinum est per se ipsum quod
est causa omnibus bonis causa est quod sunt bona. Hic notandum quod
est discordantium. Prima vero discordie causa est quod vanitas
felicitatem putat maximum bonum sed omnia sunt cognita
et per populares parva vel nulla cognoscuntur praeter sensi-
bilia. Sapientes vero considerantes sensibilia contemplantur
spiritualia. Hinc est quod illi in sensibus, isti autem in spiritualibus
felicitatem esse putaverunt. Secunda discordie causa est per
tantum est illis. Prima est activa. Ille quid quidam [illegible]

8

plus ingerit in appetitu concupiscibili et aliquis plus in irascibili, et illi quidem qui plus irascibilia [illegible] magis proni sunt ad amorem honoris quam ad amorem voluptatis ut hic dicitur. Illi vero qui plus in concupiscibili magis proni sunt ad amorem voluptatis. Accidit autem cum est inventum quando aliquis magis vincit appetitum concupiscibilem quam irascibilem et hoc [illegible] ex aliquo in spiritus videndo et [illegible] [illegible] [illegible] proni de communi lege magis inclinantur ad voluptatem. Alii vero magis ad [illegible] facultatem. Illi vero qui magis vincit irascibilem primi [illegible] [illegible] in pugnis et guerris magis proni sunt ad honorem. Unde non [illegible] [illegible] [illegible] diversitatis hominum quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de communi lege sunt voluptates [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] disputationum sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] discordie est quod [illegible] est motus fuge et [illegible] afflictionis et doloris quando motus desiderii et boni [illegible] vel gaudii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad sanitatem. [illegible] [illegible] [illegible] egritudinis quando ipsi solum desiderium sanitatis. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonum reputant felicitatem ipsi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de aliis duobus defectibus [illegible] boni [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] discordie cum est quod ut dicit Augustinus [illegible] de civitate dei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] felicitatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] felicitatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non noverunt. [illegible] inde cum dicit: Omnis quidem igitur [illegible] [illegible] [illegible] omnes opiniones que sunt de felicitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] disputare. Deinde cum dicit: Sufficienter [illegible] [illegible] [illegible] sufficiens est [illegible] [illegible] opiniones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dubitare. Deinde cum dicit: Non lateat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nos [illegible] [illegible] [illegible] processus rationis qui sunt a principiis ad principium et processus a principiis ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dubitatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] argumenta [illegible] procedendo sic ad principium vel [illegible] a principiis ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cursus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] cursus vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Posito igitur [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] insipiens quidem aut docentium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distinguit de cognitis dicens quod [illegible] cognitum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis cognita illa [illegible] magis [illegible] [illegible] simpliciter. [illegible] eligit unum modum utilem ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] insipiendum est [illegible] nobis cognitis. Deinde cum dicit: [illegible] [illegible] declarat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] auditorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sufficienter auditurum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] consuetudinibus [illegible] iustis et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] male [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad sufficientiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicat igitur quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sufficienter appareat [illegible] [illegible] [illegible] sufficienter [illegible] [illegible] [illegible] non indigens [illegible] [illegible] [illegible] quid sit medicus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] morbo [illegible] [illegible] non indigebit [illegible] audiat verba [illegible] optimus. [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obedit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] obedit [illegible] [illegible] [illegible] male [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deinde cum dicit: Nos autem dicamus. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] probabile est felicitatem hominis esse in bonis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nos dicamus [illegible] bonum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plebei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluptates esse felicitatem [illegible] [illegible] diligit voluptatem. Deinde cum dicit: Tres enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt tres excellentes vite [illegible] una [illegible] [illegible] voluptuosa, altera civilis, tertia contemplativa. [illegible] [illegible] [illegible] iste due excellentes [illegible] appetibiles. [illegible] [illegible] [illegible] iste tres vite originantur [illegible] [illegible] voluntas [illegible] principalis in homine [illegible] vel ad appetitum concupiscibilem vel ad irascibilem vel ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eligit vitam voluptuosam [illegible] [illegible] ad irascibilem eligit vitam civilem [illegible] [illegible] ad rationalem eligit vitam contemplativam. [illegible] [illegible] [illegible] hec vite distinguuntur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluptuosa est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eius sicut fortis [illegible] [illegible] furore [illegible] [illegible] [illegible] furore [illegible] fortitudinis contemplativam vero est [illegible] [illegible] [illegible] quidem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] felicitas non consistit in [illegible] voluptatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bestiales [illegible] esse [illegible] [illegible] voluptatis eligunt [illegible] est vita [illegible] ex quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonum [illegible] [illegible] [illegible] est felicitas [illegible] [illegible] voluptas [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] non est felicitas. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui sunt in magnis potestatibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] felices [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amore voluptatis [illegible] [illegible] ad negotia [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in cubiculis et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] disputabat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Deinde quod autem excellentes [illegible] [illegible] [illegible] in honore consistat felicitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] excellentes viri et magnarum rerum [illegible] honorem [illegible] felicitatem quorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vite [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] finis. Arguit igitur sic: bonum [illegible] [illegible] felicitas est [illegible] felicitas [illegible] [illegible] de difficili. [illegible] honor non est [illegible] bonum felicitatis [illegible] amissibile de difficili [illegible] non est in [illegible] honorato [illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] honor non est felicitas. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Bonum autem [illegible] [illegible] sic: Nos divinamus [illegible] [illegible] [illegible] felix esse [illegible] bonum [illegible] [illegible] [illegible] difficile auferibile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est felicitate [illegible] est melius [illegible] honore est [illegible] melius [illegible] virtus. Igitur honor non est felicitas. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nominis felicitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est melius honore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] desiderat honorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] honor desideratur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] melior est honore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonos esse [illegible] [illegible] [illegible] bonos esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a prudentibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognoscunt [illegible] virtus melior est honore. Deinde cum dicit: Forsitan autem et magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sola non consistit felicitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] opinione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] harum opinionum [illegible] de vita contemplativa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis existimabit esse finem [illegible] vite [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non est [illegible] vigilantis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] felicitas in actu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non est felicitas. [illegible] [illegible] [illegible] nullus felix mala patitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] multa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non est felicitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] patent. [illegible] [illegible] Erudus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluptatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sufficienter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] carmina metra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de felicitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vita [illegible] excellentes est contemplativa de qua faciemus [illegible] in sequentibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad illa que sunt [illegible] [illegible] de [illegible] in [illegible] contemplationem posuit pro fine. Deinde cum dicit: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in divitiis non consistat felicitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis que [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] felicitatem [illegible] [illegible] acquiri vel [illegible] [illegible] violentus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] violentus [illegible] [illegible] [illegible] alie divitie sunt bonum felicitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] divitiarum alie sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vehiculo [illegible] [illegible] indigemus ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Alie vero sunt [illegible] [illegible] sicut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] indigemus [illegible] violentus. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] felicitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel violento [illegible] felicitas non consistat. [illegible] [illegible] [illegible] felicitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] utiles [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] honorem vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in eis non consistit felicitas. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] utiles enim. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] esse felicitas non esse felicitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] voluptas [illegible] honor vel virtus esse felicitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magis illa que [illegible] [illegible] [illegible] voluptas [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse fines [illegible] [illegible] [illegible] diliguntur illa enim [illegible] esse felicitas

Sub dicac q̄is ubi fruuntur ab h actio sit q̄ uita.
Deinceps q̄rendum sit. Et inquirendo ꝓ ꝑ utrum
felicitas sit bona uita ⁊ felicitatis uiuere id
ꝑ uiuere. ¶ 2° utrum felicitas consistit i bonis
exterioribus. ¶ 3° utrum existat in bonis corporis. ¶ 4°
utrum consistat in bonis spiritualibus anime.
De p° arguitur q̄ felicitas nō sit bona uita
q̄ uel h esset bonitate uite uel bonitate
moris nō bonitate uite q̄ illa bonitas cōis ē
hoīb; ⁊ iniustis. felicitas autem nō. nec bonita
te moris q̄ talis nō appetitur ꝑ se. g° felici
tas nō ē idem q̄ bona uita. ¶ Item q̄ omnis bona uita
laudabilis ⁊ maxime bona bonitate moris. s; felicitas
nō ē laudabilis ut ꝑ. dr̄ ī fine h° p°. g° nō ē bona uita.
¶ 2° q̄ malicia contraria boni morali nō ē maxime
malum ut h ꝑ. 4. a. bestialitas nāq; deterior
est quam malicia g° bonitas contraria opposito nō ē maxime
bonum ḣ ꝑ omnis felicitas. ¶ In oppositum ē omnis
cū acceptō ꝑ phm̄. ¶ Dicendum q̄ felicitas aliquomodo
compleatur. capitur ut bona uita ⁊ optima q̄ dicto
sit q̄ in appetitu felicitatis includitur duplex amor.
unus concupiscentie quo desideratur res desiderata ⁊
alter amicitie quo amatur res carissima ⁊ dilecti
ssima. cum concupiscitur res desiderata. ita q̄ appetitus
felicitatis ē appetitus copule cōdicionis rei desiderande
cum re dilectissima. s; res dilectissima ē uita diligen
tis. bonum autem ē res desiderata q̄ quisq; de
siderat ꝑ rōne boni ⁊ ut bonum desideratur.
q̄ in omni appetitu felicitatis concipit copula ⁊ unio
boni cum uita ex qua copula consurgit uita bona
q̄ ex h ortum hr̄ illa cōis cū concepto q̄ feli
citas idem ē q̄ optima uita ⁊ felix hō idem
q̄ optimus hō. ¶ Ad p° g° dicendum q̄ bonitas
uite ut includitur i concepta ⁊ appetitu felicitatis
nō ē determinate bonitas uite nec determinate moris.
nec determinate bonitas honestatis uel delectabilis.
¶ Ad 2m g° q̄ bona uita i rōne habitus ⁊ p° ē laudabilis
s; in rōne optimi actus ⁊ optimus nō ē laudabilis
ꝓprie. s; ꝑ glorificabilis. ꝑ beatificabilis. sic de felicitate
dr̄. ꝑ. in fine pmi. ¶ Ad 3m dicendum q̄ bonitas ut
h sic nō dicit excellentiam uirtutis ex opposito
uirtutis consistit in eius opposito ut uidebitur. ꝑ.
De 2° arguitur q̄ felicitas consistit i bonis
exterioribus. ¶ p° q̄ in eisdem consistit in quibus
fortuna dicit. ꝑ. 2. phi. qm̄ uī fortunam idem esse
felicitati. s; fortuna consistit in bonis
exterioribus. g° ⁊ felicitas. ¶ 2° q̄ uī consistit i honore
q̄ finis ciuilis uite ē honor ut habetur i textu. s;
felicitas ē finis ciuilis uite ut hr̄. ꝑ. supplic.
g° felicitas ē honor. ¶ 3° q̄ uī consistit i potestate
quū oppositum maxime miserie ē felicitas. s; potestas
ē oppositum maxime miserie ꝑ potentem non hō fit li
bertinus. ⁊ ꝑ impotentiam maxime ꝑ uim liber
tas in qua consistit maxima miseria g° potestas ē
felicitas. ¶ 4° q̄ uī consistit i amicitia ⁊ i a

mari quū ꝑ uī felicitatis q̄ ds̄ maxime appetit
amari ꝑ se dicitur. diliges dominum deum tuum ex to
to corde tuo ⁊ c. g° amari ē felicitas. ¶ 5° uī
consistere in diuitiis quū in his solum consistit feli
citas que sola continet omnium bonorum aggregatio. feli
citas nāq; nō ē nisi status omnium bonorum aggregatione
completus ut dicit boe°. 3. de consol. S; in consol. di
uitie ⁊ potestates ⁊ plurima continetur omnia bona dicitur
salomone q̄ omnia obediunt pecunie. ec. 10. ¶ In
oppositum sunt rōnes phi q̄ honorem ⁊ diuitias ⁊ pote
statem ⁊ inducit q̄ potentiam ⁊ q̄ amari. ¶ Dicendum q̄
bona felicitatis hominis hnt. Et diuicies repugnant
bonis exterioribus duas penes eorum acquiri ⁊ duas
penes eorum esse ⁊ tres penes esse ⁊ duas in comparatione
ad appetitum bonum nāq; felicitatis nō acquiritur a
fortuna absurdum. n. ē q̄ maximum bonum hominis commit
tatur casui esse. fortuna uero ē causa ꝑ accidens ut
ibi dicitur. ¶ 2° acquiruntur exterius q̄ appetitus q̄
percipiunt ut plurima q̄ ꝑ naturam supponunt uita.
¶ 1° bona felicitatis sit nāq; bona sunt maxime q̄ appe
ex solo nois rōne. ¶ 2° sunt i amissibilia uel ī fa
cile amissibilia sicut. n. una dies nō facit an
num. sic modicus bonus status cito labilis nō
facit hominem bonum. ¶ 3° bona felicitatem hoīe; in
entis ꝓficiunt alis. n. nullus dicetur felix ī de
nominatione eorum. ¶ 4° bona felicitatis hominem ⁊ opus
hois bonum reddunt. ꝓponit eum q̄ felicitas in
uere sit bona uite in actu bono optimo ut hr̄
ex nois rōne. ¶ 5° bona felicitatis felicem liberant ab
angustia felicitas. n. opponit semper miserie
angustie ⁊ angustie. ¶ 6° felicitas replet desi
derio ⁊ letitia. n. felicitas nō hnt sit maxime
desiderata cum erit hita erit maxime gaudiosa.
¶ 7° bona felicitatis ꝑ uiam sunt ꝑ se appetibilia
nō. n. ē propius ī uite. ¶ 8° h bona appetibilia
sanant ⁊ quietant ꝑpetuo. n. consistit ultimus finis
ultra quem appetitus amplius nō procedit. nō. n. esset ul
timus finis ī eo hito quiesceret appetitus. ¶ Hec
autem conditiones bonorum felicitatis hois exterioribus repugnant
conueniunt ipsa nāq; conueniunt a fortuna cū sit bona fortune.
¶ 2° nō exigunt uirtutem cum sepe ueniant ex gratia
⁊ aliquando ex mala cū sagacitate. ¶ 3° nō sunt bona
maxime cū nāq; sunt h genera bonorum ut ꝑ. dr̄ in li. 4. ꝑ.
bona maxime que sunt anime bona media que sunt
corporis ⁊ bona minima q̄ sunt exteriora. h autem declabi
tur. ꝑ. loco suo. ¶ 4° nō sunt ī amissibilia imo
de facili amissibilia ubi loco amissis bonis exterioribus
ꝑfectum opus ⁊ cetera suorum qui de ꝑnius felicitate
hnerat ī capitulo d. Quod me felicem totiens
iactastis amici. Quia cecidit stabili nō erat ille
gradu. cum uelit dicere q̄ bona exteriora nō possunt
hominem statu felicem q̄ h nō statu ut ī gradu
stabili. ¶ 5° hominem uirtuosum nō ꝑficiunt cum sit
exteriora. ¶ 6° nec hominem nec opus eius bonum
reddunt cum uideamus plures homines eis uti male

quū bene. ¶ 7° nō liberant hominem ab omni angustia
miserie. n. omnia h ꝑt affligi aliqua graui passione
cordis uel corporis. ¶ 8° nō replent hominem dele
ctatione ⁊ letitia q̄ secum afferunt continua sol
licitudine que i scriptura sacra comparatur spinis
q̄ sicut ille suis cuspidibus pungunt carnem
sic ista bona sollicitudinibus pungunt mentem. ¶ 9° nō
ꝑ se ut p° appetuntur q̄ appetitus de singulis. dicit
nāq; ut dr̄ in textu appetuntur a tenus grā. diuitie
n. quū dicitas appetit uel appetit eas grā necessitatis
uel utilitatis uel grā potentatus uel honoris. uel grā uo
luptatis. honor ē appetitur grā uirtutis cognoscende
⁊ amari felicitate potestas uero q̄ ē ad bonum ⁊ ad malum.
ad malum ē mala ⁊ ad bonum minus bona quū eius actio
dr̄. n. q̄. nec potestas q̄ ꝑ se in bonis ē minus bona quū actio
que non hoc modo in illo pt esse bonum p° modo appetitur.
¶ Hoc idem ꝑ; de amore potentie q̄ nemo amari
appetit ꝑ se amare uel grā commodi assequendi
ab amante. ¶ 10° h bona hita nō satiant appetitum
q̄ q̄ nō ē pmum i appetitu nō ē ultimum i ulti uel
in fruitu quū h bona ꝑ se nō ē felicitatum. ¶ Ad
g° ad p° ī oppositum q̄ fortuna nō ē idem felicitati s; dr̄
mali ꝑ proximum q̄ bona eius ultra felicitas ut ꝑ. di
cetur. ¶ Ad 2m dicendum q̄ finis ciuilis uite simpliciter
nō ē honor ut ubi in allegatum ē autem. s; erat q̄
finis ponebant in honore ut ē simpliciter dicendum q̄ sit
finis s; q̄ fere. ¶ Ad q̄ potestas indeterminata ad bonum
⁊ ad malum sicut ē potestas scelestis nō facit hominem
liberum ī ipso s; oppositum facit omnino seruum q̄ potestas
q̄ possunt malum illa facit homines peccati seruum et
miserum. ubi autem. 12. de t. c. 9. ait q̄ mala uoluntate
quilibet miser efficitur. s; miserior potentate qua de
siderium male uoluntatis impletur. ¶ Ad 4m dicendum q̄ deus
maxime illa q̄ appetit de hoībus maxime appetit ama
ri nō tamq; bonum suum s; tamq; amantium hoībus
utilissimum esse q̄ amare deum hr̄ felicitas
q̄ amari hoībus. ¶ Ad 5m dicendum q̄ diuitie nō con
tinent omnia bona spectantia ad felicitatem. multa. n.
bona sunt que nō cadunt sub ere. omnino pu corporis
sanitas robur ⁊ pulcritudo ⁊ anime prudentia uir
tus ⁊ sapientia. Quod uero dr̄ q̄ omnia obediunt pecunie
intelligitur de rebus uenalibus quales nō sunt res hoīem feli
De 3° arguitur q̄ felicitas in se consistit [in bo]nitates
cum bono corporis. ¶ p° q̄ cuius h totum
summum bonum ē ꝑfectio potentie ipsius. s; hō ē totum
constans ex anima ꝑfectiua ⁊ ex corpore ipso ꝑfectio anima nāq;
nō indiget potu uel cibo corpus tamen ipsis indi
get q̄ ꝑfectio corporis uī summum bonum hois. ¶ 2° ꝑ
h q̄ de sanitate q̄ bonum corpus esse ⁊ munde hoīem
⁊ ultimum istius ⁊ hois uī felicitatem hoīem. s; sani
tas conficit h omnia. g° ⁊ cetera. ¶ 3°. Item idem uī de for
titudine corporis ⁊ decore quū nobilitas principa
tus uī felicitas principis s; omnia principantur
corpori ut dr̄. p° poli. nobilitas a corporis consistit

in robore ⁊ decore g° ⁊ felicitas autem. ¶ Item idem
de corporis uoluptate q̄ summum est illud appetitum
uī esse ꝑ naturam felicitas q̄. n. tendit i summum bonum
ꝑ naturam. s; corporalis uoluptas summe appetitur est autem
ta naturaliter appetitiua ut docet experientia g° in ista con
sistit felicitas. ¶ In oppositum ē phs. ¶ Dicendum q̄ e contra
conditiones generales sunt inseparabiles a talibus bonis
que repugnant uoluntati felicitatibus bonis. felicitas
. n. nō ē cōis hoībus ⁊ iumentis cum nullum iumen
tum sit felicitabile. ¶ 2° nō ē cōis hoībus bonis
⁊ malis cum omnis felix sit summe bonus nemo tamen
malus ē bonus. ¶ 3° felicitas ꝑ ē ordinabilis
ad maius bonum ipsa namq; ꝓponit q̄ sit bonum
maximum. ¶ 4° nō prestat materiam uel occasionem ad
peccatum uel ad malum cum ipsa includat firmitatem ⁊
consummationem in bono. s; oē bonum corporis ē quē bo
nis ⁊ iumentis. imo nulla ē bona condicio hominis cor
poris q̄ nō inueniatur melior i corpore aliquius alis.
pu sanitas in piscibus fortitudo in leonibus
decor. q. in omnibus. turpissimum enim aliquid ē hoīe
cum corpore nudo ⁊ sit de aliis. ¶ 2° oē bonum
corporis ē cōe bonis ⁊ malis q̄ ꝑ; de se. ¶ 3° oē bonum
corporis ē ordinatum ad aliud maius bonum q̄
ꝑbo q̄ sicut se hr̄ corpus ad animam. sic bonum corporis
ad bonum anime. s; corpus naturaliter ordinatur ad animam tamq;
ad finem ut hr̄. 2° phi. g° bonum corporis ad bonum anime.
¶ 4° oē bonum corporis prestat occasionem ad peccatum q̄ p°
. n. corpus ē sanius fortius pulcrius ⁊ delicatius
tanto magis i clinat animam ad i temperantiam ⁊
ad omnem concupiscentiam carnis. ¶ Dicendum g° ad pmum in
oppositum q̄ anima indiget ꝑfectione sicut ⁊ corpus nō. n.
ē ultra felix ⁊ ꝑfectum ⁊ ideo eius ꝑfectio tamq; no
bilioris partis hois potius dicetur felicitas
q̄ ꝑfectio corporis q̄ sicut illud ꝑfectibile ē nobilius
isto ꝑfectibili. sic ꝑfectio istius erit nobilior ꝑ
fectione illius. ¶ Ad 2m ꝑ sanitas sit cōfirmat
usum quorumlibet actionis uel esse grā illius usus q̄ ꝑ
nobilius ponetur felicitas i illo usu quam in
corporis sanitate. ¶ Ad 3m dicendum q̄ nobilitas princi
patus ⁊ specialiter principatur de ꝑpetuo condicionis ad
nobilitatem principis ⁊ nō econuerso ut dr̄. 12. metaphisice
s; iste principatur corpori principatu despotico. i. ser
uili ut dr̄. 1. pol. q̄ ꝑ aliud ē q̄ bonum corporis ꝑ
bonum anime. ⁊ tamen econuerso q̄ bonum anime potius ē felicitas
quam bonum corporis. ¶ Ad 4m dicendum q̄ appetitur autem
uoluptas ⁊ maxime uenereorum nō ē in aliis ꝑ se
s; ꝑ aliud appetitum propter. una. n. p° appetitur
appetitur salutem speciei ⁊ indiuidui. salus autem speciei
habetur ex actu uenereo ⁊ salus indiuidui
ex alimento. ⁊ ꝑ h nō esset delectabilis usus utriusque
. s. alimenti ⁊ actus uenerei ut appetitus eis
fortificaret ex appetitu delectationis. unde
q̄ appetitur uoluptas nō ē ultimum imo ultior illo
ē appetitus hominis salutis. Post tamen scribitur exponi

hitudinic cor mt se h cu queme. E ul per
ul per proportionem. Siu proportio n e hitudo vnius
ad vnum. Sm proportionem q e hitudo duor ad
duo ut in exemplis positis de dextro et sinistro.
no q phs in h ultio mo equiuocatione vi ponere
bonum dari de hoze prudentie et voluptatis, ex quo se
alius duob; precedentib; modis ponitur: ratione col
locari omnia. n. bona sunt ex vno p et et oi ten
dunt i vnum finem ultimum. et illa q rettinguntur
ad bonum huiusmodi possint h modo d bonum. oi namque exeunt
ex vno v3 a libertate hois et oi tendunt i vnum v3
ad oplementum felicitatis hois h de illa parte. Sed
ibi. Sed forte h quidem excaussiore h op q magis
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

c. ad p̄ma ꝛ in p̄ma ꝛ cū in p̄ma nō posuit i ꝑo
g̃ue ꝑ se boni. Nec ꝑt dari ꝗ ut o' b ꝑb̄s nu'
ta sit b ꝑ se bona ꝛ ꝑse appetita ꝑt volup
tas ꝛ hō ꝛ q̄uis cupita. Nec ꝑt dari ē q̄
nūc certa bō nō eēt bō ꝑncipaliꝰ ille soluꝰ … bō
ꝗ sui natura ꝑlo ꝑus n̄ ꝑt ꝯuenit aliqui ꝗ
eē ꝑ se bonū. Ite qm̄ bonū ꝑncipaliꝰ ille
ꝑ se bonū ꝑncipit ipm̄ sicut in formis sicut ꝗ
ul' sicut ꝑamū ꝑncipat actiuū ꝗ recipit e
essētiā quo eēt ꝯ clarius ꝑncipatiꝰ sol' uel
sicut i odiua namq̄ spēm ul' sic ymago ꝑ
ticipat eē̄ formā. ꝗ̄ ꝑmū dari ñ ꝑt ꝗ̄ nūc ꝗ
ꝑ se boni eēt for̄ …

[illegible]

Sic sp̄s sb̄ p̄ma …

[illegible]

non ratione similitudinis huius que est duorum ad duo esse sola analogia inter eos. nisi arguo sic. quaelibet solum dicitur ratione similitudinis duorum ad duo inter solum analogum esse sed ... de quibus est ratione boni non conueniunt in ista similitudine ergo solum inter analogum esse ...

... est ratione boni. ... ieiunio insitus ut cum dicitur quod esurienti comedere est bonum nimis repleto abstinere est bonum ut autem ita est quod abstinere et comedere ... inter esse in similitudine ... duo ... ad alia duo ... ista similitudo ... illorum ... ille ... est attributi ... isto ... loco philosophus de ... boni ad illa de quibus dicitur ... accepit ... est finis ... ad ...

... de pluribus ... ratione boni dicitur de ... ratione bonitatis est ...

[illegible]

Rursus autem redeamus ...

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ut voluptas speculo ut speculo. alio modo ut bonum
sui in unitudine ad ultimum sive totum bonum
que dicit [illegible] bonum ad ultimum primo modo bonum
non variatur sive [illegible] fortuitum i
cum [illegible] intensa delectatio momentanea sicut dele
ctatio diuturna. alio modo plus [illegible] loquebatur supponit
quod [illegible] de albedine. 2o modo bonum variatur
[illegible] melius .n. [illegible]
diu bonum esse et bene vivere quam una sola die et tamen
loquitur hic philosophus. unde diuturnitas in uno est [illegible]
boni. Et ponitur ergo colligit per descriptionem humani
boni seu felicitatis hunc dicens quod hoc bonum finale sive
perfectum per se sufficiens. [illegible] hominis ut
hominis [illegible] rationem [illegible]
perfectam virtutis permanens in vita perfecta.
Circumscribatur quidem [illegible] philosophus [illegible] de
[illegible] sufficiat descriptionem [illegible]
[illegible] ex. tempus. [illegible] tempus [illegible]
invenisse. [illegible] finis. **Et invenienti [illegible]**
[illegible]. **Non experiendo autem** Dicit ergo primo
quod bonum humanum circumscribatur .i. aliquali [illegible]
describatur quod [illegible] non sufficiat [illegible] ad [illegible]
quia [illegible] perfectius describere [illegible] contingit
[illegible] quia sicut [illegible] tempus succedit [illegible]
[illegible] sic partes operis succedunt [illegible] ad
[illegible] opus [illegible] totum simul
[illegible] opus.
[illegible] bonus co
[illegible] opium [illegible] medi
tatio indiget [illegible] ad [illegible] cognoscere.
[illegible] additur ad
additum [illegible] non est [illegible] ad descriptionem humani
boni [illegible] additur [illegible]
[illegible] omnis hominis [illegible]
quod [illegible] ut per successionem temporis [illegible] sua
recipiunt supplementum. Deinde [illegible] **invenisse**
[illegible] docet
in [illegible] in omnibus [illegible]
[illegible] in singulis [illegible]
[illegible] negotiorum mo
dum [illegible] figuraliter et grossum ut dictum est
in [illegible] bonum humanum sufficiat [illegible] descriptum
[illegible] descriptio [illegible] figuraliter et grossa. Deinde
ibi **[illegible]** [illegible] finis [illegible]
[illegible] doctrina [illegible]
[illegible] et expediens est doctrine
quod [illegible] geometria
[illegible] vel angulum [illegible]
[illegible] in [illegible] ad opus [illegible] geo
metra [illegible] Specu
lator .n. [illegible] est geometra [illegible] modum
in quibus [illegible] agenda [illegible]
[illegible] opus artis [illegible]
[illegible] sufficit cognoscere
figuraliter et grosse felicitatem [illegible]. Deinde [illegible]

[illegible] [illegible] assignat
[illegible] d. quod non est [illegible] in
omnibus [illegible] non habet principium [illegible] de
[illegible] sufficiat cognoscere [illegible] descriptio [illegible]
in [illegible] non [illegible]
[illegible] ibi [illegible] d. quod principiorum quedam
sunt cognita [illegible]. [illegible] vivunt [illegible]
cognosci non possunt [illegible] descendit [illegible]
cognita [illegible] sensata [illegible]
[illegible] requirit experimentum [illegible] requirit [illegible]
[illegible] deductus per modum [illegible]
[illegible]. Quedam [illegible] sicut mathematica
[illegible] cognosci [illegible]
[illegible] mathematica. Quedam
autem consuetudine sicut moralia [illegible] cog
nita [illegible] principiis [illegible] cog
[illegible] sufficiat [illegible] in descriptione felicitatis [illegible]
in descriptione mathematica [illegible]. [illegible] **[illegible]** autem
dicit duo [illegible] singulis [illegible]
[illegible] singula [illegible] ad finem [illegible] sint
[illegible]
inchoata [illegible] complent.
[illegible] **[illegible]** [illegible] virtus [illegible]
magnum [illegible] ad [illegible]
cognita [illegible] dimidium [illegible]
principium [illegible]

Adeinde [illegible]
utrum [illegible] felicitas consistat in uno bono
vel in pluribus. [illegible] utrum bonum propter se et non propter alterum
appetibile sit melius bono propter se et propter alterum appetibili.
[illegible] felicitas sit operatio
[illegible] medi
Video [illegible] consistat [illegible] totius operis
in pluribus [illegible] in uno [illegible] virtuti bonum
non includit [illegible] voluptatem [illegible]
sit plurimum [illegible] felicitas [illegible] includit [illegible] simul
unica suspicionem nos felices ut dictum est [illegible]
[illegible] felicitas non est unicum bonum [illegible] plura [illegible]
non sufficit per felicitatem [illegible] filius [illegible]
[illegible] felicitas sufficit ut dictum est [illegible]
[illegible] bonum [illegible] alia bo
[illegible] non ut dictum est in [illegible]
[illegible] una operatio hominis ut hominis ut dictum est in [illegible]
[illegible] solius [illegible] ut dictum est in
[illegible] operatio [illegible] ut dictum est
in [illegible] felicitas est [illegible]
[illegible] quod felicitas [illegible] uno [illegible] pro
[illegible] felicitatis [illegible]
[illegible] hominis [illegible]
[illegible] felicitas [illegible]
[illegible]
[illegible] virtutis [illegible]
[illegible] bonum quod est [illegible]
[illegible] uno modo [illegible]
[illegible]

quod felicitas consistit in uno bono [illegible]
[illegible] consistit in pluribus [illegible]
in uno bono [illegible] integritatis [illegible] ad [illegible] quod
consistit in pluribus integritatibus [illegible] quod con
sistit in uno summo [illegible] hominis [illegible] quod consistit [illegible]
[illegible] hominis [illegible]
ad suum [illegible] principium a quo [illegible]
se [illegible] ad suum finale bonum in quo [illegible]
est [illegible] uno solo [illegible] principio [illegible] origi
nem. [illegible] in uno solo finali bono [illegible]
est [illegible] hominis [illegible] consistit
in uno bono. [illegible] ad [illegible]
[illegible] felicitas [illegible]
[illegible] eligere [illegible]
[illegible] est felicitas [illegible] bona [illegible]
[illegible] amplius [illegible]
non [illegible] plura sunt bona [illegible] felicitas [illegible]
[illegible] tendentium ad perfectionem [illegible]
[illegible] integritas [illegible] bona [illegible]
[illegible] ordinantur ad perfectionem [illegible]
[illegible] integritate [illegible]
[illegible] beatitudo est status
omnium bonorum aggregatione perfectus [illegible] status quod
[illegible] bonus quo [illegible] omnia. Status est declaratum per
[illegible] legibus [illegible] bono [illegible] possunt
[illegible] uno modo pluralis [illegible] 2o modo
[illegible] felicitas [illegible] primo modo non sumuntur
bona. [illegible] 2o non [illegible] in eadem bona sunt [illegible]
[illegible] hominis et leoni. angelo et homini [illegible] ad [illegible].
De [illegible] omnium bonorum [illegible] quod non fit [illegible]
[illegible] per singula [illegible]
[illegible] in [illegible] et in [illegible]
Felicitas [illegible] ad statum [illegible] perfectiones
[illegible]
[illegible] sit plura [illegible]
[illegible] hominis [illegible] esse eo
dem [illegible] vel plurium [illegible] non potest [illegible] due
forme [illegible] eiusdem [illegible] et eiusdem [illegible]
in eodem [illegible] non possunt [illegible]
plures [illegible] ordinem [illegible] perfectionis
[illegible] perfectiones
[illegible] in ordine [illegible]
dictum est [illegible] quod finis [illegible] forme [illegible]
hominis sive sit actus sive habitus est ipse [illegible]. finis [illegible]
hominis est bonus [illegible] et finis [illegible] bonum humana
vita. [illegible]
bonum [illegible] est summum bonum in [illegible] hominis [illegible]
autem [illegible] ista duo bona [illegible]
[illegible] Ad [illegible]
[illegible] de [illegible] procedunt [illegible] prima [illegible]
[illegible] de unico et optimo actu [illegible]
[illegible] procedunt.
Deinde [illegible] quod bonum propter se et propter alterum appetibile
[illegible] sit melius bono propter se tantum appetibili. [illegible] primo [illegible]

[illegible] amplius est maius [illegible] bonum est ex
[illegible] propter se appetibile [illegible] et non plus quam propter al
terum [illegible] bonum [illegible] est maius illo.
[illegible] quod felicitas est eligibilior [illegible]
[illegible] non [illegible] ut dictum est in [illegible]
bonum propter se appetibile est melius [illegible]
bonum [illegible]
[illegible] sic appetibilis
propter alterum [illegible] bonum magis appetibile [illegible]
[illegible] magis bonum. [illegible] de duobus [illegible]
[illegible] primo quod appetere propter alterum [illegible] uno modo
[illegible] 2o modo [illegible] quando [illegible]
bonum diligitur propter minus bonum. [illegible] propter maius
bonum [illegible] diligitur [illegible] bonum propter [illegible]
[illegible] diligit [illegible] propter minimum [illegible]
est de appetere propter alterum [illegible] quod non appeteretur
propter alterum [illegible]
[illegible] bonum propter [illegible] possit ap
peti [illegible]. [illegible] est [illegible] quia [illegible] bonum
quod appetitur non est aptum natum [illegible] ad
maius bonum [illegible] habeat supra se [illegible] bonum [illegible]
[illegible] habeat sub se [illegible] bonum. [illegible]
[illegible] non est propter illas [illegible] propter se [illegible]
[illegible] ad [illegible] duo [illegible] bonum appetibile propter se
et non appetibile propter alterum ex [illegible] in [illegible] ma
ioris et superioris boni est melius quam bonum propter
alterum appetibile. 2o quod bonum non appetibile propter alterum
ex [illegible] sic propter
se appetibile non est melius quam bonum propter alterum ap
petibile [illegible] bonum [illegible] quo non est minus
est melius quam bonum quod est maius. [illegible] non propter
alterum appetibile ex [illegible] superioris boni non potest
[illegible] propter alterum
appetibile [illegible] maius bonum ut [illegible]
[illegible] bonum non propter alterum appetibile
est melius [illegible] propter alterum appetibile.
[illegible] melior est [illegible]
[illegible] propter alterum [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] bonum propter alterum appetibile est melius [illegible]
bono propter se non propter alterum appetibili. [illegible]
[illegible] de nobiliori [illegible] nobilior
est [illegible] de ignobiliori [illegible] melius
est [illegible] de rebus nobilibus [illegible]
de ignobilibus. [illegible]
hominis [illegible] nobiliora
sunt [illegible] de [illegible]
[illegible] nobilior est illa [illegible] 2o [illegible]
[illegible] nobilior [illegible] propter alterum
[illegible]
[illegible] propter alterum
[illegible] bonum propter alterum appetibile melius [illegible] propter
se appetibile. [illegible]
[illegible] bonum [illegible] bonus [illegible]

pruit de felicitate opus virtutis est optima pulcherrima. delectabilissima. Sed felicitas est talis operacio virtutis vel perfectio [illegible] ipsa est optima pulcherrima et delectabilissima. [illegible] r. [illegible] ponit aristoteles cum sua exposicione. 2o mo. 1. [illegible] h. [illegible] mi. r. [illegible] aut exp. Dicit aut quod opus virtuosum dicitur pulcherrimum [illegible] conformitatem quam habet ad debitam legem vel racionem omnium ad operaciones. ad omnis [illegible] pulchritudo corporis dicitur elegans [illegible] dispositio. et pulchritudo operis dicitur elegans [illegible] dispositio que dicitur conformitas ad debitam legem vel racionem omnium. Dicitur aut optimum secundum [illegible] ad optimum secundum quod dicitur eius perfectio [illegible]. Dicitur aut delectabilissima per [illegible] ad appetitum qui delectatur [illegible] [illegible] maxime [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] opinione de qualitate felicitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. d. quod videtur quod felicitas indiget bonis exterioribus [illegible] 2o [illegible] [illegible] [illegible] illo indiget vita felix sine quo ipse vel [illegible] finale aliquod bonum [illegible] sic est de bono exteriori ergo [illegible] indiget vita felix [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipse vel [illegible] finale [illegible] bonum [illegible] operari cum qui [illegible] impotens ad tribuendum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bona opera sunt que ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per amicos et per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illa [illegible] [illegible] [illegible] vel per inferiores nobis vel per superiores nobis vel per equales nobis [illegible].

Deinde cum dicit quidam autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indiget vita felix [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonis de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] requirit ad vitam felicem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonis quibusdam [illegible] est vel ignobilis generis vel [illegible] si sunt mali [illegible] [illegible] si bonos [illegible] vel amicos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vita felix indiget [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indiget que [illegible] ad [illegible] [illegible] est quod

ordinatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] felicitate non cum omnis [illegible] quid vel [illegible] [illegible] est [illegible] esse felicitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] felix [illegible] [illegible] felix [illegible] esse [illegible].

Deinde queritur [illegible] [illegible] [illegible] in quinque [illegible] [illegible] [illegible] utrum ad felicitatem requirantur virtutes [illegible]. 2o utrum delectacio. 3o utrum [illegible] prosperitas. 4o utrum bona corporis disposicio.

Deinde [illegible] arguitur quod ad felicitatem non requiruntur virtutes [illegible]. 2o [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonitas [illegible] [illegible] est cum [illegible] agere opus bonum. ad bonum agere opus bonum. ad [illegible] bonum agere

opus bonum cum fuerit optimum [illegible] esse ad felicitatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] felix [illegible] habitus virtuosus est disposicio sic declinans hominem ergo esse [illegible] ad felicitatem. Est autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non est inclinatus ad agere bonum vel malum. virtus autem declinat ipsum ad bonum [illegible] agere bonum est inclinatus ad agere bonum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] virtus autem declinat ipsum ad bonum. 3o est inclinatus ad agere bonum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] virtus autem declinat ipsum ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] patebit li. 2. [illegible] est completa bonitas. Sed virtutis [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] virtus [illegible] [illegible] et auget [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] virtus virtutis est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hominem [illegible] optimum finem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hominis [illegible] [illegible] [illegible] sic declaro omnis perfectio magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] semper [illegible] ad [illegible]

[illegible] quod opus humanum est [illegible] [illegible] [illegible] hominis [illegible] [illegible] bonitas ergo operis [illegible] est bonitas hominis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] opus est virtus [illegible] [illegible] in quo consistit felicitas. bonitas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonitas hominis [illegible] [illegible] quod habitus melior est eo.

Deinde arguitur quod ad felicitatem non requiratur delectacio [illegible] in ferro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ferrum ad se [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ferrum [illegible]

hoc et id motus eius nihil tendit in huic app[etitu]... [illegible] dicit supra et ut sic iste motus est ille delectationis ... motus ... [illegible] ... sequitur ... [illegible]

[illegible] ... quod media ... [illegible] ... solum quod naturam est delectationis ... [illegible]

... delectatio ... [illegible] ... Actus vir[tutis] apprehensive ... [illegible] ... ad non susceptivam delectationis ... [illegible]

... De eo scilicet quod ad felicitatem ... [illegible] ... sicut sequela felicitatis ... [illegible] ... felicitatis sicut dispositio prima ... [illegible] ... dispositio non requiritur sicut esse felicitatis ... [illegible] ... honestas ... Prima probo sic ... [illegible] ... felicitas est talis operatio ... [illegible] ... [illegible]

delectatio ... [illegible] ... felicitas immo ... [illegible] ... honestas et pulchritudo requiritur ad felicitatem ... [illegible] ... sensibilis ...

De tertio quod ad felicitatem non requiritur ... [illegible] ... prosperitas exteriorum bonorum ... [illegible] ... requisitum ad felicitatem ... ordinatione ... [illegible] ... prosperitas quae sunt ... [illegible] ... nobilitas generis et boni ... Amici namque ... [illegible] ... Nobilitas vero generis ... Bonum vero ... [illegible] ... volentes filios ... [illegible] ... In omnibus est philosophus.

De quarto quod ... [illegible] ... dispositio non requiritur ad felicitatem ... [illegible] ... talis dispositio quae sunt sanitas robur et pulchritudo. Sanitas namque ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... De secundo ... [illegible] ... requiruntur ad felicitatem ... contemplativae ... sustentationem vitae ... [illegible] ... Sapientia quidem profecto ... [illegible] ... ad contemplationem ... [illegible] ... blandimentis ... [illegible] ... Hoc idem apparet ... [illegible] ... de dispositione ... ad sapientiam qui ... [illegible] ... Mens enim ... [illegible] ... prosperitas ... aliena ... [illegible] ... Hoc idem apparet ... blanditias ... [illegible] ... prosperitas et experientia ... [illegible]

[illegible]

... omnia ... [illegible] ... omnia bona ... [illegible] ... sicut rationes ostendunt ... [illegible] ... non obstantibus ... [illegible] ... opposita.

Videtur ... [illegible] ... philosophus ... felicitatis et sufficientem descriptionis ... opinionum ... [illegible] ... intelligentiae ... felicitatis ... opiniones ... [illegible] ... Secundo ... [illegible] ... Secundo ... [illegible] ... felicitas ... vel per ... [illegible] ... vel fortuitu ... [illegible] ... fortunae ... in bonis ... [illegible] ... acquisibile ... [illegible] ... felicitatem ... [illegible] ... fortunae ... Secundo ... [illegible] ... ad primam ... [illegible] ... humanorum bonorum ... [illegible]

[illegible]

mifie n̄ fe ... felic nō reputat. Est aūt sc̄o
q. e. sūt g̃ia carminū. q̄dam .n. refferūt
gesta illustria et magnifica et h̄ dr̄ heroyca
que describūt gesta heroū virorū illustrium et
dīdez. Et ex ipp̄bii cuiū noīe uocatur carmina
vt .1. carminū qui q̄ndam studio florente pe
g̃i .p. de ꝯsol. Quedam aūt describūt gesta rus
ticana et ignobilia et h̄ dr̄ bucolica. Quedam
aūt describūt q̄rimōa et hōnr̄ elegia ut p̄o de ꝯsol.
et vis elegi flentibus ora rigant. Quedā v̄o delec
bilia lecta et h̄ dr̄ ꝯgruātia et refferūt ...
tus ut .1. ... clior ... dulcia
... sic ... hero
ca. Deīn .1. ... p̄t q. ... mortuis erit felix
p̄o aūt q. nō ex adeptiōe ... q. nō ex euasiōe
malorū .1. Sed aūt nō ... q. nō ex ... horum

[illegible]

[illegible]

qd' pt ex eis q' eodem aut nisi quantum ad alios ar-
u faces. Si aut e ita. contingens mediu iste
dicentem. d. q' si ita est q' si uirtuosus sit bonus in
suo nego qui ex s' possib' operatur optime nec
um felix fiet miser. maior aut h' r. certum in
uirtute q' dam iam repetam q' opones sunt diue
hui' uite ex quo bn sc' q' n' bn optimus e ma
lus ul' mis. Deinde c. Nec unq' uts. declarat
. g. ptem q' uts nd misid' fortis fm morem
prius dicit g° q' uts nd misidet fortis p alias
notat dicit fortas p annuas fortas ptum de
quo s. uts e fmo iste nuq' fortune fiunt pu
mol annere ipse namq' prinus nd simp'
bn se hnt ergo uos fortas q de ea mouerit
malas qs laurentis desperunt n' se hnt sic
bonus et id h' dr q' uc si ta fm uirtute nd in
curret fortas pa q' pt q' qui s' minut
ut pa in e minus minuit fma mol' et n
contingentib; et prius i fortis talis aut n e felix
q' ipse n' uitur n' tui' n' fiat mol' n' ab
i fortis prius aliis mol' h' sit mo' ainlas
magnus ut supius dcm e q' felix nuq' i
curret fortas pa. Deinde c. Fortib; de
clarat. a. q'ue q' si otigit ipm fum fuisse m
ferum nd ita ato felix sit i multo et pa
in q. i. possit sup h' uiris dis multoz i mag'
u... [illegible]

[illegible]

[illegible]

plim reſiſtitur. ſim aūt nō ucūtur. ¶ Ad 2ᵐ dō q̄ᵈ
fides dicit feᵗᵉᵐ ūnicuiqᵘᵉ nō eē pᵒ mortē. Sʒ ſolum
ꝯmunicatᵘʳ pl's dᵉ vinta fidi concordās dicit feᵗᵉᵐ
de qua lō ñ eē poſt mortē. De pᵃ ūnū lō qᵉ eam
nō noñat tañ melius repuñās tūrē de m
cognitis qui ad tenuē ꝯ ſū, ꝓcedit. ¶ Ad 3ᵐ dō
q lō deuituō. d. aūt ipām nō eē appˡᵉ, p̄t altem
nō negauit ꝑiuaᵐ ꝑ q lōᵈ q ad appetā ꝑ al
terum pt uicẽ dⁱ. vno mō ꝑ altū actus ſpē
ul' gēis. Alᵒ mō ꝑ altū eiuſd' ſpēī q̄ ꝯ ſtus per
ſeām ad amare dm in hᵉ uita appē tatiſ ꝯfc
ꝑ amare dm cētia uita in qua erit pfcāu. ch
dico q phs intendit q opᵃ pfcāᵐᵘᶜ ſtatus iq
poſſunt cēīu feᵗᵉᵐ nō ē appe ꝑ opᵃ alud i ul' ꝑ
lictum ut ꝑ ad altū nūm ſicere lō cū nō

[illegible]

[illegible]

sup. q[uod] felicitas prevalet o[mn]ibus virtutibus q[uia] cum s[i]t c[on]sidera[tio] eius f[elicita]tis est op[er]atio s[ecundu]m e[as]. Si aut[em] [illegible] cre[n]t. dicit q[uod] s[ecundu]m illi ita se h[abe]nt q[uod] f. cu[m] p[er]scrutet[ur] de virt[ut]e a[n]i[m]e o[mn]ib[us] e[st] q[uod] debeat p[er]scrutari de ip[s]a a[n]i[m]a et de his que sunt c[irc]a a[n]i[m]am [illegible] p[er] loc[um] a[n]i[m]e et p[er] loca a[n]i[m]e [illegible] medicus oculor[um] et aliorum membror[um] corp[or]is h[abe]t cog[nosce]re de corp[or]e. Sed ista sol[uti]o c[on]tinet medicina a[n]i[m]e h[abe]t cognoscere de a[n]i[m]a. [illegible] q[uod] m[agis] videtur q[uod] medicina corp[or]is cog[nosc]it de corp[or]ib[us] q[uia] q[uod] medicina a[n]i[m]e cognoscit de a[n]i[m]abus cu[m] ista sit h[onor]abil[ior] et nobil[ior] [illegible] medicorum [illegible] de corp[or]ib[us]. Videmus. n. q[uod] multi excellentes medici qui no[n] solam p[er] experimentum s[ed] p[er] r[ati]onem scia[n]t [illegible] medici multa negociant[ur] c[irc]a cognicionem corp[or]is. Et id dici sunt excellentes.

Contemplando aut[em] [illegible] vult p[ro]p[ter] ea q[uod] politic[us] contemplari debeat d[e] a[n]i[m]a contemplari [illegible] cognicio finis intenti. [illegible] q[uo]d ei sufficiat et sup[er] h[oc] dicit a[n]i[m]am [illegible] de [illegible] c[irc]a a[n]i[m]am [illegible] opus requirit in [illegible] et discussione [illegible] omnia [illegible] in p[ro]p[osi]to negocio. Dicu[n]t aut[em] h[oc] [illegible] vim d[e]t[er]minati. d. q[uod] de h[oc] a[n]i[m]a multa [illegible] et utilia dicu[n]t sunt i[n] s[er]monib[us] exterioribus. Et id docet nos ad [illegible] recurre. d. q[uod] [illegible] e[st] ill[is] sine labore [illegible] negocii [illegible] d[icit] e[st] q[uod] [illegible] [illegible] ad [illegible] rationem h[abe]ns. [illegible] [illegible] sunt exteriores [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Hoc a[utem] [illegible]

Deinde [illegible] [illegible] [illegible] de virtute [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dicit ergo [illegible]

eadem e[st] [illegible]

Deinde [illegible]

Deinde [illegible]

Deinde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

q[ui]a nat[ur]e [illegible]

q[ui]a nat[ur]e e[st] q[ue] [illegible] tamquam [illegible] obediat r[ati]oni [illegible]

Deinde [illegible]

Deinde [illegible]

[illegible] [illegible]

Deinde [illegible]

virtutes mo[ra]les sunt [illegible] [illegible] [illegible]

Deinde [illegible]

inherente aie quam ania e ipsa r p inherentis g ul po-
ni here q illa po no erit res alia ab ee aie.
Item pbo hec q e quodi responsum n e id quodi
cui no quodi responsio. Sz po e quodi re
t illa aie ugo n e ead quodi ...
ois hoi au actus ... n e ad se sz ... in
altm obiue pones ... altm ... ad
suu ... quo no pt ... e quodi ...
Si actus ... qui e ... no e ad se ...

[illegible]

[illegible]

L. i.

il' in illo deficiat. S; in appe in actuitate. Ad
3m dicendum quod uirtus non est in potentia quod est subiectum intellectus
sed in potentia quod est subiectum intellectualis. Ad 4m dicendum quod forte
sicut est principium uirtutis non solum quod debilitat uirtutem
appetitus inferioris. Ad 5m dicendum quod uirtus posita in
homine ut ipse sit semper bonus et ut bene operetur quia
finis uirtutis non est solum cognitio sed appetitus immo
posito quod appetitus esset sine perfectione dum tamen volun-
tas esset semper bona ad hoc quod esset semper bonus sic
appetitus qui datus est simul nobis cum quo obstante
non erat semper bonus.

Duplex autem existente virtute. Postquam
philosophus in primo libro determinauit de fine
virtutis, hic in secundo libro determinat de ge-
neratione et multiplicatione ac de ratione
actione virtutis agens primo de vir-
tutis generatione. 2º de corruptione ibi Adhuc ex eisdem. 3º
de medio servatione ibi Quoniam igitur presens negocium. 4º de aug-
mento et salute ibi Primum quidem hoc speculandum. 5º de o-
peratione ibi Set non solum dicere oportet quoniam. 6º de signo virtutis
acquisitae ibi Signum autem oportet facere. 7º de medio et extremo ibi Circa voluptates per
...ii et tristitias. 8º de medio ipso ibi Querere autem utique.
9º de genere ibi Post hoc quid est. 10º de differentia ibi Oportet
autem non solum sic dicere. 11º de ipsius multiplicatione. Spe-
cies non solum universaliter dicere. 12º de oppositione ibi Tribus autem dis-
positionibus. 13º ultimo de inventione medii virtutis ibi
Quoniam quidem igitur est virtus moralis. Primo de generatione virtutis
duas conclusiones declarare intendit. Cum quod generatio virtutis
est ex more. Secundo quod non est a natura per quod declarat primam. 2ª
ibi: Ex quo et manifestum quod neutra utique simul. Declarat autem
primam declarat ostendens virtutes intellectuales et virtutes
morales habere generationem. Dicit ergo quod existente duplici uir-
tute intellectuali que perficit intellectum et altera morali quod
perficit appetitum istarum duarum generatione differt quia virtus
intellectualis ex doctrina ut plurimum habet generationem et augmentum
et signum est quod omnis virtus indiget experimento et tempore lon-
go hoc generatur ex doctrina per viam eruditionis vel per vi-
am inventionis dicit in primo Metaphysicae quod ex multis experi-
mentis fit una communis de singularibus acceptio que prin-
cipium est artis et scientie. Sed omnis virtus intellectualis indiget ex-
perimento et tempore longo ut ibidem dicitur quod generatur hoc et augmentum
ex doctrina virtus uero moralis generatur ex more autem
significat nomen moris nam nomen acceptum est dicitur ex
more per declinationem a more. Hic autem sunt 3 du-
bia quod non omnis virtus intellectualis indiget videtur experimento
primum mathematice que ut dicitur in 6º huius libri. Iuvenes ...
requirit per modicum prius noticia experimentum autem multum
requirit et sensationes et memorias ut dicitur in primo Metaphysicae.
Secundo quod videtur quod virtus moralis non generatur ex more
quod sit idem quod mos ut Sexto huius declarabitur. Tertio quod virtus
intellectualis et virtus moralis non videtur differre penes generationem,
ab experientia vel consuetudine quod virtus intellectualis sicut moralis
indiget consuetudine ut patet in 3º de anima et ... editi-
onem. Et sicut intellectualis indiget experientia quod non potest esse con-

suetudo sine experientia. Ad primum dicendum quod experientia potest sumi duo-
bus modis: uno modo toto completo. Alio modo pro parte principii. In primo modo quodam
sumpto quamvis quamlibet virtutem generari quod omnis virtus intellectualis
in sua generatione indiget experimento uel toto et tunc sumpto
sicut intellectualis et moralis uel parte principii sicut mathematicalis cuius
principia cognosci possunt ex universali scientia naturali philosophia uel scientia
sumpto sicut logica in qua non tamen experientia
sicut tamen scientia sumpta sic autem diximus iuvenes
esse in quibus sit et tunc quod non. Ad secundum dicendum quod mos sumi-
tur secundum nomen ethos vel ethos. Nomen uero supra includit duo. Secundo
modo accipitur. Uno modo quam mos est motiva dictiva operacionum
secundum modum humanum. Secundo modo supra duo dicit secundo mo-
dum dictiuum operationum et receptiuum et sic habet uirtutes. Secundo mo-
do accipitur vero virtus ... et obedientiam et sic est dispositio appetitus
secundo modo virtus uel secundo philosophus dicit quod mos hic ultimo modo sump-
tus generatur ex more primo modo sumpto accepto. Virtus ergo
non est semper idem nisi in utroque sic accepto. In primo autem
dicitur ethos cum e breve. In secundo vero dicitur cum e lon-
ga et ideo primum declinatur uel deriuatur a nomine
et sic habes quod mos accipitur duobus modis. Uno modo pro illo
operatio ... 2º modo pro more. 3º modo proprio ex
dispositione. Ad 3m dicendum quod est eadem operacio potest con-
currere experimentum quo generatur scientia cum usu et consuetudine quo
generatur virtus. Verbi gratia cum aliquis cytharizat audit et per
experientiam quod talis modus manuum facit bonam consonantiam
talis vero dissonantiam et ex ista audicione multociens
facta et memoria redacta fit experimentum per quam virtus ge-
neratur scientia et sic operacio cytharizandi in genere experimento non
est obtinet. Ex operatione autem cytharizandi plures generantur alique habilitates
in virtute motiva per quam motiva est obediens virtuti
intellectiue. Et quia appetitus vult et eligit excessive deficit ex
his consuetis generatur habitus vitiosus. Sed proprie declarativa
habitus vitiosus et sic apparet quod virtute intellectiva et virtute
motiva et in virtute appetitiva possunt habitus generari ex
eadem experientia sed differentia quod virtute intellectiva fit quia
operatio est cognitiva. In motiva autem in quantum quod est exter-
na. In appetitiva vero in quantum quod est electiva et desiderativa et sic apparet
quod experimentum proprie pertinet ad generationem habitus intellectualis
et non consuetudo quod eque bene generatur scientia per experientiam ideo
in operibus non sicut in operibus uirtutis consuetudo vero per
se generat moralem habitum. Experientia non generat ad illum
per actus. Deinde cum dicit Ex quo et manifestum. Declarat secundam conclusionem virtutem
non generari a natura. 2º ibi Adhuc quecunque. Primo
arguit sic: nulla res potest assuefieri ad oppositum
quod sibi inest a natura sed ad oppositum virtutum possumus assuescere
ergo virtutes non insunt nobis a natura. Primum 1 probat
conveniens quod saxum potest per se ferri deorsum. Virtus quod est
mores fit ex more ex quo in ea dicitur minime quod quam non
vincat virtus derivatio moralis ex quo sit nobis a natura
que habemus nobis ex more et ponit exemplum in ex eo de-
clarantis eam; dicit quod nullum existentium que a natura est
assueficit aliter uel ad oppositum puta lapis qui natura est
deorsum latus nunquam assueficiet per sursum fer-
ri ... ferri si ... mittens eum iaciens sur-

sum conetur assuefacere. Neque ignis qui naturaliter
sursum fertur nunquam assueficiet deorsum ferri
neque aliud eorum quod que taliter apta nata sunt assuefieri
ad oppositum. Secundo repetit conclusionem exponens eam dicens quod
neque natura neque preter naturam fiunt in nobis virtutes sed nobis in
naturalis suscipere eas hoc perficitur in nobis per assuetudinem
et ideo non sunt per naturam quod sunt ad ipsas apti nati
per naturam nec sunt a natura quod perficimur per assuetudinem.
Deinde cum dicit Adhuc quecumque. Ponit 2m rationem que talis
nobis adveniunt per naturam prius hinc eorum potentiam quam actum
quod apparet in sensibus non enim ex pluries videre uel audire hec
accipimus sed eis habentes quod prius sensimus. Sed uirtutes
accipimus prius operantes in quibus earum actus precedunt rationem
sicut apparet in quibusdam artibus et per hoc probatur quod virtutes
non insunt nobis a natura. Deinde cum dicit Testatur autem. Probat
utramque conclusionem simul intendens et arguit ideo quod per legis
latorem inducit cives in consuetudine est ex more
non a natura sed virtutis moralis per legis latorem sic inducitur ergo
est ex more non a natura. Maior est per se nota. Minor vero declaratur in
via dicit quod id quod fit in civitatibus testatur virtutes gene-
rari ex more non ex natura quod legis latores suos cives as-
suefacientes faciunt bonos et virtuosos et hec voluntas
autem omnis legis latoris quod finis legis et civi-
tatis est felicitas. Nam felicitas civium est opus
vel operationes virtutum quod intendunt facere quibuslibet legis
lator volens ad finem legis et civitatis cives suos
perducere quicumque vero hoc non faciunt non attendunt finem
peccant et eorum civilitas mala dicitur ab omni civilitate
bona sicut divisio communis bona dicitur a constructione omnis bona.
Adhuc autem ex eisdem. Agit de virtutis corruptione inten-
dens talem conclusionem quod ex quibus operibus et per quod opera generatur
virtus ex eisdem et per eadem corrumpitur et
similiter est in artibus quam ponit istam conclusionem. 2º probat
inductive in artibus ibi Ex quo citharizare in virtutibus
ibi Sic utique et in virtutibus. 3º infert eam probationem in
quibusdam habitibus ibi Et omnino utique. 4º de hiis infe-
rens correlarium quod est documentum ibi Ideo quod operationes. Dicit
igitur primo quod ex citharizare efficiuntur cithariste boni et mali
sed secundum eum proportionaliter quod ex edificare bene efficiuntur bo-
ni et male mali et universaliter in omni materia artis ex o-
peratione bona artis virtus artis et ex male error
oppositus arti et nisi sic esset quod artem operantes non indi-
gerent doctrina sed dicit operacio non carent dicitur operationem
et idem declarat in virtutibus et primo in quibusdam
in virtutis ex operari bona generatur habitus virtuosus et
ex operari mala viciosus. Deinde cum dicit Et omnino. Dicit quod
de quibusdam habitibus dicit quod unus sermone semper dicitur potest
quod ex quibus operibus similibus generantur habitus operationum similium.
Deinde cum dicit Ideo quod operationes. Infert correlarium dicens quod
oportet nos operationes reddere quales debent operari virtuosis ideo
quod secundum differentias operationum procedentium sequuntur differentias habitus se-
quentium quod non parum differt in educatione iuventutis
sic uel sic ex iuventute assuefieri immo multum quantum

bene assuefacti erunt tales et boni male vero assuefacti
erunt infelices plurimum et miseri magis ad dicendum sic to-
tum sic assuefecerit ... tenui sunt inquirenda. Primo
Accidit primo propter quod ... possit aliquis
fieri ad oppositum eius ad quod natus inclinatur.
2º utrum virtutes morales generentur a natura vel ex doctrina uel
ex consuetudine. 3º utrum corrumpi possent.
Primo arguitur quod sic quod appetitus potest assuefieri ad oppositum
primo appetitus concupiscibilis delectabili fruitur ... est nobis
...
possint assuefieri per temperantiam. Secundo quod verecundia ... natura-
liter ... est et tamen per ... potest assuefieri ad turpia
assuefieri ad inverecundiam. Tertio quod quibus naturaliter est prius
ad unum in actu magis quam ad oppositum uel ad unam virtutem
magis quam ad vicium et tamen secundum doctrinam philosophi in fine
huius libri assuefieri possumus ad oppositum permutantis etc.
Secundo per idem est philosophus ibidem ponit exemplum quod tortuositas natura-
liter ligno quedam tamen per frequentes flexiones ad aliam
partem potest fieri rectum secundum documentum philosophi. In op-
positum est littera philosophi et exemplum eius de igne et lapide.
Ad evidentiam quaestionis notandum quod est sciendum quod
naturalis inclinatio sunt hic per inclinationem non actualis
non violenta non artificialis non voluntaria non supplementa-
lis vero dividitur contra dicitur contra actualem contra violentum
contra artificialem contra voluntariam contra supplementalem. Secundo sciendum quod inclinatio na-
turalis est una actualis altera aptitudinalis. Actualis autem est in qua
et motivum uel actum contrarium uel in quam non inest v.g.
de utroque in ferro est inclinatio naturalis ad centrum et adamā-
tem utique non naturalis prima tamen est actualis quod si alio re-
quisito ex sola gravitate mouetur ad centrum nisi sit prohi-
bitum semper tamen inclinatur deorsum. Secunda vero apta
quod ex illa sola nihil inclinatur ferri ad adamantem
non mouetur ferrum nisi prius fiat quadam mutatione
impositione uel passione seu virtute in ferro ab ad-
amante. Et ideo sicut adamas dicitur mouere ferrum
quod dat ei ultimatam inclinationem ad motum. Sic ge-
nerans terram generando dicitur mouere eam quod generando dat
ei gravitatem que est ultimata inclinatio ad motum deor-
sum. Tertio sciendum quod eadem inclinatio naturalis appetitus tendit in unum
bonum et fugit oppositum. Quarto sciendum quod appetitus non potest assue-
fieri ad inclinationem talem actualem quod per quam de
assuefactibile est dispositio sed appetitus secundum inclinationem ex
istens non est disponibile quam iam est ultimate dispositus ad
motum nec non potest augeri per additionem alicuius dispositionis
cum non sit eiusdem rationis. Ut minimum per oppositum quod
illa semper manet eadem ... dispositio ... Quinto
sciendum quod res habens talem inclinationem potest ad oppositum as-
suefieri in actu apprehensivo quod per ... ex ... posito quod ad sensum
sursum et ferro deorsum ipsum ferrum quod secundum
actum inclinatur deorsum sed tamen per actum sursum
et tangit adamantem totaliter prope et ab
adamante ... inclinatio
consuetis. Sexto sciendum quod appetitus vel inclinatio aptitudinalis potest
esse simul quod appetitus dicitur primo sicut patet in ferro primo inte-

duos adamantes equales et eque distantes ferrum ... ab utroque ad neutrum movebitur. Similiter ... sit inter[medium] ... positus ... duo ... et eque distans ... moveretur ... ab utroque vel neutro movebitur. ... primo quia ... lapis habet virtutem ferri repulsivam sicut adamas attractivam ... adamantem si ambo essent equales virtute et eque respicerent ferrum ... albus lapis repelleret. Similiter ... videns album ... recederet ...

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

vel abhominacõ. In tactu v° sunt e° p° due v° mag
et boni. e spes et delectacõ. Alie due v° mag' mali. s
timor et audacia. Et si ultimo modo phs sumit li
peri° et in mõ delectaco nõ e pro. consequela pas° p
predicte. s. passiones huiusmodi annexam delectacõem
vel tristiciam quia si bonum complacens optineat delectabi
liter, malum non displicens si in
curratur .. si euitatur delectabit eodem
modo de ira. [illegible]
vel tristiciam vel vtrisque [illegible]
[illegible]
[illegible] Arguit [illegible]
Arguitur sic. [illegible] vicus ex quibus fit media [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

virtutis. Tertio probat, quoniam omnis ad inventes que sunt virtuosa acquirit facilitatem operationis et velocitatis et aliter quietem quam imperitis patiens. Sed haec non possunt acquiri per unicam operationem ut patet de se. Quare unica non facit virtuosum. Quidam ad argumentum ad primum dicendum quod per fidem et creditionem virtutis generatur et augetur, sed non ex toto et uno quod dicitur quod ex unico virtus augetur. Mutatur tamen in quantitate partes in modo.

Ad secundum dicendum quod ipsa non est simile de virtute morali et intellectuali dicendum est in primo. Ad tertium dicendum quod in generatione scientie ordinanda sunt duo, scilicet cura veritatis et illa virtute habetur per unum demonstrationem. Secundo est habituatio et firmatio ut cognoscens non obliviscatur. Hic autem habituatio non est ad modum virtutis.

Ad tertium dicendum quod virtus unica in uno actu quantum ad efficaciam et quo ad quantitatem in effectione dispositio in ultimis actibus. Primum apparet in casu lapidis quod non generatur in uno actu et in multis qui est in pulsibus simul sumptis. Secundum autem apparet in rarificatione vel alteratione quod si flectatur ad partem oppositam impulsu fortiori in decuplo quod alio impulsu leviori constat quod baculus rarificabitur si decies flectatur impulsu leviori ad partem oppositam sicut flectatur semel impulsu decuplo fortiori non rarificabitur. Hoc modo autem est impossibile ut in fine huius patet et dicitur etiam sicut de pictura que non potest fieri tota simul. Oportet enim quod primus color vel humor in quo fundatur fixetur antequam alius superaddatur. Sed in proposito corpus virtutis paulatine antiquitur et sic in quantum nunc una operatio inducat magnam dispositionem in anima non tamen tam firmat sed reddit eam difficile mobilem ab anima et cetera.

Deinde arguitur quod operationes virtutem precedentes et sequentes non sunt eiusdem speciei. Primo quia actus ex quibus est habitus inclinativum ad actus contrarios; est differentia in actibus quod apparet quod ex differentia actuum tollitur differentia habituum quoniam potest fieri non est esse virtutem. Secundo quia non est minor differentia effectuum quam causarum. Sed habitus inclinantes ad actus virtutis precedentes et habitus inclinantes ad sequentes differunt specie, habitus namque similes inclinant ad precedentes, habitus autem assequentes ad sequentes qui differunt specie. Quare et ipsi actus differunt specie. Tertio quia invenitur operari virtuose et virtuose non sunt eiusdem speciei secundum moris. Sed ante virtutem vitiosus operatur virtuose, post virtutem operatur virtuose. Ergo operari virtuose non est operari virtuose et operatio post dicitur specie.

Quarto est quod dicit philosophus quod ex eisdem virtutibus generatur et eadem operatione. Constat autem quod non eadem numero, ergo tamen eadem genere quod operationes diversas substantiam sunt eadem genere. Quare relinquitur quod sunt eadem specie. Ad quartum dicendum sunt tria. Primum quod inter operationes precedentes et sequentes nulla est differentia ex parte operantium. Secundum quod est magis differentia ex parte quantitatis. Tertium quod non est differentia sed voluptuarias speciei. Primum probatur quoniam opus tale quale operatur iustus non differt ab eo sicut se ut forte iniusto. Sed operans precedens iustitiam est tale quale operatur iustus ut dicitur in parte sequenti

quia operans precedens et sequens non differunt ex se. Secundum sic quia operationes per se non differunt ex qua una virtute habitus habitus generatur et ex alia augmentatur et salvatur quod apparet quia si differrent differentes habitus generarent quia una non augeretur habitum per aliam generatum. Sed ex operatione precedente habitus virtutis generatur et ex sequenti idem habitus augetur et salvatur ut patet ex dictis quia iste operationes specie non differunt. Tertium probatur autem et inductione philosophi dicit in parte sequenti quod aliter invenitur bonum esse in operibus artium et aliter in operibus virtutum quoniam artium opera habent in se ipsis suum ultimum bonum esse. Virtutum autem opera non. Sed oportet operantem debitatis modis se habere ad opera, ex quo apparet quod hic sunt proprietates et modi ex parte operantium virtuosi et non virtuosi. Est tamen dicendum ex parte ipsorum operantium quod virtuosus aliter se habet ad opus suum quam non virtuosus ad suum. Ex hiis tribus apparet ex dictis philosophi dicentis quod virtuosum oportet sic se habere ad opus quod operans sciens et hoc est, scilicet sciens opus suum et sciens circumstantias operis sui et eius bonitatem operis sui. Secundo quod operans eligens propter se quod propter bonitatem operis sui. Tertio quod firme et immobiliter sic se habeat ut faciendo et eligendo et exercendo opus suum cum fuerit oportunum. Non virtuosus autem potest facere idem opus ignorans vel oblivione tenuis vel non eligens quod potest operari sine passione non sine electione cuius signum possumus habere in casu si quis videat unum pulchrum et grandem hominem et timet eum capiendo et salutet istius et corporis et tamen turpe videtur non exerceat illum actum amoris signum est quod primo amavit sine passione non sine electione quia eadem ratione essent. Tertio quod in tertio et in quarto operari non firme et immobiliter quia alia operatio virtuosi et non virtuosi differunt ex parte operantium non ex parte sui. Exemplum: ecce si duo homines currunt, duo eque velociter, unus tamen libenter alter invite. Secundum autem currit velociter tamen magis tarde. Non est quod currentes velociter et tarde differunt ex parte cursuum quia velocitas et tarditas sunt differentie eorum non tamen ex parte operantium quia ambo currunt voluntarie. Currentes autem eque velociter non differunt ex parte cursuum quia uterque est velociter, sed ex parte currentium quia libenter et invite sunt differentie non cursuum sed currentium.

Ad tertium ex primo quod dicitur specie actuum secundum ex parte eorum. Sed hoc non est dicere ex parte actuum qui non est specie. Ad primum igitur dicendum quod tantum est differentia actuum quantum est habituum qui non sunt ad invicem subordinati ita quod actus unus sit actus alterius de substantia non est sicut actus unius non est inclinativus voluntatis in quantum omnis operatio causatur. Habitus est operatio post per eum habitum. Ad secundum dicendum quod virtuose operari et non virtuose per virtutem dicitur uno modo quod ad ius unum virtuose decenter operari et modo quod decenter operari, tunc igitur dico quod ante virtutem non operatur virtuose in quantum operans sit virtuosus. Sed operans virtuose operatur opus virtuosum non iustus non potest fieri. Opus iustum et istud opus iniustum nec unde non sunt per se sumptum dicitur ab opere hominis iusti.

Deinde secundo arguitur quod virtus non sit magis circa delectationes quam circa tristitias quia virtus magis est circa magis oppositum quod magis inclinat ad excessum ipsum. Sed tristitia magis opponitur virtuti quam delectatio. Ergo virtus magis est circa eam quam circa delectationem. In oppositum quia magis circa magis convenientia, sed delectatio est magis per se conveniens virtuti ut secundo huius per actus tristitie et ab contrario actum ut dicitur in libro. Quare virtus magis est circa delectationem quam circa tristitiam. Dicendum quod sunt rationes quare virtus est circa tristitias quam circa passiones quo differunt et sunt ista. Deinde circa quas inter quas quinque sunt cuiusdam ratione ipsorum quos et per quas virtus est circa istas. Prima sunt causa bonitatis et malitie. Secundo sunt medium et causa malitie. Tertio sunt causa intentionis et circumspectionis bonitatis et malitie. Quarto sunt causa difficultatis in reddendo malitie. Sunt autem effectus ut vel violentie. Deinde secundo differunt causa bonitatis vel malitie quod delectationes trahendo vel ad bonum vel ad malum. Tristitia vero retrahendo vel ad bonum vel ad malum. Secundo differunt sunt media malitie quoniam tristitia est medium tamen purgativum et vastativum. Delectatio vero est medium nutritivum et confortativum. Tertio differunt sunt causa intentionis et circumspectionis bonitatis et malitie quia delectatio opus bonum reddit magis bonum et opus malum magis malum. Tristitia vero opus bonum minus bonum. Quarto differunt sunt causa quod delectatio repellit supplendo defectum et addendo quod deficit. Tristitia vero reiterando excessum qui superfluit. Quinto differunt causa difficultatis quod tristitia reddit opus difficile per modum nec delectationis. Vero non incipit debilis autem dum est in nobilis. Sexto differunt etiam ex oppositionibus et proprietatibus quod delectatio secundum oppositiones et proprietates convenientes naturam et dispositionem. Tristitia vero disconvenientes naturam et dispositionem prohibentes. Deinde differunt causa ab omnibus quod delectatio causatur ex amabilibus et convenientibus. Tristitia vero causatur ex odibilibus. Octavo differunt causa naturalis vel violentie quia delectatio naturaliter causatur a natura et ab intrinseco. Tristitia vero ex violentia et ab extrinseco non consentiente in passo. Unde quarto metaphysice dicit quod omne violentum triste et omne triste violentum. Ad quintum dicendum quod virtus magis et principalius delectationem respicit quam tristitiam quod probatur. Primo quod virtus tendit generaliter et salvationem boni et vitationem mali. Sed quod principalius tendit ad acquisitionem boni quam ad vitationem quod non est tempore vitare malum nisi quod est impeditivum boni. Tertio quod principalius et magis intendit vitare malum inquantum malum. Quarto quod magis intendit bonum quam malum. Cuius propter quod intentio virtus magis intendit acquisitionem boni quam vitationem mali. Sed delectatio consequitur ad bonum, tristitia autem ad malum ut patet. Iterum est primus quam virtus principaliter intendit delectationem quam tristitiam. Quinto secundum virtus principaliter intendit vitationem mali. Sed concupiscentia delectabilis est causa mali quod difficilius ad vincendum quam ira, per Heraclitum ut patet in textu. Sed quando dicitur quod decentior est continentia quam ira et incontinentia quam incontinentia iracundie. Ad rationem patet ut dicit Heraclitus ex residuis quibusdam quod in omnibus est quod delectabilibus causa boni. Tristitia vero mala quod virtus principaliter intendens

habere bonum quam cavere malum principaliter intendit delectationem quam tristitiam. Ad argumentum in oppositum dicendum quod tristitia non opponitur virtuti nisi quod opponitur delectationi annexe. Sed quod virtus magis intendit ad acquirendum quam ad oppositum.

Deinde secundo arguitur quod virtus non sit impassibilitas. Inveritas autem quod felix oportet sit totus sanus et tamen in ratione quam est in appetitu quod quia non esset felix oportet quod sit totus in sanitate mentis virtutis consentire. Sed si quis totus in mentis virtutis consentire nichil sentiat nec reputat bonum vel capere vel habere quod est. Secundo non est oportet ipse operationes et passiones sint non per passionem. Sed virtus est optima operatio et passiones vel diceret philosophus quod stat cum passione non est quo impassibilitas. Propter hoc quinta. Secundo dicit sunt per modum per quod impassibilitas sunt dicitur uno modo ut excludit omnem passionem bonam et malam. Alio modo ut excludit omnem passionem malam. Hic autem distinctio hoc secundo. In sententia est de potentia. Secundo distinctio quod impassibilitas potest sumi per operationem appetitus intellectivi vel intellectus vel sensitivi. Tertio distinctio quod intellectus et appetitus intellectus possunt habere dispositionem laudabilem in tertio gradu quam ratio recta et electio sunt laudabiles. Hec autem sunt mala passiones passiones laudabiles sicut in corpore et alie passibiles sed non corpore ut mente appetitus sensitivi et agitantur. Sed non in anima. Alia sunt non passiones nec corpore sed est intellectus virtutis per se. Tunc premissis ad quintum dicendum sunt tria. Primo quod virtus non excludit omnem passionem malam ab appetitu sensitivo. Secundo quod non excludit omnem passionem ab appetitu intellectivo. Primum probatur sic: nullus appetitus est immunis ab omni passione et dispositione mala qua delectatur in operatione mala. Sed appetitus quod delectatio sequens signum est passionis et dispositionis precedentis quare delectatio in operatione mala signum est passionis vel dispositionis male prioris in inclinatis ad operationes malas ut patet in fine libri. Sed appetitus concupiscibilis cuius causa vel delectaretur in operatione adulterii ut dictum fuit. Sed in ultima questione primi quare appetitus concupiscibilis hominis virtuosi non est immunis simpliciter mala. Secundum probatur quod felix habens perfectam virtutem tristatur de infortuniis amicorum et gaudet de bonis eorum quare virtus eius non excludit omnem tristitiam vel gaudium. Tertium patet ex ultima distinctione ubi secundo quod bona potentia virtutis et appetitus hominis virtuosi et per istud patet ex virtute bono non habet est quod non reprehendit eorum dictum. Sed dicit modum quod dixerunt hic simpliciter et tamen modo simpliciter. Non negantur passionem malam et dimittere eam ab appetitu. Sed ponunt eam liberatam appetitus intellectus et rationi per oppositum ad passiones intellectus. Ratio vero et electio intellectus parit quare contrariarum et tamen corporis et passione appetitus intellectus vel ut dicitur de mala appetitus interiori et sensitivi superiori et inferiori etiam generatur eorum sicut totum et inferiorum. Virtus autem perfecta reddit appetitum intellectivum et rationem securos et eius passione possunt quia inter appetitum intellectivum qualitatis alterius esse passibilem passione sine ratione quod ratio dicit condolendum esse amico dolenti et sic forte. Propter superius ratio ad obiecta quod felix non patiatur passionem contrariam vel corporis rationem et non superius nisi in mentis rationis patitur tamen in appetitu

est q̄ virtutes no sunt po[tentie] 2ª i. Ad 2m po[tentie] arguit
sic pos habemus a n̄ virtutes n̄ ut optimum e[st] 8.
q̄ rō [illegible] Deinde cū dicit nec pas[siones] repe[ri]ri̇ memin[it] inist
p̄ncipalem conclusionem d[icens] Si g[itur] virtutes n[on] pas[siones] nec
po[tentie] sunt relinquitur q̄ habitus sunt q[uod] g[itur] virtus est gen[us]
dictum quid habitus est genus virtutis - - -
Deinde cum dicit[ur] pris 2º sunt in quibus ei [illegible]
utrum sint passiones dicta[?] sunt[?] vel pravitu
laudi vel vitup[erabili] [illegible] ut h[ab]itus sit gn[us] virtutis
Ubi p[ri]º arguit q[uod] sc[un]d[u]m pas[siones] sumus studiosi et p[ro]
n[on] p[ri]º q[uod] sunt illa sumus studiosi et pravi sunt
que efficiunt meliores vel deteriores s[ed] non passiones
delectationis et tristitie efficiunt meliores et deteriores
ut hic [illegible] ergo [illegible] sumus virtutes sumus boni et bo
mali [illegible] q[ui]a s[ecundu]m i[sta] sumus bo[ni] et mali quorum 1º sequ
do efficiunt mali et ad sc[un]do bonum ut s[upra] in hic c[apitulo]
de virtutibus [illegible] q[uod] sc[un]d[u]m vitia sumus boni et sc[un]d[u]m
vitia mali. sed in vita et in via sunt passiones ut [illegible]
ph[ilosophu]s in li[bro] ar[istotelis] [illegible] Et q[uod] sc[un]d[u]m virtutes lau[da]mu[r] u
neues et sc[un]d[u]m vitia vituperamur ut s[upra] in fi[ne] e[st]
hec q[uod] sunt pas[siones] ut dictum est q[uod] s[ecundu]m passiones sumus
laud[abiles] et vitup[erabiles] In o[mni]o phis [illegible] sive a[c]tu[s] sint
q[uod] p[ro]ximi [illegible] s[ecundu]m quid e[st] pas[sio] in quo e[st]
que e[st] ca[usa] in quo dicit ad o[per]atione et q[uod] quot g
genera pas[sionum] [illegible] ac sunt simpl
nales ac [illegible] illee quod no se [illegible]
app[re]hen[sio]nis ei sunt p[er]inues ptis vege[tati]ue de qui[bus]
n[on] agit quia [illegible] sunt [illegible] s[ecundu]m in fine p[ro]
[illegible] ac sunt [illegible] et an[im]e senciuntur [illegible]
app[re]hen[sio] de qua [illegible] agitur Est g[itur] pa[ssio] hoc
mō suscepta mot[us] sc[ilicet] in appe[ti]tu ex app[re]hen[sio]ne
boni vel mali i[ta] quod mot[us] d[ici]t e[st] vitus e[st] ad mo
tū inclinatio q[uod] e[st] sunt [illegible] motu[s] utro[que] n[on] mo
d[icitu]r mot[us] [illegible] e[st] [illegible] motus et [illegible]
pa[ssio] e[st] vel aliquid sunt n[on] aliquid sunt [illegible]
ad motum ut illi inclinantur [illegible] ut
animi q[uod] ad motum [illegible] inclinantur [illegible]
inclinatio no fit ex app[re]hen[sio]ne sed generat i[n] motum
ex app[re]hen[sio]ne [illegible] sc[un]d[u]m quod pas[sio] pt[?] ex in [illegible]
appetitu [illegible] d[ici]t [illegible]
dicta d[i]vites [illegible] dist[inctio] pas[sionum] appe[ti]tus se
[illegible] et pas[sio] [illegible] Est n[on] pas[sio] appe[ti]t[us] s[ensitiv]i motus
[illegible] boni vel mali cum altera[tione] co[rporis].
pas[sio] n[on] appe[ti]tus [illegible] motus ex [illegible] boni vel
mali cum alteratione cor[po]ris dicit g[itur] pas[siones] in duo
bus s[unt] in a[nim]a [illegible] app[re]hensio et [illegible] cor[por]is
[illegible] cor[pus] n[on] alteratur ad [illegible] appe[titus]
organum no [illegible] appe[titus] ab [illegible]
et no mag[is] p[ro]prie d[icu]n[tu]r pas[siones] motus appe[titus] s[ensitiv]i
quam motus [illegible] vnum no[mi]ne pa[ssio]nis in appe[titu]
s[ensitiv]o quam [illegible] sunt [illegible]
pa[ssio] p[er] [illegible] que sequitur app[re]hen[sio]nem
[illegible] Deinde cum dicit[ur] q[uod] cum pa[ssio]
e[st] boni vel mali ut app[re]hensi q[uod] quando ad hoc
no d[icitu]r bonum app[re]hensum et bonum ex [illegible]

appetentia boni vel mali ad tollendas istas pas[siones]
Deinde cum dicit q[uod] duo sunt genera passionum e[st] n[on] vis se
[illegible] app[re]hen[sio] [illegible] et [illegible] appe[titus] s[ensitiv]i
vel motus et ad istas se h[abe]t appe[titus] [illegible]
alterum sequens [illegible] appe[titus] s[ensitiv]um vel [illegible] et ad
istas appe[titus] n[on] solum se h[abe]t [illegible] ad sua
o[per]ationes [illegible] appe[titus] [illegible]
mentis ei [illegible] p[h]ilosophus [illegible]
o[mn]i passioni [illegible] delectatio et tristitia q[uod] hec
due pas[siones] delectatio et tristitia sequuntur o[per]ationes appe[titus]
[illegible] pas[siones] que causantur ex sola app[re]hen[sio]ne s[ensitiv]a
vel [illegible] ex qui[bus] [illegible] o[per]ationes et pas[siones]
[illegible] no sunt [illegible] sequele o[per]ationum [illegible]
app[re]hen[sio]ne [illegible] o[per]ationes et appe[titus] no sunt sequele
[illegible] sunt [illegible] ab [illegible]
[illegible]
[illegible] ad appetitum sensitiuum manifestat [illegible]
sicut dicebatur supra [illegible]
[illegible] amore [illegible] et timore [illegible]
[illegible] timore [illegible] volendo [illegible]
[illegible] velle quo [illegible] sunt [illegible]
[illegible] accede [illegible]
[illegible] accede [illegible] et velle [illegible]
[illegible] appe[titus] s[ensitiv]i Deinde cum dicit[ur] sc[un]d[u]m q[uod]
pas[siones] sunt in duplici genere [illegible] sunt in appe[titu]
s[ensitiv]o [illegible] in appe[titu] [illegible] sunt [illegible]
duplex [illegible] solam app[re]hen[sio]nem [illegible]
[illegible] appe[titus] s[ensitiv]i vel [illegible]
[illegible] sunt [illegible] alique pas[siones]
sunt maiores [illegible] appe[titu] s[ensitiv]o [illegible]
[illegible] de omnibus [illegible]
Sc[un]d[u]m e[st] q[uod] omne movens appetitum vel movet
ipsum [illegible] simpliciter boni vel mali vel [illegible]
[illegible] arduum vel difficile bonum vel mali. Si mo
veat ipsum [illegible] simpliciter boni [illegible] q[uod] vel
ipsum appe[titum] allicit[?] [illegible] aliquam for
mam [illegible] et [illegible] mot[us] d[icitu]r amor vel
placentia vel accepta [illegible] Vel movet ipsum [illegible]
do ad se et iste motus d[icitu]r concupi[scentia] vel desiderium
[illegible] concupiscentia
[illegible] mag[is] p[ro]prie desiderium Vel mouet
appe[titum] ipsum [illegible] in se et
iste motus d[icitu]r delectatio vel gaudium [illegible] in appe[titu]
[illegible] d[icitu]r delectatio vel gaudium [illegible]
[illegible] motus [illegible] ordine [illegible]
[illegible] in effectibus [illegible]
[illegible] motum [illegible]
[illegible] bonum
ut cognitum dat appe[titui] formam amoris [illegible]
placentie [illegible] bonum cognitum ut [illegible] dat ei
motum concupiscentie vel desiderii [illegible] bonum [illegible]
[illegible] dat ei locum [illegible] delectatio
nis et gaudii [illegible] bonum cognitum ut [illegible]
[illegible] delectatio[nem] vel [illegible] gaudium
[illegible] ad bonum cognitum ut [illegible]

in appe[titu] [illegible] bonitatis aut actual[ite]r [illegible]
[illegible] illaritas [illegible] [illegible] ap
[illegible] ad [illegible] illaritatis [illegible] apud
[illegible] agilitas [illegible] cordis [illegible] ut [illegible] a
[illegible] plenum [illegible] cordis [illegible] ut
[illegible] exultatio. Alacritas [illegible] velo[ci]tas [illegible]
[illegible] et bone dispo[siti]o[n]is plenitudinem
[illegible] aut [illegible] rerum vel opum
[illegible] vel [illegible] leti
[illegible] gratulatio Si
[illegible] vero moveat appetitum [illegible] simpliciter ma
li [illegible] vel motum ut malum cognitum et iste
motus d[icitu]r odium displicentia vel abhorrentia vel
movet appe[titum] malum cognitum ut futurum
et iste mot[us] d[icitu]r fuga vel [illegible] vel [illegible]
mali cognitum ut [illegible] et iste mo
tus d[icitu]r tristitia vel dolor cuius [illegible] sunt [illegible]
[illegible] accidia [illegible] invidia [illegible]
Est aut[em] [illegible] tristitia [illegible] ex app[re]hen[sio]ne
[illegible] infortunii et d[icitu]r [illegible] q[uod] [illegible] exul
[illegible] ab [illegible] d[icitu]r ab a q[uod] e[st]
sine [illegible] q[uod] e[st] vox q[uasi] sine voce. Accidia vero
est tristitia proveniens ex app[re]hen[sio]ne [illegible] labo
ris. [illegible] accidia e[st] tristitia [illegible] p[ro]p[ter] [illegible]
[illegible] Invidia vero et nemesis
sunt tristicie provenientes ex app[re]hen[sio]ne alicuius
[illegible] d[icitu]r q[uod] [illegible] tristitiam de indig[nis]
[illegible] p[er] invidiam [illegible] de dignis [illegible]
[illegible] aliena app[re]hendunt ut mala [illegible]
[illegible] Zelus aut[em] [illegible]
de malo alienis [illegible] zelus de malo [illegible]
[illegible] diligit zelus [illegible] odit [illegible]
zelus [illegible] adulterio [illegible]
[illegible] e[st] tristitia de malo [illegible] Si no a[utem] [illegible]
[illegible] appe[titu]m in r[ati]o[n]e mag[is] ardui et difficil[is]
[illegible] vel [illegible] appe[titu]m ad se [illegible]
surgere ad o[b]tinendum [illegible] et iste motus d[icitu]r spes
que e[st] passio vel repellit appe[titu]m a se [illegible]
[illegible] arduitatis et difficultatis [illegible]
[illegible] appe[titu]m [illegible] et iste motus d[icitu]r desperatio
[illegible] aut[em] istorum motuum e[st] d[icitu]r [illegible]
[illegible] spes [illegible] e[st] [illegible]
vel [illegible] desperatio [illegible] e[st] vel [illegible]
[illegible] vel [illegible] no [illegible]
[illegible] spes [illegible] et desperatio [illegible] Si aut[em]
mali futuri ut arduum et difficile moveat appe[titu]m
[illegible] appe[titu]s vel assurgit ad repellendum istud
malum et iste mot[us] d[icitu]r timor [illegible] sunt spe[cies]
[illegible] segnities. erubescentia. verecundia. stupor. ad
miratio. et agonia. Segnities e[st] timor [illegible]
[illegible] in futura o[per]atione [illegible] in [illegible]
Erubescentia vero e[st] timor in [illegible]
Verecundia vero e[st] timor in [illegible] et [illegible]
in turpi actu. Stupor [illegible] e[st] timor ex [illegible]
[illegible] proveniens. Admiratio vero e[st] timor

ex mag[na] [illegible] proveniens Agonia vero est
timor in [illegible] infortunii. Est aut[em] [illegible]
[illegible] istas [illegible] q[uod] nos timemus sc[un]d[u]m segnitie[m]
laborem [illegible] sc[un]d[u]m erubescentiam ruborem [illegible]
[illegible] sc[un]d[u]m verecundiam [illegible] et honestatis [illegible]
[illegible] sc[un]d[u]m stuporem a nou[ita]te [illegible] sc[un]d[u]m admirationem
timemus a magnitudine [illegible] sc[un]d[u]m aut[em] agoniam
infortunii. Est [illegible] sc[un]do [illegible] qui timet e
rubescentiam no e[st] erubescentia nec timor [illegible]
[illegible] contentum [illegible] Bonum aut[em]
arduum et difficile ut [illegible] no [illegible] appe[titum]
quam boni simpliciter q[uod] [illegible] no e[st] diffi[ci]le
ipsum [illegible] malum aut[em] magnum et arduum ut
[illegible] appe[titum] d[icitu]r [illegible]
do ipsum [illegible] Sic q[uod] no [illegible] ad vindictam
et iste modus d[icitu]r mansuetudo [illegible] Alio modo [illegible]
[illegible] ipsum [illegible] ipsum ad vin
dictam et iste motus d[icitu]r ira cuius [illegible] sunt
[illegible] Prima [illegible] e[st] ira levis
velox. [illegible] Deinde [illegible]
[illegible] offensio [illegible] indig[nati]o
[illegible] in offen[sio]ne [illegible] in indignitate [illegible]
tate [illegible] e[st] appe[titus] [illegible] offen[sionis] [illegible]
[illegible] ad vindictam et hic [illegible] mo
tus [illegible] et sic patent in g[e]n[er]ali pas[siones] sequentes
app[re]hen[sio]nem [illegible] vel [illegible] expetitiones [illegible]
appe[titus] Sunt aut[em] [illegible] pas[siones] [illegible] o[per]atione[m]
appe[titus] et hec sunt in [illegible] q[uod] [illegible]
[illegible] vel [illegible] o[per]atione[m] appe[titus]
[illegible] bona [illegible] bo[n]a [illegible]
[illegible] o[per]atione[m] [illegible] et [illegible] no
honestam [illegible] o[per]atione[m] que [illegible]
[illegible] sequens o[per]atione[m] [illegible]
[illegible] honestam [illegible] o[per]atione[m] [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] sequens o[per]atione[m] [illegible]
[illegible] o[per]atione[m] [illegible] et malam [illegible]
[illegible] sequens o[per]atione[m] [illegible] et honestam et
[illegible] o[per]atione[m] [illegible] e[st] [illegible] ge
neratur que d[icitu]r liquefactio [illegible] amantis
[illegible] et liquefit [illegible] debet spes
et fig[ur]a rei amate in ipsum [illegible] e[st] sequens
[illegible] in absentia amati q[ue] d[icitu]r languor vel
defectio. [illegible] amore lan
gueo [illegible] Defecit in salutare tuum
anima mea [illegible] e[st] que [illegible] in presentia ama
ti que d[icitu]r voluptas [illegible] permissis [illegible]
ad q[uod] q[uod] sc[un]d[u]m pas[siones] no d[icimu]r simpliciter studiosi vel
pravi laudabiles vel vitup[erabiles] [illegible]
[illegible] sc[un]d[u]m [illegible] ad [illegible] ex
[illegible] appe[titus] [illegible] phi[losophi] 2m appe[titus]
[illegible] passiones in [illegible]
virtutibus et alique [illegible] repugnant vir[tutibus]
q[uod] sc[un]d[u]m istas ad virtutem sumus magis [illegible]
[illegible] sc[un]d[u]m [illegible] magis [illegible] concluditur ar[illegible]

ad oppositam partem inductam et p li p. vii ad om.
[M]Et ar q habitus no sit genus virtutis quia
de quocūq p spes et genus. Sz virtus psi mi
nisa sapia p de dō. habitus aut sensibilitas in p
de dō. g° habitus nō ē genus virtutis. ¶ In oppm ē phs.
¶ Ad q virtus pt sūi dr. vno mō fore p q re
pitur obm sicut vna scle et vir omis virtus co
gnitiua sui cognoscibile et virtus electiua sui eli
gibile. Alio mō pt sūi iulr sīm q respicit et dis
ponit sbm. et sīm h dōa sunt duo. p q habitus nō
ē genus virtutis fore accepte. 2a q ē genus virtutis
humane mlr accepte. ¶ Primu p. dr. p. sic dc
quod repugnat gñi repugnat cuilz spēi. e°
cop. Sz habitui et qualit repugnat ee sbm vrtutis
vo accepte nō repugnat sbm ee. virtus .n. fore
accepta psi in qntum ē tres applicari ul vite
appetitiua inuenitur in dō. omne aut q ē in dō est
sz dr. q habitus ul qualitas nō ē gen virtutis
sc accepte. ¶ Ad oñ tūr q oi qualitati repugnat
ee pfcom simplr q no melius ē ipam ee in
quocūq sbo qm ipam nō ee. Sz virtus a iu
stie ul sapie fore accepta ē pfcō simpl. me
lius .n. ē q vnicuiq sbo sapiens ul iustu
quocūq nō sapiente ul nō iusto qr qualitas ul
habitus nō ē gen virtutis sc accepte. ¶ 2° p q
nam abre ē gen respectiuū ex qūtas fit supra
ē gen alicui virtus aut huane accepta ē respe
ctiua ut hz. A. phi. 4. me. c. de rone vbi dr q
de scia et de hiis in pdicis et sic pte sequitur de virtute
morali. dr q ē electiua et gsistens in medio elcani
a dr eligi et gsistunt in medio. qr habitus ul ē
gen virtutis sc accepte. ¶ 2m p gonūs quantum
aut nō talis ex dictis abea mo gnie ul hi
in tamqm sb gne ut pz ex hiis que dicunt i pdicamentis
de spē qualitatis. ps; virtus mlr accepta ē h
ut pz ex dictis de ipa a pn°. et ul h. ¶ P li pz sic
ad oba q et illa gcludit de virtute fore accepta
que sc repitur in dō nō tm de mlr accepta q sic
nō repitur i dō. phs aut ex alia pte loquitur
de virtute huana mlr accepta sm q respiat aiam
ut sbm quod patet ex mō inuestigandi.

[O]Portet aūt nō solr. postqm inuestigauit
gn q inuestigat vtutis dēs et diffinitio. p°
aut inuestigat. e. oñ dōs. 2°. ex hiis et ex g°
colligit diffinio virtutis i. Est g° virtus habitus
sūt 1a. e. de virtutis pma q vtus hoīs facit
hoiem bonū. 2. q opus hoīs reddit bonū.
3. q opus hoīs ducat ad medium pm et optimu
primā et 2a declar simul. 2° 2a ibi. Qualiter hoc
erit. 2° ē 3a ibi Quo aūt modolem. Dicit g° p
suam intencōm primo q nō solum oz dice q
virtus ē habitus p q mai virtutis genus sz et dice
qualiter quod habitus ē qntum ad eius dōs. Dic
g° q vir ē dō q omis virtus sbm cuius ē sm
pficit reddēs ipm bn se hūs et opus sui sbi

aliter pficit reddens ipm bn se hūs q pz in exemplis
q virtus oculi odin fore pficit reddens ipm et bonū
et bonū et opus oculi q ē vidē aliter reddit bonū
et sr virtus equi se hz ad equm. qr pater mō
virtus hoīs erit i habitus qui hoiem fore red
dit bonū et opus hoīs aliter reddit bonū h
vo ponit in lr sicut iacet. ¶ Est aut sciendum q actus
pmus et p° ad actum sm sunt idem. et qnto p
fcius ē vnū tanto pfcius ē alterum. pm scia est
actus pmus scientis et p° ad actum sm qui ē gsi
derare et qnto pfcidr ē in roe actus pmi tanto
pfcidr ē in roe p° ad actum sm et e° et qnto
pfcior ē p° ad actum sm tanto pfcior sec ac
tus sz. virtus aut ut lz p° de ceo ē ultimū
pfcōis p° ad actum sm. qr pficit et reddit
bonū actum pmū et actum sm. ¶ Deinde i.
Qualiter h erit. Declat q virtus opus suū pficit
ducendo ipm ad medium primittit tn p° intencōnē suā
d. q qualiter h erit q qnto opus virtutis red
dat bonū iam dictum e. sz in pte de aug et
salute virtutis v dem ē q imitando supfluitatē et
defcum et tenēdo mediū adhuc aut h erit magis
si speculam fuerit q sit vera ipius virtutis. 2° i.
In omni itaq gtinuo. diffinitio z. et oñe gtinui et diuisibilis.
plus q ē excessus et mi q ē defcus et eqle q ē
mediū et pz in lra ¶ 2° i. Hui ul sm ipam rem.
distīc de meo. d. q illd eqle ul mediu ē duplex v
nū sm ipam rem. alterū quo ad nos et expoīt
utriuq. d. q mediū rei ē id q equaliter distat
ab utroq extremoz et illd vnū et idm ē apd od
mediū aut quo ad nos ē id q nō supabundat
nec deficit ut p equidistancia ab extremis. sz
presentacōz extremoz et illd nec vnū nec idm est
apd oñs ¶ Quid exempl de nūs. pmo sic x
sunt multa. duo aut paucā. 6. erunt medium rei
et sm arismetrica pporcōz q medium excedit p de
minimū in. 4or. et excedit denarium in 4or. pt q sit
mediū sm rem et sm geometricā pporcōm. pm sena
rius int qternariu et nonarium excedit. n. ex
cess nō in eadē qntitate cū excedat in. 3. alio
nō excedat qternariū nisi in duobus. sz in eadē
pporcōne excedit. n. et exc in sex qui alterum porcōne
mediū aut quo ad nos nō ē ita sumendū. v.
g. si x minas. x. mēsuras cibi comedere sit
multū. duas aut comedere sit paucū nō
h magis in medio ut p ceteris comedat. 6. q. 6.
comedere alicui ē nimis et alicui pauc. milonia
qui fuit sui eōis gtitutiōis qui comedebat et dicit vnū
bouē ē par comedē. 6. libras de carnib. nimis
tn ē et nimis illi qui diuitat et viuere ē in
gymnasio seu exercitio saltus ul curs ul palestre
vo aut dicetur medium apd vnūq q nō
hz excessum nec defcum. sz hz pcē sm ppria
exigenciam ut si acapiat in mēsuras uestiū
hōis. ita que sm sui magis erit me apud

gigantē q qntitatē sui coris nō excedat nec
ab ea deficiet. medie vo uestes erunt extreme
apd eum q deficientes a sui coris qntitate. Sic in
uestis simplr nimia celebit ad magnum et me
diocres ad alios hoies vnqz medium dicet apud
eum qui nō excedet nec erit ab eo. ¶ Sic ibi. Itaq
vnūq ostendit quo quilz artifex sciens ad opus. d. q
omis sciens in quilibet arte pnius supfluitatem
et defcum fugit mediū aut desiderat et qrit nō medium
rei. sz mediū quo ad nos q ducat opus suū
ad rōem mediū pficit ipm et reddit bonū ¶ De
inde i. Si itaq omis. 1us 3. pmissis. pt q
q phs intēt. s. q virtus reddat bonū opus
suū ducendo ipm ad mediū. et arguit sic omis
ars et omis scia opus suū reddit bonū
ducendo ipm ad mediū q apparet ex pcedentibus et ex
quod dicendū q solet dici de opibz bn se hn
tibz q nō oz aliquid ab eis auferri nec aliquid sup
addi. h aut signū ē q supfluitas et defcus bn
ee opm iuuant et corrūpit et q mediū ipm sal
uat qr p locū a mi pz q virtus melior est
et certior omi arte et omi scia. qr cū ab ar
te et a scia ad virtutē argui a mi certo et mi
bo ad magis certum et magis bonū qr p locum
a mi. sz ars pficientes opus suū bn et recte atti
git medium. qr ē q virtus melius et certius at
tingat ipm ¶ Deinde i. Dico aut morale. pt q
virtutis dicū. v3 q virtus ducat ad medium primū
et optimū adh adducit. 3. i. quare prima sūt ex ii
partibus. 2. ex si bonū. 3. ex pte modi agendi bn
ul malum. 2. i. Iusticia quid. 3. i. Adhuc p
aūt q prima rō talis ē virtus ducat ad medium
ior in quo ē mediū et q qd dirigit et in
clinat. sz in pabz et in opibz ē mediū et supfluitas
et defcus et ē et ipas ē mor virtus. qr ipa ducit
opus suū ad mediū primū et optimū. 2° i. mi.
qntū ad utriq ptem declat in hiis exponens
primo de qua virtute loqr et ido dicit. dr aut morē
qr ipa ē gtinuentē mediū h. n. virtus ē cica pas
et opones et in hiis ē supfluitas et defcus et medium
prima timē et laudē que sunt gtraria et cupiditatē et ira
uerē q ē fugē que sunt gtraria et in misericordia
vere et indignari excipere et iniurias remittē que
sunt gtraria et ulr delectari et tristari h nisi oi
q fit sm magis et minus magis qm oz et minus qm
oz et utroq nō fuit nō bn. sz inde. q r h
omis fit medio nō absq plus et absq minus. q
n. ea fit qn et ubi oz et in quibz causis et ad quos
hoies oz et q fit cui oz et modo quo oz et ea sicut
sunt bn et optime fiūt et pcius ad virtutē ¶ De
inde dicit sic hēt in opibz q et in illis ē mediū
et supfluitas et defcus et et id ē virtus ¶ Deinde
i. Iniquitas quidem Arguit rōnē. ¶ In omī in vir
tutis querit q dirigitur et laudatur et fugit q

uiciatur et vituperatur. dirigitur namq et laudatur pmus ad
opus virtutis sicut vicia et vituperantur ad opus in
cōrectum. sz in pabz et opabz mediū dirigitur et laudatur supfluitas
vo et defcus iniciantur et vituperantur. qr in pabz
et opibz virtus querit mediū h. i. pō ponit mi. et
ps. 2° ma. i. hec aūt ambo. 3° gñe. i. medietas quedam.
¶ Deinde i. Adhuc peccare quod arguit rōnē. c.
in omni opone virtutis modus opandi bn hz vrtutem
seu uniformitatem sm et difficultatem quiā ē ex pte
rei. modus aūt opandi male hz pluralitatem seu mul
tiformitatē et sm et facilitatē et uniformitas sm
et difficultas ē in attingendo mediū multiformitas aūt sm
et facilitas ē in declinando a me. g° i omi in virtutis
virtus petit attingere mediū. sz malicia dicit recedere a
medio et accedere ad supfluitatem et defcum. h. r. primo
ponit mi. 2° dr. i. ipso h male. et mi ut pte
eius ibi. Bonū quidem enim.

[E]St g° virtus habitus electiuus. postqm inuest
igauit gn et dōs virtutis h explicat
diffinitionē eius colligit. et pō inferē eam 2°. qua
ad q° mai°. declarat eam i. medietas g. 3° infert vnū
corellariū i. ps q sm. ē remoui dubium i. Nō aūt
suscipit. ¶ Circa pmu g° scdm q ii diffinicone ipius
ponit habitus tanquam genus eius q colligit ex pte pt
pcedente rōnem omnia tanq dōe quarum vna sūt
p ppacōe ad actum virtutis. c. alia p co
ppacōe ad oes virtutis que tangit. i. In medietate
existens. 3. p ppacōe ad rōem et mediū vir. que
tangit. i. Aūt determinata ut vtiq sapiens de
terminabit ¶ P dōa colligit ex pte p h rationis i. n.
dem ē q virtus hoīs reddit hoiem bonū
et opus hoīs bonū illd aūt nō pt fi a sit ele
ctiua. bonitas .n. hoīs ē bonitas huane
electionis et id oīs forma reddēs mediū
bonū reddit ipm bn electiuū et sc electione
bn optimū ¶ 2a. collit ex aliis duabus pcedentibus
in quibus dictum ē q virtus facit opus bonū ducendo
ipm ad mediū q° ad nos et ad mediū sm primū
et optimū. ¶ 3a. dōa collit ex pcedentibus dōe supius. p
quod ex 10 dōs patet de mediis virtutis v dr q
sm rationem rectam virtutē opari mitē gtē et ad
ponat ¶ 3°. q dūn ē in pte de mō opandi virtutis
q operatus virtute nec oz sapientes. 3. q in hac
lectōe dūn ē q virtus in attingendo mediū certior est
oī arte et oī scia exsistit in medio q ē determina
ta a rōne et qualitatē sz mō quo sapiens. i.
prudens sm prudenciam determinat medietates ¶ Deinde
sequitur. i. medietas aūt. innuit dictam diffinicionem p
causa q ē medietas et h sc oz ul dicimus virtutē
ē medietatem et quodd dico q h medietas ē media duarum
maliciarum vnius defcuia alicuius supfluitatis et
alterius p defcum. et adr dico alias malicias
a virtute deficere et alias uel virtutē supfluitate a me
et gsistit in opone ipabz et opabz ē .n. i omnibz

que oz tene et ds mlt duo extrema medium
inuenire et eligere inuenire quidem attendendo
ad medium rationis et eligere per voluntatem. Cum autem idem quod
sim. iuste vnum contrarium d. q. p. q. li secundum quod uirtus
est medietas et extremitas. medietas quidem secundum
formam et secundum rationem que est esse diuersum i. secundum dif
finitionem que indicat quid est esse rei per essentia rei ut habet ipse
corpus. hoc autem extremitas secundum id quod est bonum esse et optime
esse. Vnde sciendum quod in opere uirtutis sunt duo figure
in opere pro. vnum est actus circumstantiarum bene
uel male. aliud est bonitas uel malitia attribu
ta circumstantiis aliud esse medium et esse extremum quantum
vnit se in virtute quo quantum ad actum circumstantiarum bene
rationem medii. Sed quantum ad bonitatem attributam ac
tui habet rationem extremi boni. et malum sunt contraria
quod vero dicitur extremum. Ex quibus apparet quod malum
determinatur contra z. extremitates. Sunt superhabundantia et defectum
secundum primum contrarium duarum extremorum attributum que
extremitatis in opposito boni et mali vnius ex quo non
apparuit non primum vnum extremorum in opposito boni et
mali. Vnde autem supra. Sed autem unum dicitur
possibile .n. dubitare utrum nullum operationis et passionis esse medium
ipse autem dicit quod non. ergo in z. t. primum i. quod .n.
z. l. Sicut g. z. l. quemadmodum autem. Capitulum erit quod
nullum est medium que extremis nominibus importat ma
lum medium .n. ut dictum est semper est bonum. Sed aliquae
sunt passiones que ex suis nominibus important malum.
scilicet .n. consequenti noiatate quod uolunt sunt cum
malo puniri de malo proximi et inuidia de
aliu turpi et inuidia de bono amici et sic se
habent aliquae operationes. puta adulterium fur
tum. homicidium. Haec .n. omnia et talia dicuntur secundum se
ipsa mala quia tamen non est medium in quo consistit
bonum. Et ideo addit quod nec superhabundantia nec defectus eorum
solum passionum sunt quia inutile est cetera dicere et
recte agere secundum ipsa talia sed tamen semper peccare. nec circa
talia est bonum uel non bonum agere ex eo quod adulterium est mal
esse quando oportet nec secundum quod oportet quando oportet
et vere ex non contrarium. Sed ex genere suo talis actus
malus est puta adulterium uel furari. Sicut g.
z. t. talis est. Sed esse talia esset medium esset precellus
i. superhabundantia immedius et extremum quod sicut est medium attribue
re et attribuere eis superhabundantiam et defectum esset qui
talia sit quod superhabundantia hoc quod defectus. Sed talium
sit medium erit superhabundantiae erit illa superhabundantia
dicta est medium et defectum eius superhabundantiae et per ea h q
neque superhabundantiae poterit assignari illa superhabundantia et
tamen medium et non defectus et sic in infinitum. Simili
modo per deinde ex parte defectum. Sed autem quod secundum est cum
ipso esse et alio ex quo secundum h. r. ponit contrarium. Sicut
inde i. quemadmodum. ponit z. r. que talis est sed sicut
temperantia et fortitudinis et uirtus ad superhabundantiam et de
fectum. sed sicut habent mala virtutes opposita ad medium.
Si uirtus non habet superhabundantiam uel defectum quod est medium

ut illa habent medium quod sunt extrema. Hoc est posi
tum cum non solucionis ex quo collitur maxime . r. n. t.
ignaret ipsi quantum l. vltimum g. p. similiter rursus
cum pro dictis d. quod nec superhabundantiae nec defectus est
medius ab ipsis dicta ut ipsius medius sunt su
perhabundantia et defectus. Sed medietas distincta. - -

Ad euidentiam predictorum sunt inquirenda sunt. r.
Primo utrum uirtus sit dispositio actiua uel passiua
respectu operationis. Secundo quid est opus uirtutis. Tertio
in quo bonitas operis uirtutis consistit in medio. Quarto
quomodo malitia peccati deuiet a medio. Quinto utrum habitus
uirtutis sit medius inter habitus uiciosos sicut rubeum
inter album et nigrum. Sexto utrum per uirtutem extra
sit medium inter extrema passionis sicut tepidum est
secundum calidum et frigidum. Septimo utrum uirtus partem
i medio. Octauo utrum uirtus moralis sit medium inter
extrema. Decimo utrum difficile sit bene assignare.

Ad primum dicendum quod uirtus disponit actiue et
passiue ad operationem suam quia reddit bonum
operantem. Primo quidem quia habitus dispositiuus ad actionem est
dispositio actiua. Sed opus ad quod disponit uirtus est actio
ut habetur. s. in. 6. Vnde comparatur prudentia et ars. quod pru
dentia dirigit actionem quae est opus uirtutis moralis et ars
factionem quae est opus uirtutis factiuae. quod uirtus moralis
disponit actiue ad illam actionem sicut habitus
factiuus ad factionem. Secundo quod ultra ipsum sunt esse quantum. Sed
opus esse ab agente et opus esse in se et opus
inhaerere. Primum .n. est naturale. Secundo quod est eius sed secundum quod
opus .n. habet esse in se quod habet esse ab agente non
habet esse ab agente quod habet esse in se quod illud non est
prius. Tertio. Sed nec est prius. Tertio quod non dictum est quantum
formale inhaerere et non esse non est autem dictum quod
formam in se esse et tamen illud non inhaerere secundo patet de
formis separabilibus quod illud quod in secundo est non prius
quam inhaerere. Sed prius pro illis genero sic omne di
sponens ad bonum esse operis uirtutis disponit actiue
quod patet quod opus uirtuosum non habet suum bonum esse per hoc quod
inhaereret. Illo enim modo habet bonum esse per hoc quod talem opus
in est ei quod bonum esse operis uirtutis non presupponit in
haerere tamquam prius se. extra. .n. quod opus in se
et tale uel tale est bonum quod eius dictus apparet in ope
ribus uirtutum intellectualium quorum bonum esse est uirtus ut
s. h. 6. ponitur quod scientia geometrie cum dicit verum quod omnis
triangulus habet z. tres cum quero verum uirtus dat
ista conclusioni ex eo quod inhaeret intellectui et apparet cum
quod non quantum omne dispositiones ad hoc quod eum conformem
non solum dispositiuae ad receptionem uel inhaerentiam h
continuatis quod patet per quod omne dispositiones ad bonum esse
operis quod non habet per inhaerere disponit ad ipsum ac.
Sed uirtus disponit ad bonum esse ipsius operis quod ipsum
bonum reddit ut habetur dictum quantum ad ipsum disponit actiue.
Item per prius delectationes quod delectatio sequitur passionem uel operationem
in quantum est actus habitus secundum quod reddit operationem
delectabilem disponit ad eius receptionem. quod actiu

nimis actiuum et minus delectatio vnde secundum li. x. dicitur quod delecta
bilium motum. Sed ut reddit operationem delectabilem
ut visum est sed quod disponit ad ipsum passiue. Sed qui
habitus gratificatiuo et receptiuus operationum. Vnde
.n. habitus gratificaret per eligere operationes quod non quo
modo disponat ad recipere quod est dispositio passiue. Sed contra
autem uirtus quod si per uirtutem dispositio scilicet habet ad operationes
actiue et passiue quia eliciat et recipit.

Ad secundum dicendum quod opus uirtutis z. sunt. Primo per electionem
z. debitum huiusmodi. z. est dictamen
rationis huius. Lex .n. non precipit facere que facienda
et prohibet non facienda. Sed .n. est lex diuina et humana
ita rationes quae singulis rebus modum et ordinem statuit
imponit. Debitum autem huiusmodi est obligatio qua tenetur
obedire legi n. Dictamen vero rationis huius est ordinatio
precepti ex parte legis nec et debiti ex parte nostra.
quod autem lex naturalis uel diuina sit prius est simul per se.
quoniam omne preceptum prius est debito obedienti illi precepto
quod primo preceptum est prius quam illud debitum.
Quod autem illud debito sit prior r. quia rationis huius
per secundum quod omne dictamen rationis ordinat et dicit facienda debere
fieri. Sed omne dicentes aliud debere fieri si vera dicat
presupponit illud debere fieri non. .n. est debitum quod cog
nitum. Sed est cognitum quod debitum quod debitum
nec precedit dictamen. Nam inter est de quibus dicitur
homines dominus rationum esse prius rationibus minor actum quod non
attendunt quod ipsi deliberanter quaerunt quid est ipsum quod de
bere presupponentes aliud debere debere fieri amplius
ratio ostendat quid est ipsum quod debet fieri. Sed .n. h attendentes non
dicerent per rationem humanorum actuum esse rationem suam.

Ad tertium dicendum quod bonitas operis vere consistit i
medio per hoc quod opus oportet esse conforme
ad debitum operis quod dicto dicitur. per hoc quod secundum pro tanto
medium quo ad nos operis virtutis consistit in equalitate
et conformitate cum hoc quod est opere quantum. s. aliis operationibus dr
cum nonnullis omnibus que imitari debet et addiscens omnibus
que addiscere debet. Sed illud oportet non est aliquid quam debere
nisi .n. debet sic uel sic agere nisi quia dicit sic uel sic agere
quod medium operis consistit in equalitate et conformitate
ad huiusmodi debere. Item per hoc quod secundum primum bonitas operis vere
consistit in conformitate et equalitate ad dictamen rationis
ut patet in diffinitione uirtutis et ex supra de ratione
uirtutis et in equalitate et conformitate ad preceptum
recte legis ut s. h. 5. vnde dicit quod omnia legitima .i.
legis precepta sunt iusta et ubi dictum est secundum omnem
uirtutem iubet lex precipit et secundum omnem maliciam
prohibet. Sed conformitas ad istius debitum est conformi
tas ad legis preceptum et ad dictamen rationis quod apparet
quod opus conforme secundum illi debito est conforme
illi precepto. quod ut dictum illud debitum nascitur ex illo
precepto preceptum autem se tenet ex parte obligantis. de
bitum vero tenetur ex parte obligati. quod est opus conforme
illi debito est conforme illi precepto et ex eodem modo
quod est conforme dictamini rationis quod quod conformatur illi debito

conformatur omnino istius debitum. Sed dictamen rationis tangit
est precisum omnino illius debitum quod omne opus conforme
illi debito est conforme illi dictamini et illi precepto ex quo
apparet quod bonitas operis uirtuosi formaliter consistit in confor
mitate operis ad debitum operandi. - -

Ad quartum dicendum quod malitia peccati deuiat a me
dio quod deuiat a predicto debito sicut conformitate
ad debitum quod declaratur dictum per quod si opposita in oppositis et
opposita in opposito. Sed bonitas operis uirtuosi est
consistit in conformitate ad istud debitum. ergo malitia
opposita consistit in difformitate predicte conformitati
opposita. Secundo hoc apparet ex certum quod sicut bonitas
operis se habet ad virtutem secundum rationem et difficultatem. sic
malitia se habet ad pluralitatem rationis et facilitatem. Sed
conformitas ad debitum operandi includit unitatem quod vnum
non uno modo conformari difformitas ad pluralitatem
quod pluribus modis contingit difformiter operari illi debito. uno
modo uirtutis quod est et ualde facile quod talis difformi
tas importat pluralitatem et malicia vero talem
difformitatem. Tertio quod sicut tantum peccati
dicitur peccati consistit in difformitate operis ad debitum
operis secundum per hoc facit recitatum. Item modo peccati in difformi
tatis hominis ad debitum statuens humani usque de
peccato inclinare et semper conuerte et est homo in peccato.

Ad quintum dicendum quod habitus uirtutis est immaniter
medius inter habitus uiciosos quantum aliquo et quantum
ad aliquod non. quod declaratur sic quod sicut color est im
medius quo colore ad uincere maior distat a minimo et a medio
sic habitus uiciosi secundum vnum extremum maior distant a mi
nimo et a medio quod apparet ex operibus quod secundum dictum operatorum
contrarium generatiuum habitus et dictum habitum ge
neratiuum. Sed ostendit quod operationes maxime magis
distant ab inuicem quam a medio quod apparet inducendo
in omnibus. quod illud medio habitus virtutis sic habet ad
habitus uiciosos secundum color medius ad extremos.
Secundo omnino quod est dissimile quod in coloribus est medietas virtu
tis et maioris habitus in extremo quam i medio albedo
non dicitur uel perficit secundum quod uiciosos modos non pro
uincens et remissum. contrarium vero medium sunt. Sed
uincens dicuntur ab inuicem per plus uel minus intensum et
remissum. illis autem est modus oppositus quod huiusmodi
virtutis est in habitibus medius perfectionis vnde et habitus
nec et Sed dico quod uirtus est ipse media inter
habitus uiciosos sicut sanitas est medium inter mor
bos esse quod et i corporis sanitatem et tale unitatem quod
et vnitas in ea et aut pluralitas cum non est per
diuersum quod bonum constat ex causa integra et quod uero in
quantum esse integrum infinitatis autem modis contingit ipsum esse
deuiatum sicut apparet de pulchritudine hominum corporis
que requirit integritatem quantitatis proportionis
membrorum coloris turpitudo autem statim adest corpori
vno membro uel vnica proportione deficiente quod et
uirtus autem existentiarum corporis sequitur vni
tatem sicut vitium et malitia pluralitatem.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

et 1ma e est primu est q d appetere ut oportet magis quam
oportet nec dicat 2o q superhabundans in talibus desiderium
dicitur philotimia i amor honoris et superhabundans dicitur
dicitur philotimus qui amator honoris 3e v qui deficit
sunt in talibus desiderium dicitur philotimus ab a
quod est sine q sine amore honoris 1e v qui est medius
innominatus est et eius dispositio innominata 3o et extreme
dispositiones inse sunt innominate ym tamen dispositionem philotimie
postulantes dicit philotimi. Deinde cum vult ostendere
[illegible] per modum correctionis causam aliquam dicit. dicit
vii l ph h cxpm qui sunt extrema virtutum concedit
de medio regione et vi [illegible] dicit medietas et dicit
[illegible] non in [illegible] nos et aliquando 1m qui est de me
dius [illegible] vocamus philotimum nomine est
nus [illegible] et aliquando a philotimo nomine alterius. Causa
autem [illegible] quam aliquando laudamus philotimum et [illegible]
[illegible] a philotimo dicemus in e [illegible] non in
[illegible] dicemus de reliquis. Cum autem

[illegible]

[illegible]

[illegible]

vel ratione sublimitatis et parvitatis ad [illegible]. Sed ratione magni-
tudinis sic est medium magnanimitas inter kaunotem et
pusillanimitatem. Sed huic [illegible] est quedam
virtus annexa magnanimitati que [illegible] longanimitas me-
dium inter [illegible]. Sed ratione virtutis ac-
cidentium est [illegible] magnanimitati annexa [illegible] le-
nem animi mobilitatem [illegible] inmobilitatem medium
[illegible] ad [illegible] sic est [illegible] ma-
gnanimitas [illegible] que cum magnanimitate consistit
in statu hominis qui status largitur homini [illegible]
ad [illegible] gloria [illegible]. Dicitur autem vir-
tute [illegible] ab illa [illegible] et [illegible]
cum [illegible] dignitate [illegible] dicit [illegible]
[illegible] id est que est media inter superbiam et hu-
militatem [illegible]. Sed virtus [illegible] male-
ficium [illegible] dicit [illegible] vel [illegible] malum [illegible]
vel [illegible] maliciam [illegible] defectum.
Sed [illegible] vel [illegible] vel non. Sicut
[illegible] ab homine sic est
medium [illegible] timorem et audaciam [illegible] fortitudo.
[illegible] vel [illegible] temperantia
[illegible] est medium virtus que dicitur [illegible] quam
[illegible] ad [illegible] non [illegible]
[illegible] est [illegible] dicit virtutes
attribuuntur [illegible] et pudici. Sed autem
virtus [illegible] malum [illegible] quia nec
est [illegible] non [illegible] est [illegible]
[illegible] medium [illegible].
Deinde cum dicit: Ad quod [illegible]
[illegible] temporum et magnitudinem [illegible]
[illegible] ad [illegible] ut vi-
debitur [illegible] nunc [illegible]
[illegible] fortitudinem.

Deinde cum dicit: Tribus autem dispositionibus existentibus postquam Philosophus [illegible] vir-
tutes [illegible] investigat eius oppositionem. Et primo
ponit [illegible] oppositionem [illegible] inter defectum
et superabundantiam et aliam inter defectum et medium [illegible] inter
medium et superabundantiam. [illegible] duas [illegible] medium ad
duo extrema [illegible] ad alias dua[s].
Ibi: Ad medium autem opponuntur. Dicit ergo primo [illegible] extremis [illegible]
dispositionibus. Duabus [illegible] extremis [illegible]
est superabundantia, altera defectus, [illegible] medium
que est virtus [illegible] dispositionum [illegible] alteri
opponitur. Et [illegible] non [illegible] quia [illegible] dispositiones ex-
treme [illegible] opponuntur [illegible]
[illegible] et sic [illegible] opponitur superabundantia et de-
fectum [illegible] superabundantia et medium et aliud
inter medium et defectum. Ibi: [illegible] etc. ponit [illegible]
[illegible] inducit [illegible] quod [illegible] primo
[illegible] sicut [illegible] ad maius
[illegible] medium [illegible] ad superabundantiam et defectum [illegible]
[illegible] ad medium [illegible] est maius
[illegible] ad [illegible] est [illegible] virtus [illegible]

virtus medium comparata ad defectum erit quedam superabundantia
comparata ad superabundantiam erit quidam defectus [illegible]
[illegible] quasi in [illegible] sicut est superabundantia inter superabundantiam
et defectum [illegible] erit inter medium et superabundantiam et medium et de-
fectum. Deinde cum dicit: Fortis enim. inducit [illegible]
[illegible] et temperantia, [illegible] ibi: Deinde
cum dicit: Propter quod expellunt. [illegible] in quod [illegible]
[illegible] quod [illegible] est [illegible] opponitur medium [illegible]
extremum [illegible] extremum [illegible] dispositionibus dispo-
nitur medium [illegible] medium [illegible] dispositum [illegible]
ad alterum [illegible] extremus [illegible] medium [illegible]
extremum [illegible] audax [illegible] hominem fortem timidus [illegible]
[illegible] autem fortem [illegible] audacem. Deinde cum dicit [illegible]
[illegible] quod dicit [illegible] in parte de [illegible]
[illegible] extremum [illegible] de medio [illegible]
[illegible] ad se [illegible]
[illegible] et [illegible] dispositione medium [illegible]
de dispositione medii [illegible] de dispositione [illegible] dispositionem [illegible]
[illegible] medio [illegible] dispositum [illegible]
[illegible] ad se disponens medium [illegible]
[illegible] medium [illegible] dispositus [illegible] disponit [illegible]
[illegible] a se alterum extremum hominem medium
[illegible] dispositum. Deinde cum dicit: Sic autem oppositis [illegible] op-
positum extremorum ad se [illegible] duas [illegible] maior
est [illegible] quanto longius distant magis opponuntur.
Sed extrema ad invicem longius distant quam a medio quia non
magnum longius distat a parvo quam utrumque distat
ab equali medio. Quare extrema ad invicem magis opponuntur
quam opponuntur medio. [illegible] ponit [illegible]
Deinde cum dicit: Adhuc ad medium [illegible] est illa sunt ma-
gis contraria que [illegible] possibile sunt magis distantia.
Sed [illegible] inter se sic se habent non autem comparata ad medium
quia inter se sunt magis contraria quam contrarium medio. [illegible]
ponit [illegible] ad [illegible] extremorum ad medium est
quedam [illegible] ut audacia ad [illegible] sunt [illegible]
[illegible] ad [illegible] que [illegible] sunt in [illegible]
extrema [illegible] est plurima distantia [illegible] sic
[illegible] sunt distantia [illegible] plurimum
[illegible] determinant [illegible] plurimum distant [illegible]
[illegible] contraria sunt [illegible] secundum [illegible] et
[illegible] a se distantia [illegible] magis distantia magis
[illegible] sunt contraria [illegible] magis vel minus
in distantia [illegible] magis vel minus in distantia. Deinde cum dicit: Ad
medium autem opponitur [illegible] que est inter medium et superabundantiam
ad [illegible] que est inter medium et defectum [illegible] ad medium in
aliquibus magis opponitur defectus quam [illegible] timiditas quam super-
abundantia que est audacia [illegible] est [illegible]
magis opponitur superabundantia que est [illegible] quam defectus in
[illegible] que est insensibilitas. Deinde cum dicit: [illegible] reddit
duas causas. Unam [illegible] ibi: Propter duas autem causas. Aliam
ex parte nostra ibi: Aliam ex nobis ipsis. Dicit ergo primo quod
duas causas [illegible] magis opponitur medio [illegible]
[illegible] reliquum magis opponitur medio [illegible] dissimilius
et distantius sicut [illegible] de fortitudine [illegible] similior fortitudini
est audacia quam timiditas et ideo timiditas [illegible] dissimilior

et distantius magis opponitur fortitudini quam audacia. Deinde cum dicit:
Alia ex nobis ipsis. Assignat aliam causam. Dicit quod ad [illegible]
[illegible] magis [illegible] et magis [illegible] quam [illegible]
[illegible] ad defectum [illegible] temperantia quod [illegible] in
[illegible] magis dicimus oppositum temperantie [illegible]
[illegible] quod [illegible] ex parte [illegible] dicitur distantia a [illegible]
[illegible] non [illegible] malam [illegible]
[illegible] non distantius a temperantia [illegible]
[illegible] non [illegible] et [illegible] temperantia plus distat
[illegible] distantia [illegible] per [illegible].
Deinde cum dicit: [illegible] sunt [illegible] postquam [illegible]
extrema [illegible] magis opponuntur inter se quam [illegible]
medio [illegible] virtus medium distat ab uno extremo vi-
tio quam ab alio [illegible] vel [illegible] bonum [illegible] malo.

Deinde cum dicit quod extrema [illegible] magis opposita [illegible] medio
quam inter se [illegible] quam distant [illegible] in eo-
[illegible] magis distant [illegible]
medium [illegible] extrema [illegible] distant [illegible]
[illegible] extrema vero inter se non sic distant quia [illegible]
se [illegible] distantia [illegible] in [illegible]
[illegible] vel [illegible] extrema vel in eodem genere
vel in diversis generibus [illegible] genera [illegible]
[illegible] in eodem genere sunt [illegible] que [illegible]
est iustitia [illegible] iniustitia in diversis generibus [illegible] iustitie genus
est virtus iniustitie vero nequitia. Bonum [illegible]
non sunt in eodem genere sed sunt genera [illegible] decla-
[illegible] virtus [illegible] uno modo pro dispositione
medii [illegible] modo pro bonitate illi dispositioni attributa [illegible]
bonitas [illegible] non est medium sed extremum [illegible] illa
duo [illegible] duos modos oppositionis unum [illegible]
[illegible] dispositionum [illegible] bonitatis
[illegible] virtus [illegible] opposite [illegible] distat ab
[illegible] dispositionibus [illegible] inter se [illegible] per [illegible]
[illegible] oppositio magis distat ab eis quam
[illegible] inter se [illegible] contrarie [illegible] uno extremo [illegible]
oppositis magis distat [illegible] extremo [illegible] extremo
[illegible] oppositis quam duo [illegible] uno extremo [illegible]
[illegible] oppositio non est distantia [illegible] inter extrema [illegible] ut
inter illa que induunt rationes extremorum [illegible]
[illegible] extremo non distant [illegible] distantia [illegible] oppositis.
Sed in oppositione bonitatis vel malitie [illegible] uno extremo
[illegible] bonitate [illegible] extrema medium [illegible]
[illegible] malitia [illegible] in [illegible] oppositione inter se distant. Vi-
[illegible] inter se quam a virtute. Deinde [illegible] ad [illegible] con-
[illegible] de oppositione que est boni et mali. Philosophus autem loquitur
de oppositione que est inter dispositiones et dispositionem.

Deinde cum dicit quod virtus non magis distat ab u-
no extremo vitio quam ab alio [illegible]
[illegible] medio [illegible] quanto plus [illegible]
[illegible] medio [illegible] virtus est in medio [illegible]
[illegible] distantie [illegible] virtus [illegible]
[illegible] quanto plus [illegible] in medio [illegible]
magis [illegible] in medio [illegible] ab extremis differt [illegible]
[illegible] differt [illegible] virtus [illegible]
[illegible] dispositio [illegible]

[illegible] dispositio que non est virtus sicut medium [illegible] dispositio que
virtus. [illegible] sunt due determinationes philosophi super
[illegible]. Dicendum ergo quod omnis virtus [illegible]
inter duo extrema vitiosa [illegible] distat magis ab
uno [illegible] ab alio [illegible] sic quod [illegible]
virtus consistit in medio non in medio [illegible]
[illegible] in medio quoad nos. Medium autem [illegible] et medium quoad
nos [illegible] medium
[illegible] distat [illegible] ab extremis [illegible] quod [illegible]
[illegible] de extremis [illegible] sunt
[illegible] nobis. Deinde [illegible]
[illegible] virtus distat ab extremis [illegible]
[illegible] nobis. Sed extrema [illegible] sunt [illegible]
[illegible] nobis
[illegible] omnibus [illegible]
[illegible] distabit ab extremo [illegible]
[illegible] fortitudo [illegible] audacie et timidi quo
[illegible] audacie et timidi nobis [illegible]
alterum [illegible] nobis [illegible] distat [illegible] fortitudine [illegible]
nobis [illegible] accedit ad fortitudinem. Sed nobis [illegible]
magis [illegible] audacie quam fortitudo [illegible] magis
distat a superabundantia timoris quam a superabundantia audacie
[illegible] de defectu [illegible]. Deinde [illegible] ad [illegible]
[illegible] non de medio quoad nos ut apparet ex dictis.

Deinde cum dicit quod non videtur minus bonum [illegible]
[illegible] malo quam minus bonum est [illegible]
[illegible] excellentissimus [illegible]
[illegible] virginitas [illegible] fornicatio non
est maius malum adulterio quod est [illegible] coniugali [illegible].
[illegible] quod diligere inimicum [illegible] maius bonum quam diligere
amicum [illegible] quod odire
amicum peius est quam odire inimicum. [illegible] pru-
[illegible] maius bonum quam iustitia [illegible]
[illegible] iustitia prior est quam [illegible] lege
[illegible] non [illegible]
maius bonum [illegible] maius malo. [illegible]
[illegible] quod optimum [illegible] pessimo [illegible]
[illegible] ex [illegible]
[illegible] virtus [illegible] bonitas [illegible]
[illegible] est [illegible]. Sed virtus [illegible] medium [illegible] bonitas [illegible]
[illegible] est optima [illegible] mala [illegible] bestialitatis
[illegible] virtuti hu-
[illegible] mala. [illegible]
[illegible]. Sed bestialitas pessima [illegible]
[illegible] bonum est maius [illegible] est [illegible] prius [illegible]
quod [illegible] uno modo [illegible] largo
pro quorum oppositio [illegible] duo. [illegible]
[illegible] bonum [illegible] est prius quam
[illegible] bonum [illegible] non est [illegible]
large sumpto. [illegible]
[illegible] est quod virtus [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] melius [illegible]
[illegible] prius. [illegible] quod [illegible] virtus est optime [illegible]

est propter magnitudinem malicie. est quia vna est malicia viciosa est
pessime operationis est propter magnitudinem mali. quia virtus quanto melior
tanto est [illegible] quia optimi est melius. [illegible] quia in
quantum prius est tanto plus est [illegible] prius
[illegible]
est melius [illegible] magis [illegible]
[illegible] superfluum est [illegible] est prius [illegible]
[illegible] maius malum [illegible] vel [illegible]
superfluum [illegible] boni est maius malum quam [illegible]
boni. Ad 2m [illegible] quanto bonum est melius tanto magis [illegible]
[illegible] mala sit magis [illegible] quanto [illegible] bonum
tanto minus [illegible] de malo. [illegible] quo [illegible] bonum
potest stare cum aliquo malo cum quo non potest stare maius bonum
[illegible] malum cum quo potest stare minus bonum est minus malum
quam [illegible] bonum malum stare non potest. quia malum
quanto maius tanto plus [illegible] de bono. [illegible]
[illegible] omne malum repugnans [illegible]
[illegible] malum potest
repugnare [illegible] quod non repugnabit [illegible] bono quia
minus malum [illegible] boni. Ad
[illegible] superfluum [illegible]
[illegible] fornicatoris. Sed sicut virginitas est [illegible]
[illegible] ab omni immundicia [illegible]
[illegible] adhesiuus omni immundicie
[illegible] tam in fornicatoribus tam in [illegible]
[illegible] tam adulteris tam in sacrilegis [illegible]
[illegible] non [illegible] vel [illegible] virginitate
est [illegible] virginitas [illegible] habitus [illegible] medios
bonos vel malos [illegible] omnino.
Ad 2m [illegible] quod [illegible]
[illegible] vno modo [illegible] et [illegible] dilectio [illegible]
sit dilectione [illegible]
est non diligere [illegible] quam diligere [illegible] non diligendo
[illegible] declarabitur [illegible] de difficultate
quia non omnis difficultas facit ad maiorem bonitatem
virtutis. [illegible] quod actus fortitudinis est difficilior
quam actus iusticie [illegible]
[illegible] solam dilectionem
amici [illegible] dilectionem amici [illegible]
[illegible] dicitur quod sicut dilectio amici
[illegible] quam dilectio solius amici. [illegible]
[illegible] superfluum quod est odium amici [illegible]
[illegible] peius est quam odium solius amici. Ad
[illegible] quod sicut [illegible] est peior quam [illegible]
[illegible] quam prudentem vt videtur [illegible]
Quoniam quidem igitur [illegible] declarauit quod virtus moralis
consistit in medio [illegible]
medium [illegible] epilogum [illegible]
[illegible] et propter hoc difficile est. [illegible]
ad [illegible] Dicit ergo primo quod
[illegible] dictum quod virtus moralis est medietas et qualiter
est medietas [illegible] duarum maliciarum et quomodo
est medietas [illegible] est medium [illegible] est medium
in passionibus et operationibus. Deinde cum dicit Propter quod et difficile studiosum esse
[illegible] quod ideo est difficile bonum esse vel fieri studiosum quia

[illegible] valde difficile quia difficile est hominem studiosum esse. Deinde cum dicit
medium inuenire sic difficile [illegible] medium
[illegible] sicut [illegible] circuli [illegible]
quia est [illegible] facile est [illegible]
[illegible] quod est [illegible]
[illegible] nec
[illegible] est virtus.
[illegible] est [illegible]
vel [illegible] ad debitum [illegible]
[illegible] operis virtuosi est
[illegible] dignum laude et [illegible]
[illegible] bonum [illegible] Deinde cum dicit
[illegible] descendit ad [illegible] de inueniendo medio
[illegible] Primum [illegible] Intendere autem oportet. [illegible] in omni
autem maxime. [illegible] difficile [illegible]
medium ad [illegible] quia [illegible] magis
distat ab vno extremo quam ab alio [illegible]
quod [illegible] inuenire medium oportet quod magis fugiat
extremum [illegible] magis [illegible]
quam [illegible] vndas [illegible]
vna parte [illegible] vndas maris et ex alia parte
fumum [illegible] fumum et vndam
magis [illegible] quia [illegible]
[illegible] alterum minus [illegible]
medium [illegible] valde difficile [illegible] magis
[illegible] a periculo [illegible]
[illegible] fugi est
[illegible] malum magis [illegible] est magis [illegible]
[illegible] peruenire ad medium. Deinde cum dicit [illegible]
autem oportet. ponit 2m documentum quod [illegible]
quod est istud quando nos [illegible] medium inuenire
[illegible] magis [illegible] est magis delectabile.
Si autem ignoret [illegible]
[illegible] delectationibus [illegible]
[illegible] delectationes. [illegible]
[illegible] quod [illegible]
[illegible] ad oppositum [illegible] sicut [illegible] nos
[illegible] ad [illegible] oppositum [illegible]
[illegible] medium virtuosum. Deinde cum dicit
[illegible] ponit 2m documentum quod sumitur ex
parte voluptatis [illegible] et est istud quando
medium inuenire debemus fugere [illegible]
[illegible]
ad [illegible]
[illegible] de Helena [illegible]
[illegible] ab eius [illegible]
[illegible] quid plus audies [illegible]
[illegible] quod nemo [illegible]
[illegible] virtute [illegible] non
[illegible]
[illegible] ex [illegible]
non esse [illegible] est [illegible]
illius Helene [illegible]
[illegible] Helene fugere [illegible] de voluptate [illegible]

vel [illegible] virtutis medium inuenire vel [illegible]
[illegible] a voluptate [illegible] voluptatis [illegible]
[illegible] fugere fuge. [illegible] Difficile autem [illegible]
[illegible] documentum quod [illegible] ex parte difficultatis inueniendo medium
[illegible] difficultatem exponit. [illegible] documentum [illegible]
Declinare autem [illegible] difficultatem [illegible] medium
[illegible] difficultatem [illegible] quod [illegible] medium
inuenire est [illegible] valde difficile
[illegible] singularibus [illegible] medium [illegible] non est facile
determinare [illegible] qualiter [illegible] quantum [illegible]
[illegible] vel non [illegible] signum est quia nos
quandoque laudamus homines [illegible] difficultates
[illegible] eos vocamus [illegible] laudamus [illegible]
[illegible] eos vocamus
viriles. [illegible] Sed qui quidem [illegible] medium
[illegible] difficultatem. [illegible] quod [illegible] recedens
a medio [illegible] ad minus vel ad [illegible]
[illegible] ille qui plus [illegible]
[illegible] a medio [illegible]
[illegible] quis sit [illegible] recedens a medio
non [illegible] recedens [illegible]
non est facile [illegible]
[illegible] medium [illegible] quod
[illegible] est vnum [illegible] prudentes a quo [illegible]
[illegible] iudicamus de singularibus agibilibus [illegible]
[illegible] quod [illegible] est ad medium [illegible]
quandoque [illegible] habitus medius est bonus [illegible]
[illegible] Declinare [illegible] documentum [illegible] omnia
difficile [illegible] istud quomodo vel virtutis medium
inuenire [illegible] ad [illegible]
declinare [illegible] tempus [illegible] medium [illegible]
[illegible] virtuosum poterimus adipisci. Sic
cum dicat apostolus Omnia probate quod bonum est tenete.
[illegible] doctor querit vtrum
doctrina [illegible] inueniendo medio [illegible]
[illegible] quod non [illegible] Primo quia omnis requireret
[illegible] docere quo [illegible] accedere non solum vnum
[illegible] recedere. [illegible] non docet quo [illegible]
accedere [illegible] recedere. [illegible] docet [illegible]
dicit [illegible] ab [illegible] 2m
ab [illegible] magis [illegible]
voluptatem [illegible] dicit [illegible] quod
[illegible] non docet [illegible] 2o [illegible] ostenditur
quod [illegible] documentis sit bonum [illegible]
[illegible] occultum [illegible] occultum [illegible]
[illegible] docet [illegible]
[illegible] potest scire [illegible]
[illegible] magis distat a medio non [illegible]
est medium [illegible] est occultum [illegible]
aliquando [illegible] aliquando sunt duo [illegible]
aliquando [illegible] duo [illegible]
magis [illegible] ad virtutes quam ad vicium [illegible]
[illegible] magis ad [illegible] quam ad virtutes. [illegible]
[illegible] quando fugere [illegible]
[illegible] debeamus fugere [illegible]

sicut male [illegible] quod [illegible] est [illegible]
[illegible] ipsum debemus fugere delectabilia [illegible]
[illegible] magis delectabilia [illegible]
[illegible] medio virtutis debeamus fugere [illegible]
[illegible] est [illegible] de genere
virtutis. [illegible] quod [illegible] quod non
dicit [illegible] ad quod [illegible]
[illegible] solum [illegible] reducit [illegible] non est [illegible]
[illegible] cum [illegible] quod doctrina [illegible]
[illegible] est [illegible]
sicut medium [illegible] inueniri [illegible]
[illegible] est [illegible] articuli [illegible] medium
[illegible] facit [illegible]
[illegible] inueniret
medium [illegible] est [illegible] medium
[illegible] magis [illegible] nobis
[illegible] et voluptate [illegible] per nos [illegible]
[illegible] difficultatem [illegible] virtutis [illegible]
[illegible] inquit [illegible]
[illegible] inueniretur [illegible] medium
[illegible] docent [illegible]
[illegible] docent virtutis medium inuenire.
Ad 2m [illegible] quod [illegible] doctrina [illegible]
[illegible] inuenire quod docet [illegible]
[illegible] maior [illegible]
quia omne [illegible] a medio [illegible] vel
[illegible] ad malum vel [illegible] bonum [illegible]
malum [illegible] quod [illegible] ad malum vel [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible] est [illegible] quod docet [illegible]
in 2o [illegible] 2o [illegible] voluptas [illegible]
[illegible] ad se [illegible] malum quod docet
[illegible] in 3o [illegible] Sed [illegible] bonum
[illegible] quia ipsum bonum [illegible]
ipso [illegible] Sed [illegible] est [illegible] magis
[illegible] virtuti opposita quod docet [illegible]
in primo documento. Sed [illegible] est difficultas [illegible]
[illegible] nobis opposita que docetur [illegible]
quia [illegible] ad [illegible] ad [illegible]
[illegible] difficultatem et tollit [illegible]
[illegible] Ad primum ergo dicendum quod [illegible] quod omnis
[illegible] libero arbitrio [illegible] vel ad bonum
vel ad malum sufficit quod docetur non tendere ad
malum quia si non tendat ad malum veniet ad
bonum [illegible] docuit [illegible]
ad malum [illegible] ab bono [illegible]
[illegible] ad bonum quod est medium virtuosum. Ad
2m dicendum quod [illegible] documentis non est [illegible]
[illegible] medium in [illegible] ignorant
medium [illegible] in [illegible] documento docet [illegible]
[illegible] medium peruenire ad [illegible]
[illegible] medium quod sit [illegible]
[illegible] Ad
[illegible] dicendum quod [illegible] de [illegible]
[illegible] tendit ad bonum. Sed in aliquibus [illegible]

Lib. 3

ẽviratur aggr̃ ro qui alius ⁊ isti diu̾ ꝑn natu
a illi mulle. Ad ꝫm dd' q plus loquit de delat
⁊ delabil appetitus ꝯtrarius que ꝑduit g
uerutoiu ituitis nõ de delitate appe mite
que ser gñtuoꝛ ilrauis de quo tu arg Ad
c ꝑt deiuitte sci in singu agibil
de delinare ad ui ⁊ gñ ad rm ut qũtu ut
q̃ño ĩm ro ngñ nõ ꝑt oide sb docm ꝑt ẽ de
diani ẽ li ⁊ q̃ fuit pole de ĩo dicta ãa de

[Irruite] inꝫ ꝑt ẽ ꝑsue̾ claru
⁊ opiones eruite. Postq̃ ph
determinauit de fine virtu
in li ⁊ de gñone ⁊ duit
a ml̃ cap adicoẽ virtus ẽ
lbic in ⁊ dct de pl ⁊ iulis
virtutus, ꝑ iam euidẽs ẽ sed q ad gñone

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ponit .n. q electio e vol[illegible] hec e .s. decipiunt. pt aut q nō sit idem q uoluntas in plus quam electio sit [illegible] ... ex parte ... ex parte ... electio ... in plus ... electio ... voluntas ... in actibus ... electio ... voluntas ... electio. hec ... patet. Deinde cum dicit. Videtur autem ... non est ... ponit ... Secundo ponit eius. ibi. Neque enim omnium ... est quod in ... producunt ... bonus ... electio ... in ... actibus ... electio ... intendere ... boni ... electio ... ex parte ... opinio ... electionem ... opinionem ... Deinde cum dicit. Neque vero ... electio non sit ... voluntati. ibi. Sed neque ... opinio ... ibi. Neque ... electio ... eligens ... non est ... electio ... electionem. Arguit sic ... electio ... electio ... Arguit sic. omnis ... electio ... ad sinistram patet ... electio non sit ... electio ... electio magis videtur ... electio ... non erit ...

... cum sint ... electio ... videtur. Deinde cum dicit. Sed neque voluntas ... sicut electio non est ... voluntas ... electio ... voluntas ... electio ... voluntas non est electio. ibi et voluntas quidem. Arguit sic ... eligit ... voluntas ... electio ... non eligere. ibi. Adhuc autem. Arguit sic ... electio ... electio non est voluntas ... eligimus ... volumus ... non eligimus ... Deinde cum dicit. Ex his ... colligit quod ... electio ... electio ... electio non sit ... opinio ... Sed neque eandem ... electio ... voluntas ... opinio ... electio ... electio non est opinio ... electio ... Sed neque eandem ... electio non sit ... opinio de agibilibus ... electio non est ... opinio ... bonum vel malum ... boni ...

... mala non est malus nec qui opinatur bona bonus. ... opinio et electio de bonis et malis ... bonitas voluntatis ... bonitas ... malicia ... bonitas vel malicia ... electionis ... electionem bonam vel malam ... Arguit sic nos eligimus ... vel fugere ... opinio ... vel fugere ... opinio et electio de accipiendis et fugiendis non sunt idem ... ibi. Electio quidem. Arguit sic. electio ... opinio non laudatur ... electio ... opinio laudatur ... eius opinio laudatur ... Arguit sic ... eligimus ... opinio ... electio ... electio et opinio de bonis non sunt idem ... Arguit eligere optima et opinari optima non sunt idem ... opinio ... optima ... eligere ... optima. Deinde cum dicit. Sunt autem ... opinio ... electionem ... opinio ... electionem ... Deinde cum dicit. Si igitur omnis de electione ... modo opinionis ...

... de electione quid est ... voluntas et opinio ... electio est voluntas ... electio ... electio ... electio ... Deinde ... electio ... electionis ... electio ... Deinde ... electio ... finis ... electio ... finis ... electio ... finis ... electio ... electio ... electio non est de fine sed de his que sunt ad finem ... electio ... eligimus ... Deinde ... electio ... electio ... electio ... voluntas ... bonum ... vel ...

appe ad invicem valde differunt et ideo electio differt ab appetitu [illegible]

[illegible]

De electione quod electio non dicitur actus animi [illegible] ... electio concupiscentia [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

eadem ratione sunt eius

[illegible]

[illegible]

tamquam ab ipsis discedentes sicut in suis tribus dimo
tere quod sit agendum et etiam et ipsi reges et princi
pes agunt quantum de consilio aliorum quia multe eorum negotia sunt
magna. ¶ 6. c. 1. Consiliamur autem. ostendit quod finis non
est consilium. Sed illa que sunt ad finem est consiliabile. Dicit ergo
quod nos consiliamur non de finibus. sed de hiis que ad finem
sunt quod declarat inductive per exemplum. Dicit ergo quod medicus
numquam consiliatur an sanare debeat quia hic est finis eius
neque rethor si persuadebit cum hic sit finis eius
nec politicus rector civitatis si faciet pacem
in civitate cum hic sit finis eius et ulterius in re
liquis omnibus non consiliatur de fine quod ostendit quod alii non consiliantur
de hiis que sunt ad finem et sic sufficienter apparet
quod obiectum consilii per predicta. ¶ Lincoln. 6. c. de genere et 6.
de opposito eius. ¶ Cum autem. c. Sed ponentes finem
aliquem de modo consiliandi et intendit quod modus videtur pro
cedere consilio et modus preterea pro diversis consiliis secundum
diversa negotia consiliabilia. Dicit ergo primo supponens
quod in consilio non queritur de fine et quod in omni consilio vel
unum supponitur et consequenter queritur. Primum. n. quod aliquis est finis
quod debere acquiri. quod a medium per quod et modus per
quod possit acquiri. 2o dicit quod secundum diversa negotia
diversimode occurrunt media per que possit finis ac
quiri. aliquando. n. occurrunt plura media et plures modi quod
quilibet sufficiat aliquando non possunt nisi unum. Si igitur plura media
videantur tunc queritur modus utilis et acceptior
et medium per quod faciliter et melius ipso potest finis ac
quiri. Si vero videatur unum medium tantum vel unum
optimum esse quam de duobus. s. de modo intendi et medio
et de causa huius idest medium et ultra causa quousque veni
atur ad causam primam aliquam in suppositione est prese
cutio consilii quia ipsa sit inventione consilii ultima.
quia ipse qui consiliatur querit et resolvit sicut modo iam ex
posito quam ad geometricum describentes illos lineis et
hiis et resolventes talia diagrammata. i. talis sil
logismos usque veniant ad principia et talia per in quibus
statuit quod ad notitiam veritatis. ¶ Est autem sciendum
quod finis prout sunt dicitur uno modo secundum rationem cause finalis,
alio modo secundum rationem eiusdem operabilis. Si igitur processus
incipiat a fine secundum rationem cause tunc processus non est
resolutorius. quia numquam causa resolvitur in suos
effectus sed potius econverso. ¶ Tum quia processus reso
lutorius semper incipit a posteriori et tendit ad
prius. Sed finis hoc modo sumptus ratione prior est quam
causa secundum rationem prior est quam effectum. Si tamen incipiat a
fine secundum rationem eiusdem operabilis tunc processus erit re
solutorius quia finis hoc modo sumptus est effectus in genere
efficientis sicut verbi gratia. medicina et hic est potior et tunc
est processus ab effectu ad causam non cessans donec
veniatur usque ad causam primam sicut dicit philosophus
quia ideo proprie eiusdem potest esse causa simul et effectus in di
verso genere causarum in quo exemplo patet agente quod nec agi
nec fieri est. et exemplo philosophi hic sine quo nec agitur nec
fit est quanto aliquid est prius in ordine esse efficientis tan
to est posterius in ordine finis et econverso.

Videntur autem quod non omnis consilium. ¶ Hic
determinat de ordine consilii et de modo consilii di
cit omnino agit de materia consilii. d. quod est consilium secundum quid
sunt et secundum dictam lineas sustulit de non consilio. Et tria
dicit. s. quam et hec dictam formalem et consilium finalem dicit
ergo primo de genere quod non omnis quo est consilium quod patet per
questiones mathematicas quia sunt inquisitiones et non est consilium. Sed omne consilium
est quo ex quo per quod est quam consilium. ¶ 2o. de dicta
formali dicit quod in ista questione id quod est primum in
resolutione est ultimum in generatione ut dicitur
est ex quo patet quod consilium est quo resolutio et hic est quam forma
dicta. ¶ Deinde vero et sic impossibile intendit ordinem
quod consilium est quo resolutionem et materiam per nos
operabile quod ita patet ex pluribus de ordine consilii. dicit ergo
quod si in vita hac resolutionis consiliantes inciderint
aliquid impossibile discedunt ab illo consilio dicentes hic non est
consilium quia res est nobis impossibilis puta si finis qui
debet acquiri indiget magnis sumptibus et pecuniis
per sui acquisitionem ubi facultate obstante et hic est signum
quod consilium tantum est de hiis que per nos operari possunt. Si vero
ostendatur per dicta finis acquiritur necessaria sunt possibilia tunc inci
piunt operari ad eius acquisitionem et sic patet tota
distinctio consilii quantum ad genus et differentiam est. n. consilium questio reso
lutiva de hiis per nos operabilibus. ¶ Deinde. c. possibilia autem.
exponit que dicuntur nobis possibilia. d. quod illa que per nos
vel per amicos fieri possunt possunt dici a. n. operationis auctor
quod est in nobis quasi sicut amicus sunt simul et
potius possunt per modo cum predictis et per nostra voluntate. Addit autem
quod etiam que querimus aliquando sunt instrumenta quandoque
necessitas. i. idoneitas et aptitudo et hic patet per simile in que
aliis quandoque in quibus sciat certum in quibus quandoque quantum
per quod. i. causa efficiens. quandoque vero materia. i. causa formalis quando
vero propter quid. i. causa finalis et patet quam aliquando querimus ex quo. i.
materia. sic ut non cognitione in consilio quod que conferre
possunt ad acquisitionem finis. ¶ Videtur. c. vel autem
quod dictum. postquam declaravit ordinem consiliabilis et modum consilii
et materiam consilii declarat statum eius ostendens quod consilium
hic statur ex. ex parte principii effectum huius
operum et ex parte operantis consilium et ex parte prin
cipii unde incipit processus consilii et ex parte te
rmini per consilium determinabilis. ¶ Dicit ergo de primo effectivo
quod hic est primum sunt operum sicut supra dictum est
vel fuit exponendum quia quid dicitur nobis possibile quia in nobis
est eorum principium ad hominem. ergo est status quia ut
dicitur in parte sequenti unusquisque quiescit circa
quantum operabilis quia in seipsum reducit principium. ¶ Videtur.
autem de 3o quod consilium est ut dictum est de operabilibus ab homine
in quantum ulterius non procedunt quia in illis est status.
¶ Dicit ergo de principio determinativo quod operationes per
quas devenitur ad finem sunt alterius gratia et ideo
finis non est consiliabilis cum non sit alterius gratia. Sed sola
illa que sunt ad finem et per consequens in fine sicut in
principio a quo incipit de quo est simpliciter status consilii.
¶ Dicit autem de tertio dicens quod nec singulares con
ditiones ipse sunt consiliabiles sicut nec fines. Sed in illis

est status. puta si hic quod est ad comedendum aptum est panis
vel si est coctum. et digestum. et sic est factum vel pa
ratum ut oportet. de hiis in quibus est consilium. Sed sensus est per quod
talia discernuntur qui est eorum aliquis receptivus.
¶ Probat autem quod talis status sit necessarius quia processus in
infinitum sequeretur qui est impossibilis. Si non esset status in
singularibus et sic patet status consilii ex 4 parte. ¶ Quam
1. Consiliabile autem et eligibile. agit de electione et diffinitione
consilii quibus namque dicit electionem et ideo primo magis pa
tet directio. 2o ex hoc et ex pluribus colligit electio
nis directe descriptionem. 1. Existente autem eligibili. ¶ 3o.
capitulum. Electio quidem igitur. Dicit ergo quod consiliabile et eligibile
sunt idem vere vel videntur quia consiliabile est actu consiliabile postquam quod
non sit determinatum vel iudicatum. Sed eligibile non est ac
tu eligibile nisi iam determinatum et iudicatum per consilium. et sic
patet quod electio est effectus consilii ut determinatus per consilium ex
preiudicatum est actu et simpliciter eligibile ex pluribus patet dicitur p. c.
Quiescit. n. 2o. maior autem. primo igitur sic arguit quod est
per consilium iudicatum quo inventio quiescit ille qui consi
liando querit. si inventio eo quod actu est quiescit est
quando consilii ab inquisitione consilii hic quod docet expressa
quia actu eligibile est per consilium preiudicatum. Ideo r. postea
solum in. d. quod unusquisque querens quasi desi
stit operari quiescat quando in seipsum consiliantes reducit
principium. i. preparatam sententiam id quod per consilium dicitur esse sententiam et ille
ipsum ultimum ad via resolutionis reducunt in actu
secundum eandem viam quod fit per electionem quia sicut in consilio
fit processus ab ultimo operabili ad primum operantem
generat in electione fit econverso processus a primo operatio
usque ad ultimum operabile et ideo addit quod hic est quod eligens
quia in eo processus fit electio et inchoatur secundum
processus. ¶ 3o. patet per signum. d. quod manifestum est et id quod
dictum est ex antiquis urbanitatibus quas homerus
poeta in suis carminibus insinuatus est. reges. n.
illa que eligebant preannuntiabant plebi ut ple
bis seniores consiliarentur quid esset expediens pro
bono rei publice et id expediens per se nature in
dicto reges eligebant idest consilium et idem sic in
decretis et tantum legis habebat virtutem et tamen ordina
bant id idem quod principi placuit. legis habet vi
gorem. sicut ergo id quod eligebatur per principes
erat preiudicatum per plebis seniores dicitur et in hoc
modo quod eligitur per voluntatem est preiudicatum per in
tellectum. ¶ Deinde c. Existente autem eligibili. colli
git ex premissis descriptionem electionis. d. quod per quam est
hic eligibile existit illud est desiderabile et consiliabile et per nos o
perabile. ¶ Secundum predictorum a minimis quod electio est
desiderium consiliabile. i. bonum consilium et per nos operabil
quia est per ipsum experimentum quia ex consilio per consilium sententiam
iudicantes nos desideramus per consilium. d. c. quia
est in consilio iudicatum. ¶ Deinde c. Electio quidem
igitur capitulum d. quod electio typo et figura ut consu
etum est dici secundum his sermonibus. principium predictarum gratia

ad aliquam qualem electionem dicitur vel. quantum ad omnia dicta
sunt esse ut dictum est est qualia est et quia est eorum que
sunt ad finem per nos operabiles.

Hic enim predictorum queritur est primo de modo et toto
consilii utrum. s. consilium sit de omnibus bonis et
malis. 2o de modo et principio consilii utrum. s. consilium sit act
vero vel intentio. ¶ 3o. de forma consilii utrum. s. consilium
sit quo resolutio. ¶ 4o. de fine consilii utrum. s. finis
consilii sit ultimus solum an ultimus et honestus sit.

De primo arguitur quod consilium sit de omnibus bonis et
malis. ¶ Primo quia quicquid est eligibile est consiliabile utrum
dicitur. Sed omne bonum est eligibile ut habetur. 3. huius. ubi dicitur quod
eligibilia alia sunt propter se tantum eligibilia. alia vero propter al
terum tantum. alia et propter se et propter alterum simul. Et in
hoc autem. 2. dicitur quod prohibere omne bonum. quia omne bonum
est eligibile et per consequens omne malum est eligibile ad fugam. igitur
omne bonum et omne malum est consiliabile. ¶ 2o. quia de quibus
sunt virtutes morales de illis eisdem est consilium omnis. n.
morales virtutes sunt electivae ut dicitur. li. 2. et per consequens
omnes requirunt consilium Sed virtutes morales sunt
de omnibus Sunt. n. de diis. puta religio et illes et
de hominibus puta castitas et illes et est consilium erit
de diis et humanis et per consequens de omnibus cum omnia
sint vel divina vel humana. ¶ 3o. quia secundum ea que tra
duntur consilium videtur esse de omnibus que sunt ad finem
hominis. Sed omnia sunt ad finem hominis quia sumus nos
quodammodo finis omnium ut dicitur. 2o. physicorum. quare consilium
est de omnibus. ¶ Sed in oppositum. q. omnia hic dicta
de consilio. ¶ Ad hoc quod consilium non est de omnibus quod declarat
per. 2. quia quaedam aliqua sunt eodem modo illa que
sunt in terra. Aliqua vero non. ¶ Pro quo considerandum
est quod unumquodque hominis esse vel habet esse ex sua so
lutione absque principio vel ex natura vel ex arte vel a
fortuna vel ab humana voluntate. Sed nullum consiliabile habet
esse ex sua natura quia nullum necessarium est consiliabile et omne consiliabile
est operabile. quia nullum consiliabile est necessarium. ¶ Ex quo sequitur quod
nullum perpetuum est consiliabile ut dicitur. li. 6. quia perpetuum est perpetuum
est necessarium quia aliquis perpetuitatem est simpliciter immobile.
unde hic solo privatur deus ingenita facere que facta
sunt ut ait agathon. 6. li. 6. ¶ Item nullum consiliabile est
hic non vel vim fortune super vel aliter tale opinionem
ut dicitur in tertio quia nullum in illis dependet a consi
liatione consiliabile dependet a consilio quia nullum consiliabile est tale.
¶ Item nullum consiliabile est ab arte Sed vero quod ipsum opus etiam
per certitudinem suam ex distinctione artis accipitur
etiam ex distinctione consilii quia omne artificiale est secundum
artem certum et determinatum aliter non esset ars. Sed
nullum consiliabile est certum et determinatum esse. n. non esset
consiliabile et dubitabile quia nullum consiliabile est certitudinis ymmo 1o li.
dicitur quod ars non deliberat cuius est artifex vero contin
git in aliquibus quaedam dubia et talia non
sunt per artem determinata et ideo in illis possent esse consilia.
Sunt per se per est primum ut dicitur tertium. ¶ Sed nullum consiliabile

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ꝑ in int^ri fine. Sꝫ om̄e. Pro g^a q. duo sunt
premittenda. p^o q^d tullius in sua rethorica sup
ꝓne ista reprehendit aristotelem fuisse diminutum. ar. n.
p^o reth^e dixit q^d finis negocii deliberativi est
consiliativum est utilitas in quo solum pu^t est
de utili et nociuo. tullius autem breviatis est arist^l
quod n^o usitat est utilitas. nos autem et utilitas et ho
nestas ex quo s^c ut q^d tullius finit ar diminute.
2° sciendum q^d finis consilii p^t intelligi d^r uno q^d q^d consilio
ꝓpoit sicut cognitus et desideratus a quo incip^t
u pri^o inchoatur totus consiliativus processus
sicut dictum est sup^a. Alius qui ex consilio et ꝓ consilio
cognoscitur et p eleccionem appetit finis n. consilii plus
et immediatus est cognitus etiam p^o mel^s eligi

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

opiniones viciorum et malitiarum. ¶ Deinde cum dicit Similiter in
nobis. ex predictis concludit omnibus predictis philosophi intentum.
intendens sic arguere. In quantum in potestate est operari
bona et mala in eorum potestate est fieri et esse bonos et
malos sed prima est vera ut patuit in 2. per operari bona et
non operari mala efficitur homo bonus et vir-
tuosus. et per operari mala et non operari bona effici-
tur homo malus et viciosus. et sic patet quod quilibet ut dicitur
se habet ad operari et fieri et esse bonos vel malos.
Sed in potestate nostra est operari bona et mala ut visum
est supra. Concludit in potestate nostra est fieri
et esse bonos seu decentes et malos seu inde-
centes.

[illegible]

[illegible]

r cõ[m]messationib[us] degentes mala nãq[ue] fit .i. in
iuria inferre, prio ad iustitiam prim sicut iniger
inebriati ebrietab[us] : r comessationib[us] ad tonic[...] : pri
ma .d. q[uod] op[er]ationes que sunt circa singula op[er]abilia faciunt
t[a]les .i. op[er]atores illarum q[uod] p[ro]bat per experim[en]tum .d. q[uod] h[oc] manifestum
e[st] ex meditantib[us] ad q[ua]scumq[ue] agonia .i. videmus .n. [quod] sicut aliqui
debeant duellare p[ro]ficiunt si[mi]l[it]er actus illius agonis
[...] sic operantes faciunt bis op[er]ationes suas sicut ho
mines qui litigant in iudiciis r hic videmus etiam in
q[ua]cumq[ue] agonia ul[tim]o certaminis in quo debent accipere
magnum lucrum ul[tim]o dampnum inter p[...] ul[tim]o laudem
[...] includens [...] dicit q[uod] ignorantis q[uod] ex sepe
op[er]ari circa singula op[er]abilia fiunt habitus op[er]ationi similes
n[on] e[st] hois p[...] [...] q[ue] p[ro]p[ri]us [...] [...]
[...] p[ro]p[ri]a q[uod] ex frequentia usus r op[er]ationis red
ditur omnis ho op[er]ativus similium op[er]ationum r sic p[ro]
[...] externo [...] allegantur [...] n[on] e[st] [...] ipsi negli
gentes fiunt cum dis [...] Deinde cum dicit Adhuc
aut irr[ati]o[na]le [...] defensione p[ro]dicte c[on]clusionis [...] p[ro]
[...] [...] [...] malus dicit si ego sum uel fio
in iustus [...] fio iniustus q[uod] [...] uelim
[...] alie[n]um q[uod] e[st] iniustum [...] nolo q[uod] [...] [...] a
[...] iniusti [...] .n. uelim [...] nolo [...]
iniustitia. Sed [...] si nolo [...] r [...]
[...] nolo [...] [...] [...] [...]
[...] nolo [...] [...] nolo [...] mala r [...]
[...] [...] si [...] [...] [...]
[...] [...] dicit p[ro]p[ri]us q[uod] [...]
e[st] dam[n]u[m] valde irr[ati]o[na]le q[uod] sic [...] [...]

[illegible]

ad pⁱ opiniones quod possunt inquire ul' n̄ inte
pe a in m̄e possunt eius oriar' ul' nō oriar' a i
fine tolli dimitte ul' nō tolle dimitte h'
tn̄ a p'o possunt ul' sic mag' ī fine tn̄ possunt
dimitte ut dari ē. Ad t'cio dicit ul' aug...
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

omni malo. et ultimus ... uehemens ipsum abo...
... et recessum a ... obuiant ... uel ...
... ualde difficile ... difficile ...

[illegible]

[illegible]

e. eius dictum ad fortitudinem virtuosam. ibi: Et furorem utique ad fortitudinem

tradens quintum modum huius fortitudinis dicit quod homines quandoque volentes loqui [illegible] tes referunt furorem super fortitudinem dicentes furiosos esse fortes, et hominem furiosum esse fortem, et opera furiosa dicentes esse fortis, quia illi qui per furorem operantur fortes esse videntur, quales ferae silvestres sicut apri et tauri fortes esse dicuntur quia per furorem audacter in homines eos vulnerantes feruntur. Et hoc dictum est quia viri fortes habent furoris quendam. Est enim furor ad pericula aggressivissimus. Sed fortis videtur talis. Et hic modus fortitudinis qui movet esse aggressivum ad pericula. ibi: Unde et Homerus. Inducit huius fortitudinis [illegible] primo quod Homerus poeta maximus [illegible] ut furorem ingerit virtuti fortitudinis per virtutem dirigendo furorem et per furorem excitando et stimulando virtutem. ibi: [illegible] quod idem poeta [illegible] furorem pro eo quod [illegible] dicens quod Hector in bello furore motus emisit per singulas nares austeram virtutem, id est signum austere virtutis; est enim austera virtus furore fortis commota [illegible] et signum eius est spiritus vapor per nares egressus qui talis efficitur per inflammationem cordis et evaporationem eius. Hoc autem fit per furorem [illegible] talis vapor signum est furoris. Addit etiam Homerus quod sanguis furoris ebullivit, quod fit excitato calore per inflammationem cordis. Haec igitur dicta Homeri [illegible] significant vim excitationem furoris et impetum eius ad pugnam et per consequens [illegible] ad victoriam. [illegible] per seipsum exponit istud commode dicens quod viri fortes per bonum operantur in bello, sed furor cooperatur eis excitando et iuvando eorum fortitudinem. Deinde cum dicit: Ferae autem, tradit [illegible] fortitudinis motivum dicens quod silvestres et homines [illegible] in furore similes moventur ad pugnam [illegible] per tristitiam quia vel per dolorem ex vulneribus vel per timere vulnera pugnant, et non per aliud quod pugnent. cuius signum est quod si essent in silva vel in palude non venirent ad pugnam. Nec homines solo furore pugnantes si quieti essent ad pugnam non venirent. et sic patet motivum [illegible] furoris. Deinde cum dicit: Non utique sunt fortes, ostendit istam fortitudinem deficere a fortitudine virtuosa, primitus quantum ad hoc quod ferae ad pericula impulsae ex dolore vel ex furore vel homines [illegible] furore [illegible] non sunt fortes. Et ad hoc tangit [illegible] differentias: prima penes [illegible] alia penes electionem, tertia penes [illegible], quarta penes delectationem. Dicit ergo quantum ad primum quod tales non sunt per virtutem ad pericula que aggrediuntur expectantes sicut viri fortes cum sint [illegible] per passionem [illegible] non potest dici fortis quia [illegible] expectat pericula quod [illegible] asini famelici [illegible] possint dici fortes quia expectant [illegible] pericula et [illegible] verbera non recedens a pascuis [illegible]. Adulteri qui per concupiscentiam operantur audacia [illegible] res aliquas valde periculosas [illegible] debent dici [illegible] per fortitudinem vel furorem ad periculum [illegible] esse fortia quia fortes pericula [illegible]. Quantum ad secundum dicit quod fortitudo quae est per furorem videtur esse naturalissima tamquam [illegible] praeveniens electionem non expectans [illegible] electionem. Sed repente movet

hominem ad pugnam, et ad pericula. Fortis autem virtuose operatur ex electione [illegible]. Quantum ad tertium dicit quod [illegible] fortitudo [illegible] interiorum. illa quae in fortis intendit et appetit bonum finem quantum ad [illegible]. dicit quod homines irati dolent. Sed punientes et vindictam sumentes delectantur. Fortis tamen non delectatur in vindicta. Sed quia operatur bonum [illegible]. Quantum ad quartum dicit quod hii qui [illegible] propter iram et passionem operantur possunt dici pugnaces et bene pugnaces, non tamen fortes quia non per bonum finem operantur, nec [illegible] neque prudenter neque eligunt ut ratio recta dictat. Sed sola passione moventur. Fortis autem operatur sub ratione. [illegible] ut visum est quod tales homines non sunt fortes [illegible] fortibus similes [illegible] est fortitudo furiosa. Deinde cum dicit: Non utique bone spei [illegible] fortes [illegible] tradit fortitudinis hunc modum [illegible] ad fortitudinem virtuosam. ibi: Similes autem [illegible]. ibi: Sed fortes audaces [illegible] ibi: per quod fortis. Dicit ergo quod sicut illi qui per furorem sunt audaces ad pericula non sunt vere fortes sic nec illi [illegible] audaces quia sunt bone spei [illegible] magis [illegible] est modus iste fortitudinis [illegible] quia homines [illegible] fortes [illegible] multos [illegible] vicerunt et ideo confidunt in periculis [illegible] sepius sunt experti. [illegible] quod [illegible] non solum accidit homini ex hoc [illegible] potius [illegible] in [illegible] praedecessores eorum [illegible]. ibi: Similes autem, tradit [illegible] fortes ad [illegible] dicens quod [illegible] similes sunt [illegible] quia ambo sunt audaces, id est audent aggredi pericula. ibi: Sed fortes, tradit [illegible] penes motivum quia fortes audent per [illegible] bonum [illegible] isti [illegible] quia existimant se [illegible] et valentiores hostibus [illegible] se nihil passuros [illegible] ab eis [illegible] qui potentes [illegible] vino [illegible] putant se [illegible] posse [illegible] tradit [illegible] signum [illegible] hostes esse [illegible] fortes fugiunt [illegible]. ibi: per quod fortis [illegible] de periculis singulis [illegible] fortes [illegible] in repentinis [illegible] magis [illegible] excellentia [illegible] magis [illegible] ex habitu vel [illegible] ex deliberatione [illegible] eligunt [illegible] electione [illegible] fortis magis quam [illegible]. Deinde cum dicit: Fortes autem videntur, [illegible] fortitudinis [illegible] modum qui est ignorantium quia ignorantes [illegible] fortes esse

fortes. Secundo eius motivum quod est [illegible] contraria [illegible] dictum ignorantium. ignorantes enim fortes ignorantes pericula vel [illegible] laborem et valorem hostium sperant et [illegible] fortes sine periculo facere fugere. Et ideo dicit philosophus quod isti non longe sunt distantes a conditione predictorum fortium qui dicuntur bone spei quia sperant sicut illi. Deinde tradit hos fortes deficientes esse deteriores [illegible] dicens quod isti sunt deteriores fortibus bone spei quia isti nullam habent dignitatem per quam debeant sperare; illi vero habent quia multotiens pugnaverunt et vicerunt. [illegible] Et illi ad tempus permanent expectantes pericula belli. isti vero decepti non cogitantes esse quod ipsi suspicabantur fugiunt. Istud autem Argivi [illegible] Argivi enim sunt qui suspicabantur se pugnaturos esse cum Sicyoniis qui erant imbelles et timidi, et inciderunt in pugnam cum Lacedaemoniis qui erant viri bellicosi et fortissimi [illegible] cognoscentes se agere contra tales statim fugiunt. Addit etiam concludens quod fortes virtuosi sunt quales [illegible] tales quales sunt descripti [illegible] fortes sunt [illegible] sicut dictum est in istis modis similitudinariae fortitudinis.

Circa audacias autem et timores. Postquam philosophus manifestavit similitudines fortitudinis et [illegible] proprietates [illegible] fortitudinis [illegible] ibi: [illegible] De fortitudine quidem igitur [illegible] proprietates [illegible] ibi: per quod tristis. [illegible] ibi: Et iuste laudatur [illegible] difficilius [illegible] ibi: Sed adlibitum delectabile. [illegible] ibi: per multa [illegible]. [illegible] proprietatem quod fortitudo vel opus fortitudinis magis est in sustinendo tristia quam in aggrediendo audacia. Dicit ergo quod fortitudo existens, ut dictum est, circa audacias et timores, non [illegible] est aequaliter circa ambo sed magis circa terribilia [illegible] timores quam circa audacias [illegible] sic videtur quod magis est opus fortitudinis quod fortis sit imperturbatus circa terribilia in expectando et sustinendo ea et bene se habendo ut oportet quam sit circa audacias vel [illegible] quod tamen pertinet [illegible] audacem et aggredi terribilia vel [illegible] sustinere [illegible]. Primo [illegible] tangit quod ut dictum est fortes dicuntur per [illegible] sustinent tristia [illegible] et de hoc [illegible] in fortitudine [illegible] ad [illegible] fortis [illegible] pondus sustinere magis [illegible] quod ad [illegible] fortitudinem magis [illegible] pondus [illegible] et dolor sustinetur [illegible] in expectando [illegible] in aggrediendo. Deinde cum dicit: per quod tristis, ponit secundam proprietatem quae est quod opus fortitudinis est triste [illegible] proprietas est affectus [illegible] et ponit signum [illegible] eius. Deinde cum dicit: Et iuste, ponit tertiam quae est quod opus fortitudinis est difficile [illegible] opus virtutis [illegible] difficilius [illegible] laudabilius. [illegible] difficilius est tristia sustinere [illegible] ad fortitudinem quam a delectabilibus abstinere, ut dictum est in secundo [illegible] ad temperantiam [illegible] opus fortitudinis est laudabilius quam opus temperantiae [illegible] opus fortitudinis [illegible] laudabile ut dictum est in [illegible]. Deinde cum dicit: Sed adlibitum delectabile, ponit quartam proprietatem [illegible] opus fortitudinis [illegible] attingit finem [illegible] delectabilem [illegible] finis delectabilis reddit [illegible] opus delectabile. Dicit ergo quod [illegible] non obstante tristitia videtur esse [illegible] delectabilis finis fortitudinis [illegible] fortitudinis [illegible] videbatur [illegible] delectatio [illegible]

[illegible] quae sunt circa opus fortitudinis [illegible] delectat [illegible] quando ista duo sunt [illegible] dicens quod [illegible] in [illegible] seu exercitationibus agonibus [illegible] pugiles delectabilis est finis [illegible] in agone [illegible] corona [illegible] dolorosum est [illegible] et laborare [illegible] laboris [illegible] tristitia [illegible] quod fortis delectatur in fine [illegible] in opere [illegible] ad finem. Deinde cum dicit: per multa quidem, ponit [illegible] quod fortitudo [illegible] sustinet [illegible] maximum bonum [illegible] attingit [illegible] confirmat. ibi: Et quanto utique [illegible] ibi: Non utique [illegible]

Ad primum [illegible] quod [illegible] sustinere multa [illegible] parvum bonum [illegible] delectabile. Sed opus fortitudinis est sustinere multa [illegible] mortem et vulnera [illegible] ut bonum obtineat vel ut turpe non sentiat [illegible] vel quod [illegible] non habet delectabile vel quod non sit [illegible] bonum [illegible] non potest [illegible] virtutis est ut visum est in secundo. [illegible] quod non est [illegible] magnum bonum. [illegible] ponit [illegible] quod [illegible] esse [illegible] in opere si finis [illegible] parvum bonum [illegible] hoc delectabile [illegible] tristitium [illegible] delectabilis [illegible] quod [illegible] fortitudinis [illegible] ad secundum [illegible] quia mors [illegible] tristia [illegible] ipsi forti [illegible] volenti. [illegible] quod fortis sustinet haec tristia quia bonum est sustinere vel quia turpe [illegible] sustinere [illegible] non potest sustinere [illegible] exponere [illegible] bonum [illegible] fortis eligit mori. [illegible] ibi: Et quanto utique [illegible] confirmans [illegible] intendens sic arguere [illegible] delectatur in opere quanto magis [illegible] tanto requirit maius bonum [illegible] delectationis. Sed fortis quanto maiorem virtutem habebit et quanto felicior est tanto [illegible] erit [illegible] maiores [illegible] habebit [illegible] fortis [illegible] erit quia in bello eligit bonum [illegible] tristibus [illegible] bonum [illegible] intendit [illegible] ut prius [illegible] quod fortis delectatur [illegible] quod maius bonum intendat. [illegible] ibi: Non utique autem [illegible] quod non in omnibus existit delectare [illegible] operari [illegible] finem attingit. [illegible] Deinde cum dicit: Militares autem nihil [illegible] proprietatem fortitudinis [illegible] fortitudinis [illegible] dicens quod [illegible] est melior [illegible] dicit [illegible] quod [illegible] milites qui non sunt tales quales sunt [illegible] fortes esse [illegible] timores [illegible] tamen [illegible] fortes [illegible] bonum [illegible] ad pericula [illegible] parvum [illegible] ad [illegible] audent [illegible] se mori [illegible] modicis [illegible]. Deinde cum [illegible] quod de fortitudine [illegible] quid est fortitudo [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

de sol' odorib(us). dicit g(ra)d(us) q(uod) in aliis aliis no(n) e(st) delectat(i)o
s(ed) ... canes n(on) gaudent odo-
ribus leporu(m) s(ed) no(n) r(ati)o(n)e odoris s(ed) r(ati)o(n)e cibacionis
q(ue) odor(em) ... ad p(er)cepi(en)d(um) cibu(m) habent. Sic leo
gaudet ad uocem bouis no(n) p(ro)p(ter) ... s(ed) p(ro)p(ter) cibu(m)
q(uia) p(er) vocem sentit q(uod) bos p(ro)pe erit. Sic leo gaudet
in visione cervi ...

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Sed et quamuis mul*tum* optinet sequele ex p*ri*us ep*isto*l*a* op*er*at*ur* ex ip*s*a tempi*s*. De senecute ... macrobiu*m* in li. de sop*no* ... sipionis sint modestia · Verecund*ia* · abstinencia · castitas · honestas · moderac*i*o · p*ar*citas · Sobrietas · ...

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ſicut or quũ nõ accipe q̃ ñ ſit nõ ... ponit ſoli
me ... ponit ... liberales. que diſe
... mag' inte libera ... de quo laudatur hoies ...
... de liba ... de quo laudantur ... de

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

mo[illegible] di modis d[icitur] pietas · [et] impietas di[citur] tr[ibus] modis · vno mo[do] d[icitur] ex cultus dei · [secund]o mo[do] cultus parentu[m] · Alio mo[do] cultus paupu[m] · p[ri]mo mo[do] su[mitur] ab aug[ustino] · x · de ci[uitate] · c · i · dicente q[uod] pietas p[ro]prie cultus dei · [secund]o mo[do] su[mitur] a tullio dicente q[uod] pietas e[st] virtus q[uam] parentibus et patrie cultu[m] et reuerentia[m] exhibet ... 3[o] mo[do] su[mitur] ab hug[one] dicente q[uod] p[ro]prius e[st] ... pietas ... sic 3[o] sumitur.

3 impietas vno mo[do] ut destructio cultus dei · 2[o] mo[do] ut destructio cultus parentu[m] · 3[o] mo[do] ut destructio cultus paupu[m] ... 3[o] mo[do] ... accipi impietas ... iniustic[ie] ...

Alearum quide[m] ...

[illegible]

[illegible]

[illegible]

sio. pū et ffis adulatoib; aser⁹ sic possz a bō ab
dua pp pecuniā quā asequeretur accipiendo bona [illegible]
posito q nulls vellet bonis hoib; bn̄facere [illegible]
quā pt et ul dare hoib; bonis et egenis quāui
e in se iscerabit eis et alr bonū mole sic quale.
Ad 2m dd q n dare quo⁹ dare n e ordinale p̄t
ad bonū fine [illegible] illi quatenus a [illegible]
h tn̄ nō dicit phs q recenis [illegible]
cor. Ad 3m dd q res utiles nō [illegible] ap tena
ces [illegible] plus q̄ ap pdigos in quē bonū [illegible]
q res ap eos sūt [illegible] et eis [illegible] plurī
cū ffis [illegible] diligere [illegible] ut
dicit phs q pdigus nō pt bō suo [illegible]
[illegible] ponere q [illegible]

De q⁹ a q illibalitas sit auari^a q eius
opa sūt ead. [illegible] dicit phs q [illegible]
[illegible] sūt
opa illibalitas [illegible] q sūt opa auariti^e a [illegible]
ut .5. h. 6. q illibalitas e auari^a. Ad oppo^m [illegible]
q diuisi [illegible] diuisa [illegible] Sz aua
ricia [illegible] iusticie sic q [illegible] iusticia ut
.5. h. 6. ergo illibalitas q oppoi liba^ti [illegible]
[illegible] sūt diuise ut [illegible] illiba^tas
et auaricia sūt diuise. Ad q. g⁹ dd a sūt [illegible]
q illibalitas n e auaricia q [illegible]
com phi .5. h. 6. q auaricia sit [illegible] q
auaricia e [illegible] reddicioz n [illegible] accip^ioz
a [illegible] reddicioni oppo^nitur [illegible] decēcoz
donacioi oppoitur. Sz illibalitas a [illegible] se h pr
[illegible] q illibalitas n e auaricia. Ad q a
uaricia n [illegible] q illiba^tas qm [illegible]
[illegible] agunt illibal^r absq oi iniusticia et aua
ricia [illegible] diuites n aude
tes [illegible] expende. Et [illegible]
tes [illegible] nolētes [illegible] in
ad [illegible]
vrbanā [illegible] iustitia [illegible]
quod omēs agunt illibale et in iuste [illegible]
Ad 4^a q auaricia [illegible] illiba^te in nō [illegible]
quia [illegible] reddē ho
minibz [illegible] reddē pt e iniusticia
et auaricia. Sz n dare hoib; in [illegible]
[illegible] reddē [illegible] n̄ oi
[illegible] auari [illegible]
[illegible] illiba^tas. Et q auari [illegible]
[illegible] illiba^tas [illegible] vn nō dz rem
alienā sū nl legitimā [illegible]
[illegible] Ad g⁹ ad 1° q obi^e [illegible]
[illegible] sicut sup^a dcm
e. q. 2. [illegible] de latrunio
e accipe [illegible] dr. Vno mō [illegible] lex
iustitie dicēs. Alio [illegible] sic
accipe e iniuste et auare age. Alio mō [illegible]
phi mos libalis q nō e [illegible] de
centia ut [illegible] de [illegible] accipe [illegible] age.

De 6° a q nō oīs usura fm se sit mala q[illegible]
to q nō ect, plura. p^o q in^o ctus usur[illegible]
pti volūtari [illegible] comodo⁹ et nulli nocui. Vi ee
[illegible] mal^r. Arg^m ad h quā phs [illegible] quia
colles [illegible] iusticie [illegible] n dāpno
sūt a [illegible] roe [illegible] volūt^e. 5. Eth. 4.
Sz a^s ctus usarius e [illegible] p^o. n. q quid [illegible]
cor. accipiat [illegible] ad [illegible] et tn̄ [illegible]
[illegible] iste ctus erit [illegible] pti volūtari⁹
et [illegible] pti comod⁹ q [illegible] hebit de [illegible]
[illegible] mutuante et nulli [illegible] q nō
[illegible] se mal^r. 2° q roe [illegible] exp[illegible]
[illegible] sola [illegible] ee [illegible]
[illegible] se malū q e d plura. 5. h. 6.
[illegible] de iusto [illegible] dicit [illegible] optu
[illegible] Sz vsure [illegible] expsse [illegible]
[illegible] de vsuris. l. [illegible] placuit [illegible] c.
de usur^e. l. 1. et in et. l. eos. [illegible] usurar
In quo [illegible] usuraz [illegible] qm
[illegible] q [illegible] pmittit.
g usure nō sūt se male [illegible] ex
[illegible] Ad 3° q [illegible] licitum
accipe licet et uelle accipe [illegible] pacto recipe. nō
[illegible] recep⁹ [illegible] uelle [illegible] legitimā re
[illegible] uelle [illegible] patū [illegible]
de iure [illegible] in [illegible] dcto. Sz [illegible]
licet accipe [illegible] ab eo qui recipit [illegible]
[illegible] ut. 5. h. 6. q [illegible] et uelle re
[illegible] recipe [illegible] usura. Si quis al
[illegible] c. [illegible]
de [illegible] sorte [illegible] vsura
[illegible] nō [illegible] mala. Ad oppo^m arg
qm omēs accep⁹ se illibal^r et turpis eo obpro
[illegible] se mala. Sz omēs vsure [illegible] ut h[illegible]
[illegible] plura. q oīs vsura e fm se mala. Ad q.
g⁹ q omēs usura e se mala. [illegible]
[illegible] Ex a^r adh^c [illegible]
[illegible] q recipe [illegible] sorte [illegible]
[illegible] relevatione dāpni [illegible] qui [illegible]
comodat [illegible] mutuo [illegible]
[illegible] relevatoz [illegible] recipit [illegible] sorte. [illegible]
nō [illegible] lucri [illegible] qui [illegible] nullo
[illegible] ex mutuo [illegible] vili et [illegible]
aliena sicut [illegible] qm alti [illegible]
[illegible] nō e usura. Sz [illegible]
[illegible] q omēs vsura sit se mala
[illegible] omēs usura [illegible]
[illegible] usura sic opus
[illegible] qm opus [illegible]
opus [illegible] Sz vsura
e opus [illegible]
[illegible] hoīs. Sz [illegible]
[illegible] hoim [illegible]
[illegible] obligatio [illegible] ad
[illegible] mutuo [illegible] quilz [illegible]

ad 1° q g^r nō nocet [illegible] pdest [illegible]
pbatur. ff. de creditoribz. l. in creditore i fine
et roe [illegible] hois [illegible] hoiem [illegible]
ficio [illegible] pprio dāpno ut. ff. de [illegible]
[illegible] l. serius [illegible] l. in fine. Vsurarius a
nō [illegible] gratis impende q g^r nō nocet [illegible]
pdest nec [illegible] proprio
dāpno ut [illegible] q usura e quedā in
[illegible] Ad [illegible] sit [illegible] p qm [illegible]
[illegible] debemus [illegible] relevam [illegible] age
[illegible] aliena [illegible] relevan
di eam. Sz usurari⁹ addit [illegible] paupi et
egeno [illegible] debuit [illegible] relevame
q [illegible] agit. Ad a^r vsura sit [illegible]
illibalitas [illegible] qm oīs [illegible] turpis et ob
pbrosa e illibal^r accipi. [illegible]
nō [illegible] quis plus dz [illegible] ut [illegible]
sue [illegible] oppbis [illegible]
[illegible] Sz accepto usuraria accipe
ultra sortem [illegible] turpis et obpbrosa q. n. sit
obpbrosa [illegible] gentiles [illegible] iuris po
[illegible] sūt obposita ut dicit [illegible] de [illegible]
suo q [illegible] turpis [illegible] p q
[illegible] e oppositū [illegible] q accep^o usu
raria e illibal^r. Ad a^r sit iniusta p qm omē
iniustū [illegible] 5. h. 6.
Sz omēs ctus vsurari⁹ e [illegible]
dāpnū [illegible] 5. h. 6. debere [illegible] q vsura
rius recipit lucrū sn dāpno [illegible] dāpno
[illegible] sn dāpno sollicitu^dinis [illegible] dāpni.
[illegible] q reddit ult [illegible] q
accepit [illegible] dampnū [illegible]
boris dāpnū et sollicitudis recipit [illegible]
dapni. Sz recipiēs [illegible] mutuum [illegible]
[illegible] locare dmū [illegible]
[illegible] conductoz [illegible] referre nō pt. ut
c. de pig. act. l. [illegible] Sz [illegible]
[illegible] rei mutuate [illegible] debito
rem [illegible] ff. [illegible] l. mutuū. et ideo
[illegible] mutuo [illegible]
[illegible] lucrū q [illegible] in mutuo usurar⁹
[illegible] de re locata [illegible]
[illegible] pt
[illegible] usurarius
e [illegible] dāpnū [illegible] e
[illegible] Ad g⁹ ad p^m q ctus usurari⁹ n e
volūtari⁹ recipienti vl[illegible] q plus uell[illegible]
possz accipe et reddere sn vsura qm [illegible]
Sz necitas cogit eum. [illegible]
[illegible] sic pt dici q ctus e [illegible]
[illegible] ad [illegible] ex vol[illegible]
Et q n e comod⁹ [illegible] q sortem
[illegible] iste plus dz redde [illegible] accipe [illegible]
[illegible] ad [illegible] rei [illegible]
[illegible] nō [illegible] Ad

2^m dd q nō omīa [illegible] sūt bō [illegible]
q quedā nō [illegible] licet honesta. Sz [illegible] in
quibusdam casibz [illegible]
[illegible] dives [illegible]
[illegible] usuraz. Ad 3^m dd q [illegible]
pe [illegible] uelle. Sz nō cū pacto recipe q [illegible]
[illegible] ut debitū [illegible]
sic e q pactū [illegible] tollit [illegible] e [illegible]
[illegible] debiti [illegible] pt uelle remiuni
[illegible] y mod⁹ [illegible] ex debito y mo [illegible]

V. [illegible] debit a^r utrūq. 3. determinat de liba^te
[illegible] de magnificē^a. [illegible]
nū magnifice^e. 2° q sit oppo^m magnificen. ibi.
Eliz a^r [illegible] 3° q sit [illegible] magnificens. [illegible]
[illegible] q sit [illegible]
[illegible] pusificen^e
[illegible] 5° que [illegible]
[illegible] magnifice^e [illegible]
[illegible] de liba^te [illegible]
[illegible] magnificē^a
[illegible] e liba^
[illegible]
[illegible] de vna agit et de
alta. Ad 2° i [illegible] liberalitas. In [illegible]
[illegible] magnificens [illegible]
[illegible] Intendit [illegible]
3. [illegible] q magnificens [illegible] magnitudine
[illegible] q e [illegible] magnitu^dine [illegible] q e [illegible] magnitu^dine
[illegible] colligit ex [illegible] liba^tas
et magnificē^a [illegible]
[illegible] e libalitas [illegible]
liba^tas extendit se ad oēs opaciones [illegible]
[illegible] sive pue. [illegible]
[illegible] Magnifice^a [illegible]
n e [illegible] sumptuosas [illegible]
magnifice^a e [illegible] magnitu^de sumptuū. Ad [illegible]
[illegible] q colligit ex [illegible] magnifice^e
[illegible] in [illegible] sumptuosis
magnifice^a excellit liba^tē [illegible] magnitu^de rerū
in quas [illegible] expendunt [illegible]
[illegible] ethimologia.
[illegible] magnificen dz q. [illegible] magnu opis [illegible]
[illegible] nō solū [illegible]
[illegible] magnifice^e [illegible] sumptuosi^tez
[illegible] sumptuositas [illegible] in
magnitudine opum. [illegible]
sumptuose [illegible] pro [illegible]
q magnifice^a e [illegible] magnitu^dine opum. [illegible]
ibi. Magnum [illegible] colligit [illegible] mag
[illegible] magnu de [illegible]
dz ad [illegible] relative [illegible] nō dz [illegible]
[illegible] sumptus [illegible]
[illegible]
[illegible]

q̄ ē nauis bellicosa h̄ns. 3. remor ordines. et
archos q̄ ē princeps. q. princeps terris. ul' tremi
plurium. i. m q̄ in terra dia ē princeps bellicus
[illegible]

[illegible]

[illegible]

magnificenti quia ad divitias et ... honorabilia ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

in p(er)fectio(n)is (et) liberalitas dispo(siti)o ad illam p(er)fectio(n)em sic(ut)...
dispo(siti)o p(ri)or e(st) in origine p(er)fectio(n)e (et) sic(ut) p(er)fectio n(on) p(otest)
esse sine dispo(siti)o(n)e...

[illegible]

[illegible]

mediocribus moderatus. Sed magnanimus non debet poni medius [illegible] nec [illegible] nec [illegible] nec [illegible] quia iste est qui magnanimus se non habet ad dignificandum se, quia se ipsum dignificet tantis quantis dignus est et quia ita sunt magna et preciosa [illegible] magnanimus est ille qui se ipsum magnis dignificat dignus existens sicut in descriptione positum fuit. In hac autem parte sic procedit quod illam diffinitionem totam tractat per singulas partes. Et primo primam partem destruit et secundo secundam ponit et consequenter reliquas omnes destruit ordine suo. Dicit ergo primo de prima arguens quod si ille non sit magnanimus qui seipsum dignificat non secundum dignitatem pro eo quod ille talis est stultus et insipiens. Sed nullus eorum qui vivunt secundum virtutem est stultus vel insipiens quia [illegible] magnanimus [illegible] eorum qui vivunt secundum virtutem seipsum dignificat indignus existens vel non secundum dignitatem. Hic [illegible] ponit primo [illegible]. Eorum autem etc. Deinde cum dicit [illegible] dicendus tamquam de inferenda per aliam [illegible] dicit quod magnanimus est qui dicitur in descriptione scilicet qui seipsum magnis dignificat dignus existens. Deinde cum dicit qui [illegible] dicit quod ille qui dignus est parvis et illis [illegible] seipsum parvis dignificat dicitur [illegible] non fuit [illegible] ut dicebatur capitulo de temperantia. Sed temperatus id est modestus et moderatus non presumptuosus. Sed talis non debet dici magnanimus quia magnanimitas consistit in magnitudine sicut dictum est [illegible] [illegible] magnitudine [illegible] [illegible] [illegible] que [illegible] magno corpore [illegible] homines parvi possunt esse formosi quia quedam figura formata et commensurata similitudinem [illegible] cum bono colorata vel [illegible] quia [illegible] quantitate corporis est quantitas [illegible] corporis [illegible] omnia esse possunt in corpore parvo. Sed isti homines parvi non possunt dici pulchri quia pulchritudo ultra figuram et colorem [illegible] adorationem requirit in corpore magnitudinem et similiter magnanimitas ultra [illegible] moderationem [illegible] dicit quod cum formositas requirit magnitudinem. Hic est [illegible] parte dicit quod ille qui magnis se dignum facit magnis indignus existens non est magnanimus. Sed [illegible] et presumptuosus qui sonat apud grecos idem quod [illegible] et ventosus apud latinos. Deinde [illegible] parte [illegible] destruendo dicit quod ille qui magnis [illegible] dignus et cum hoc seipsum dignificat maioribus non debet dici caymus [illegible] [illegible] vitio [illegible] possit [illegible] destrui sicut [illegible] [illegible] qui non [illegible] secundum virtutem agit [illegible] [illegible] virtutis. Sed ille qui magnis dignus existens dignificat seipsum maioribus agit [illegible] quod [illegible] est iudicat sicut est in re quia [illegible] non [illegible] secundum virtutem [illegible] [illegible] magnanimus. Deinde cum dicit [illegible] reliquis [illegible] dicit [illegible] quod ille qui seipsum dignificat minoribus quam sit dignus [illegible] sit magnis [illegible] parvis [illegible] moderatis [illegible] dici potest non magnanimus sed pusillanimus. [illegible] dicit

pusillanimus si dignus sit magnis quia [illegible] magnis dignus existens seipsum parvificat quia deberet [illegible] possit facere [illegible] esse dignum [illegible] quod desperaret de valore suo et quod omnis [illegible] se redderet. Ex hiis omnibus ergo patet quod magnanimus ponitur secundum ad suam dignitatem quia seipsum magnis dignificat magnis dignus existens sic [illegible] est posita descriptio data de magnanimo. Deinde cum dicit Est autem magnanimus ipsum explanat quia ad intentionem magnus vel magnanimus quia possit aliquis dubitare an ille magnanimus qui se dignificat magnis sit magnus quo ad nos vel quo ad rem. [illegible] ergo dicit quod magnanimus est extremus et summus magnitudine rei obiecte ut [illegible] dicetur. Sed magnanimus quo ad nos [illegible] [illegible] medio quod est medius quia patet quia ille qui seipsum dignificat [illegible] quia [illegible] secundum dignitatem est medius inter eum qui seipsum dignificat plus et eum qui minus. Sed magnanimus seipsum dignificat [illegible] secundum dignitatem [illegible] plus quam sit dignitas [illegible] pusillanimus vero minus [illegible] superhabundat [illegible] [illegible] magnanimus est medius quo ad nos [illegible] [illegible] ponit [illegible] [illegible] Et cum [illegible] [illegible] pusillanimus [illegible] [illegible] Si autem utique magnis [illegible] [illegible] magnanimus [illegible] [illegible] honores magnos [illegible] honoratores [illegible] [illegible] [illegible] Et sive etiam intendit quod sic arguit magnanimus seu magnanimitas est [illegible] [illegible] Sed honor est maximum exteriorum bonorum ergo [illegible] honorem est magnanimus [illegible] magnanimitas [illegible] [illegible] [illegible] Maximum autem hoc utique [illegible] [illegible] [illegible] Et honores [illegible] [illegible] maiorem sit simpliciter dignus seipsum dignificabit simpliciter magnis [illegible] dignus dignificabit se magis magnis et maxime dignus maxime magnis vel maximis [illegible] quod [illegible] erit magnanimus [illegible] magnanimus [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible] deducto [illegible] [illegible] [illegible] simplex ad simplex et magis ad magis et maxime ad maxime. Deinde cum dicit [illegible] procedit [illegible] [illegible] magnanimitas maxime est [illegible] [illegible] [illegible] dignificat seipsum magnanimus quia maxime est [illegible] [illegible] Sed magnanimus seipsum dignificat [illegible] hominis quia dignitas est solum ad illa bona que sunt exteriora quia magnanimitas est maxime circa maximum bonorum exteriorum [illegible] [illegible] [illegible] deductionem ex qua colligit [illegible] [illegible] [illegible] Et unum maxime [illegible] Dignitas autem [illegible] dicendum quod dignitas [illegible] ad exteriora bona tamen quia dignitas [illegible] [illegible] bonorum [illegible] [illegible] [illegible] homines [illegible] que bonitatem [illegible] [illegible] reddunt bonum [illegible] [illegible] et in hiis fundatur dignitas hominis [illegible] meliora [illegible] [illegible] homines [illegible] non dignum reddunt. Sed [illegible] [illegible] ad ista refertur dignitas [illegible] ad [illegible] [illegible] exteriora bona quibus bonis dignus est sicut sunt honores [illegible] [illegible] Deinde cum dicit [illegible] [illegible] sicut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ferunt vel offerentes attribuunt [illegible] maxime [illegible] [illegible] qui sunt in dignitatibus constituti et quod est premium in optimis id est optimarum virtutum. Sed honor est tale bonum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia honor est maximum inter exteriora bona. [illegible] [illegible] primo [illegible] [illegible] Tale autem [illegible] [illegible] [illegible] maximum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] honores [illegible] [illegible] [illegible] magnanimus [illegible] Deinde cum dicit Et sine ratione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] videntur magnanimi esse circa honorem quia [illegible] illi qui sunt magni dignificant se maxime honore secundum dignitatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magnanimi. Deinde cum dicit Pusillanimus autem [illegible] [illegible] magnanimo [illegible] [illegible] [illegible] magnanimus [illegible] [illegible] [illegible] honores [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pusillanimus deficit ad se ipsum quia non se dignificat tantis bonis quantis dignus est [illegible] deficit ad magnanimum quia [illegible] se [illegible] dignificat quantum magnanimus seipsum. Caymus vero superhabundat ad seipsum quia dignificat se tantis bonis quantis dignus non est. Sed non superhabundat ad magnanimum quia caymus non dignificat se plus [illegible] [illegible] magnanimus seipsum [illegible] iste se dignificet digne [illegible] [illegible] [illegible]

Magnanimus autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conditionibus eius primo namque ponit [illegible] conditiones magnanimi [illegible] [illegible] et bonitatem que sunt [illegible] eius. Secundo alias [illegible] [illegible] honores [illegible] [illegible] [illegible] que sunt [illegible] [illegible] eius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] honores [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alias [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alias [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que sunt [illegible] fortitudinis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alias [illegible] [illegible] [illegible] que sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ponit alias duas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alias duas [illegible] [illegible] que sunt [illegible] magnificentie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ponit alias [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alias [illegible] [illegible] verba [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ponit alias duas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ultimo ponit alias [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magnanimus est in omni [illegible] bonus. [illegible] quod est in omni virtute magnus. [illegible] quod est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ponit ordine suo primo [illegible] Secundum singula autem [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ergo dicit quod [illegible] magnanimus est maximis dignus [illegible] [illegible] quod erit optimus quia [illegible] qui melior est dignus est maioribus [illegible] qui est optimus dignus est maximis bonis [illegible] [illegible] [illegible] magnanimum [illegible] [illegible] esse bonum aliter [illegible] magnus [illegible] maximis esset dignus cuius oppositum [illegible] [illegible] Deinde [illegible] ad secundam dicit quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deinde [illegible] ad [illegible] dicit quod [illegible] [illegible] magnanimo fugere [illegible] dicit quod sicut magnanimo non congruit fugere [illegible] [illegible] congruit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] turpia [illegible] turpia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deinde cum dicit Secundum singula autem declarat [illegible] [illegible] dicens quod magnanimus non bonus existens videbitur utique derisibilis [illegible] qui singula considerat [illegible] [illegible] [illegible] quod magnanimus non bonus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] non bonus est magnanimus. [illegible] non bonus est magnanimus [illegible] [illegible] [illegible] magnanimus [illegible] bonus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Non erit autem utique dignus. Deinde cum dicit Et quidem [illegible] declarat secundam conditionem magnanimi [illegible] [illegible] [illegible] arguit ille [illegible] [illegible] esse magnanimum in omni virtute [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse magnanimum in omni virtute [illegible] ponit solam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] difficile est homines esse magnanimum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magnanimum sit magis bonum [illegible] honor qui potest advenire magnanimo est vel magni [illegible] honorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debeat [illegible] debet. Sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

tanto melius. et quanto similius tanto decentius. sed ho
norari est libentius et honorare similius. unde magnanimus non
pro cuius est forte ad amicum quam simile videtur. pro eo quod licet
honorare eum cui quo cuivicet ut hic ex quadam contradictione
magnum quamvis melius est honorari quam honorare. ¶ quod
est appetibilius est melius bonum est ut bonum est appetibile ut
dicitur li. v. in principio ubi habetur quod omnia bonum appetunt quare
magis bonum est magis appetibile et maxime bonum erit maxime
appetibile. ex 2o topi. et per consequens quod est appetibilius est melius et
e contrario. sed honorari est appetibilius quam honorare et maxime hor
appetitur. ¶ quod sibi virtute soli bono debetur melius
est quam quod est commune bono et malo sed per consequens per quam hoc
extendit malum videtur esse melior amicum contradictio
quam bonum convenit cum malo. sed honorari soli bono debetur
quod [illegible] per plura virtutem solus bonus est
honorandus honorare vero commune est bono et malo

[illegible]

ac decentius honoratur bonus excellenter malum punit … volens eorum alios honorare. … magnanimitatis

Septimo dicit quod magnanimus … circa honores magnos magis appetit quam contempnit. propter quod cum seipsum dignificat honoribus magnis honores magnos magis appetit quam contempnit. Sed magnanimus sic se dignificat ut patet ex eius diffinitione … honores magnos magis appetit quam contempnit. Secundo quia omnis qui delectatur adipisci honores magnos ipsos magis appetit quam contempnit. alioquin non delectaretur in eis. Sed magnanimus sic delectatur ut patet ex quarta conditione eius quam ut prius. Tertio quia qui vult alios excellere honores magnos magis appetit quam contempnit. in honoribus enim adipiscitur excellentia voluntaria. Sed magnanimus vult alios excellere ut patet … ut prius. Quarto quia omnis … magnos se replens magnum honores magnos magis appetit quam contempnit. … appetit honorari ab magnis et per quos se replet magnum. Sed magnanimus est talis ut patet ex quinta conditione eius quam ut prius. Quinto quia qui fugit vilitatem honores magnos magis appetit quam contempnit. vilitas enim est contemptus honoris. Sed magnanimus fugit vilitatem et ideo non fit … quinimo extimat serviles esse blanditores et viles ut prius. Sexto quia qui minus curat … quam a pusillanimis honores magnos magis appetit quam contempnit. … excedit in appetitu honoris et pusillanimis deficit. Sed magnanimus diligit … quam ut prius. Septimo quia omnis virtuosus magis appetit quam contempnit quod est … felicitatis appetit. Sed honor est huiusmodi … ut prius. Octavo quia … bonam … magis illam … appetimus quam contempnimus. Sed magnanimitas operatur … bona maxime quia honor magnus vel honores magni ut ait philosophus … magnanimitatis honores maiores magis appetimus quam contempnimus. Sed contra … opinionem magis contempnit quam appetit honorem. honor enim ordinatur ad opinionem ut ad finem ut dicitur primo Ethicorum. quia honorem volumus ut estimemur boni quia opinio est finis honoris. Sed magnanimus non curat opinionem. Secundo … honorem magis contempnit quam appetit. … quia non curat laudem magis contempnit quam appetit. laus enim addit ad honorem expressionem per sermonem. Sed magnanimus non curat ut laudetur ut dicitur … honores magis contempnit quam appetit. Respondeo dicendum quod ista sint permittenda … permittendo quod honor … sumitur uno modo … per signum honoris vel per offitium vel dignitatem honoris vel per dispositionem vel per opera honoris. … per honorem debitum … rei sicut dicit exhibitio reverentie in testimonium virtutis et hoc modo honor … est signum virtutis ad placitum. Secundo permittendo quod honorem … ab homine vel ab …

… conditionem virtutis in exterius homini. … permittendo quod velle honorem seu velle honorari contingit uno modo ut bonum ipsius honorati vel honorandi quia vult in hoc exaltari. Secundo modo ut bonum honorantis ut sic faciat debitum suum. Tertio modo ut bonum audientium vel videntium ut per hoc moveantur ad imitandum quod honorari faciunt. Quarto modo ut bonum dei ut … honoretur in hoc et glorificetur in … honorando. Hiis premissis faciendum est quod cum dicitur de honore sumpto pro … virtutis et bonitatis signo et per honorem per hominem exhibito et velle seu appetere honorem sumptum pro velle et pro appetere ipsum ut bonum honorati … non procedit. Hiis igitur premissis dicendum … quod magnanimus … magis contempnit quam appetit huiusmodi honorem formaliter sumptum pro honore impenso vel impendendo. … quod magnanimus appetit quam contempnit honores magnos materialiter sumptos. … Sed honor … formaliter sumptus pro … signo virtutis est contempnendus magis quam appetendus quia magnanimus ipsum magis contempnit quam appetit. … appetendus ut finis … ut ordinatum ad finem. Sed honor … magis appetendum quam contempnendum … nec ut finis quia honor non est finis virtutis ut visum est in precedentibus. Nec ut finis hominis virtuosi vel finis operis virtuosi … quia honor homini virtuoso non est appetendus ut finis nec est ut aliquid ordinatum ad finem. … ordinatur ad opinionem … signo … est honor … alii opinentur vel magis opinentur nos esse virtuosos. Sed opinio aliorum … ad gloriam … ordinata magis est contempnenda quam appetenda per hominem magnanimum. … excellentem magnanimum apostolus paulus dicit. Mihi autem pro minimo est ut a vobis iudicer aut ab humano die id est ab humana opinione. primo ad corinthios quarto. … quia honor est fallax signum virtutis … homini bono et virtuoso … opinio ex tali signo fallaci generata … signum autem fallax cum opinione … generata contempnenda est magis quam appetendi. appetere namque … vanitas … de iactantia capitulo … Opinio enim … signum … est semper contempnenda … Et apostolus dicit … hoc est testimonium conscientie nostre. secunda ad corinthios primo. quia … alieno testimonio non eget … magnanimo non est magis appetendus quam contempnendus ut bonum … ut bonum aliorum … quam contempnit sicut supra expositum. …

plus … impendere et plus contempnit quam appetit honorem … nichil magnum est … honor dignus est … honoribus dignus non est. Sed per omnia sic se habet magnanimus ad honorem quia magnanimus … plus … impendere et contempnit quam appetit. … probatur per philosophum … dicit enim quod isti magnanimo honor … ad bona fortune … quod non est admirativus quia nichil magnum est … dignus honor quia virtuti perfecte non fiet dignus honor. dicit … magnanimus non est dignus honoribus … contingentibus … studiosis. Omnis … honores formaliter sumpti … signis sint … magnanimo … ut dictum est in prima particula … non studiosi … non virtuosi … fallacia signa … magnanimum eos sic sumptos non esse dignus … ad … premiatoria. Quarto quia omnis … magis contempnit quam appetit. Sed omnis … magnanimus … ut statim apparet ex medio … virtutum … ut prius. Quinto quia ille qui numquam … magis contempnit honorem quam appetat … honores … homines … contemptus … Sed … magnanimus … ut ait Seneca … ad … paulum … philosophus. Sexto quia … renuntiatur et ab … a … magnanimo magis contempnit quam appetatur … cum magnanimitas sit ornatus et augmentum omnium virtutum magnanimus est perfectissimus … virtuosus … contempnit. Sed viri perfecti … rebus honoribus … blandimentis renuntiant ut ait Ysidorus de summo bono libro secundo capitulo decimo quia ut prius. Secundam conclusionem ostendo sic quia magnanimus … contempnit. Sed appetit per quam virtus magnificatur ornatur et augetur. … perfecte … in magnanimitate. Sed per honores magnos materialiter sumptos id est per res honorabiles virtus magnificatur … magnanimus … non contempnit sed appetit. Assumptum patet. … quod res honorabilis dicitur vel magnitudo obiecti … vel … magnitudo ipsius operis … actus … hostem honorabilem … magnificatur … regem … vel baronem vel ducem … persona … honorabilem … magnificatur … regem vel ducem vel baronem … honorabile … vel declarat … virtus magnificatur ornatur et augetur … actus virtutis … augentur … magnificatur augetur ornatur. Sed

per rem honorabilem ex parte obiecti actus magnificatur … in campo regem et regnum … ducem vel alium superiorem baronem et ex parte honorabilem ex parte sui … actus … et famosior venustior et gloriosior est … regis quam … simplicis militis. Ex parte honorabilis ex parte operis actus augetur … actum … quam plus … vehementius hostes repellit et devincit quam in alio … arduum et honorabile magnificatur … in dignitate constitutus excellentia et honorabile ornatur et opus magnum et honorabile augetur … res honorabiles magnanimus appetit non contempnit. Tertiam conclusionem ostendo sic quia ex parte actus magnanimi … dignificare seipsum magnis est … actus magnanimi … differt magnanimus … dignificare seipsum magnis honoribus formaliter sumptis id est fallacibus signis et exterioribus … non est … actus magnanimi cum … contempnit magis quam appetat … actus non est … inclinus est honorari quam honorare … potius debet se dignificari … magnanimum ad honorare quam ad honorari. … actus est … plures honores magnos formaliter sumptos non sunt illa magis quibus seipsum dignificat magnanimus. restat igitur quod honores magni materialiter sumpti sunt illa magis quibus seipsum dignificat magnanimus et maxime quia dignificare seipsum … est actus proprius magnanimi … dignus … seipsum dignificat et exponit ad obiectum magnum et arduum et honorabile vel ad statum magnum seu offitium … virtute indiget … vel ad opus magnum et arduum difficile et honorabile … magnificari ornari et augeri quibus seipsum dignificat magnanimus. … pusillanimis quia … se dignificat magnanimus … deficit et discedit ab operibus bonis … philosophus loquitur de pusillanimis quod magnanimus … seipsum dignificat operibus … bonis … fallacibus signis. … ostendo quod excessum … magnanimus … repellere … ad magnanimum. … ad illa opera que excedit sufficientiam … et facultatem … ad que sentit … nemo … ad id in quo alii agunt … seipsum dignificat magnanimus … opera … signa honores … non formaliter sumpti. … ostendo … honores … qui laudantur in philosopho quod … se dignificat magnanimus ad que

anelans laudatur ut virilis et ut amator boni. Et in hoc
philosophus assignat laudem amantis honorem, in eo quod philo-
timia, id est, illius laudatur ut virilis et ut amator boni,
si anelat ad honorem secundum quod sufficit, vel ad illam excessum
convenientem, immo propterea vituperatur ut inhonestus. Unde est
passio communis inter quam sumus honorari admirati. Alias
noluit laudari, unde ut virilis si anelat ad obtinendum hono-
ad statum honorabilem ad opus honorabile quod tribuit se
ipsum dignificat magnanimus circa illa exercitationibus convenientibus.

[illegible]

[illegible]

83

[illegible]

[illegible]

fectione phisica reseratus erit virtutis moralis et per hoc consilium est. Ad 3m argumentum quod procedit ut sunt omnes magnanime [illegible]

De quo dicendum secundum argumentis quod non sunt [illegible] virtus possit dici generalis et uno modo per positionem quod ponitur de multis virtutibus. et hoc modo iustitia [illegible] supra fuit dicta generalis virtus. Alio modo per oppositum quod facit omnia virtutum opera et hoc modo iustitia legalis est virtus generalis faciens opera omnia omnium virtutum quia est observativa legis que secundum omnium virtutem [illegible] precipit et sic omne [illegible] ut patet [illegible]. Tertio modo per comparationem quod scilicet cuilibet alia virtuti morali operanti cooperatur et hoc modo prudentia hic generalis est ad omnes virtutes morales pro eo quod nulla operatur non operante prudentia et dictante circa modum operandi ut patet [illegible] vi.

Ad 1 igitur dico quod magnanimitas non est generalis virtus primo modo quia non est genus virtutum sed una determinata species contra alias divisa per philosophum [illegible]. Et non est generalis 2o modo quia virtus generalis isto modo operatur sicut alius virtutibus [illegible] legis [illegible] magnanimitas [illegible] dicit hic philosophus quod non est primo modo generalis. Est autem generalis 3o modo quia virtutibus ceteris cooperatur ad optime operari [illegible] ut visum est supra. Est autem secundum quod [illegible] due generales virtutes magnanimitas et prudentia quia prudentia ratione cooperatur cuilibet virtuti morali operanti [illegible] prudentia. Sed magnanimitas non ratione cooperatur cuilibet virtuti operanti [illegible] operari [illegible] ut patet ex predictis.

De 3o sed [illegible] quod magnanimitas [illegible] accepta [illegible] superius [illegible] quod magnanimitas [illegible] magnanimitatis de electione et intentione [illegible] firmitatem [illegible] magnanimus [illegible] non esset magnanimitas [illegible] firmitates [illegible] in electione et circa que sunt ad finem et una intentione et fine quia magnanimitas [illegible] supra declaratur [illegible] electione magnanimitas [illegible] virtutis [illegible] difficultas [illegible] electione [illegible] magnitudo [illegible] operis que per segnitiem et pigritiam nata est frangere electionem illam. Segnities [illegible] Iohannes Damascenus [illegible] 2 est timor ex futuro opere [illegible] debeat magnanimus esse. [illegible] longa dilatio finis intenti que per afflictionem et tedium nata est frangere electionem bonam quia spes que differtur affligit animam. [illegible] est varietas accidentium [illegible] que per mobilitatem [illegible] nata est frangere electionem bonam [illegible] exprimus [illegible] fortune [illegible] mala [illegible] hominis fortune [illegible] mensurat [illegible]

[illegible] fallacie [illegible] nubila [illegible] magnanimus [illegible] magnanimitatis [illegible] opus [illegible] firmitatem [illegible] magnanimitas supra [illegible] magnanimus [illegible] magnanimitatis non [illegible] admirationem [illegible] occupatione [illegible] diuturnitas [illegible] afflictionem et tedium [illegible] longanimitas [illegible] magnanimus [illegible] magnis bonis [illegible] fiducialiter [illegible] optime post [illegible] magnanimus [illegible] varietate fortune [illegible] in constantia [illegible] firmitate [illegible] male fortunatus [illegible] bene fortunatus [illegible] grandiosus ut hic dicit philosophus. [illegible] magnanimi [illegible] difficultas [illegible] appetitus [illegible] hominis [illegible] fallacis [illegible] in exhibitione [illegible] reverentie [illegible] appetitus [illegible] magnanimi [illegible] simplex et sincere [illegible] operis boni [illegible] appetitum [illegible] magnanimus [illegible] appetitum [illegible] firmitatem [illegible] humilitas [illegible] supra [illegible] magnanimitati in sui totalitate accepte.

De 9 et sed argumentum [illegible] quod magnanimitas [illegible] descriptio [illegible] diffinitio [illegible] est [illegible] firmum et efficax fiducialiter [illegible] magnum bonum per magnam hominis sufficientiam [illegible] optimum est [illegible] desiderium quod est [illegible] virtus [illegible] Est autem [illegible] virtuosum [illegible] appetitus [illegible] firmum quod [illegible] occurrentium difficultatum [illegible] efficax quod est [illegible] ad desideratum bonum. Est autem fiducialiter quod est fiducia [illegible] dignitatis et sufficientie [illegible] accepte [illegible] magnanimus seipsum illi magno bono dignificat et expostulat [illegible] pusillanimitatis. Alio modo [illegible] magnanimitas [illegible] supponens [illegible] bonitate virtutum [illegible] virtutibus [illegible] cathmiotem [illegible] cathmia [illegible] pusillanimitatem [illegible] pusillanimitatis [illegible] magnanimitatis [illegible] seipsum dignificat [illegible] bonus et magnus [illegible] agendis [illegible] bona [illegible] bellicosa [illegible] signa [illegible] opera magnifica et amicabilia [illegible] magna [illegible]

De [illegible] quod cathmus [illegible] pusillanimo quia pusillanimitas declinat

ad humilitatem. cathmus [illegible] deterior. [illegible] quod indignus deterior est digno. sed omnis pusillanimis est dignus et omnis cathmus est indignus secundum philosophum in eorum descriptione. quare ut prius. [illegible] cui nec consolatio nec adiutorium nec confortatio debetur est eo deterior cui hec omnia ex pietate debentur. sed cathmo nullum istorum et pusillanimo [illegible] ex pietate debetur quare ut prius. Assumpta patet quia benefacio impendendo [illegible] cathmo [illegible] legimus. legimus autem hec omnia [illegible] pusillanimibus [illegible] apostolus [illegible] et magnis corporis [illegible] consolamini pusillanimes. ad Thess. v. [illegible] pusillanimibus [illegible] Confortamini pusillanimes [illegible] Aug. [illegible] eis adiutorium [illegible] miseris [illegible] pusillanimis in [illegible] necessitate [illegible] magnanimus pusillanimis et cathmus [illegible] alicui [illegible] eos in ordine ad honores [illegible] magnanimus est qui seipsum magnis [illegible] dignus dignificat dignus existens. pusillanimis [illegible] indignificat [illegible] dignus existens. cathmus autem qui [illegible] indignus existens. Alio modo [illegible] in ordine ad honores [illegible] magnanimus ille qui magnis et arduis rebus agendis seipsum dignificat dignus existens. pusillanimis [illegible] dignus existens. cathmus [illegible] insufficiens et indignus existens [illegible] deterior et [illegible] philosophus [illegible] accepit [illegible] deterius et frequentius est velle aliena [illegible] debitam quia [illegible] sit deterius [illegible] velle est in [illegible] nolle [illegible] velle non suam [illegible] nolle [illegible] velle [illegible] non suam est ad iniuriam nolle autem [illegible] appetitus cathmi [illegible] velle [illegible] pusillanimi [illegible] nolle [illegible] cathmus est deterior [illegible] philosophus [illegible] pusillanimis est deterior et frequentior [illegible] philosophus [illegible] deterius [illegible] sufficientie [illegible] in hominibus [illegible] ad bonum opus quod excedit hominis [illegible] facultatem aspirare conari et assurgere [illegible] ad bonum tendere [illegible] bono [illegible] pusillanimi [illegible] pusillanimis est deterior cathmo [illegible] homines [illegible] desidia pigritia et pusillanimitate [illegible] a bonis que [illegible] ad [illegible] ad que non sufficiunt [illegible] pusillanimitatis [illegible] pusillanimis non

declinat ad humilitatem ut [illegible] quod [illegible] suppositum pusillanimi [illegible] est eo quod suppositum cathmi [illegible] suppositum sufficiens [illegible] insufficiens [illegible] pusillanimis non est deterior [illegible] malus [illegible] cathmus [illegible] insufficientes [illegible] pusillanimis est deterior pro eo quod sufficientiam suam facit minorem et seipsum deteriorem [illegible] ut dicit philosophus. Ad [illegible] quod pusillanimis [illegible] bonum [illegible] eo qui de sua sufficientia et virtute [illegible] diffidit [illegible] gratia [illegible] apostolus [illegible] fiduciam [illegible] ad deum [illegible] sufficientes sumus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis sed sufficientia nostra ex deo est. 2 Cor. 3 c. Et [illegible] pusillanimis [illegible] humilitas [illegible] optatur pusillanimis [illegible] consolatio adiutorium et confortatio quia sunt desolati et debiles [illegible] displicentes. Cathmus [illegible] non optatur quia ipsi [illegible] placentes non sunt desolati [illegible] non [illegible] deserti [illegible] ex hoc tamen non sunt deteriores ut visum est.

De xi et sed argumentum [illegible] quod emphilotia est virtus distincta a magnanimitate sicut liberalitas a magnificentia. Est [illegible] quod sicut liberalitas [illegible] pecuniam [illegible] bonum [illegible] magnificentia [illegible] emphilotia [illegible] hominis [illegible] sufficientiam [illegible] magnitudine [illegible] magnificentia [illegible] magnanimitas magnam sufficientiam [illegible] magna opera [illegible] virtuosa [illegible] magnitudinem dignitatum [illegible] opera [illegible] magnanimitatis [illegible] opera virtuosa [illegible] liberalitas est virtus distincta a magnificentia [illegible] emphilotia a magnanimitate [illegible] nobiliores [illegible] virtutes [illegible] magnificentia [illegible] liberalitas [illegible] sufficientia [illegible] opus quod potest ex sufficientia [illegible] opus quod potest [illegible] fieri.

De 12 sed argumentum [illegible] quod emphilotia [illegible] descriptio [illegible] firmum et efficax fiducialiter [illegible] sufficientiam [illegible] optimum [illegible] Alio modo [illegible] emphilotia est virtus [illegible] exequutivus boni [illegible] hominem [illegible] mediocris [illegible] emphilotia [illegible] difficilis [illegible] ad [illegible]

Magnanimitas [illegible] Postquam philosophus [illegible] egit de magnanimitate et emphilotia [illegible]

suetudine et eius oppositis. agit ... de ipsis ...
ad nomen. 2° quantum ad rem. ibi. Est autem quidem ...
[illegible]

[illegible]

alii q͠r mitat diul ille q͠r vi q malo Re. q͠ oīs appetitul iudicit aut ex zelo iustic ul'r ē malus q pz q͠ oīuīs iudicta ē mala si nō ē iusta q͠r ā appetitus iudicatiu⁹ ul'r erit malus si n ē iustu in zelo et motio. S; oīs irac appe iudicit tn͠ ex zelo iusticie q͠ ir͠o appetitus nō h͠t zelum ad iusticiam que p͠iq͠ū ē obiu eius q͠r ut p̄mus Ra in oppo͠m ar⁹ q͠ oīs p̄ deseruiens iusticie p͠t eē bona. S; irac p̄t alii deseruiens iusticie ut dic lo in ethic. d̄r. fuitc dicit furori sustinere furore erigit. S. c͠c. de scōm͠i q͠r furor qui ē iō q iu p͠ eē bonus et mala bō. Ad g͠o quo dn͠o omē irasci est ul'r malū q͠ n͠ motus p͠ rōm rōm p̄ordinatus et sic p̄ illatus. q͠r irasci p̄t alii nō eē malū. Ad eu͠ aliq͠i indiciul assūpte sc͠d q͠ irasci p̄t antecede rōm et electionē et p̄t fieri p⁹ rōm et electionē si fiat p⁹ ul' ē imperatum ul' p̄hibitum. Si a͠ ante͠c vil' ē t͠lis motus qual' ille qui ē imperatus ul' t͠lis q͠r i͠e de p̄hibitus. Si g͠o sit motus p͠ rōm rc͠im et p rc͠im electione p̄hibitus q͠stat q mal⁹. Si aūt nō sit p̄hibitus ex eo q anteced͠at. Cū ē t͠lis qual' i͠e p̄hibitus. q͠stat q ē malus S; nō tn͠ q͠ p͠m malitia sit delibare sc͠m et ex solo motu appetitus q͠ sit tn͠ ē i malū s͠d qū fit delibare S. h. ar͠m. Si a' sit sn͠ccupatus an͠ ē bonus alias tc͠ n͠ rō ordinas n͠ electio q͠ an͠ sequit v͠c. Si uō nō sit imperatus S; t͠lis q͠ imperatus ē tūc n͠ ē bo⁹ n͠ ē malus S; si ruent͠ rōne p̄t eē bonus. Ad uul g͠o p͠misis oūd q q͠s motus recept eē p̄ rc͠am rōm ordinatus et p̄ rc͠am electionē impat qm͠ oīs motus humanis firmanis rc͠e rōnis et rc͠e electionis in execuc͠oē iustie p̄t rc͠e ordinari et impari tanq͠m si malū et t͠al' q̄ q oz. cstat a' q electiōne et rōm oz eē firmatas. S; motus ire ē ad firmatiu⁹ rc͠e rōnis et electionis in execucōe iustie q͠ t͠p͠a q̄n alu in th execucōe occurrit timor hōis p͠nendi ul' amor uel p̄tos bellicose sic q͠ in bello iusto alico͠mitī horror et stupor sanguinis effundi. aliū q̄ndi ul' q͠p͠ ad hoiem p͠mend' timor d' et horror q͠passio et aliqual' huanitatis amor p̄ut frige rōm ec electiōm et facit hoiem egēdi ab eis et p̄ eius p̄tinuit tere opus et exequōe iustie. Ira uō tendens in penam in q̄m tendit rō et iusticia firmat rōne et electiōm d' p͠ctum timoris ul' horroris q̄pelinis ul' ul' aurigis q͠r t͠lis ira p̄t rc͠e ordinari et i pari. Item si ull' ū qm͠ irasci ē malū a l'iou aliū irasci ē malū aliū q͠ū irasci erit bonū. S; nl'l' ū q̄m irasci ē malū ut p͠ in tertu p. q. odicioēs q̄ sequit hōies in irasabile q͠r aliou aliū irasci erit bonū. Cet erit iterus mansue͠tis p͠ eē et iras q͠ nō sit l' se male. S; tn͠ qui sint p̄t qm͠ oz. licet. Ad g͠o ad p̄mū q illa ira q͠ dicī mus eē bona nō aduisatur u͠ obuiat rōi et oīb aūctes inducte ad p̄hibitum oppo͠m debent i illi de ira p̄cedēt ordinatoz rōnis ul' de ira p̄hi

bita q͠ nō debeat ul'r imite. Ad 3͠m dd' q͠ ira nō ē c͠ōmīs ne vindicta n ē de iure sil ut dit t͠llio͠ īr tho͠a sua ne ē ā p̄ preceptum. Nō facias aliqua tc. q͠ i⁹ dr iure sic nō facias alicui n͠ nabit nol leg t fieri. ne a' ira ē q i c͠qui deliquid nō dr sm rōm velle nō p͠rari q͠ eo iusto p̄t ei p͠sitio dig inferri. Ad 3͠m a' dd' q͠ appe vidicte masque͠ tā p̄o p̄t eē bonus cū zelo iusticie in appe͠tu ire⁹ nec oz q͠ i͠c zelus respn sitis ad bonū t͠lis appe͠tu ito in eod͠ s͠bo cū eo sic pz in sili de rōe respn ad bonū electi ut d͠r S. li. 6. et tn͠ ū eod' nō cū electione.

D E 2° ar⁹ q mansue͠ n̄ sit ut'us d͠ns a clemētia. p̄o q nō vi͠e ē ut'us cū nulla ut'us nō r destruet a me⁹ ad extrm. S; mansue͠ decliat a me⁹ ad defcū ut dit ph͠s in p͠n q͠r nō yi ut'us. Ite q͠ nulla ut'us h͠t eundem effcū cū vit͠o S; mansuetudo idm efficit q irascib͠ q͠ necess͠ expetit vindictam et utis͠ tollit uenam ut h͠e ex tertu q͠ prius. Ite. q͠ nō eē ul' cū clemētia cū vir tutes h͠ntes vnū eadm opposi͠tū sunt ead' ut'us. S; n. oppo͠m in opposito q͠ oppo͠m erit in oppo͠o ex 2°. top. S; oppo͠m clemētie ē crudelitas q ē q̄dam p͠or ul' quedam modo iracundie q͠ ē oppo͠m mansuetu͠di q͠r et clemētia ē q͠ eē mansue͠tudi. Ce. q͠ s͠ mīt͠ irerti͠a sua clemētia ē p̄ eē cū ierie in odiū alic͠ iuentoris grauitati custitate retinet. S; h idm vi͠ eē mansue͠ q͠r ta[illegible] q͠ s q dicit Senec. Clementia ē leuitas in ostituendo p[illegible] h a eē mansue͠ q appe ex odiocolis mansueto exponitas et t[illegible] q͠r. Ite prius. Oppo͠m a' vi q͠ p̄s ponit mansuetu͠ne eē virtute morale media agens de clemētia. Ad g͠o p⁹ q mansue͠ ē mo͠r virtus. 2° q d͠ns a clemētia. p̄mū p̄ q͠ oīs habitus electiu⁹ laudabil ē virtus mo͠r. S; mansue͠ ē hu⁹ ut pz p eius descripcōe collectā ex textu. mansue͠ n. ē h͠itus s͠m rōm electiu⁹ et optatiu⁹ moderatiū ire medius int̄ p̄tusq͠ oz irasci. ire mi⁹ ul' ōio nō irasci. et t͠nc magis dicam q͠ in irasci t͠r reddens aūm nō p͠turbatū nō p̄ue ductum p rōe optitum et ordinatum pus p͠sitū et magis ueme donate q͠r masue͠ ē mo͠r ut'us. Ce. a' differt a clemētia p̄ q s͠a q. 2. sūt ut'utes mo͠r que vertitur circa diuersa sūt. 2. que expetīt vindicta expetit. n. vindicta passio ire ut'a legis et s͠ma iuris. hul a' h͠o in dictam expetentib; vindictā ponunt h͠e. 2. mo͠r uirtutes. s. mansue͠ passioni. Et p'ex leca h͠r legis clemētia ūō sile iuris. Ce. n. mansue͠ obuiet ire p; p p͠hm dicētem ūnm eē et irasci declinare ad defcū t͠ū eē p̄ sitiua. Ce a' expe legia obuiet h͠c legis in gn͠alib loqnc͠ris p; p̄ in fine li. 6. Cl a' clemētia obuiet uim p; p̄ senecam qui dicit cam eē solum seuioris ad inferiorem qui et dicit q crudeles sūt qui causam h͠nt p͠nendi nō tn͠ p͠nendi mod' obseruant mo͠do mag͠ g' clemētes causam h͠nt p͠nendi s̄bditos ad

quos clemētie se h͠nt q͠ in⁹ eos p͠niūt qm͠ legitime p͠nire possent. Ex hiis g͠o pz q mansuetudo d͠r a clemētia et epieikeia q̄ p̄m ē eē p̄ses i͠e to nō. Ad p̄m͠ g͠o dd' q mansue͠ decliat [illegible] rei ad de fcm rei p̄mus ire tn͠ retinet in me⁹ quo ad nos sm rōm decliuo. Ad 2͠m dd' q nō ē idm effcū mansue͠tis et irritabili͠s p eo q irrisabilitatis tol lit oīm iram. mansue͠ aūt n. Irasci͠ v tollit uā tollit eam electiue et rōnal' p̄ bonū fine. irasci͠ aūt nō uno sic dicit p̄hs q͠ insipiēs et sensibili et insensibil' ul'. Ad 3͠m a' dd' q crudelitas nō ē q͠s ira cundie q̄ius aliu p̄ualet ei. Est. n. crudelitas appe⁹ excessiue p͠niendi. dato et q i͠c qui p͠niend ē minimi offendit p͠niguīe et tūc eē crudelitas sii iracūdia sic ē quedam iusticiarius qui oīm hoiem notū ul' ignotū ult q̄digniū p͠nire nō[illegible] nō q͠uod ex iracundia S; ex iu appetitu p͠nīēdi et cruciaendi hoies. Ad. ē a' dd' q nul' lo͠c igno rant sm doctrinā S͠c̄um h͠ p̄hi i͠c. n. po͠r clemēc͠a p̄cem co͠pan͠c et cū h ponit eam eē circa re͠o po͠r tempanc͠ tn͠ eē q͠ q̄pias tactus et gustus. Ad g͠m ā dd' q leuitas sup͠ioris ad inferiorē in q̄sti tuendo p͠niciōz ē clemētia in q̄tum obuiat uiri tutis lō seue. poss tn͠ illa leuitas eē mansue͠ in q͠ obuiaret passiognt d͠m ē 9 /dic nō sit bn̄ distīc

D E 3° q͠r q' sp̄es ire [illegible] tc in p̄ilas Ep q͠ vir eē sp̄es cū. n. sint. 6. [illegible] s q̄uas dr attendi q̄portūitas ul' q̄portūitas trac tegit in h͠c elphe lp͠ cū irascim' for q̄ter trac tum hora qm͠ irascim' et mora q̄nto qs irasca mur. hul a' sic se h͠ntib; poterim⁹ nalr male assignare s' unā artitudie͠ et sm alias ē. h͠ ii topame s̄ch mō s singlas p se sūptas et tūc h̄e bim⁹ .6. sp̄es simplicēs l' modos iracu͠ sm .6. circūstancias. Ite si pcamus s duas tn͠ h͠ebim⁹ .x. dupl͠ces sp̄es ul' modos iracundie s. x. binarios qui poss resultare ex ill' .6. circūstanciis. Ite si p͠camus tn͠ tribus h͠ebim⁹ rc͠m .x. t͠plices sp̄es ul' modos iracundie s. x. ternarios qui resultare pos sūt ex ill' .6. circūstanciis. Et si pcamus p .4. cir cūstancias h͠ebim⁹ rc͠m q̄drupl͠ices sp̄es ul' mōs iracu͠ s. x. q̄nnarios qui resultare possint ex ill' .6. circūstanciis a sic h͠ebim⁹ in vniuerso. 20. modos iracu͠ q͠ si possim⁹ sil' p̄cepe s oīs .6. h͠ebim⁹. 21. S; p̄hs dicit h͠ eē sp̄es q͠r hūius sp̄es [illegible]. Ad 2° vi q nō sit ii dic. p͠ p̄ma et t̄ uidetur coīcide q͠ i motu oē uelox ē acuti a oē acuti͠ uelor q͠r p̄ma sp̄es et 2a coīcidit. Ite 3. et 6. vit ā coīcide iracundi. n. difficiles sūt dinari. et tamen difficiles ut p̄ naimq͠ ira retinet mto q̄u et difficil' soluitur tūc ul' q̄ sine uindictā q̄uiescit. Ad oppo͠m hui⁹ aucte p̄hi qui illos mōs ita distiguit. Dd' g͠o cū eo q͠ b͠n sūt et artificial' distīcte ad cui⁹ distīctōis eius ē s͠c̄iens q͠ p̄s p̄tes integrātes et redd̄ētes totū ira cundie sūt. i. s. irricia. offensio. indignacio.

Assurrectio ad uindictam cū. n. hoi sit illata iniuria appetitus eius patitur. Et sm q̄ iu h͠c passio. Et cō cernit p̄t q͠ tit uanū malū s͠r illationm et sic patitur illatum q͠tit q̄ hoiem inferente et sic ad eū patitur ostēsiōne oppositam amicabil' accepta cō. qm̄ sil' h͠e debemus ad oīm hoiem q͠tūt q̄ malū q illi inferri deb͠et inferri et sic patitur indignatiōm s͠ q̄ū optat p͠niū oīm hoi s͠r malū q͠ ferenti tanq h͠oi capitū tane indigno q p͠niūcē digno q͠tit et tunc p q͠m̄ illi iniuriā p͠nicio posset inferri et si p̄ tempus iniuriā passus posset p͠nicōz inferre s͠r patit assurrectōz ad vindictā que assurrectō ē appe⁹ vidicte p appetitē sua ciuē q͠ si dicat in corde suo de⁹ uideat indig nā ad illud et iu ad appoiatur ē tn͠ indignacō. Est. n. sc͠d q̄ p̄m p̄t separi a 2°. et s' a 3. et 3͠m a 4͠. S; nō ecō. Si. n. alicui inferātur malum p̄ n͠ p͠ū morbus ipse irritat q͠ nulli offendit nulli indig natur. nulli irascit. Si uō p̄t inferat aliqm̄ penam leuem filio suo q͠uid tentatur et offendē p̄ri S; nō indignatur n͠ irascitur ei q͠ ū appetit p̄ū p͠se ul' p̄ aliū malū s͠r. Si a' rex iniuriet uni pauperi multi milites quid tentatur offēdā et indignatur regi appetentes malū ei s; q irascitur illi q͠ ut d͠r p⁹ rectio͠ sui uiu[illegible] fuit illata a p̄ sup͠iore a qua nō sperat p͠nicio pol' tn͠ ū insurgit motus ire qui appetitus iniuriā passus nō assurgit ad uindictam. h a' assurrectio ē forte q̄plexio iniuria poreco. n. motus sūt uilos ad illam. Ca. Huius g͠o premissis dico q' eē sp̄es iracu͠ distiguit sm excessus istorum eē q p͠mū qm̄ oīs p͠tatus magis h͠e bundat iniuria ul' irasc. eē p̄mū qm̄ in reliquis. Si g͠ magis habundet in illa sic ē acuti⁹ et eius ira dit ē amara. Si uō in offēsione sit ē ira uelox. of fensio namq ē p̄mus motus qui dicitur pos sit h͠ri. Si a' magis h͠ abundet in indignacōe sic ē ira acuta indignacio. n. magis p̄ ceterum aūm hoīs passi in ordine ad malū eius qui iniuriā facit qm̄ offensio. Si uō magis h͠undet in illa ultima assurrecōe ad uindictam faciendam sic ē ira difficil' q͠r n̄ p̄t quietari sine optata vindicta. Ad g͠o ad p̄m͠ q' sp̄es iracu͠ distiguūt possz tanq p illos mōs simplices et 2°. 3°. et 4°. S; si sunt in aliis plura tamen causa distīctōis q͠r illa sm excessus. Et p̄mū p͠na let. Ad 2͠m a' dd' q nō oz acutus in motu penetracōis ē velocius sicut pz in corporibus. olim ē acuti⁹ in penetrādo qm̄ aq̄ ul' aer. S; nō ve locius. Dd' a' q nō oīs h͠o amaquior s͠r q͠i ira aūo ē difficilior ad quiescēd' cū p̄cio sit a' ui mitur h͠ ut in corpore h͠c patuit. h͠ dicta de q̄oe.

I N colloquiis a' ecnouē. S. egit de mansuetu͠ h͠ a' agit de amicicia qm̄ uim nocāt affabilitas et de dispositō sm eā. s. de amico ul' affabil' i. eo oppositis. s. placido et discolo. p⁹ a' dicit de pla cido. 2° discolo. i. Q'i a' eē q̄rio. 2° affabilei.

ret placabil' et dulcoliam reddens hoiem oibus hoib3 decent' affabilem oib3 in hoc bonu delectacs ut ca eo affabilem et in quibusdam casib3 [illegible] fugiendu malu in eo decente confabulem [illegible] p' consultib3 decent' collo quendo [illegible] delectare simplr [illegible] eligendu et cottidianu [illegible] delectacoi [illegible] phi mus [illegible] maior bo3 in [illegible] tura. Sex huius a' [illegible] e q' dis virtus e mol medius int' [illegible] et mores fugienda. [illegible] dd' q' h' ut' n' e declarate [illegible] noiata s3 quib3 noiat eam [illegible] et roq' [illegible] repunt eam inoiata p' [illegible] in vita noiu aps oius [illegible] noiauit ea [illegible] qua ad [illegible] e ne [illegible] possu accedit qua ad [illegible] quietu. ho nec' [illegible] ea noiatse socia[illegible] uocatis [illegible] cia[illegible] hoiem dissolutu ut [illegible] p' po'. qui [illegible] so [illegible] [illegible] dicite [illegible] uocauit ea affabili[illegible] e n' affabilitas [illegible] eius ut nisi e tu n' e [illegible] facetus alii vocant urbanitas ad [illegible] rusticitatis q' [illegible] in urbe [illegible] omnes et colloqui [illegible] a' [illegible] sit [illegible] dat et magis [illegible] omnia et colloquebant. vocat hodie [illegible] curialitas [illegible] q' q' [illegible] sicut [illegible] omnes et colloq' [illegible] vocant [illegible] [illegible] laudare de [illegible] sit [illegible] et colloqui [illegible] hoie disco [illegible] tediosu et onosu vocata e [illegible] lepos ul' lepiditas q' [illegible] lepidus e [illegible] et dulcis [illegible] et acceptabil' et [illegible] vocat' et p' eande roem iocunditas [illegible] ea iocundus no quide ex eo q' ipe sit [illegible] iocundus et letus s3 q' [illegible] e [illegible] q' hoies [illegible] colloquentes et convivent' reddit iocundos et letos s3 [illegible] uocata e au [illegible] facetia vn' [illegible] facet' medius int' disco [illegible] placandu et de ista [illegible] gallicos hoc [illegible] de disciplina scolariu di. q' venit [illegible] ad vide dum facetos gallos [illegible] q' [illegible] natio gal [illegible] sup oim nacoim ad [illegible] facetia e [illegible] et [illegible] gallia facetia quida a' moie [illegible] de facetia edidit vnu libellu q' [illegible] fa [illegible] multa [illegible] facetia [illegible] [illegible] qui [illegible] si quis [illegible] facetus [illegible] multa [illegible] qui [illegible] [illegible] facetissimas [illegible] dd' q' [illegible] opa [illegible] q' [illegible] ad amicu [illegible] et colloqu' dul [illegible] [illegible] debemus convive ad oim hoiem [illegible] amicicia si per [illegible] facetia reddam' hoib3 [illegible] [illegible] nos ee eorum [illegible] [illegible] ad [illegible] dd' q' no oia [illegible] hoim debem' reple [illegible] q' no posset hoies ista portare. s3 debe mus tm illa [illegible] reprehende [illegible] possum' [illegible] eorum [illegible] ul' [illegible] [illegible] [illegible] ista [illegible] declarat no dolu [illegible]

ho dd' q' hoib3 placere no e vile [illegible] q' ud [illegible] e [illegible] fieri bn' et male s3 hoib3 place ad eoru bonu [illegible] e [illegible] et [illegible] acceptu. vn' apo' negat se oplace bonib3 cu [illegible] allegatus e. S3 alibi dicit se oib3 p' oia place [illegible] eoru edificacoim in bon. [illegible] de. Circa ead' [illegible] facetia et dele tacoes et tristicias in convive sermonu [illegible] [illegible] agit de virtute [illegible] et causa ouo ne [illegible] p' expout virtutu. 2° dat [illegible] Non malia. 3° expout virtutu [illegible] In convive. [illegible] [illegible] Vi [illegible] imitatos. Dicit g° po. q' [illegible] facetia e [illegible] sermonu [illegible] re e [illegible] ead' [illegible] easdem res medietas oppo [illegible] [illegible] e inoiata. S[illegible] facetia. Non malia. Dat tn q' de [illegible] [illegible] inoiatis sit agend' di. q' no e mala [illegible] [illegible] tales res medietates [illegible] p' duo [illegible] q' mag' [illegible] [illegible] no [illegible] singlos ex singlarib3 [illegible] [illegible] [illegible] q' nos [illegible] [illegible] medietates [illegible] [illegible] mus [illegible] in oib3 [illegible] in omib3 q' s. omis moi' virtus e [illegible] medietas [illegible] [illegible] oib3 tales medietas e [illegible] In convive. expout virtutu [illegible] qui in convive colloquunt ad delectacoe ul' ad [illegible] [illegible] placidus [illegible] et facetus [illegible] de [illegible] et [illegible] [illegible] tales [illegible] [illegible] [illegible] e [illegible] et yrome. [illegible] Vi [illegible] imitator [illegible] [illegible] q' [illegible] [illegible] 2° [illegible] eos [illegible] [illegible] Est a' [illegible] singla. [illegible] [illegible] Bonu scripm a' medetatu. Expout [illegible] modos [illegible] [illegible] modos [illegible] Maiora et existib3. [illegible] modos yronia [illegible] Dicit g° p° [illegible] q' [illegible] e [illegible] [illegible] maior qua existit [illegible] [illegible] [illegible] 2° a' dicit q' yron e [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] no oio [illegible] 2° dicit q' medius [illegible] [illegible] [illegible] no [illegible] admira' [illegible] [illegible] manifestus [illegible] e no uerax [illegible] [illegible] Est a' hor singla [illegible] istos [illegible] quicienq' [illegible] oms istos [illegible] facere singla opa [illegible] vno mo' gra [illegible] altius puta amore [illegible] [illegible] timore [illegible] recipi[illegible] [illegible] mo' [illegible] [illegible] gra s3 solus opis gra q' [illegible] singla opa amant et appetunt [illegible] qua opa q' [illegible] opa sit [illegible] opa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alicui' altius medietas [illegible]

contingat. Cui ca e q' omis [illegible] q' e p' [illegible] [illegible] dat ee qual' oper' et qualis ee dat tale opari [illegible] q' [illegible] q' opes [illegible] generant augent et saluant ipm [illegible] q' qualis e [illegible] [illegible] habitum talit' [illegible] operatur [illegible] [illegible] [illegible] aliquid de ea operatur [illegible] [illegible] opabitur. [illegible] [illegible] istos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] laudabili [illegible] a [illegible] et yron ab a° [illegible] a [illegible] [illegible] g° sic [illegible] e [illegible] et fugiendum et [illegible] [illegible] e bonu et laudabile s3 medi' e [illegible] ut [illegible] e et [illegible] q' medius erit laud' [illegible] in [illegible] int' istos tn [illegible] e [illegible] [illegible] p' [illegible] simul et mixtu [illegible] Sic aut' uerax. Dicens q' medius [illegible] erit laud' [illegible] est de [illegible]. Primu dicit de [illegible] qui a' [illegible] [illegible] et yron [illegible] erit [illegible] mag' [illegible] [illegible] reddetur. [illegible] De uttisq' dicit. ponit modos [illegible] p° a' expout [illegible] accipit. di. q' de [illegible] [illegible] laudabil' ex una parte et [illegible] ex alia [illegible] q' [illegible] distribu [illegible] e [illegible] [illegible] [illegible] vero [illegible] dicemus [illegible] de [illegible] no dicemus [illegible] [illegible] dicere de [illegible] ul' [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] de quor [illegible] qui e iudicis [illegible] ad iusticiam et que [illegible] ad [illegible] ul' ad [illegible] [illegible] alterius virtutis s. iusticie. S3 [illegible] de [illegible] [illegible] dicit in [illegible] ul' in [illegible] facete [illegible] ul' [illegible] s3 in sermone simplr [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eo q' [illegible] [illegible] habitum [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] nulla alia [illegible] ul' [illegible] [illegible] [illegible] Vi [illegible] [illegible] Ponit [illegible] [illegible] q' [illegible] [illegible] [illegible] sicut et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] e amator [illegible] [illegible] hoiem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicens in reb3 [illegible] no [illegible] ab [illegible] [illegible] res [illegible] [illegible] [illegible] dicens [illegible] in reb3 [illegible] sicut in [illegible] [illegible] reb3 [illegible] reddit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fugiet et [illegible] valde turpe [illegible] [illegible] [illegible] se in [illegible] [illegible] [illegible] et fugiebat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ul' [illegible] ul' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] e

dicere [illegible] qui dicere mag' [illegible] esse [illegible] [illegible] si [illegible] dicere [illegible] qua dicere mag' [illegible] [illegible] [illegible] e [illegible] medio no [illegible] in eo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] reddit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] dicere no [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] penes [illegible] [illegible] Quando [illegible] Est g° [illegible] e [illegible] [illegible] purus [illegible] gloria [illegible] rus. Describit g° istos 3. [illegible] [illegible] Dicit g° p° de [illegible] puro q' [illegible] nullus s3 vanus. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ul' voluptate qua [illegible] simp' ho [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] simpl' [illegible] n' simpl' malus e. e [illegible] vanus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gloria q' [illegible] [illegible] [illegible] mag' [illegible] si hoc [illegible] honos ul' glie no e valde [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Dicit de [illegible] [illegible] mag' [illegible] argentu ul' eoru que [illegible] sicut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] No [illegible] istos [illegible] penes [illegible] q' [illegible] n' e [illegible] Quicquid [illegible] istos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] felicitas [illegible] [illegible] gloria [illegible] [illegible] q' [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

omnia bona q[ue] quinq[ue] bonum et laudabile secundum amare s[ed]
ipsi q[ua]ntum p[er]t[inet] felicitate[m] pervenire h[abe]t tam[en] p[ro]p[ter] fa
cere p[ro] omnia virtuosa q[uod] illa ut consistit felicitas et
p[ro]p[ter] illa acquirere h[ic] ac habere vult plurimum datur plus
q[uam] si quis sibi studet iusta agere vel temperata vel gau
dere quae sunt secundum virtutes et bona secundum acquirere in
debitum utique talis magis est plurimis bonus
secundum optimam et maxime bonum. Secundo. Ex 2o modo
q[ue] capitur bonum omnia obviat quod virtus obedientia
legi operatur omnia p[re]cepta in lege. S[ed] omnia
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

cōcessum q̄ pportio distribuendor hēt de sequi p
porcōm meritor in eis quib' fit distributio. Ad cui
d' h' pracē notabīl q̄ .4. sūt rā principatus. s. regnū
ubi principatur unus ad cōīe conferens uł cōmodū.
Aristocratia ubi principantur pauci virtuosi ad cōe
oferens. policia uł politia id principantur multi ad cōe
oferens. 2° ubi sunt transgressiones corruptiones et obliqui
tates istor. transgressio regni ē tirānnus ubi principa
tur unus ad ppria oferens. transgressio uero aristocra
tie oligarchia ubi pauci ad sua sola cōmoda. transgres
sio uero policie democratia id principantur multi plebei
ad sua cōmoda cū iactura maior. ha. hec .8. li. g.
c. x. et 2° et 3° pol. Et ex huius possunt uideri mo

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

a principio totum dividetur per medietatem et portionis di-
visum esset sectum in partes equales. [illegible]

[illegible]

[illegible]

ex hoc ad hi ncūis in quū bo' ho exredit legē bonā. q̄ sit pō; prudēu. iustia. ¶ Sc̄. n. bonus hō sit potioz hō lege. ꝑ quā uie preptū legis. 1 hoīs sit. ē. motiua q̄ contiet tociam potētiā faciendi hoīes bonos. s. metꝰ 1 amor exhortacō 1 ex.ᵐ De metu. n. dic. phs q̄ multi obediūt nec.ᵗᵃ magis q̄ ꝑmoni. 1 magis q̄ timet mag' q̄ bo. ꝑ. li. x. c. vi. ¶ De amore q̄ dr unde q̄ ꝑmū ꝑmones 1 amores magis hūt de ꝑpīate q̄ legalīū 1 auulses mores p̄ī cognōne 1 bn̄fi. ꝑ ¶ Per istum. n. diuites 1 obedictes ne faciāt ¶ De exhortacōe uo dr ... q̄ beneficio q̄ latetis exigit vniā ... dicit ex auctoris ... ad pplum. c. 2. ¶ Vect ... lantes ... c. de zelo. Zelantes ...

[illegible]

[illegible]

opus eius sit .g. corpus v. b. opus a contrario ad equum ad .g. vocet .d. si ergo non erat ul' non queri [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

faceret sicut medium non sicut extremi. Secundo non
propter eius qui plus tribuit opponitur eius sic virtuti extremum et quia
iustum erit medium et alia duo sunt extremos mores sed adi
hunc iniustum est. Sed quaeritur de hoc opere utrum
esset iniustum facere utrum sit iniustum ...

[illegible]

[illegible]

No.

[illegible]

de iure po[sitiu]o talis expositio. ... ius
diuidit. 2° ... aliorum sententiam ... obi-
cit ibi. uidetur autem quibusdam. 3° obiectionem soluit ...
hec autem non est sic. ... dubitationem
mouet ibi. quale autem ... dubitationem
remouet ibi. ... Dicit ergo primo quod iusti uel iuris
politici due sunt species ... ius ... est ...
... lege ... Aliud autem est ius legale ...
... lege. Deinde exponit ... membra
describens utrumque ius ... quod ius naturale est quod ubique
habet eandem uirtutem ...
... Et est ius naturale quod non ...
... uidetur ...
... ius ...
obligandi ... dato ... uidetur
... debet ... remanet ob-

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ꝑtur de diſtone diffi[illegible] dicet de diffi [illegible] p̄ꝫ ꝙ fa
cere ē agē a factio actio ut hic īprimis · 1 m · n · [illegible]
q̄ hitus factiuus ē actiu⁹ ꝑ locum a ꝯiugatis · Et
q̄ ꝙ uitus ē bn̄ facē ut · s · li · e · c · v · q̄ ſili mō
facēꝫ bn̄ facē ꝑtin ad prudentiā ꝫ ꝯſis prudentia ē
hitus factiu⁹ · ſꝫ in oppoītē auctas phi [illegible] g⁹ ai
eo q̄ prudencia dīt ab arte ꝫ ars a prudentia · v · dictis · l
plib; [illegible] dicit uirib; libertis ꝙ prudentia eſt
ꝑ ſcāo actus pt̄ice ars v̄ natus fine q̄ diſtingit
ut diuiſu ē · s · c · li · e · 4 [illegible] dicit at uirib; ꝙ ſicut mēs
pt̄ica pricipalr fine ꝫ prudentia pricipalr arti ꝫ ars ſi
mulat ꝑ̄ ꝑte · au⁹ cāē ꝙ prudentia circa ē ꝯtutib;
rōnal' ꝯiure⁹ ut · ſ · e · li · c · 5 · iſte ar ꝯire prīn in hoc et
tē prima lumen ē hō ut · s · c · li · e · 3 [illegible] dicit rōib; dic
tatis ꝙ prudencia delibat ꝫ ꝯſiliat ars ꝫ nō ꝯſiliat
ut hēt · 2 · ph̄s nō ꝑꝑe ꝯſiliate ꝙut hēt · s · li · 3 · c · 6 ·
id ē ꝯſiliat ꝫ tēhe ars ar ut dicit de eligib'li ut ē eli
ꝑis artifex rōcince ꝫ inquirat in [illegible] in eſt
[illegible] ꝯſiliari ꝙuis omne ꝯſiliu ſic ꝑꝑe [illegible] ꝯſ
ꝯſiliu ē qd nō in oīmis qō ꝯſiliu ut · s · li · 3 · c · 6 ·
[illegible] efficatus rōnū ꝙ prudentia h; rōm ꝑcepti
uam ut · ſ · e · li · c · 7 · ars aūt nō · [illegible] g⁹ dicit bōi ꝫ
malicia rōnū ꝙ rōe prudencie nō pt̄ male uti rōe
vō artis pt̄ hō male uti · Et h intendebat ph̄s
dicē di ꝙ artis ē uitus ꝙ ad h ꝙ ars bn̄ utatur
rōe artis indiget [illegible] que reddat uſum ar
tis bonū h ē · n · ca ſinal' ꝙ ꝙ uiutis ō ēē vtute
ꝙ · ſ · ꝯtingit eis uti ꝫ nō recte bn̄ ꝫ male ut · s ·
li · e · c · 1 · dicit ꝙ prudencie n̄ ēē vtute ꝙ bſus eius
ꝯtiuare ac ſꝫ ē bonus in pt̄ ēē malus · [illegible] g⁹ dicit vo
luntario ꝫ īuolūtario ꝙ ut dicit ph̄s h' ꝑcatus in ope ar
tis nō uolens deterioz ē qm̄ ꝑcatus uoleſ · e⁹ aūt
ē de ꝑcante in ope prudencie · Et cā h' ē ꝙ prudentia
mag' h; de volūtario qm̄ ars ꝑ rōm uſꝫ ꝯcinat
ꝫ ꝯ longe eſtionis · ꝫ ideo ꝑcans uoleſ in ope
prudē ꝑcat mag' h' tūc ꝑ deuic · h' ar dectus ꝙ rec
care in hiis q̄ ſunt ad finē · q' ar ꝑcat in ope artis
nolens n̄ ꝑcat ex defu acum⁹ q' ē de ēē artis ꝑ
catus aūt uoleſ deficit in a⁹ q' ē de ēē artis · Et
io tlis ē deterioz artifex ꝙ qui ꝑcat uoleſ · [illegible] dicit
in hi[illegible] ad ꝯſuatiua ꝫ integritatē ꝙ tēprantia ſaluat
prudentiā · ītemperātia vō ꝯrrūpit eam · ars vō nō ſaluat
ꝑ ītēpantiā nō corrūpit ꝑ ītemperātiam · hic dcā hī in
tercii ꝫ cāui eius expoſiu in expoē tertus [illegible] g⁹
aūt in hitu ad obliuionē ꝫ ꝙ ars ꝑdi ꝑꝫ
obliuionē ꝑdentia vō nō ut hēt in text' · i fine · Et
[illegible] ē ꝙ n' hitus ꝑdit ꝑ obliuionē nō ꝑ ꝑoui
ꝫ ceſſatoē ab opē tlis hitus · Sꝫ tlis ceſſatio n̄
ꝑ ꝯueniē prudencie ꝙ cū in tō tua uita debe
at regi ꝑ prudentiā nō prudeſ ceſſabit ut ꝑru
dentia ꝙ ſi ceſſet ſtatim ipō ſcō q' ceſſat eē ꝑru
dens ꝫ iō prius ē corrupta ꝑdentia ꝑ īprudentiā
qm̄ ſuueniat obliuio ꝑ ceſſatoē diutinam nō ē
ignotū ꝙ prudentes iuri ai ex uetuſtate fiūt de
liri obliuiſcuntur prudencie · Sꝫ corrupo organoꝝ ꝑ

dic uſum prudencie nō ꝑ obliuioē · [illegible] dicit ꝑ ſe finib'
ꝙ finis pr̄ intētus a prudentia ē tōlit' bn̄ uiuē ſiue
intētoē īpolicē prudentia h; ſiū vtute ꝙ ultus in
tentōn ſunt ꝫ tālia ut · ſ · e · li · c · 15 · finis ar artis
ē aliqd ꝑticlē bonū ſcd ſꝫ intētoē bonū finis pt̄ ꝙs
ēē artifex bonus · [illegible] dicit in ſubſta · ꝙ de ph̄i
bus arguit prudentia q' ars ꝙ ſcō ūn artis libe ē for
tune ut · s · c · ꝑꝑe nō ſic ſcd̄ in prudencie prudentia ut
rōnat de aīab; de vtutib; de diuīs oeo de uiti
genti ſeparati ꝫ de pluib; aliis de quib' nō ē ars ut
h; in tertu · [illegible] dicit in oppōe ducitā ꝙ pru
dentia dirigit oppm actōz · ars vō ſcō factionē · [illegible]
ꝙ ſed' ad h noīa actō ꝫ factō ꝑ h vbā agēꝫ facere
a ph̄is acepiūt ūd' vno quid' mō ut ſunt noīa ꝑ
uētū ar h; in ꝑmitis uocant ꝫ ꝑtūtū · facē aut
tōz a · o · ꝑ uoz uocat ipm agēꝫ · [illegible] mō ſunt h' uo
mina ꝑ oppib; ab iūicē ꝫ ab actōe ſiut dictūr ſic
agēꝫ in hōiē in ſuo iūce oppō vtutis ſiue ꝫ ad ꝙ
ē digeſtio ꝫ opp ꝑ h' iō · ꝙ eſt eſtio ꝫ alia eſtio
ꝑꝫ ſcdm oppō vtutis aīal' ꝙl' ē iūcū ul' ꝙ' mū
motio · [illegible] dicit ar iſta iūꝫ a ph̄o · s · li · 1 · c · 19 · [illegible]
quod ē ſimpr uol' · 2 · ꝑ ſimp uol' · 3 · vo ex ſeruic
ꝫ prudencie ſit uol' · [illegible] de ꝑmo ꝙ oppe nē ꝑmo
ꝙ molē ꝑmo · [illegible] de aliis vō duab; ſit ſimo ꝫ diſto
ꝙ oppō iōalis eſt uolū vn̄ ar h' dr actio · opp vō
aīal' pt̄ dici ſcō ꝫ actio · actio quid' in ꝙ ꝑtinēt
rōm ꝑticutam ꝫ in ꝯūtum ē vo · factio v' ꝙ
ꝑ iatit rōm ſūna ꝫ in qūt in ſenſu ē ē
ē ul' nō rōē ſiū hitu ad appē rōalem · actō
g⁹ dirigit rō prudencie q' ē rō appētiui ꝯfectē ꝫ hitus
appē rōo · v · uo iūc · ꝫ iō dirigit oppm uolūtaiū
uoluntatē ſcōnem vo dirigit rō artis q' ul' dicat rec
titudine oppōnis vō ut ē vo · [illegible] dicit in
hitu ꝫ ad rectitudinē qm̄ ordīne ꝙ prudentia dicit r
ectitudinē oppantis · ars nō rectitudinē oppōnis · nō ar
oppantis ut hēt · s · li · 2 · c · x · v dicit ph̄s ꝙ nō ē ſile
in artib; ꝫ uitutib; qm̄ opa que ab artib; fiunt
hñt ſiui bn̄ eē in eis · v in ſeipis q̄ ſuffiat ar
tib; q' ea ſꝫ opa in ſeipis ſic bn̄ h'ita opa vō ꝙ
ſm uitutes fiūt nō hnt ſiui bn̄ eē in ſeipis ſo
lum · Sꝫ oꝫ qd' oppans ſit qualr hñs dcānē aūt
rālium oppum ꝑtin ad prudentiam · ꝙ prudentia nō
ſolum dicitat rectitudinē opis ſꝫ prīn īrectitudinē
oppantis · [illegible] g⁹ ad ꝑmū oppōm q' iſti ueteres de q'
loquit aug' male diffinierūt ut ſunt ꝫ ſo
cratēs ꝫ ſequaces ſui quos reprobat ar' · s · e · li
· e · 16 · [illegible] 2ū dd' ꝙ ſcō ut h ſumitur nō ē actio
ꝑo h ſua ꝑ eꝫ ⁹ ad ma ſm formā ut uiſū eſt
· xi differētiā ſꝫ tertiu · gīt deſcā de arte ·
[illegible]
[illegible] ūt de vlibz · s · e · ꝫ de prudentia · h ar ꝯg
de in tiltu ꝑ⁹ ar ꝑmittēt vnā ꝯpōm · 2⁹ declar
ſuam mēē rōm · i · ꝑncipiū ſcī' · 2ᵉ g⁹ pr̄ q' ꝯpōo
eſt de vlib; iūtaib; ꝫ de hiis que ſūt uētō eē
tia · eſt eſtimatio in dupl gīe · vna quid' eſt
de iūtaib; demrabilib; ꝫ ſtablib; de quib' ē ſcīa

ꝑ demōacōm · alia nō ē de pri⁴ˢ demōn ꝫ ſcīa ꝫ ſcīe
que ſūt in demrabilia oīnūs · n · ſcīe ſūt aliqua
pricipia ꝙ ꝑꝫ q' omis ſcīa ē cū rōe ꝫ ꝑ rōm ꝙ
oz ꝙ ea ex quib' ē iō ſcīam ꝙuans ſint pri lōc ·
[illegible] i · pri⁴ ſcīl' declar ſiuiū intē rōm q' q̄d ē
eē declar q' hitus eſtimatiō qui ul' q' hētur
de pr̄ ꝯſe ſit illa ſcilr' uitus q' ue dr intē⁹ ꝫ
intendit ſic arguēē hitus pri⁴ ē ul' ſcīa ul'
ars ul' prudentia · ul' ſapia ul' intē⁹ · Sꝫ nullū
ꝑmoz · e · ēē pt̄ q' relinquit ꝙ ſit intē⁹ · ꝑ
rōis ꝑ⁹ ponit ꝫ ꝑbat minoꝛe · di · q' pri⁴ ut de pri
ꝯmis ſcīa n̄ ē ē ſcīa · n̄ ars n̄ prudentia n̄ ſapi
ar · n · nō ſit ſcīa nō ipm pri ſit ſcīle · pt̄ ꝙ omē
ſcīle ē demrable pri⁴ ar demrācōis ꝫ ſcīe nō ē de
nōſtrablē ut ꝑ ꝑ⁹ poſt · eē · n · ꝑcēſſus ī iſſitum
ꝙ ꝫ pri demūracōiſ nō ſit ars n̄ prudentia pt̄
ꝙ ambe ſūt ēē ꝯtingentiū ut uiſū ē · s · ꝑrā ar
demrācōis ē neāū ut hē ꝑ⁹ poſt · q' · ꝫ hīt
pri⁴ ꝑtiſe acceptus nō ſit ſapia ꝑbat qm̄ ſapi
entis ꝑ rōm ſapie inferē hē demrācōꝫ de ali
quib' · h ar ſūt in demrālia ꝫ ſic pri tō mīoꝛ · 2⁹
ꝯdit · ma · 1 · ſꝫ utriꝫ · d · q' ū hitus illi q' de
ſcīte vm dicap⁹ ꝫ neſſariū mētiū ēē ꝯcaꝫ
ul' ſūt ꝯtingentiū ul' nō ꝯtingentiū · ali · ſe hec · Sꝫ
tm̄ mō ſcīa ul' prudentia ꝫ ꝙ oppēhendit ars
ul' ſapia · ux intē⁹ · nōē ē q' hitus pri⁴ ſit
ars moꝛ · [illegible] · i · hoꝛ aūt cum · repetit mi · d ·
ꝙ nm̄ ꝑꝫ tuū que ſūt prudentia [illegible] ꝯꝑhen
ꝫ ars · ꝙ ē eadem rō ut uiſū ꝫ ſcīa ꝫ ſapia · n
ingm̄ illoꝛ hituū nō ēē hitum pri⁴ · ē · iſt
ſinem · d · Reſtat g⁹ intēm ēē pri⁴ hītū vidiat
[illegible] ꝑcut' decoꝛ de intē q' vtiū ar ēē ipſa
ſit intē⁹ uitus · ꝫ q' nō · ꝙ nō ē uitus ·
ꝑ⁹ ꝙ ulla uirtus mē nob n̄ · s · li · 2 · c · v · et · c · 4 ·
Sꝫ intē⁹ mē nob a n̄ q' innata ē nob ꝫ ut
ab; ad ꝑꝑia ꝑ⁹ ꝑbꝫ ē q' ina ē pri⁴ nōa q' uocat
intē⁹ · q̄ intē⁹ eſt nō ē uirtus · [illegible] 2⁹ ꝙ omnis ul'
ē de diffi ut · s · li · 2 · 4 · 28 · Sꝫ intē⁹ nō eſt de diſ
ſicili cū ſit ois cū ꝯceptio q' alīꝫ ꝑbat audi
tam ut dicit boe⁹ · li · de ebd' · ꝙ ut prius · 3⁹ ·
ꝙ oms̄ uitus ē ēē ꝯ q' rōē agē ꝫ errat ad h
non ponitur uitus ne ꝑo errare ul' errare pt̄ ut nō
in · s · li · e · c · v · Sꝫ intē⁹ n̄ ē ē ſic ꝙ ēē pri⁴ n̄ ꝯ
errare ꝙ ut dr · 2⁹ mē de pri⁴ ꝑ ubiali · dicunt
in ſorib; quis delinqt · q · d · n⁹ · fores ar uocat
pri⁴ ꝑ q' ingrediunt ad ſcīam ꝙ ut ꝑus · [illegible] · ꝙ oi
intell' uitute vm dicit aīa affirmādo ul' nedo
ut · s · e · li · c · e · Sꝫ nō oīm intē⁹ vm dicit aīa af
firmādo ul' negando ut pꝫ iūcē ꝑꝫ pri ul' ꝫ ad
affirmatur ul' ad negat · Sꝫ ꝑ̄ diſiūctō ꝫ colli · ꝯ
pilatio affir⁹ negōnis qdō de unoli eē ul' nō
eē ꝫ de ullo ſit' eē ꝫ ū eē q' intē nō ē uitē⁹ uitus ·
[illegible] oppō ꝑꝫ ph̄s · s · c · li · e · 4 · ꝫ ē · [illegible] ſic · q · ꝑmo
n⁹ ē quid ē intē⁹ ut h ſiū · [illegible] ꝑ dīnd' ē ꝙ eſt
intē⁹ uitus · [illegible] ꝫ ſicut a oi du⁴ rendo · [illegible] de ꝑmo

ſcd' ē qd noīm intē ap ph̄os ſiū · 4 · modis · vno
mō ꝑ uitute eſtimatiua ſīſt' ꝫ iſte vocat intē⁹
paſſ⁹ · quod ꝙ in ſenectate ul' ſeneċtute ul' ꝑ ꝑ
detrimentum patit · leditur a corpe · dr ar ut cog
tiua ꝙ ē uitus ꝯpoſitiua ꝫ ꝯfert a fantaſmata
intētōes de ſiū ꝫ eſtabilui utibū ꝫ notiuoꝛ
ꝑturbiua aīnūbi ut ꝑdit aug' 6 · ſuꝑ ū · Dicis ar
cō uolo ꝑꝑe dr cogitat⁹ · 2⁹ mō ſūt ꝑ intē ꝑo ſeu mli
dr · n · ꝑoſſ ꝙ pt̄ omia ſi intē intelle · Dr autē
intē⁹ ūl' qō receptiua ꝙ ſiē in cōꝫ ē receptiua
formaꝫ ſcīllū ꝙ iſte intē⁹ ē receptiu⁹ ſpēꝫ in
tell' hū · 3⁹ mō ſūt ꝑ intē agente qui dr ī telle
ū ſic ſe hñs ad ſan⁴ obū intē⁹ ꝑoli ꝫ corle
nūe ad colores obiectos ocli uiſiu ut · ſ · de
aīā · [illegible] 4⁹ mō ſūt ꝑ intē ꝯuſo ad intell' ſepatū
ꝫ attingē ipm ꝫ recipi ab ea aliq̄ notiāꝫ ·
Et iſte vocatur intē⁹ adeptus qui pt̄ ſūt ul'
ꝑ tocꝫ aq̄ratō ex intē adiputē ꝫ ſoꝛ q' adi
piſcit · ul' ꝑ iū ſola ſoꝛ adepta · 5⁹ mō ſiū ꝑ itē
ſpēuo nō quid' ut dicit ꝙ ſcīam in n̄lem ipī intē
pot · Sꝫ ut dicit hitum ex uiris ꝙ ꝯcloub; ꝫ ꝯſidā in
bus acqſitū ꝫ h mō omis hitus ītell' acquiſit⁹
pt̄ dici intē⁹ ſpē⁹ · Et in hīc acceptōe ꝑtur de itē⁹
h accepto · q' ꝑ aeū omib; inn' intell' ꝫ aliul ū
ūiuoſis hitib; ꝑpani ē hitu pri⁴ · Et ſic accepne
ꝑut ē hitus uirtuos ꝑ diffē vs · q · intē⁹ ē hīt ꝯcti
nate iudiuis ꝯꝑōis ul' dicōis ſine ꝯꝑōis ꝑ ſe
note · [illegible] · n · ſic hitus h ſpōnit · q' a' ſit de ꝯcate
iudiuis · ꝑꝫ ꝑ ph̄s in h ꝑaſſu · Et a' ſit ꝯꝑōis ul' diōis
ſine ꝑ ꝑ⁹ poſt · v dr ꝑ pri ſiū demrāē · ē ꝑꝑo ine
affirmatiua ul' negatiua · intē ē hitus tlis pri⁴ q'
ꝑꝫ ꝑꝑōis ine ē · ar ſit ꝑꝑōis ꝑ ſe note · pu ꝙ ine
ſolo n̄ ē ſtatus ū ad pri ē ar ut ad ꝑꝑōes ꝑ ſe no
tas q' pri ꝫ ꝑꝑōes ine ꝫ ꝑꝑōes ꝑ ſe note ſunt
iō̄m [illegible] ad ꝯſite cū dicit iōnib' noīm ꝙ pri⁴
dr in hitu ad ꝯſite pri⁴ · ꝑꝑō aūt ine ī ſi
tudine ad negātō ꝑōis medy · ꝑꝑō aūt ꝑ ſe nō
in ſimilitudine ad intē⁹ · [illegible] th de ꝑ⁹ ſufficiat · Aūt
· 2⁹ ꝫ vo q' intē ſic accepte ſit intellitu intē⁹ ꝙ ois
hitus quo aīa dectate vm dicit ē uitus q' ꝑꝫ ꝙ diſ
ꝑoſitio ꝑfca ad optimū opus ē uitus · 4⁹ ꝑ bīe · Sꝫ h
ius q⁹ aīa decitate vm dicit ē diſꝑō eius ad op
timū opus q' ē vm dicē · Sꝫ intē ē tlis hīt ut · s ·
· e · li · c · e · ꝫ h intē · q' intē⁹ ē intell' uitus · Et h ē
rō ꝑꝫ qm̄ ph̄s ſuemgunt uitutes itell' ſ · c · 4 ·
c · 3 · [illegible] ſic tertio loco mo⁴ ſ aliq̄ dubia · [illegible] n · mō
ꝙ nōmis ꝑꝑō ime ſit ꝑ ſe nō · tm̄ ꝙ omis ꝑ ſe
nō ē neā · ātas nō hēt cauſā etius · Sꝫ nō omis
ine ē neā · ꝙ ē dare ine ꝯtingēte · pri⁴ ꝫ ſup
ficies ē alba · h uo ſiut · tū ꝙ omis ꝑ ſe nō ē ꝑ
ſe ꝑ⁹ mō · ꝙ ſi ſo mō nūc eēt demrāl' ꝙ in ꝑ ſe note ·
Sꝫ nō omis ine ē ꝑ ſe ꝑ⁹ mō ut pꝫ de iſta ſoꝛ · ē
ul' nō ē albe · tū ꝙ omis ꝑ ſe nō ē indemrāt q' ꝑ ꝙ
ꝑ poſt · v dr q' in demrāt de iſto ꝑ ſūe in tū ꝑbat
ine de iſto ꝙ ꝯ ferrea ē ferrea ꝙ ū ois in me

que dari possit. dicit. ii. forsitan quis quod mediana [illegible]
de omnibus aliis unica. [illegible] de homine de optimo [illegible]
alia et sibi [illegible] prudentiam [illegible] vi[illegible] de omnibus [illegible]

[illegible]

[illegible]

2o de partibus eius que integrales. 1o ibi autem assumere de eubulia. 3o de utilitate eius. 1o Dubitabit.
2o de connexione eius ad morales virtutes ibi.
Inspectorum unusque rursus. Et primo dividit ...
... seu legis positiva ... politica ... que communi nomine vocatur prudentia.
2o agit de architectonica. 1o Eius autem que etc. 3o de politica. 1o ipsa et activa. 2o de illa que communi nomine dicitur prudentia. 1o videtur autem et prudentia. 3o addit aliam speciem prudentie que dicitur yconomica. 1o Illarum etc. ... Species quidem igitur ... et videtur qui circa seipsum ... Querere etc. ...

[illegible]

[illegible]

ponit .iii. ibi Similiter prudentium. Et iuste quod dicit Eubu-
lia dicit quod eubulia erit rectitudo illa que secundum ... conferens
[illegible] tendit ad finem cuius prudentia est vera susceptio.
Est autem et synesis. Postquam egit de eubulia hic agit de si-
nesi. Primo dicit ... secundo excluditur
ibi. Neque totaliter. Dicit ergo primo quod post eubuliam que
dicitur esse questio consiliativa est et synesis que est distinctio iudi-
cialis et asynesia ei opposita que est indistinctio iudi-
cialis secundum quas dicimus aliquos homines esse synetos sive
sen seu distinctionem habentes et asynetos id est sine
distinctione habentes ...
[illegible]

[illegible]

sunt partes prudentie. Deinde cum dicit ... de sufficientia partium
omnes partes prudentie sunt ... scilicet ... nunc ...
iuncte dispositiones ... retinentes ... Docili
tas aptans nos ad bonum. Circumspectio ad colli
gendum ... cautio ad declinandum mala. Si eubu
lia synesis et gnome ... non sunt ... partes
prudentie. Deinde cum dicit quod omnes partes prudentie sunt partes ...
... per philosophum ... prudentie ...
habitus. Si eubulia synesis et gnome ... partes ...
habitus ...
Deinde ... partes prudentie ...
... sunt prudentie partes ...
... prudentie ...
...
...
...
...
...

[illegible]

[illegible]

ad prudentiam ut dicat perfecte rectitudinem habitualem vel actualem consilii est eubulia et quacumque dicitur de eubulia possunt etiam dici de prudentia sic accepta. Ipsa autem est habitualis vel usualis rectitudo iudicii est de synesi et eusinesia quacumque dicuntur de eusinesia etiam possunt dici de prudentia sic accepta. Non obstat quod philosophus dicat synesim non esse prudentiam cum quod ipse sumit synesim pro usu. Prudentiam autem pro habitu et hoc modo una non potest de reliqua ... cum quod sumit synesim cum parte ... et precepta prudentiam autem cum inclusione ... Et ideo ... hoc modo prudentia ... de synesi ... virtus que recte iudicat ... de prudentia ... in actu ... est prudentia ... Ipsa autem prudentia ut est perfecte iudicat ... arbitrium ... de eugnomie ... de prudentia ... eubulia eusinesia et eugnomie sunt partes ...

[illegible]

[illegible]

aliter eius filius dicitur esse heros. unde secundum ritum paganorum ex tunc dicti sunt heroes illi qui secundum fabulas post mortem suam dicebantur deificari et inter deos computari. Et sequitur. 3. quod quandoque supponit de virtute homines loquentes de heroyca senserunt ipsam esse quandam virtutem que reddit hominem meliorem et perfectiorem quolibet homine perfecto et hoc secundum genus bonitatis de qua loquimur in ethicis. Sequitur: Quemadmodum Homerus. Exponit id quod premisit dicens videtur oppositionem dispositionis heroyce et dispositionis bestialis. Ponit autem exemplum de dispositione heroyca, dicens primo quod ipsa sit bestialitati opposita. ibi: Et si quemadmodum aiunt. Dicit ergo primo quod virtutem heroycam dicimus esse supra nos, puta virtutem heroycam quam Homerus poeta dicit Hectorem esse unum heroem fecit. Priamum enim induxit in carmine suo Priamum unum regem Troie dicentem et loquentem de Hectore filio suo quod erat valde bonus ultra communem bonitatem hominum sic quod non videbatur existere viri mortalis puer sed dei. unde poterat dici vir heroycus et divinus. Notandum quod iste Hector fuit pater Francionis qui quidem Francio congregavit secum multitudinem magnam militum et hominum superiorum qui cum ipso Francione perrexerunt [illegible] venerunt enim de Troia in Germaniam iuxta flumen quod dicitur Renus et edificaverunt civitatem que dicta est Sicambria a qua aliquo tempore dicti sunt Sicambri. Postmodum vero relicta civitate illa venerunt in Gallias et tunc dicti sunt Franci nomine principis et hii vicerunt Galliam Belgicam que nunc dicitur Francia ex nomine victorum suorum et prius a nomine regionis vocabatur dicta Gallia. Unde constat quod reges Francie descenderunt de stirpe illius Hectoris viri heroyci et divini.

Sequitur: Et si quemadmodum. Probat virtutem heroycam esse bestialitati oppositam et hoc tribus. primo ex excellentia dispositionum. 2° ex diversa ratione dispositionibus, ibi: Etenim quemadmodum. 3° ex defectu temporis, ibi: quod et rarum. Primo ergo intendit tale argumentum: omnis superexcellentia virtutis opponitur superexcellentie malitie. Sicut enim se habent contraria virtus et malitia, sic excellentia virtutis et excellentia malitie. Sed virtus heroyca est virtutis superexcellentia, bestialitas vero est superexcellentia malitie. Ergo virtus et dispositio heroyca erit bestialitati opposita. Littera: ponit primo minorem, quod si quemadmodum aiunt ex hominibus fiunt dii propter heroyce virtutis superexcellentiam, et simpliciter quod sicut ex hominibus fiunt bestie propter malitie superexcellentiam, et sic habemus quod dispositio heroyca et dispositio bestialis sunt superexcellentie virtutis et malitie. Deinde ponit conclusionem, dicens quod utique talis habitus heroycus erit bestialitati oppositus.

Et nota quod hic dicit quod homines dii fiunt et esse dii non propter conversionem humanitatis in divinitatem, sed propter similitudinem aliqualem vite humane ad divinam. Et hoc modo dicit scriptura sacra: Ego dixi dii estis et filii excelsi omnes in psalmo. Quod exponens Christus in evangelio dicit quod illos dixit deos ad quos sermo dei factus est, Io. x. Et secundum hoc dicit philosophus quod vita secundum excellentiam virtutis divina erit utique maior quam secundum hominem. Et Apostolus (?) addit quod est vita divina. qualiter autem hoc divina non dicitur [illegible] sed quandam similitudinem exponit in decimo, dicens quod dei est omnis vita beata, hominibus autem in quantum similitudo quedam talis operationis existit, ut in .x. libro capitulo x.

Deinde cum dicit: Etenim quemadmodum. Arguit sic: dispositio hominis secundum quam ascendit ad principium divinum erit opposita dispositioni secundum quam descendit ad principium bestiale, sicut quod extreme dispositiones horum que maxime a se distant sunt contrarie, ut habetur x. metaphysice. Extrema autem maxime a se distant que sunt contraria. Sed secundum dispositionem heroycam homo ascendit et secundum bestialem descendit. Ergo quod dispositio heroyca erit dispositioni bestiali opposita. Littera: primo ponit virtutem minorem, dicens quod quemadmodum [illegible] nec bestie vitium est aliqua bestie sic neque virtus nec vitium est dei. Sed hec dispositio secundum quam homo assimilatur deo est quedam honorabilior humana virtute, et vocatur virtus heroyca. Et secundum quam homo descendit ad similitudinem bestie est bestialitas, est quoddam genus malitie alterum ab humana malitia secundum quam homo descendit ad similitudinem bestialem. De quo descensu dicit Augustinus: quando coitus non aptus [illegible] sibi [illegible] mulieribus [illegible] [illegible] nec negligentes [illegible] [illegible] a [illegible] appetitu [illegible] pervenit ad similitudinem pecorum. [illegible] quod [illegible] in [illegible] stola [illegible] pelliceas tunicas. i. mortalitatem meruerunt. Homo enim hominis (?) cum esset [illegible] de quo non [illegible] dicit [illegible] ipsum [illegible] comparatus est [illegible] xxi. c. xi. Per hoc intendit philosophus dicere quod in homine similitudo dei propter virtutis excellentiam, similitudo bestie propter excellentiam malitie, sunt dispositiones opposite. Littera: Quoniam et rarum. Arguit sic: dispositiones bone et mala raro sunt in homine propter difficultatem, sed que [illegible] hominum bonitatis vel malitie sunt opposita, quod [illegible] que talis sunt maxime distantes. Sed dispositio heroyca est bona et bestialis est mala et ambe raro sunt in homine, quare ipse sunt ad invicem opposite. Littera: primo intendit minorem, ponens dicit quod rarum est esse virum heroycum et divinum. Quemadmodum [illegible] dicunt Lacones consueverunt dicere hominem esse divinum quem admirantur valde bonum. Sic dicit vir divinus est. Sicut contigit Paulo et Barnabe quando [illegible] in [illegible] [illegible]. enim [illegible] [illegible] videntes miraculum [illegible] eos. sicut quod quidam claudus ex utero matris sue ad verbum [illegible] erexit et ambulavit levaverunt vocem suam licaonice dicentes dii similes facti hominibus descenderunt ad nos et vocabant Barnabam Iovem et Paulum Mercurium. Act. xiiii. Sequitur: Sic autem hoc bestialis raro invenitur in hominibus. Sed non invenitur maxime invenitur inter barbaros quia quidam sunt barbari non solum lingua sed vita. Sunt enim [illegible] fiunt autem tales bestiales vel propter egritudines vel propter orbitates et carentias amicorum eruditionem [illegible] eos mores humanos et ideo de talibus qui sunt silvestres et locum [illegible] [illegible] [illegible] philosophus. i. c. li. c. vii. Illos autem qui in fatuis et [illegible] bestialitate omnes superexcedentes et in malitia homines [illegible] [illegible] [illegible] aliquem malum non bestialem [illegible] superexcedentes [illegible] [illegible] [illegible] vocamus eos bestiales, non propter [illegible] [illegible] ad [illegible]

[illegible] et ad detestationem talis dicimus bestiales. Et nota secundum quod non eodem oppositionis modo dicuntur opposita virtus et malitia, continentia et incontinentia, bestialitas et heroyca. quia virtus et malitia opponuntur sicut extremitas vel sicut medium et extremum, ut .2. li. 2. c. 9. continentia vero et incontinentia dicuntur opposita non sicut medium et extremum sed sicut firmitas et infirmitas eiusdem bonitatis. continentes enim et incontinentes habent bonitatem rationis et electionis, ut .8. li. 1. c. h. continentes autem est firmus in hac bonitate, incontinentes vero infirmus, dum propter passionem egreditur ab ea, ut .3. c. p. Heroyca vero et bestialitas opponuntur non sicut extremum et medium nec sicut firmum et infirmum, sed ut sicut duo extrema in excessu et defectu qualiter opponuntur duo vitia circa eandem virtutem extrema sicut prodigalitas et avaritia. Sed opponuntur sicut duo extrema excedentia unum in bono et reliquum in malo. Dicit enim philosophus quod quamvis virtus secundum substantiam et rationem quod est esse dicitur secundum medietas, tamen secundum esse optimum et quod bene est quedam extremitas. 3. li. 2. c. vi. Et hoc modo extremitas bonitatis super hominem et extremitas pravitatis secundum hominem dicuntur opposite sicut extremitates excellentiis excedentes. Sequitur: Sed de hac quidem dispositione dicetur de quo est intentio. Dicit quod de hac dispositione bestiali posterius facienda est quedam recordatio. f. vi. c. li. c. q. et 9. de malitia autem et de virtute opposita dictum est prius. 3. li. 2. et 3. et 4. c. in speciali. De incontinentia vero et mollicie et de delitiis et de continentia, incontinentie opposita, et de perseverantia, mollicie opposita, dicendum est in presenti tractatu, quod ista habitus non sunt sicut idem habitus cum virtute et malitia, nec sufficient per hoc que dicta sunt de continentia, incontinentia. Nec sunt isti habitus extimandi esse facte alterius generis simpliciter a virtute et malitia, et ideo eorum perscrutatio non est aliena super a perscrutatione virtutis et malitie. Quia prius dictum est de illis, oportet dicere de istis. Sequitur: Oportet autem quemadmodum. Tradit modum procedendi circa dicenda, dicens quod oportet ponere et supponere ea que apparent de istis quemadmodum sit in aliis et oportet dubitare et sic ostendere de continentia et incontinentia et maxime ostendere ea que sunt probabilia circa has passiones, que quidem dicuntur passiones quod sunt circa passiones mitis (?) [illegible]. Sed si non dicatur plura dicere tamen probabilia quod si dicantur et solvantur et relinquuntur tantum probabilia, sufficienter erit ostensum id quod de predictis fuerit ostendendum.

Videtur utique continentia. Postquam premisit prohemium, incipit presentem tractatum in quo primo de continentia et incontinentia ponit quasdam probabiles opiniones. 2° movet quasdam dubitationes de istis, ibi: Dubitabit autem utique. c. 3. 3° declarat veritatem, ibi: Primo quidem f. c. e. Circa primum agit de iii. continentie et incontinentie et mollitie et perseverantie. f. de delectationibus et tristiciis. c. 14. De declaratione autem sunt.

Et continentia autem et incontinentia ponit. x. probabiles opiniones quarum prima est quod continentia et perseverantia videntur esse de numero studiosorum et laudabilium. Sed nota obiciens contra hoc quod superius dictum est de virtute heroyca in .3. li. e. c. de magnificentie continentia vero et perseverantia possunt esse sine virtute ut ibi dicitur est. Laus vero quedam species est honoris quare continentia et perseverantia non debent laudari sicut nec honorari. Ad hoc quod hic sunt laudabilia dicendum quod omnis dispositio disponens et inclinans hominem ad opus bonum est studiosa et laudabilis. Studiosa enim dicitur secundum quam

profectum. Sed laus secundum reputationem unam. ut .8. li. c. 13. Et apparet quod prius est laus quia disponit ad bonum et retrahit a malo. et ideo virtus studiosa laudatur. ut .3. li. 2. c. 2. et. e. c. li. Sed continentia et perseverantia disponunt hominem et inclinant ad opus bonum et ad opus quod suadetur ratione que quidem desideratur optima. ut .3. li. 1. c. li. quare ista habitus sunt laudabiles. Ad rationem vero quod quamvis honor virtute in vita possidente homo et ipsi debetur locus (?) [illegible]. Sed homo qui debetur dispositioni ad finem ultimum hoc est ab eo qui est perfectior dispositione ad virtutem. honor vero quod est laus nunquam debetur finem sed dispositioni ad finem. unde ut virtus est laudabilis in quantum est ipsa se ipsam apparet quod hec non magis [illegible] de beatitudinibus. tunc illos scilicet dispositio ordinet ad ferre dicitur esse laudabilis. Et hec in eis dicitur laudabilis in ordine ad bonum communem. Et hoc modo continentia et perseverantia sunt laudabiles. Secunda opinio est quod incontinentia et mollicies sunt de numero pravorum et vituperabilium. Istud vero apparet per oppositum ad prius. Tertia opinio est quod continentes et permanentes in ratione sunt idem sicut etiam que significant per dictionem eiusdem. Quarta opinio est quod incontinentes et egredientes a ratione sunt idem eo modo quo continentes et permanentes sunt ratione. Unde autem sic eadem existentes et continentes dicuntur in loco suo. Quinta opinio est quod continentes sciens quod prava sunt opera illa agit tamen eas propter passionem. et hoc modo contendit ratione et hoc egreditur a ratione secundum opinionem philosophi divinisso dicit (?) [illegible] rationis. Sexta opinio est quod continentes prava [illegible] concupiscentias sciens quod concupiscentie prave sunt non sequitur eas propter rationem credendi. Septima opinio est quod aliqui dicunt homines esse temperatum et continentem et perseverativum. Aliqui autem dicunt quod [illegible] [illegible] divisiones sunt quod secundum illam [illegible] quemcumque bonum est in homine continentie et perseverantie totum est in homine temperato. et ideo dicunt homines temperatum esse continentem et perseverativum. Alii vero [illegible] [illegible] quod adiacet continenti [illegible] quod [illegible] [illegible] quod non adiacet homini temperato et ideo dicunt temperatum non esse continentem. Octava opinio est quod aliqui dicunt omnem intemperatum esse incontinentem, et omnem incontinentem esse intemperatum indifferenter. Et utique loquuntur sic de eodem. Alii vero dicunt intemperatum et incontinentem esse abinvicem alteros et distinctos. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Nona opinio est quod quidam dicunt prudentem non posse esse incontinentem. Alii vero dicunt prudentes et devinos (?) [illegible] incontinentes esse. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Decima opinio est quod incontinentes dicuntur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Dubitabit autem utique aliquis. Postquam [illegible] [illegible] [illegible] et incontinentia [illegible] predicta movet quasdam dubia.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

trīce procedunt orrelinquitur insolutas q̄ solib du
bitacōis ul' ē ad quā inuentio ueritatis q̄r inuētā
ueritate nō oī rōes ueritatis inuētiuas soluere.

Primū quidē. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Sed continentes ⁊ incontinentes circa delectabilia nec circa
⁊ gustus sunt circa materiam temperantie ...
circa delectabilia non necessaria non sunt circa materiam temperantie
quia isti sunt continentes ⁊ incontinentes simpliciter ...
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ex comparatione prudentie ... ponit ... quod bestia malicie est ut ... melius autem homo malus quam bestia ... bestialitas ... bestia mala ... malus ...

[illegible]

[illegible]

ad mollem qui sequitur mores mulierum. ¶ Deinde cum dicit incontinentie autem dividit modum incontinentie quantum ad superhabundantiam et hoc facit dividendo incontinentiam in duas species. Primo ergo ponit illam divisionem. Secundo declarat alterum partem ibi: Quidam enim etc. Secundo alteram ibi: Maxime autem acuti. Dicit ergo primo quod incontinentie due sunt species. Una que dicitur precipitatio, altera debilitas. Incontinentes enim ex debilitate sunt consiliantes, sed postea consilio non immanent his de quibus sunt consiliati propter passionem superveniente. Et debilitate pereunt. Incontinentes autem ex precipitatione ducuntur a passione propter non consiliari. Quare non monentur cum dixerunt consilio ad ea que concupiscunt. ¶ Deinde cum dicit Quidam enim declarat incontinentiam debilitatis per quandam cautelam quam quidam adhibent ...

[illegible]

[illegible]

[illegible]

sp est ad altm finis ut. s. li. 6. c. 2. et c. 6. Et quo que
sunt actiua vtentium puta hominum utentium domo uel
archa uel alia re libere et non impedite magis est sunt
actiua utentium et fruentium v. s. visus est fruitio quam
delectabilissimum est quo quis optat frui ut. s. li. 1. c.
... quod non omnium optimum finis est ad alterum ab ipsis
ut. s. li. 1. c. 1. et li. 6. c. 6. ... ad solum illarum optimum
conducit non ad perfectionem nec finis est ad alterum ab ipsis.
perfectio ... finis ... est ad alterum ab ipsis. Unde
... optimum ... finis est ad
alterum ab ipsis ... optimum ... dicitur
ad perfectionem. ... sunt ab ipsa ... iam perfecta ut. s.
li. 2. c. 1. Ex hiis ... quod delectatio perficit operationem optimam
propter esse optimum et propter esse finale bonum. ... opi
nione ... dicit ... male desciverit dele
ctationem ... de ... opinione ... delectationem esse ge

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

consociati sunt potentiores ad bene intelligendum et bene agendum quam duo ab invicem separati. Secundo ibi: Naturaliter autem inest etc. ostendit quod amicitia sit necessaria ... quia videtur esse naturale ad generatum et generantem, et hoc est generale non solum inter homines sed inter volatilia quae sunt generantia, ut grues et cetera animalia. Et inter plurima alia sicut apes et formicae. Et inter homines qui sunt ad invicem unius generis. Videtur ergo ex naturali inclinatione ad genus quod amicitia per cuius coniunctionem sit quaedam familiaritas et socialitas. Tertio ibi: Propter quod et philanthropos etc. idem ex philanthropia, id est ex amore hominum, quae apud Latinos vocatur humanitas. Et dicitur a philos quod est amor et anthropos quod est homo, quasi amor hominum. Quod maxime in historiis apparet, propter quod nos laudamus homines philanthropos, id est amatores hominum, qui sunt maxime apti ad socialitatem et familiaritatem, quia sunt circa sententiam [illegible] dicit homines [illegible] quae Graece dicuntur [illegible]. Quarto ibi: Videbit autem quis idem ex directione naturae, quia videtur omnis homo omni homini sicut naturaliter familiaris et amicus, sicut in erroribus viae apparet, quia quilibet aliud errantem in viam interrogat et alterum liberat, acsi omnis homo sit omni homini familiaris et amicus. Quinto ibi: Videtur autem et civitates continere amicitia. Dicit ergo quod amicitia videtur continere civitates in statu suo, quia legis positores et principes magis student circa amicitiam inducendam quam etiam iustitiam. Quod idem est nunc apud legislatores de concordia et amicitia, quia concordia videtur esse similis amicitiae. Et non in multo concordia est verum amicabile. Sed legis positores maxime appetunt pro salute civitatis concordiam et maxime expellunt contentionem quae est contraria amicitiae et maxime solvit civitates. Sexto ibi: Et amicis quidem existentibus etc. ponit quod amicitia inducit quod veroses non debent esse. Septimo ibi: Et iustorum maxime etc. ostendit quod amicitia est consecutiva in ratione iustitiae, quia propter indigentiam omnibus hominibus cohabitantibus, amicis existentibus nihil opus est iustitia. Homines autem iusti existentes indigent amicitia. Octavo ibi: Propter secundum. Quia iustorum hominum maxime videtur esse amicabile. Et secundo quod inter omnes cohabitantes est perfecta amicitia, sicut est inter iustitiam, quia perfecta amicitia facit res amicorum communes quantum ad usum, et ideo quod tunc non habet locum commutatio neque iudicatio neque poena iustitiae. Secundo quia ad iustitiam exigitur amicitia, quia ipsa vel per se sufficiens ut [illegible]. Et quod ad utrumque pertinet ad quam plurimum iustitiae, quia nullus est finis appetitus commutationum et distributionum quia nullus indiget ut habeat ea quae sunt aliorum per modum amicabilem. Quartum ibi: Non solum autem etc. Quia inter vitia maxime iustitia est alienum bonum, ut supra dictum est in quinto libro capitulo tertio. Et et quod quaedam ad bonum est effectus amicitiae ut in quinto libro. Et est maxime iustitia. Sexto ibi: Non solum autem. Ostendit quod amicitia est quoddam bonum tamquam obiectum praelaudabile, quia amicos amamus. Dicit ergo quod amicitia videtur esse non solum necessaria homini sed etiam quoddam bonum honestum vel virtuosum, quia amor est bonus et laudabilis: quia nomen amicitiae laudabile est et bonus quod ipsa amicitia est

quoddam bonum honestum boni. Unde etiam primo dicit quod est laudabile mirorem, dicit quod nos laudamus homines philophilos, id est amatores amicitiae amatores. Et philophilia videtur esse de numero bonorum. Et quidem de multis existimant quod eadem sunt viri boni et idem, scilicet quod omnes viri boni sunt amici, et hos amici sunt viri boni. Non vero ad eundem modum quia amor est utilis vel rei delectabilis. Sed solus amor boni honesti est virtuosus. Non amamus propter eam in se delectabilem, non quod proprie amamus in se propter accipientem. Sed autem honestum amamus propter propter se, et solus amor est laudabilis.

Dubitantur autem etc. Postquam philosophus ostendit veritatem [illegible] quo praecipue amor [illegible] secundum [illegible] ibi: Non autem utique. Et primo recitat positiones hominum naturaliter loquentium. Secundo naturaliter loquentium. Et debemus. Secundo quod est relinqua videlicet: Quoniam multa etc. et intendit moralia: videlicet quod ostendit naturaliter loquentes leviter deficere ibi: Utrum quidem. Dicit ergo primo quod de ipsa amicitia dubitantur non pauca, quia quidam ponunt amicitiam esse similitudinem quandam et ponunt amicos esse qualitates eos qui sunt similes. Ad quod allegant proverbium sapientis quo dicitur: omne animal diligit sibi simile. Sed et homines non primum sed omnis avis ad similem sibi diligetur, et omnis homo similibus suis sociabitur. Ecclesiastici 13. Dicunt ergo ita omnem similem ut adsimilem sic colonias et etiam alia ad se similia. Quidam autem ex contrario dicunt contrarium dicentes figulos et omnes sibi tota animalia similes esse ad invicem contrarios, invidos et aemulos. Quarto ipsae omnes sequuntur moralia ut plurima fuerunt apparentia. Quinto ibi: Et debemus. Recitat sententias naturaliter loquentium de amicitia. Dicit ergo quod de hac opinione inveniuntur aliqui superius et altius et profundius et naturalius, id est per naturalia inquirentes. Dixit enim Euripides poeta terram exsiccatam desiderare pluviam humidam, et amans et appetens sicut caelum et dicit quod terra non incitabile inter omnes maxime in divinis partes cum est repletum plurima necesse in terram sicca eadem, id est in humiditate sua ad [illegible] ad amatum divinum in tunicam. Et Heraclitus autem plus reuenit cum ista opinione, dicens contrarium esse conferens et commodum suo contrario. Et dicit quod optima armonia in sonis fit ex contrariis propriis. Quarto cum natura ex rebus differentibus et secundum contrarius factus dicit omnia fieri qua ad eam deducit contrarietas ac si contrarietas sit omnium causa amoris vel amoris causa. Quidam autem opinantur contrarium ex contrarietate, id est ex opinione contraria. Huius fuerunt plurimi naturales sicut Empedocles dicens quod similis appetit similis. Non vero quod dicit est simile unumquodque unumquodque sicut album cum albo, medium cum medico. Aliter vero per contrarius hic enim cum parvo vel socii cum socio. Propter quod ergo signo quia similitudo proportionis est causa plurimae amicitiae. Tertio ibi: Dicit secundum unumquod naturalis nusquam ut principio medium sumat in eam [illegible] Natus est alia requiri ad amicitiam quam ad amicitiam si socialis eorum [illegible] videlicet. Deinde cum dicit: Naturalia quidem dicit quod naturalia non sunt de amicitia inquirendum. Relinquitur quod non sunt propria praesentis intentionis. Nos autem hic unumquodque in illis debemus perscrutari ex principiis sicut visum est. Postea. Deinde cum dicit: Quaecumque dicit quod hic intendimus quaecumque sunt quae humana sunt, pertinentia videlicet

aliquid ad praesentem negotium alienum, ut supra primo libro capitulo 8. Iusti? Humana scilicet ad mores et passiones hominum pertinentia, puta utrum inter omnes quicumque sint possit esse amicitia, an solum inter bonos, sic quod non sit possibile homines existentes malos esse invicem amicos. Et etiam utrum sit tantum una species amicitiae an sint plures. Deinde cum dicit: Unum quidem. Ostendit naturaliter loquentes de amicitia leviter deficere. Dicit quod quidam existimantes unam solam esse speciem amicitiae crediderunt hoc ex levi et insufficienti signo arguentes, quod amicitia recipit magis et minus, sicut et ea quae sunt eiusdem speciei. Omnis ergo amicitia recipit magis et minus, id est comparatur per magis et minus, quia dicitur quod iste magis amat patrem quam fratrem. Quae ergo amicitia sunt eiusdem speciei sunt eos. Sed hoc est signum minus insufficiens, quia ea quae sunt diversa specie recipiunt magis et minus, dicimus enim quod rosa est pulchrior flos, et quod optimum dulcium. Dicit ergo ultimus quod de istis dictum est in libris [illegible] quod est superius, id est dictum, et profundius secundum naturalem philosophiam. Sed quod iste remittit ad quintum physicorum ubi de istis comparationibus agitur.

Forte autem utique. Postquam philosophus ostendit [illegible] amicitia, hic procedit ad eam, et primo investigat amicitiae differentias. Secundo de amicitia tractat secundum partes eius ibi: Differunt autem. Secundo docet eius conservationem et dissolutionem ibi: In omnibus utique existentibus amicitiis etc. Circa primum primo praemittit investigationem differentiarum. Primo dicit quaedam praeambula ad distinctionem. Secundo infert conclusionem ibi: Ergo bonum quidem. Quod est de distinctione amabilis generaliter accepti. Secundo de distinctione amabilis accepti per modum finis ibi: Videbitur autem. Tertio de amabilis simpliciter et delectabili accepto ibi: Ut igitur. Quarto de amabili secundum apparentiam supposito ibi: Amare autem. Quinto de amatione amicorum ibi: Tribus autem. Sexto de amatione amicorum non redamantium ibi: Volentes autem. Septimo de amatione amicorum redamantium ibi: Vel apparentes. Dicit ergo primo quod forte, id est certe fiet nobis manifestum ad quod intendimus de amicitia cognito amabili, quod est obiectum amicitiae, quia non omne quod est amatur, sed solum id quod est amabile, et hoc ita quod sit unum tantum, quod omne amabile est vel bonum vel delectabile vel utile. Deinde cum dicit: Omnis non probatur hoc per locum a contrario. Quaecumque enim multipliciter dicitur unum oppositorum multipliciter dicitur et reliquum, ut in topicis. Sed odibile et fugibile opposita amabili dicuntur, quae sunt malum contra mores, tristitia, appetitus et nocivum, aliquo vero, sicut habetur in secundo capitulo 3. Unde et haec divisio amabilis proportio quae est amabile de tribus modis oppositis, scilicet bonum et delectabile et utile. Deinde cum dicit: Videbitur autem. Quod amabile per modum finis sunt tantum duo, scilicet bonum et delectabile, quae sic patet ibi: Videbitur autem. Quod amabile utile videbitur esse id cum quo fit quoddam bonum vel delectatio, quia quod non est ad finem, et utile est amabile ut finis. Sicut quod amabilia ut fines et per modum finis sunt tantum duo, scilicet bonum et delectabile. Deinde cum dicit: Utrum igitur amabilium. Quod secundo ergo est sufficiens amabilium quod est amabile in amabile ut per alterum tantum ut ad finem, et sic est utile, vel propter se ut finis, et hoc dicitur quia vel ut finis amatus per appetitum simpliciter, et sic est delectabile, vel per rationale, et sic est bonum honestum. Secundum quod est quod bonum simpliciter et delectabile simpliciter est amabile simpliciter, et bonum unicuique et delectabile unicuique est amabile unicuique. Ponit ibi: Videntur.

Postea autem ponit eam in quaestione dicens quod quaeritur utrum homines amant bonum simpliciter vel bonum ipsis, quia sicut sic amare utilia discordant ad invicem. Et ita differunt esse bonum simpliciter et delectabile, quia per unumquodque amare non est appetere. Sed unumquodque velle idem esse. Sed hoc amare et appetere amatum quod volunt sibi. Sed ad hoc respondet dicens quod unusquisque amare idem quod est ei bonum vel delectabile. Et tamen sic bonum simpliciter et delectabile simpliciter videtur esse amabile simpliciter. Tamen de virtute unicuique est amabile id quod unicuique est bonum et delectabile. Et est ei secundum quod bonum et delectabile existimans volunt. Unde quod sic amabilia simpliciter. Sed ex quo bonum et delectabile ad appetitum istorum vel illorum, quod sit amabilia ista vel illi, quia secundum quod omni bonum appetit, ut secundo libro ipsum. Unde et dicit quod bonum simpliciter et delectabile simpliciter sunt omni debita dispositione sunt amabilia simpliciter. Sed declinando ad amorem huius vel illius bonum vel delectabile unicuique est amabile unicuique, ut supra primo libro capitulo 4. Deinde cum dicit: Et quod unusquisque amat non quod est ei bonum vel delectabile vel utile. Sed ipsum tale quod apparet ei tale vel talis quod ponit ibi: Amat autem. Secundo ibi: Differet autem, tangit quod bonum dicit quod ad amationem non differt quod amatum sit bonum vel non sit bonum quod quaecumque se habeant dummodo bonum vel delectabile appareat amabile utique. Si autem non apparet quod aliquid bonum existens non amabitur. Deinde cum dicit: Quod est quod ad amationem non est amicitia quam ponit ibi: Tribus. Primo dicit ad quaecumque est amatio ab eis est redamatio. Sed ab inanimatis non est redamatio, quod ad inanimata non est amicitia. Hoc autem ponit primo quaestionem, secundo ibi: Neque non est propter. Quae ibi: Neque voluntas. Dicit quod omnis enim amicitia amato ex amicitia volumus bonum illius. Sed nulli inanimato. Sed volumus bonum quantum amamus ex amicitia. Hoc ponit primo quod voluntas quod inanimata non est bonorum eorum vel ad bonum eorum. Benevolentia enim est velle bonum unius ipsius gratia et si quis cum salvari vult non est quod vult salvum, unde sibi ut ipse habeat vinum salvum. Et ita: Amico. Ponit maxime apparens quod est quod benevolentia non redamatorum non est amicitia, quod ponit ibi: Volentes. Et sic omnis amicitia est benevolentia in contrapassis, id est amantes et amatos redamantes. Sed benevolentia non redamatorum non est amicitia. Hoc autem ponit primo, secundo ibi: Benevolentia. Dicit quod non omnis benevolentia mutua est amicitia, puta illa quae est latens. Tertium ponit ibi: Vel si apponendum etc. hic sicut alii unum quia non sunt amici, quia latentes secundum se sunt benevoli ad invicem mutuo quia non omnis mutua benevolentia sit amicitia, nisi per omnes omnis benevolentia mutua est amicitia. Hoc ponit per quod ad istam propositionem impositam propria. Scilicet quod omnis amicitia est benevolentia in contrapassis apponendum est non latens, ad hoc ut omittatur praedicatum, quod benevolentia mutua latens non est amicitia. Deinde ponit maior [illegible] praeponendo talem propositionem: Vel amicos etc. quaerit ergo dicit aliquos esse amicos quod latet sententiam quam se habent ad seipsos, quod dicitur non mutuo. Deinde cum dicit: Oportet autem ex omnibus praedictis inferre definitionem amicitiae, dicit quod oportet amicos ad hoc quod sint amici benevelle ad invicem et velle bona sibi mutuo, ita quod sit non latentes propter aliquod praedictorum trium amabilium. Si autem ita se habeant ipsi sunt de amicitia inter eos est vere

amicitia. Ex hiis 9o colligit diffinitionem amicitie, i. ab
strato dicens quod amicitia est mutua duorum benivolentia ipsa eorum
non amabilium non latens propter benivolentiam mutuam. Et ... partes
huius diffinitionis colligit ex probatis ... est facile.

Differunt autem etc. Investigata diffinitione amicitie
hic agit de ipsa secundum partes subiectivas eius. Primo quidem
secundum partes inissas dividit per dictas amabilium et amantium
et 2o per partes ... dividit per dictas ... i. Vide
...

indiget longo tempore uel consuetudine. Si autem non uel[ociter] ... ad hoc autem ipse dicit quod illi ... ita amicabilia ... uolunt quidem esse amici non sunt tamen ... consuetudine amicabiles ... uelox uoluntas ... amicitie non ... ibi Haec quidem ... delectationem ... amicitia est perfecta ... amicos ... amicis ... sicut fuit predictum ... dictis ... Quae autem propter delectabile ... conuenientes ... ad inuicem ... Primo ... uirtuose amicitie ... delectabile ... utile ... autem ... delectabile ... utile ... Quae autem non ... propter delectationem ...

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

mercatores [illegible] accipiunt [illegible] ad amicos [illegible]

[illegible] Alie quidem [illegible]

[illegible]

[illegible] ibi [illegible]

benefaciu[n]t subditis sicut bonus pastor curam habeat subditorum ut bene operentur unde et consueuit q[uod] ad pastorem cura ... omnium. unde et homerus dicit agamenonem optimum regem esse pastorem populorum. Deinde cum dicit Talis autem. ...

[illegible]

de cuius lege amicitia filiorum ad parentes [illegible] consimilis est
amicitia quedam ad parentes sicut hominum ad deos [illegible]
non est sicut filia ad aliud equale [illegible] ad bonum et sup
perexcellens sicut dii paganorum loquendo [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

retribue p dignitate eor que passus est . i . eor
que recepit et hoc debet facere sponte antequam requiratur .
Dicit quod volens tribuere non debet facere aliquam a quo re

[illegible]

lib. ix.

adu͂c ponit .2o. q̄onis difficultatē ibi g͞r omīa. 3o
q̄onē soluit ibi q̄m ꝗ nō oīa. pr̄o g͞o ponit q̄onē sub
tilis actidis. d. q͞ sicut p̄dictatū fuerit dubia s͞
ꝗ talia sb͞equīna dubitatōm h͞nt. p͞m utrū op͞teat ꝗ
tribuere ꝗ obedire p omīa p͞ri ul' laboranti op͞
tebit obedire medico mag͞ q͞ p͞ri ꝗ mrī bellicosis
ordinād' ēē p duc͞ ex͞ercitus mag͞ q͞ p p͞rem. ibi ar͞
vitē sit mīstrādū amico suo mag͞ q͞ uiro [illegible] ibi ar͞
vitū mag͞ sit retribu͞ ꝗ grā sit mag͞ reddā b͞nfcōz.
q͞ sit dand' b͞nfca amico sicud sit po͞ ambob' tribuere.
Deinde cum ibi g͞r omīa q̄onis difficultatē. d. q͞ nō ē faci
le determinare certe oīa d͞ ꝗ p̄dcīs incidēt. cu͞ eni͞ ea
[illegible] nō se h͞nt uniformiter. sꝫ multiformiter h͞nt n
multas ꝗ omīs d͞ras q͞ntum ad hoc quid' mag͞ tribuēd͞
p utilitate [illegible] mag͞ [illegible] p͞i b͞nficcōe sim
mag͞ [illegible] mag͞ [illegible] studiosis mag͞
[illegible] studiosis ꝗ consanguineis mag͞ [illegible]
qualitatiuas d͞ras h͞nt bono ꝗ nec͞ [illegible] retribu
cōnū quedam h͞nt mag͞ de bono ꝗ mīr de nec͞. p͞m
cōe uiro [illegible] indigenti mag͞ tonuē [illegible]
nec͞ q͞ reddē debitū ꝗ [illegible] h͞ndam [illegible] ꝗ ē ma
gis nec͞ ꝗ mīr bonū. Deinde cum ibi q̄m ꝗ nō omīa esse
soluit q̄onē. p͞o ponit q̄dā que pene d͞ras ho͞m. sꝫ
aliam [illegible] d͞ras [illegible] ibi Et b͞nfca. 3o expō
[illegible] ibi fforte ꝗ. 2o p͞ma ibi Q͞m quid' g͞r. Dic g͞o
p͞mo nō ēē [illegible] qm nō [illegible] reddā s͞n
retribuenda eidem. sꝫ ut dicet infra singlis s͞
gula s͞ quod sūt eis p͞p͞ria ꝗ congruentia. Deinde
ibi Et b͞nficia. ponit 2a [illegible] ad cuius [illegible] q͞
[illegible] sūt retribuc͞s ꝗ utr p͞tende [illegible]
[illegible] ut tradit in hꝯ ōne. Dicit g͞o q͞ re
tribucōes ē ut iup͞lib͞ mag͞ ad suscepta b͞nfcia
q͞m simp͞r sit donādū [illegible] q͞ ad mag͞ ē reddē
dū mutuū creditori t dz q͞ dand' amico q͞ [illegible] altro.
Deinde ibi fforte ꝗ. exponit h͞ic s͞am o͞ p d͞ras
excepcōes. [illegible] ibi q͞m. n. [illegible] reddit a͞m utriꝫ ex
cepcōis ibi Q͞d g͞r [illegible] p͞a exceptō ē [illegible] u͞ ē
retribu͞ mag͞ q͞m dand' ꝗ [illegible] ē retribu͞
p ꝯpassi. dic g͞o p͞o q͞ [illegible] datū ē mag͞ retr͞
buend' q͞ dand'. fforte n͞ ē cū. p͞ [illegible]
quid' t [illegible] liberauit te a latronib' ꝗ a morte.
[illegible] quid a͞ ē [illegible] ꝗ t [illegible] ibi
uiuit p͞r tuꝯ. mō pone q͞ liberator tuꝯ ē captus
sic tu fuisti ꝗ p͞r tuus sit [illegible] ꝗ a͞ uiuit nō ē captꝯ
[illegible] captiuis n͞ tu [illegible] tu ꝗ potes [illegible]
[illegible] tuum [illegible] cui g͞o [illegible] d͞o h͞ d͞r
[illegible] q͞ uidet ... ut [illegible] pot͞ liber
[illegible] sui [illegible] ꝗ [illegible] n͞ retribuere liberan͞ p liberatiōe
[illegible] p͞ris suū liberatori suo q͞ [illegible] dare
[illegible] ēē reddū mag͞ q͞ dand' amico ul' p͞ri re
[illegible] ē ut [illegible] excedat retribucōm
ul' reddicōe. in bonitate ul' nec͞ [illegible] ē declināndum
ad [illegible] datōm mag͞ q͞ ad retribucōm. sꝫ [illegible] p͞e
misso [illegible] mag͞ nec͞ ē [illegible] p͞ri ibi amo
[illegible] q͞ [illegible] b͞nfcōz qui [illegible] hoi. [illegible]

fiet q͞ [illegible] ibi q͞m. n. ponit [illegible] exceptōm. d. q͞ q͞m
n͞ ē equale [illegible] n͞ ē eq͞m n͞ dignū retribue a͞m p͞ssima
i. p͞uitate b͞nficii. [illegible] a͞ p͞t d͞r p͞o in datiōe 2o in
accomodatiōe. d͞r g͞o q͞ [illegible] dignū retribue [illegible]
[illegible] b͞nficiat hoīem [illegible] ꝗ retribuend' seu reddo
si futura ē sicut [illegible] q͞ studiosus [illegible]
in h͞. n. [illegible] nō ē eq͞m retribue sicut [illegible] cū ab
[illegible] ibi [illegible] n͞ ē eq͞m q͞ re
[illegible] ei [illegible] ē [illegible] ibi 2o
declarat idem [illegible] accomodat͞. d. q͞ q͞m [illegible] q͞ accomo
datū n͞ ē reaccomod͞ q͞ [illegible] accipiōe [illegible]
accomoda͞ [illegible] accomodat͞ uiro epiekei ꝗ bono.
[illegible] a͞ bo͞ n͞ [illegible] mālo q͞r n͞ [illegible] q͞ iste
bonus reaccomodet illi malo. [illegible] in rei ueritate
sic se h͞ q͞ iste sit malus n͞ ē eq͞ dignitas accomod͞
ꝗ reaccomod͞ n͞l [illegible] sit ita. [illegible] ē bonus sic ex
[illegible] n͞ [illegible] negando ei rea
comodatōm. Deinde ibi [illegible] [illegible] assignat cā
[illegible] excepcōis q͞ [illegible] dcm̄ ē in [illegible]
[illegible] q͞ rōes q͞ sūt excepcōes
[illegible] n͞ h͞nt [illegible] ibi uniformi͞
[illegible] q͞ que sūt [illegible] q͞ [illegible] retribu͞ [illegible]
[illegible] mag͞ [illegible] q͞ [illegible] uarie [illegible]
[illegible] contingit in [illegible] casib' op͞
[illegible] retribucōi. [illegible] retribuer͞
oīd' dimitti ut uisū ē. Deinde ibi Q͞m quid' g͞r.
[illegible] p͞ma p͞o [illegible] cā. 2o id uat cā
s͞ d͞ras hoīm ibi Sꝫ a͞ facē [illegible] 2o [illegible] declarā
ibi Sꝫ ꝗ [illegible]. [illegible] ponit [illegible] nō [illegible] Eoꝝ q͞d' q͞
[illegible] dat [illegible] dcm̄ ē [illegible] q͞ [illegible] g͞o p͞o n͞ ēē
[illegible] q͞m n͞ oīa oīa sūt reddā. [illegible] p͞ri oī q͞ad
[illegible] ioui [illegible] sacrificatur omīa. sꝫ
d͞ns [illegible] sūt d͞ra [illegible] ꝗ singlis [illegible]
[illegible] eoꝝ sūt [illegible] p͞p͞ria ꝗ [illegible]
singul. [illegible] q͞ alia [illegible] ꝗ alia [illegible] a͞m
[illegible] b͞nfcōs sūt [illegible] eoꝝ exigūt retribuenda. Deinde
[illegible] a͞ facē [illegible] p͞o in [illegible] 2o in p͞a
rentib' ibi uideb͞ ꝗ. 3o in [illegible] ibi Sꝫ ꝗ oīm̄ senū.
in a͞cis [illegible] n͞ ad amicos. d͞r g͞o p͞o q͞ [illegible]
q͞ singul' congruentia [illegible] sūt reddenda [illegible] ꝗ [illegible]
[illegible] hoīes facē. p͞o [illegible] q͞ uocāt ad nup
[illegible] mag͞ [illegible] q͞ [illegible] ē [illegible] q͞ [illegible]
ordinat ad [illegible] uocātur ꝗ ad [illegible] ꝗ ad
plancta q͞ sūt [illegible] ꝗ [illegible] cā hoīes [illegible]
cognatos debe mag͞ [illegible] [illegible] ꝗ [illegible]
[illegible] faciēda p [illegible] nup͞. Deinde ibi uideb͞ ꝗ.
[illegible] in [illegible] d. [illegible] uidebit op͞c ma
xime sufficet. i. [illegible] [illegible] p͞entib' in uit
[illegible] q͞ filii sūt debētes h͞ p͞entib' [illegible]
[illegible] ꝗ melius q͞m [illegible] [illegible] debent eis h͞o
rem [illegible] ꝗ [illegible] p͞entib' q͞ n͞ h͞orem [illegible]
[illegible] qui ē in cultu [illegible] n͞ [illegible] h͞orem de
bent p͞ri ꝗ mīri. n͞ [illegible] h͞orem q͞ [illegible] sapi͞s
n͞ [illegible] qui [illegible] ducis [illegible] sꝫ debēt p͞ri h͞orem
p͞rnū ꝗ mīri mīnū. Deinde ibi Sꝫ ꝗ oīm senū. [illegible]

idem [illegible] d. q͞ ꝗ oīm senū debem h͞orē q͞m [illegible]
[illegible] puta in assurgendo ꝗ capitis [illegible]
ꝗ [illegible] sicut in depositōe caputii. Deinde ibi ē ad amicos.
[illegible] in amicis. d. q͞ ad amicos sic ad f͞res [illegible]
[illegible] ꝗ oīm [illegible] Deinde ibi Sꝫ ꝗ [illegible]. [illegible]
[illegible] exposita declarat ꝗ [illegible] d. q͞ cognatis ꝗ
[illegible] ꝗ reliq͞s oīb' [illegible] oīm͞ ul' [illegible]
[illegible] ē [illegible] q͞ ē sing͞l' [illegible]
[illegible] q͞ debent singl' s͞ eoꝝ [illegible] ꝗ [illegible]
ꝗ s͞ [illegible] ꝗ [illegible] b͞nficiū [illegible]
Deinde ibi Eoꝝ [illegible] g͞r ponit [illegible] d. q͞ facile ē iudi
[illegible] qui sūt [illegible] in [illegible] eoꝝ [illegible] q͞ un͞
alteri debeat [illegible] eoꝝ [illegible] differentiū ge
neris [illegible] ē [illegible] ibi [illegible] dat unū [illegible]
d. q͞ [illegible] ē a p͞missa [illegible] q͞ [illegible] ꝗ
[illegible] p͞o [illegible] de singlis que sūt eis p͞p͞ria
ꝗ congrua in q͞ [illegible] sūt [illegible] p̄tendi.

[illegible] p͞dcōꝝ [illegible] s͞. ꝗ. p͞m utr͞ [illegible] ā
[illegible] sit mag͞ obedi͞ p͞ncipi q͞ p͞ri. 2m utr͞ in
op͞e domestico mag͞ p͞ri q͞ [illegible] 3m utr͞ p͞ri [illegible] do
mestico sit mag͞ obed͞ q͞ p͞ncipi [illegible] [illegible]
[illegible] sit [illegible] q͞ [illegible] [illegible]
[illegible] mag͞ q͞ ei q͞ [illegible] [illegible] 6m utr͞ [illegible]
mag͞ teneat͞ liberare p͞rem suū a latronib' [illegible] sing͞
[illegible] liberauit [illegible] 7m utr͞ [illegible] b͞nfcōr͞
negāda sit recompensatio retribucōis. 8m utr͞ [illegible] de
bitus [illegible] ꝗ [illegible] debitus p͞ri [illegible] mīri ꝗ debit͞ p͞i
[illegible] ꝗ debit͞ [illegible] ꝗ debit͞ sapi͞. 9m utr͞ [illegible] Ad p͞m
d͞r q͞ in op͞e [illegible] ē p͞ncipi [illegible] p͞ri [illegible]
ē [illegible] retribucōes [illegible] p͞ncipi sūt [illegible]
[illegible] n͞ debem͞ p͞ri h͞orē q͞ debe͞ duci. [illegible] h͞orē
i op͞e [illegible] ꝗ debe͞ p͞ncipi [illegible] in re [illegible] cum
[illegible] in domesticis ut [illegible] l. g. c. x. q͞r i op͞e [illegible] ma
gis ē obed͞ p͞ncipi q͞m p͞ri [illegible] mag͞ ē obed͞ p͞ri

[illegible] q͞ in op͞e domestico. Deinde p͞ncipi [illegible]
[illegible] p͞nceps in [illegible] n͞ [illegible] q͞ [illegible]
p͞ncipi in p͞ncipatu [illegible] mag͞ ē obed͞ q͞m alteri. [illegible] p͞r
in domo [illegible] ē p͞ncipatus [illegible] ut. [illegible] l. g. c. xi. p͞nceps
[illegible] p͞ncipat' in domo [illegible] p [illegible] domꝯ ē [illegible]
[illegible] ut [illegible] p͞o [illegible] q͞r [illegible] ꝗ in reb' domesticis ma
gis ē obed͞ p͞ri q͞ p͞ncipi. [illegible] p͞ncipis ꝗ [illegible] ꝗ
mag͞ nec͞ n͞ [illegible] p͞ncipi [illegible] nec͞
[illegible] domestica [illegible] filius ē [illegible] ꝗ [illegible]
nec͞ [illegible] p͞nceps [illegible] domesticę
[illegible] ē [illegible] ut [illegible] l. g. c. xii. q͞r
[illegible] q͞ p͞ncipe p͞r [illegible] n͞ [illegible] [illegible]
q͞ p͞nceps [illegible] domesticę n͞ [illegible] obe
ē p͞ncipi mag͞ q͞ p͞ri in rebus domesticis.

[illegible] q͞ in op͞e [illegible] mag͞ ē obed͞ p͞ncipi. p͞ri
[illegible] ad p͞ncipi q͞ in op͞e domestico p͞ri. p͞i
[illegible] ut [illegible] l. i. c. v. Et q͞ [illegible]
[illegible] ē in domo [illegible] totū [illegible] ut [illegible] i. [illegible] Et q͞ aūt
p͞ncipis maior ē [illegible] q͞ p͞ris in domesticis [illegible] ille
qui ē [illegible] ut [illegible] l. 4. c. xi. q͞r i reb' [illegible]
[illegible] mag͞ ē obed͞ p͞ncipi q͞ i domesticis p͞ri [illegible] p obie.
Deinde [illegible] repugnent.

De 3o [illegible] q͞ sit [illegible] qui ē [illegible] q͞ [illegible] g͞ius
mag͞ q͞ ei qui ē [illegible] p͞ honestatem [illegible]
q͞ fortior est a͞icia [illegible] ex [illegible] q͞ [illegible] ex co
[illegible] q͞ [illegible] est [illegible] q͞ [illegible]
[illegible] ad [illegible] assimilatur [illegible]
[illegible] ut [illegible] l. a. c. xiii. Sꝫ a͞icia ad [illegible] ē [illegible]
[illegible] ex [illegible] consanguineos ex [illegible] p [illegible]
[illegible] ut [illegible] l. g. xii. a͞icia [illegible] ad a͞icum
[illegible] ut [illegible] l. 2. c. i. [illegible] ē amici ad consanguineum q͞ ad a͞m
[illegible] p̄ [illegible] fortior ē a͞icia mag͞ i
[illegible] consanguineo [illegible] [illegible] p͞o
q͞ alteri [illegible] amico. Deinde in opp͞m [illegible] q͞ mag͞ ē op͞
[illegible] q͞ [illegible] a͞icia [illegible] bono
[illegible] ē [illegible] amici [illegible] ut [illegible] l. g. c. e. [illegible]
[illegible] amico q͞ [illegible] mag͞ [illegible] amico
q͞ consanguineo. Deinde [illegible] mag͞ [illegible] ē ei qui ē a͞c͞
[illegible] q͞ ei qui ē amic͞ [illegible] g͞ius
[illegible] ex [illegible] mag͞ ē op͞ [illegible] a͞icia
que sꝫ copulat [illegible] intelligere [illegible]
[illegible] que [illegible] ē [illegible]
[illegible] q͞ [illegible] aliquid [illegible] q͞ illa
[illegible] p͞ [illegible] a͞icia [illegible] bonū [illegible] q͞
[illegible] a͞icia ē [illegible] que consanguineos [illegible]
mag͞ ē [illegible] q͞ [illegible] ꝗ [illegible]
[illegible] mag͞ q͞ consanguineos. Deinde
[illegible] a͞icia [illegible] ut [illegible] l. g. c. e.
[illegible] a͞icus ad a͞icū [illegible]
[illegible] ut ad [illegible] ē. n. a͞icus [illegible] ut [illegible] l. c. e.
[illegible] a͞icia ē [illegible] ꝗ [illegible]
ut [illegible] l. g. c. g. [illegible] de a͞icia [illegible] beat [illegible]
[illegible] sūt [illegible] ut [illegible] l. g.
[illegible] sūt in [illegible] ut [illegible]
[illegible] l. g. c. g. q͞ [illegible]
[illegible] sola [illegible] a͞icia ē [illegible] ut [illegible]
l. g. c. e. Deinde [illegible] mag͞ [illegible] ē
qui [illegible] ē [illegible] sꝫ a͞icus [illegible]
est simp͞r [illegible] ut [illegible] q͞d [illegible] n͞ ēēt q͞d ꝗ
[illegible] q͞ consanguineus. [illegible]
[illegible] q͞ [illegible] a͞icum [illegible] q͞ est [illegible] bonū q͞
bonus a͞icꝯ [illegible] bonū [illegible] a͞icꝯ ut [illegible]
l. g. c. [illegible] q͞ a͞icꝯ ē simp͞r bonus ꝗ [illegible]
[illegible] bonū ꝗ [illegible]
[illegible] ut [illegible] l. g. c. e. consanguineꝯ ꝗ ut
consanguineꝯ [illegible] mag͞ ē [illegible] amico [illegible]
[illegible] q͞ consanguineo. Deinde g͞o ad [illegible] q͞ a͞icia
consanguineoꝝ est fortior q͞ a͞icia bonoꝝ [illegible] simp͞
[illegible] n͞ [illegible] bonū
[illegible] ꝗ [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] ut [illegible] l. g. c. i. [illegible] differentē [illegible] a͞icia [illegible]
[illegible] p [illegible] ꝗ [illegible] p [illegible] ē.

De 4o [illegible] q͞ filius mag͞ [illegible]
liberare p͞rem suū q͞ liberatorē suū. p͞o q͞
mag͞ [illegible] liberare [illegible] qui ē ei [illegible] ꝗ [illegible]

& displicet quod alicui alium. Sed patet quod in filio [illegible] ut s. l. g.
c. xi. & c. xii. quia magis tenetur liberare patrem. 2° quod omnis
pars magis tenetur exponere se pro toto suo quam pro aliquo alio. unde
demum. n. minimum & ad [illegible] se vult exponere pro dicto [illegible]
pro salute totius. sed filius se habet ad patrem ut pars ad
totum ut s. l. g. c. xii. quia magis tenetur exponere se periculo
pro patre suo quam pro quocumque alio. 3° quod omnis res magis debet
ei cuius est res quam cuicumque alteri. sed filius est res patris ut s. l. g.
c. xii. & [illegible] filius [illegible] patri quam alicui alteri
[illegible] sue. [illegible] magis tenetur [illegible] patri quam
alii. 4° quod filius magis tenetur retribuere illi cui nunquam potest sufficienter
retribuisse propter magnitudinem accepti beneficii & tenetur ad
quam illi cui alii potest sufficienter retribuisse. sed patri nunquam potest
sufficienter retribuisse sicut nec deo ut s. l. g. c. & liberatori
vero potest aliquis sufficienter retribuisse. patri si semel liberet eum. ergo ma-
gis tenetur retribuere patri illi. 5° quod ex dilectione magis tenetur
illi a quo magis diligitur. sed magis diligitur a patre quam ab
alio ut patet ex hiis que de amore parentum ad filios
[illegible] s. l. g. c. [illegible] & c. l. c. g. ergo magis tenetur patri subvenire
quam liberatori. 6° quod [illegible] patris quia unde [illegible] debet magis li-
berare patrem suum ipsius quam alium. patrem quam liberatorem suum.
Sed oppositum arguitur primo quod [illegible] pro [illegible] patre [illegible]
[illegible] pro oppositum [illegible] remunerari. sed libe-
rator meruit liberando quia pro liberari debet remunerari quia [illegible]
debet ei tamquam [illegible] primum non debet patri
nec alii ut [illegible]. ergo liberator magis debet liberare suum liberatorem
quam patrem. 2° quod [illegible] nusquam [illegible] fortis eadem
remuneratio [illegible]. sed liberator [illegible] est suum beneficium liberando
patrem [illegible] liberari [illegible] magis
[illegible] alicuius. Ad [illegible] est [illegible] melior & filius
magis tenetur liberare liberatorem suum quam patrem suum. [illegible]
[illegible] beneficium [illegible]
illa beneficia [illegible] est digniora retributione [illegible] est magis laudabile magis
difficile magis liberale magis forte magis voluntarium & beneficium
magis gratuitum. [illegible] quod [illegible] opus quanto magis [illegible]
[illegible] & magis [illegible] tanto magis est meritorium & magis retribu-
dignum. Sed beneficium patris & liberatoris sunt [illegible]. ergo do-
nare vitam & salvare vitam sunt equalia beneficia. [illegible]
[illegible] & [illegible] [illegible]. [illegible] liberator
salvavit vitam [illegible] liberato. quia eorum beneficia sunt [illegible]
Sed [illegible] equalitate beneficium liberatoris [illegible]
magis laudabile quam beneficium patris [illegible] & bona
[illegible] laudabilia ut s. l. [illegible]. illa [illegible] est [illegible] & [illegible]
[illegible] ad [illegible] & [illegible]. [illegible]
magis liberale quia [illegible] non [illegible]
[illegible] l. c. g. liberator [illegible] liberat
operis [illegible]. [illegible] fortis in [illegible] & [illegible]
[illegible] magis
voluntarium pro eo quod [illegible] ex electione. illud vero plerumque ex concupiscentia.
[illegible] sunt beneficio magis gratuitum [illegible] beneficiant [illegible]
[illegible] periculum mortis [illegible] plorans
[illegible] emisit. quia beneficium pro liberatore [illegible]
[illegible] est retribuere quam beneficium patris. quia liberator
magis tenetur [illegible] liberatorem retribuere liberatori quam patri.
[illegible] ergo ad primam in oppositum quod liberator [illegible]
[illegible] [illegible] sunt [illegible] in beneficio omnia

namque patris dona [illegible] [illegible] omnia restituit ei. Ad 2m [illegible] quod filius [illegible] pars patris quia
liberator [illegible] exposuit periculo pro dicto [illegible]
[illegible] tota [illegible] & non
[illegible] se habent magis debeat
diligi quam ille [illegible] exposuit vitam & [illegible]. Ad 3m di-
cendum quod [illegible] in deitate loquendo omnis res magis debet [illegible] illi
cuius est quam alteri. sed in [illegible] alienum [illegible]
[illegible] tamen [illegible] eam [illegible] 1us li-
berator reddidit ei rem [illegible] & [illegible] eam suo [illegible]
[illegible]. Ad 4m dicendum quod retribuendo debet non
ad [illegible] dilectionis sed ad actum [illegible] in [illegible] & co-
[illegible] bonum [illegible]. sed [illegible]
ut s. l. i. c. x. [illegible] quod pater magis diligeret filium
[illegible] & magis [illegible]. [illegible]
ut a. su. ponitur [illegible] sicut dicitur Joh. xv.
Ad vim dicendum quod filius non potest in [illegible] sufficienter retri-
buisse patri [illegible] pro se [illegible]. Sed [illegible] potest unquam
sufficienter ei retribuisse patri si moreretur pro vita patris. [illegible]
[illegible] quod nunquam liberatus potest ei sufficienter retribuisse
[illegible] exponeret morti [illegible] libe-
ratoris posset magis retribuere digniter [illegible] patri.
Ad 6m [illegible] dicendum quod [illegible] loquitur in [illegible]
tunc [illegible]. [illegible] opinionem [illegible] non sit ne
[illegible] ergo [illegible] [illegible] [illegible]
compensatio retribuantis [illegible]
[illegible]. Sed beneficium [illegible] quoddam bonum
quod non [illegible] remunerari. [illegible] Sed oppositum dicitur [illegible] Ad
[illegible] retribui [illegible] quod debeat [illegible] de-
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible].
2° quod retribuendo [illegible] magnitudinem ma-
[illegible]
[illegible] quod malum beneficiis [illegible]
[illegible] ad [illegible] ad q.
[illegible] retribui [illegible] debet fieri [illegible]
[illegible] quod [illegible] beneficium
[illegible] quod malicia [illegible] donacionis tollit [illegible] benefi-
cii & reddit eam retributione indignam. [illegible]
dignam quod magis est malicia [illegible] beneficium [illegible] quod [illegible]
[illegible] redimendus [illegible] [illegible]
[illegible] se [illegible] sententiae philosophi. [illegible] quod retri-
buendo [illegible] malicie [illegible]
[illegible] quod retribuere [illegible]
[illegible] variis circumstanciis que vix ex-
plicari non possunt ut dicit philosophus. Ad [illegible]
Dicendum [illegible] quod honores [illegible]
[illegible] viri [illegible] duas
[illegible] eum [illegible]
[illegible] sicut philosophus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] magnificando [illegible]
nos [illegible]
[illegible] nos [illegible] magnificare magis

[illegible] honorem [illegible] ma-
gnitudine [illegible] honorem [illegible] magnitudine
[illegible] honorem [illegible] magnitudine.
beneficii & sic honorem [illegible]
[illegible] ad [illegible]
beneficium. [illegible] ut [illegible] in omnibus [illegible]
[illegible] ut [illegible] magnitudinem [illegible]
[illegible] & [illegible] & beneficii. Sed exhibemus honorem
divinum quia deus est [illegible] omnium [illegible] & omnia
[illegible] omnia [illegible] & [illegible] & [illegible]
[illegible] beneficia. [illegible] honorem [illegible]
[illegible] in [illegible] significantes [illegible]
[illegible] quas [illegible].
Habet autem dubium. Dicitur [illegible] primo quod [illegible]
[illegible] amicorum [illegible]
[illegible] debeat [illegible] remanere. [illegible] questionem
in generali [illegible] dubium [illegible] est de eo
quod est amicitia dissolvi vel non dissolvi ad amicos [illegible]
[illegible] in statu [illegible] utrum [illegible]
[illegible] debeat vel non debeat remanere. [illegible]
vel adeo [illegible] tunc solvitur [illegible] quorum pri-
mus est utrum [illegible] amicorum [illegible] in malum [illegible]
dissolvenda. 2a. utrum [illegible] dissolvenda [illegible]
[illegible] utrum [illegible] amicorum [illegible] bonum
[illegible] dissolvenda. [illegible] utrum ad
amicum [illegible] nos debeamus [illegible] sicut ad [illegible]
[illegible] In primo articulo [illegible] fuerat [illegible]
[illegible] ad amicos [illegible]
2° [illegible]. 3° [illegible]
[illegible] accepte[illegible].
Dicit ergo primo quod [illegible] amicitias dissol-
vi. ad eos qui [illegible] propter utile vel propter delectabile
[illegible] habeant [illegible] utile vel delectabile quod cessan-
tibus causis cessabunt effectus. [illegible] duo erunt esse
[illegible] amatores [illegible]
[illegible] delectationibus vel [illegible]
non amat [illegible] dissolvi [illegible] Accusa-
[illegible]. Dicitur [illegible]
[illegible]. 2° [illegible] Dicit ergo primo quod [illegible]
[illegible] alium. [illegible] propter utile vel
propter delectabile simulet & fingat se amare propter amorem
virtutis [illegible] duximus. [illegible]
[illegible] amicos [illegible]
[illegible] se esse amicos. [illegible]
[illegible] Dicit ad [illegible] duo [illegible]
[illegible] amare propter amorem virtutis
[illegible] non operatur [illegible] in signum virtutis
[illegible] operatur ad delectabile vel ad
utile [illegible] deceptum [illegible] & accusare [illegible] non
alium. [illegible] fecit deceptorium. 2° dicit
quod si decipiatur a fallacia & fictione alterius iustum
est accusare decipientem & magis quam eos qui [illegible]
monetam violant. [illegible] decipiunt
[illegible] & [illegible] magis [illegible]
[illegible] mori [illegible] deceptio.
[illegible] Sicut. Dicitur principale argumentum

ad amicum vitiosum. primo ponit articulum. 2° [illegible]
amicum acceptet a principio tamquam bonum & sic [illegible] bonus [illegible]
[illegible] fiat malus [illegible] utrum [illegible] amandus. 2° sol-
vit. d. quod [illegible] amicum [illegible] remanere. 3° probat
[illegible] quia non omne [illegible] est [illegible] amicitia amabile. Sed
tamen [illegible] bonum [illegible] amatorem
esse omnis [illegible] esse mali [illegible] in eo qui factus
est malus non est bonum virtutis quia [illegible] est amabile [illegible]
amicitia. [illegible] ponit [illegible] Siquidem. [illegible]
nemo bonus debet assimilari homini pravo. Sed [illegible] s.
l. g. c. g. quod omnis amicus est talis [illegible] quod bonus non
erit amplius amicus homini pravo. [illegible] ponit [illegible]
[illegible]. 2° [illegible] Dicitur & [illegible].
[illegible] utrum [illegible]. Dicitur 2m articulum quoniam
[illegible] ipsum. d. utrum [illegible] amicitia dissolvenda sit
[illegible] dissolvenda. 2° solvit [illegible]
[illegible] quod [illegible] bonum [illegible]
[illegible] dicit ergo quod non
omnibus malis sunt [illegible] amicitie dissolvende [illegible]
[illegible] qui sunt sanabiles [illegible] insanabiles [illegible]
[illegible] ad sanabiles [illegible] correctionem
[illegible] ad recuperandum [illegible]
[illegible] magis [illegible] ad recuperandum [illegible]
[illegible] bonus [illegible]
amicitie magis [illegible] esse [illegible] bonum [illegible] certa
[illegible] Rursus autem quod ad insanabiles [illegible]
[illegible] dissolvitur amicitia
ad hominem malum quod non erat [illegible]
[illegible] est [illegible] tamen ut [illegible]
[illegible] a virtute [illegible] & amicus
bonus [illegible] restituere & restituere
ad pristinam bonitatem recedit ab eo & eius [illegible]
[illegible] iniuria [illegible] Sicut hic.
Dicitur 3m articulum quoniam [illegible] dubium d. Si iste
permaneat [illegible] amicitie & alter fiat magis
[illegible] & magis bonus [illegible] differt. In [illegible]
ab eo qui in [illegible] manet. [illegible] illo ma-
nente sic utendum [illegible] amico. 2° [illegible] vel non [illegible]
[illegible] quod non [illegible] ut [illegible]
[illegible] magis
[illegible] distantia [illegible]
[illegible] Si unus maneat puer [illegible]
& [illegible] mores [illegible] fiat vir [illegible] est optimus [illegible]
[illegible] erunt [illegible] amici. q. d. non. [illegible]
[illegible] placentes [illegible] sicut omnis ad [illegible]
[illegible] placentes [illegible] de eisdem [illegible]
[illegible] ab eisdem [illegible] erunt ipsis [illegible]
[illegible] complacebunt [illegible] ad [illegible]
[illegible] quod [illegible] non [illegible] amicos [illegible]
non est possibile amicos ut dictum est s. l. g. c. [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] ad [illegible] non erunt amici. [illegible]
[illegible] in [illegible] maioris [illegible] Sed [illegible]
[illegible] utrum [illegible] Dicitur [illegible] articulum. q. primo dicit ipsum
[illegible] d. quod utrum oportet [illegible]
[illegible] vel [illegible] vel [illegible]

[illegible] concordare concordantes [illegible] que sunt pro nobis [illegible] et quod est magis [illegible] de quibus contingit aliquos esse concordia. Deinde cum dicit: Et civitates, ostendit per quem modum concordia fiat, et primo facit hoc, secundo autem in opposito, ibi: Cum autem uterque. Dicit ergo primo quod tunc dicimus fieri concordiam in civitatibus quando cives concordant cum videtur omnibus quod principatus seu principes sint eligibiles vel eligendi secundum politiam aristocraticam, vel cum omnibus videatur quod compugnandum sit lacedemoniis, vel quod Pittacus debeat principari, et cum hoc omnes consentiunt et cum ipse Pittacus hoc voluit et electioni de se facte consensit; tunc in quantum ipso sic fit est concordia inter cives. Deinde cum dicit: Cum autem uterque, ostendit predictum modum in opposito, dicens quod cum uterque duorum vel quilibet omnium se ipsum velit principari, sicut ad Euripidem poeta describit in poematibus suis, tunc dicitur fore rixa vel contentio et discordiam nasci ex eo quod quilibet vult honorem et utilitatem sibi ipsi. Quia non est concordare eos quorum uterque vult bonum hoc omnia [illegible] sed quando voluntas omnium fertur in eundem principem, cum plebei simplices volunt et consentiunt viros epieikes et optimos principari, tunc quidem fit concordia quia sic omnibus quod appetunt. Deinde cum dicit: Politica autem, ostendit de concordia quid est, dicens quod concordia [illegible] non sit amicitia simpliciter sed est amicitia quedam politica [illegible] circa ea que sunt ad civitatem conferentia et ad vitam sufficientia pertinentia. Et ex hoc [illegible] quod amicitia politica non est simpliciter amicitia [illegible] amicitiam simpliciter et proprie [illegible] unius hominis ad alterum [illegible] ad omnes homines [illegible] ad omnes [illegible] cum omnibus et [illegible] concordat cum omnibus in negotiis talibus quibus. Deinde cum dicit: Est autem talis, ostendit de concordia in quibus est maxime, dicens quod talis concordia est maxime inter eos qui sunt viri epieikes et boni [illegible] concordantes quod boni viri [illegible] concordant [illegible] ipsis [illegible] cum suo [illegible] ut dicitur [illegible] non [illegible] diversis horis ut dicitur [illegible]. Deinde cum dicit: Tales autem, [illegible] boni viri concordant ad invicem [illegible] eo quod sunt in eisdem [illegible] existentes et [illegible] eisdem bonis gaudentes quod bonis secundum virtutem [illegible] quod his [illegible] non [illegible] eorum [illegible] ad [illegible] simpliciter [illegible] ordinatur ad bonitatem et ad virtutem. [illegible] bonorum voluntates [illegible] non [illegible] ab uno desiderio in alterum sicut [illegible] Euripus [illegible] ut dicitur [illegible]. Deinde: boni viri [illegible] volunt [illegible] que sunt [illegible] bona ut dicitur [illegible]. [illegible] volunt adinvicem [illegible] per quod alter alteri conveniunt et alter alteri obligatur. Ex quibus omnibus [illegible] quod boni viri sunt concordes. [illegible] predicta bonorum concordie [illegible] appetunt

Deinde cum dicit: Pravos autem, ostendit [illegible] pravos est concordia minime. Dicit ergo primo quod non est possibile homines pravos esse concordes [illegible] esse [illegible] eos esse amicos [illegible] nisi forsitan in parvo et in modico tempore [illegible] eo quod singuli pro se ipsis appetunt superhabundantiam et plus debito in utilibus et volunt deficere et minus habere de laboribus et [illegible] in ministeriis et [illegible] sibi [illegible] quod [illegible] hoc eo quod [illegible] et [illegible] superhabundet in [illegible] in [illegible] duo mala [illegible] bonum [illegible] eo quod [illegible] ex eo quod singuli ad propria non ad commune bonum intendunt [illegible] scilicet discordia et contentio quia isti cogunt se adinvicem et mutuo opera iusta facere et ipsi nolunt iusta facere et tunc surgunt accusationes, impugnationes et pugne [illegible] concordia [illegible] ut dicitur [illegible].

Benefactores autem. Deinde [illegible] benefactores amant beneficiatos magis quam amentur ab eis, et quod illud [illegible] quidem excepta in singulis [illegible] opinionem [illegible] quod benefactores [illegible] suos beneficiatos magis amare quam ipsi beneficiati [illegible] amant benefactores suos quibus bona opera sunt circa eos, et quod illud [illegible] sicut res irrationabilis [illegible] eius queritur [illegible]. Deinde [illegible] opinionem aliorum [illegible] solvit; tertio [illegible] reprehendit insufficientiam [illegible] videlicet [illegible] opinionem ponit [illegible] Epicharmum [illegible] opinione [illegible] Epicharmum [illegible] quod [illegible] benefactores amant beneficiatos [illegible] quod [illegible] debere nolunt [illegible] creditores [illegible] debent [illegible] diligunt eos creditores autem [illegible] optant et curant salutem [illegible] debent [illegible] beneficium receptum beneficiati sunt debitores [illegible] benefactores [illegible] creditores [illegible] debetur [illegible] benefactores volunt [illegible] beneficiatos [illegible] retributionem [illegible] amant eos [illegible] reddere gratias [illegible] amant suos benefactores [illegible] ponit [illegible] Epicharmus [illegible] radicem [illegible] quod Epicharmus [illegible] forte diceret [illegible] a [illegible] sumentes ex mala radice et ex malo [illegible] non ex [illegible] bonorum morum [illegible] malo [illegible] ipsum [illegible] quod [illegible] dicitur [illegible] quod [illegible] homines [illegible] receptorum [illegible] retributionis faciende [illegible] appetunt [illegible] beneficium [illegible] recipere magis quam [illegible]

[illegible] Non [illegible] quod [illegible] homines sunt [illegible] recepte [illegible] libenter recordantur [illegible] videmur [illegible] gratias [illegible] recepto beneficio hominem recipientem [illegible] redigit [illegible] obligans [illegible] non libenter [illegible] recordatur [illegible] ut [illegible] in [illegible] Seneca [illegible] beneficior [illegible] Non [illegible] quod [illegible] homines appetunt dare magis quam recipere [illegible] deficiunt [illegible] sit [illegible] ut dicitur [illegible] beatius sit dare magis quam accipere [illegible]. Deinde cum dicit: Videbitur autem, [illegible] opinionem reprehendit ut insufficientem, dicens quod [illegible] apparebit [illegible] causam [illegible] assignata [illegible] ex [illegible] accommodantes [illegible] ex [illegible] rei [illegible] ex occasione [illegible] non respondet ad questionem [illegible] accommodantes non habent amicitiam [illegible] accommodant [illegible] voluntatem seu desiderium [illegible] salvari debitores [illegible] solutionis gratia [illegible] benefactores amant et diligunt beneficiatos dato quod non sint eis utiles [illegible] retributio [illegible] amare [illegible] retributionis [illegible] quod benefactores amant [illegible] magis quam [illegible] opinio [illegible]. Deinde cum dicit: Quod in artificibus, [illegible] solutionem assignans [illegible] quod [illegible] benefactores amant magis beneficiatos [illegible] autem [illegible] opificias [illegible] ex opere [illegible] delectabiliorem [illegible] delectabilis [illegible] ex [illegible] difficilius [illegible] [illegible] Dicit ergo primo quod in artificibus [illegible] quod [illegible] de benefactoribus quod artifices opera sua diligunt [illegible] quod [illegible] utilitas [illegible] ex eis [illegible] quod omnis opifex plus diligit opus suum quam diligatur ab opere [illegible] poete [illegible] diligere [illegible] poetas qui [illegible] diligunt poemata sua [illegible] filios. Sic [illegible] benefactor ad beneficiatum [illegible] quod beneficiatus est quasi opus benefactoris [illegible] benefactores diligunt beneficiatos [illegible] opera sua magis quam [illegible] ponit primo [illegible] secundo [illegible] plus diligit opus quam [illegible] assignat [illegible] ergo [illegible] eligibile [illegible] amabile omnibus [illegible] actu [illegible] opifex [illegible] quod [illegible] diligit suum opus [illegible]

autem quod opus non diligit opificem sicut suum esse quia non [illegible] diligit quam diligitur ab opifice [illegible] Dicit [illegible] Diligit [illegible]. Esse autem [illegible] quod ipse opifex [illegible] actu operans est actu faciens est suum opus [illegible] quam actus faciens [illegible] faciens est facere [illegible] actus [illegible] ut est [illegible] actu [illegible] fieri [illegible] facti. Sed actio et passio [illegible] faciens et [illegible] sunt [illegible] actus duorum scilicet agentis et patientis [illegible] ista duo scilicet agens et patiens faciens et factum sunt unum et [illegible] actu unum [illegible] est modus quo faciens est suum opus [illegible] modo quo intelligens [illegible] sunt unum ut habetur 3 de anima [illegible] intellectus [illegible] intelligere [illegible] intellectus [illegible] vivit [illegible] opus et opifex. Sic [illegible] quod opus non [illegible] diligit opificem sicut [illegible] sunt [illegible] et adiuvicem unum. Deinde [illegible] quod ipse [illegible] actus [illegible] duorum [illegible] ab agente in passum [illegible] in passo [illegible] ipse [illegible] illuc fertur amor [illegible] magis fertur amor [illegible] principium. Deinde cum dicit: [illegible] utile [illegible] eligibile [illegible] diligit [illegible] quod eius [illegible] opus actu est [illegible] quod [illegible] utile est ut unusquisque opifex opus suum diligat [illegible] opus non sic diligit opificem suum [illegible] Deinde cum dicit: Est autem [illegible] utile [illegible] appetitivo [illegible] sufficienter manifestum [illegible] autem [illegible] duo [illegible] esse [illegible] in memoriis [illegible] non [illegible] est [illegible] laus [illegible] vel [illegible] sufficienter [illegible] Deinde cum dicit: Sic autem, assignat [illegible] benefactor beneficiatum diligit plus quam [illegible] omnis [illegible] in re illa in qua est bonum [illegible] illa est ei delectabilis et amabilis [illegible] plus est in ea bonum [illegible] magis amabilis. Sed bonum benefactoris est in patiente beneficium [illegible] benefactore vel non [illegible] quia benefactor plus gaudet in beneficio quam [illegible] beneficium plus est delectabile et amabile benefactori quam [illegible] quod gaudet in quod [illegible] non [illegible] residua [illegible] dicens quod bonum benefactori est [illegible] secundum actum [illegible] bonum [illegible] in opere suo quod est in patiente beneficium. Sed ipsi patienti beneficium [illegible] bonum est in [illegible] non forte bonum [illegible] utile [illegible]

spem h(abe)t (et) e(st) m(agis) delect(abi)le (et) amabile q(uam) op(us) bonu(m) v(ir)tutis
q(uo)d h(abe)t b(e)n(e)factor in b(e)n(e)ficiato. (et) s(ecundu)m p(ro)missio(n)em ad excellentia(m)
p(ro)missis e(st) h(abe)t ut (i)sti s(u)pplem(en)tu(m) p(ro)missa i(n)t(er) eo(s).
Et e(st) a(d)u(er)t(en)d(um) q(uo)d b(e)n(e)factor h(abe)t bo(nu)m i(n) b(e)n(e)ficiato (et) n(on) e co(n)v(er)so q(ui)a
ex debito (et) ex vi(r)tute morali b(e)n(e)factor ut s(ecundu)m e(st) s(ibi) in-
...
vult e(st) (con)ti(n)gu(u)s. delectab(i)lia. assig(nat) c(aus)a(m) (secundu)m p(ro)p(ter) (quam)
tenus ... d(i)stin(ct)io(n)em delectab(i)li(u)m p(ro)p(ter) duas ...
q(uo)d ... delectab(i)le ... ut e(ss)e p(rese)ntiu(m) v(e)l
e(ss)e futuru(m) ... delectat n(on) q(uo)d (con)tingit ...
... nos. s(ecun)d(u)m q(uo)d ... e(st) delect(abi)le ... p(rese)ntiu(m) ...
... delect(abi)le e(st) sola spes
... (et) ...
... delect(abi)le e(st) sola memoria ...
delectab(i)lia ... assig(nat) ... bonu(m) ...
e(st) ... delectabi(le) (et) amabi(le) ... b(e)n(e)ficiati ...
... b(e)n(e)ficiato ... b(e)n(e)ficiato

[illegible]

[illegible]

dilig(un)t q(uam) p(a)tres ... 8. c. 12. ... dicit e(ss)e
... b(e)n(e)factores (et) b(e)n(e)ficiatos (et) q(uo)d mag(is) s(e)ntit ...
Dubitatur de veritate. 8. q. Exposi-
... determinat. q(uaestio) utru(m) o(portet) ho(m)i(n)e(m)
amare max(im)e se ip(su)m v(e)l aliq(ue)m aliu(m). p(rim)o q(uaestio)nem
p(ro)ponit. 2(o) ... ar(gu)it ... 3(o)
ad ... (con)t(ra)rium dicit. 4(o) ... modus sol-
vendi ... Dubitatio ... solvit ...
... solv(it) ... epilogando (con)cludit ...
... dicit ... p(rae)dicta(m) ...
dubitatione(m) ... utru(m) ho(m)i(n)e(m) oportet amare max(im)e
se ip(su)m v(e)l max(im)e aliq(ue)m aliu(m) ...
... arguit q(uo)d n(on) se ip(su)m ...
... opi(ni)one (et) ... homi(n)es ...
... eos ... max(im)e diligu(n)t (et) vo-
cant eos amatores sui ...
... dicit q(uo)d ...

[illegible]

[illegible]

seipsum minus amat non in bonis exterioribus in bonis
corporalibus et exterioribus ... [illegible]
sed quod amare seipsum est bonum ... [illegible]
ur epiekes et bonus sit ve philautus ... [illegible]
[illegible]
... philautus ... epiekes ... diligit ... [illegible]
... epiekes est philautus maxime ... [illegible]

[illegible]

immo indiget. Quod hoc ipse innuit dicens quod illi qui dicunt ipsi quoniam nichil superhabundantes et superflua existimant eos solos esse amicos qui sunt utiles. Unde quia talibus amicis non indiget quia bonis necessariis sufficienter erit ei ut dicitur 8 libro c. 6. Forte non indiget illis amicis qui sunt propter delectabile vel forsan in parvo quia vita felicis cum sit delectabilis ut dicitur libro 1 c. 13 non indiget superinducta delectatione ut videtur dicere. Secundum dicit quia bonis non indigens amicis talibus neque ad utile vel delectabile videtur nullis indigere amicis. Contra [illegible] quia amicitia sit triplex amicabilis [illegible] quidem propter utile, alia propter delectabile et alia propter bonum ut libro 8 c. 3, videtur [illegible] quod felix non indiget amicis propter duo [illegible] indigeat propter 3. Sed contra [illegible] [illegible] philosophus [illegible] omnis [illegible] felicitas [illegible] modum possessionis [illegible] quod felix indiget amicis propter delectabile. Sic et felix. 3o quod indiget propter bonum [illegible]. Dicit ergo quod hoc quod illos dicunt esse forte non est verum [illegible] libro 1 c. 9 et 10 quod felicitas est operatio quedam [illegible] [illegible] existit [illegible] esse [illegible] quedam possessio [illegible]. Non ergo [illegible] indiget pluribus amicis ad faciendum [illegible] indiget [illegible] quibus indigent [illegible] illa que [illegible] non indiget propter [illegible] [illegible] ut ait philosophus [illegible] [illegible] indiget ad [illegible] non indiget ad [illegible] possessionem. [illegible] felix [illegible] quod felix amicis indiget propter delectabile [illegible] sicut [illegible] et [illegible] delectabiles sunt [illegible] [illegible] actiones [illegible] [illegible] erunt ei delectabiles. Hoc est ponit [illegible] quod felix esse est bonum operari et bonum [illegible] ut dicitur libro 1 c. [illegible] autem boni viri est studiosa quia virtus opus virtuosi bonum reddit ut dicitur libro 2 c. [illegible] et est secundum se ipsum delectabile [illegible] ut dicitur in fine [illegible] ut [illegible] libro 1 c. [illegible] [illegible] [illegible] opus sit [illegible] delectatio non solum [illegible] quia nos [illegible] [illegible] magis quam nos [illegible] actiones magis quam [illegible] [illegible] studiosi [illegible] simpliciter delectabiles. [¶] 2o Studiosorum [illegible] quod [illegible] actiones virtuosorum [illegible] erunt delectabiles quia bonis [¶] [illegible] [illegible] boni viri [illegible] [illegible] in se [illegible] delectabile. [¶] [illegible] magis [illegible] prius [illegible] actiones [illegible] [illegible] melius videmus ea que videmus directe quam ea que videmus reflexe. [illegible] [illegible] melius speculamur ea que [illegible] directe quam ea que reflexe. Sed prius [illegible] cognoscimus [illegible] directa nos ipsos [illegible] reflexa. [illegible] magis illorum quam nos ipsos. [¶] [illegible] amor [illegible] ad [illegible] [illegible] hominem [illegible] cognoscere [illegible] sic alterum. [¶] 2o [illegible] quod [illegible] opus virtuosum non solum [illegible] [illegible] delectabile [illegible] studiosus quia opus est [illegible] delectabile [illegible] [illegible] virtuosum [illegible] [illegible] honeste delectabile est viro studioso delectabiles libro 1 c. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] quod felix amicis indiget propter [illegible] quia [illegible] prima sunt ex electione 2a ex [illegible] 3a ex [illegible] hominum studiosorum. [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sic arguit [illegible] illis indiget [illegible] eligit. Sed [illegible] felix [illegible] [illegible] [illegible] eligit speculari bonos [illegible] amici [illegible] illis indiget. Hoc est ponit [illegible] quod ipse eligit speculari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] studiosi [illegible] [illegible] actiones boni viri existentis [illegible] [illegible] studiosi [illegible] [illegible] actiones propter duo [illegible] propter [illegible] [illegible] amore. [¶] 2o [illegible] Existimant. Arguit ad idem sic [illegible] illis indiget sine quibus non est facile [illegible] difficile [illegible] optime [illegible] [illegible] amicis est difficile quia [illegible] amicis indiget. Hoc est declarat [illegible] quod homines existimant oportere vivere felicem delectabiliter [illegible] difficile [illegible] vero [illegible] solitario esset vita difficilis quia non est facile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] operari. Sed cum aliis et ad alios cum amicis [illegible] [illegible] est ei facile [illegible] [illegible] magis [illegible] magis delectabilis [illegible] [illegible] esse [illegible] felicem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut dicitur libro 1 c. 9. [¶] 3o Studiosus [illegible] felix [illegible] gaudet [illegible] [illegible] [illegible] operationibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] delectatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] delectatur in bonis melodiis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dissonis. Sed amicis [illegible] felicis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] felicis [illegible] felix indiget [illegible] [illegible] delectabilibus. Hoc est ponit [illegible] [illegible] [¶] [illegible] novimus quod magister [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in domo sua clamavit [illegible] [illegible] [illegible] ad ignem in domo magistri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] clamorem audiens magis [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de combustione domus [illegible] ignis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] clamore [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] omnis homo gaudet operibus suo [illegible] [illegible]. [¶] 4o [illegible] [illegible] Arguit sic. Felix illis indiget [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amicis sic [illegible] indiget. Hoc est ponit [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amicorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Naturalius autem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] utrum felix indigeat amicis indigentiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod homini studioso et felici [illegible] eligibile [illegible] amicum [illegible] [illegible] quod [illegible] est ei eligibile [illegible] amicos [illegible] [illegible] eligibile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] investigando moralia [illegible] quod felix amicis indiget [illegible] [illegible] nobis [illegible] [illegible] quod homini studioso et felici est [illegible] eligibile desiderabile et appetibile amicus

studiosus. [¶] 2o [illegible] negativa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vivere [illegible] in quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 2o [illegible] eam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod vivere sit bonum et delectabile [illegible] [illegible] homini studioso. 2o [illegible] declarat [illegible] quod est ei delectabile [illegible] videns [illegible] [illegible] [illegible] arguit quod est [illegible] bonum et delectabile [illegible] est homini studioso bonum et delectabile ut [illegible] libro 1 c. [illegible] [illegible] libro c. [illegible] Sed vivere est [illegible] bonum et delectabile quia homini studioso. Hoc est ponit [illegible] [illegible] 2o [illegible] vivere et declarat. [illegible] [illegible] quod est vivere [illegible] [illegible] quod est vivere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vivere et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diffiniunt vivere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicentes quod vivere [illegible] [illegible] [illegible] sentire. Vivere et in hominibus diffinitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vivere [illegible] [illegible] immediate posse [illegible] vivere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] reducatur ad actum sicut perfectum ad perfectius [illegible] quod est ad finem reducitur ad suum finem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. In operationibus consistit [illegible] bonum hominis ut dicitur libro 1 c. [illegible] quia [illegible] vivere [illegible] hominibus est sentire et intelligere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vivere [illegible] [illegible] quod vivere sit [illegible] bonum et delectabile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] arguit sic omne determinatum est de natura boni ut dixit Pitagoras [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modo [illegible] [illegible] uno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Sed vivere est quoddam determinatum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vivere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia vivere est de natura boni [illegible] [illegible] delectabile. Hoc est ponit [illegible] 2o [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] delectabile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] vivere sit omnibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonum et delectabile. 6o [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ponit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vivere [illegible] vita [illegible] [illegible] [illegible] vita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modo [illegible] vita [illegible] [illegible] molestia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vivere non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sic quod [illegible] [illegible] est [illegible] bonum et appetibile et delectabile quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vivere est [illegible] quod est [illegible] bonum appetibile et delectabile. Hoc est ponit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] appetunt vivere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vita est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod vivere est delectabile [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] audiens sentit [illegible] audit [illegible] [illegible] se audire

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] se videre [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [¶] [illegible] 2o [illegible] quod nos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [¶] 3o dicit quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nos esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nos esse [illegible] [illegible] [illegible] [¶] [illegible] dicit quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] delectabile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] delectabile. Sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia ipsa vita est quedam bonum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] delectabile. Hoc est ponit [illegible] 1a Sentire 2a Vivere [illegible] Illata 2a [illegible] Bonum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod vivere sit homini [illegible] delectabile. [¶] Sed [illegible] [illegible] quod [illegible] de dolore non est delectabile. [illegible] [illegible] se dolere [illegible] [illegible] se vivere cum dolor sit [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] se vivere [illegible] [illegible] est delectabile [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] supra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] supra [illegible] vitam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [¶] [illegible] [illegible] Eligibile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eligibile bonum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] ad amicum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amicus [illegible] eligibile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eligibile [illegible] amicum [illegible] [¶] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amico suo esse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amicus oportet [illegible] amico [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amicus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filium oportet amico [illegible] oportet amico [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amico [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] oportet amico [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alios

qm̄ sensio mordiē unitā ¶ q̄m̄ .a. Esse q eligibile
est .2. q̄ h̄e .s. q̄ hoi studioso sit eligibile similiter cum
amico. p° dicit tale .2°. resumit ..... cum suo
[illegible]

uocet a. uel sic appe[illegible] sim appetite il bonu. Si hu
appetit a. ca uel de nullo omni[illegible] q. a. n e bonu. Ad
hoc e. dicit aliq. q ulli d[illegible] uestrat uel virtutis ad
opositum dict. q nos phi[illegible] dicimus ee [illegible] q vi
omnibus [illegible] n. n omnino pdicitur qui ppli [illegible]
[illegible] uc. 8. li. a. c. ia. [illegible] buna q omn
[illegible] ipe a pro [illegible] illa fide [illegible] d [illegible]
[illegible] p quidem de appe[illegible] n [illegible]
[illegible] appetet delec[illegible] cet ad
q dr. q[illegible] adinstar [illegible]
[illegible] lap [illegible] appetit [illegible] appe[illegible]
[illegible] adulteratur. Si queriat
Sed e de appe[illegible] d[illegible] forte [illegible]
[illegible] bona q e [illegible] res [illegible]
[illegible] e [illegible]

[illegible]

[illegible] ... delectationes maiores hominum quam sunt delectationes contemplationis ... [illegible] ... ut dicitur ... [illegible] ... Et quia ... [illegible] ... illa quae dicitur per se sufficientia maxime erit circa contemplativam ... [illegible] ... sapiens et iustus et unusquisque aliorum virtuosorum indiget necessariis ad vitam ... [illegible] ... indiget ad usum iustitiae ... reddat debitum ... [illegible] ... fortis ad usum fortitudinis indiget rebus bellicis. Sed sapiens contemplator ad usum sapientiae suae non indiget ... [illegible] ... sapiens contemplari ... [illegible] ... habens cooperatores ... [illegible] ... sufficientissimus, id est minime indigens ... [illegible] ... sola propter seipsam diligitur ... [illegible] ... Est autem ... ad operationes virtutum moralium ... [illegible] ... plus vel minus ... [illegible] ... speculari actu intimus

Videtur autem felicitas ... [illegible] ... felicitas est in vacatione ... [illegible] ... virtutes politicas ... [illegible] ... dicitur ... [illegible] ... ut cessare ab operibus sic dicimus aliquem absolutum a curis exterioribus esse vacantem, quod dicit Augustinus quod laborabat Martha, vacabat Maria ... [illegible] ... Dicit ergo primo quod felicitas esse videtur in vacatione, id est ... [illegible] ... negotiamur ut vacemus ... bellamus ut pacem ducamus ... [illegible] ... felicitas ... in pace ... [illegible] ... Secundo ... virtutes politicas ... [illegible] ... duo genera virtutum, scilicet virtutes bellicas et virtutes politicas ... [illegible] ... in rebus bellicis ... [illegible] ... bellare gratia belli ... [illegible] ... violentus ... [illegible] ... effusione sanguinis ... [illegible] ... virtute politica ... [illegible] ... honores et potentatus ... [illegible] ... felicitatem ... [illegible] ... felices ... [illegible] ... Et ex hiis ... [illegible] ... vita beata ... [illegible] ... actiones politicae et bellicae ... virtutes ... pulchritudine et magnitudine ... [illegible] ... ad alterum ... ad omne bonum ... [illegible] ... hae virtutes ... non sunt vacantes ... [illegible] ... per se bonum ...

[illegible] ... delectationem ... [illegible] ... perseverantia ... [illegible] ... per se sufficientes ... [illegible] ... vita ... humanum ... [illegible] ... omnia quae attribuuntur ... [illegible] ... felicitatis ... [illegible] ... operationis gratia ... [illegible] ... duo genera operationum, scilicet opus corporale et opus mentale, et sic duo genera delectationum, scilicet corporalis et mentalis, sic sunt duo genera vacationum, scilicet vacare ab hiis et vacare ab illis ... [illegible] ... melius est ... [illegible] ... vacare ... [illegible] ... felicitatis ... [illegible] ... ad felicitatem ... [illegible] ... felix ... [illegible] ... hortatur nos ad ... [illegible] ... vita ... secundum hominem ... [illegible] ... vita speculativa ... [illegible] ... secundum hominem ... [illegible] ... intellectum ... [illegible] ... excellentior ... [illegible] ... exponit ... [illegible] ... hortatur nos ad ... [illegible] ... sapiens ... [illegible] ... quae divina ... [illegible] ... nos ... Sed ... [illegible] ... immortale ... [illegible]

[illegible] ... magis super excellit ... [illegible] ... homines ... [illegible] ... vita ... [illegible] ... eligit vitam suam ... [illegible] ... eligentes ... [illegible] ... contemplativa ... [illegible] ... bonitas ... [illegible] ... bonitas ... [illegible] ... vita illa ... [illegible] ... Secundo quod dicit sapiens ... Altiora te ne quaesieris ... [illegible] ... sapientes ... [illegible] ... illa non debemus ... [illegible] ... Tertio ... nemo conatur ... [illegible] ... nemo conari debet ad ... [illegible] ... gradus vitae ... [illegible] ... vita ... [illegible] ... ad organa ... [illegible] ... vita ... [illegible] ... vita ... [illegible] ... nos ... [illegible] ... conari ad immortalem ... [illegible] ... conari ad ... [illegible] ... nos philosophus.

Quod autem ... [illegible] ... probatis ... [illegible]

[illegible]

Perfecta autem felicitas [illegible]

[illegible]

Capitulum vii

[illegible]

[illegible]

... Item [illegible] arguens ita: deus est cuiuslibet hominis [illegible] felicitas ...

Librum [illegible] de [illegible] ... declarat de felicitate ...

[illegible]

erucia clarit que gaupie et qui faciunt apposita
dubitas q fit ubi ut intm et e prudentie hitus dic
natam et compacti boni ve sim tali delectabiles et
gustatum quo de veri constituti mque n morali
sermo prouocare p ad bonum et multa qe et bus
que n multas n qt clas sermo sufficit K. i. post
p. ni. 2o. mag. l. oles a. d. ibi et rogimoe qd
utiq sermo transfertur a malo ibom homines
cles quales descripti sunt q. d. q n. [illegible]
e qs sermo e multus et inefficatx ap eos qui
pulapia sermois intelligunt et pdaliit b
pa a sermonum mo lucratis ex desidio h
nall boi scrip et nita honesta et ex consueta autem
boi corrupta et ab honesta ha a pa poa homines
pe n posse qui mo sermo e [illegible]

[illegible]

[illegible]

... seculorum. Amen.

Explicit summa et expositio cum questionibus super libro ethicorum aristotelis edita a fratre Giraudo odonis ordinis fratrum minorum provincie aquitanie. Amen.

188

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE

.Iulianus.

M cccc° L iii

cc. II, 182, I.

1 c. di guardia in principio

22 luglio 1971

MR